2178

ΤΟΙΣ ΦΙΛΟΙΣ κ. κ. ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙΣ

Ἡ ἀνὰ χεῖρας Γραμματικὴ τῆς Ἀττικῆς Διαλέκτου πρὸς χρῆσιν τῶν πλήρων σχολείων συνετάχθη κατὰ ὅλως νέον σύστημα· οἱ μὲν κανόνες εἶναι λακωνικῶς ἐκπεφρασμένοι, ἀλλὰ σαφεῖς, τὰ παραδείγματα δὲ τῶν τύπων καὶ τῶν ἐξαιρέσεων οὕτω τεταγμένα, ὥστε προσπίπτουσιν ἀμέσως εἰς τὰ ὄμματα τοῦ παιδὸς καὶ καθίστανται οὕτω ἀντιληπτὰ εὐκόλως· ὁ δυϊκὸς ἀριθμός, ἂν καὶ σπάνιος καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἀρχαίοις, κατεγράφη μόνον, ἵνα μὴ ἐκ τῆς παραλείψεως τούτου ἐπέλθῃ σύγχυσις καὶ δυσκολία εἰς τὴν μετὰ ταῦτα ἐκμάθησιν τῶν τύπων ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις, οὐχ ἧττον δὲν ἐθεωρήθη ἄσκοπος ἡ τύπωσις διὰ μικροτέρων στοιχείων. Τὸ μεῖζον δὲ προτέρημα τῆς Γραμματικῆς ταύτης εἶναι ἡ μετὰ κανόνα προσθήκη δύο παραγράφων, ὧν ἡ μὲν περιέχει παραδείγματα πρὸς **ἀναγνώρισιν** ἤτοι λέξεις μόνον πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος καὶ τοῦτο ἰδίᾳ χρήσιμον διὰ κατ' οἶκον ἐργασίαν ὑπὸ τοῦ μαθητοῦ, ἡ δὲ προτάσεις ἐχούσας τέλειον νόημα καὶ πολλάκις διδακτικόν τι πρὸς ἄσκησιν καὶ ἐπανάληψιν· ἐπιβάλλεται δ' ὅμως τῇ βοηθείᾳ τοῦ διδασκάλου ἡ ἐξήγησις, καὶ ὑπὸ αὐτοῦ δὲ τοῦ διδασκάλου ἡ ἑρμηνεία καὶ ἀνάπτυξις τῶν γνωμικῶν καὶ τῶν τυχὸν διδακτικόν τι ἐνεχουσῶν προτάσεων πρὸς μόρφωσιν ἤθους χρηστοῦ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν παίδων.

Ἡ γνώμη τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς εἶνε αὕτη :

«Ὁ συγγραφεὺς μετ' ἐπιμελείας συνέταξε τὴν Γραμματικήν του, διότι τόσον τὸ τυπικόν, ὅσον καὶ τὸ ἐτυμολογικὸν πραγματεύεται μετὰ σαφηνείας καὶ περιλη-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρακτικότητος, οὐδαμοῦ παρατηρεῖ τις περιττόν, πᾶν ὅ,τι ἁρμόζει τῷ μαθητῇ τοῦ πλήρους νὰ μάθῃ, τοῦτο ἐκτίθεται ἐν τῇ γραμματικῇ ταύτῃ».

Ἐν τέλει παρετέθη ἀλφαβητικὸς πίναξ τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων.

Ὁ διδάσκαλος καλὸν νὰ ὁδηγῇ τοὺς μαθητὰς πρὸς χρῆσιν τούτου διὰ τὴν κατ' οἶκον μελέτην καὶ ἐργασίαν ἐπὶ τοῦ **Ἀνθολογίου**, οὗ ποιοῦνται χρῆσιν πρὸς ἐξήγησιν. Ἡ τοιαύτη ἄσκησις εἶναι πολὺ ὠφέλιμος, διότι ἐπαυξάνει τὴν αὐτενέργειαν καὶ τὸ παρατηρητικὸν τοῦ παιδός.

Εὔχομαι, ὅπως καταστῇ ἡ Γραμματικὴ αὕτη χρήσιμος πρὸς ὃν συνετάχθη σκοπὸν καὶ ἀναγνωρισθῇ ἡ **πρακτικότης** αὐτῆς καὶ ἐφαρμοσθῇ καὶ διὰ τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα μετὰ τῆς δεούσης βελτιώσεως.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Μαΐου 1905.

ΕΥΑΓ. Κ. ΚΟΦΙΝΙΩΤΗΣ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2178

Πίναξ διαιρέσεως συμφώνων.

Σύμφωνα	Ἄφωνα 9			ἡμίφωνα 8			
	ψιλὰ	μέσα	δασέα	ἔνρινα	πνευστικὰ	ὑγρὰ	διπλᾶ
οὐρανισκόφωνα	κ	γ	χ	μ		λ	ζ
χειλόφωνα....	π	β	φ	ν		ρ	ξ
ὀδοντόφωνα....	τ	δ	θ		σ		ψ

Σημ. α'. Πᾶσα λέξις ἑλληνικὴ ὀφείλει νὰ τελειώνῃ εἰς φωνῆεν (ἢ δίφθογγον) ἢ εἰς ἓν τῶν συμφώνων ν, ρ, σ, (ξ, ψ)· πᾶν δ' ἄλλο σύμφωνον τυχὸν ἐν τέλει λέξεως ἐκπίπτει· δὲν ἐκπίπτει εἰς τὰ ἐκ οὐκ, οὐχ.

Σημ. β'. Τὰ σύμφωνα κατὰ τὸν σχηματισμόν, τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν σύνθεσιν πολλάκις τὰ μὲν ἀντικαθίστανται διὰ τῶν δέ·

γράφ-ω,	γράψω,	γράμ-μα
πλέκ-ω,	πλέξω,	πλέγ-μα.
ἑπτά,	ἕβδομος,	ἐφήμερος (ἑπτὰ—ἡμέρα)
ὀκτώ,	ὄγδοος,	νυχθήμερον (νυκτός—ἡμέρα).

Συλλαβὴ καὶ συλλαβισμός.

3. Ἐκ τῶν γραμμάτων γίνονται αἱ συλλαβαί. Λέγεται δὲ συλλαβὴ ἡ συνεκφώνησις συμφώνου ἢ συμφώνων μετὰ φωνήεντος ἢ διφθόγγου· καὶ ἓν φωνῆεν ἢ μία δίφθογγος ἀποτελεῖ συλλαβήν.

Ἐκ δὲ τῶν συλλαβῶν γίνονται αἱ λέξεις· ἀ-ήρ, ἄν-θρω-πος.

Ἡ λέξις, ὡς πρὸς τὰς συλλαβάς, ἐξ ὧν ἀποτελεῖται, λέγεται·

μονοσύλλαβος, ἐὰν ἔχῃ μίαν συλλαβήν· φλόξ·

δισύλλαβος, ἐὰν ἔχῃ δύο συλλαβάς· χώ-ρα·

τρισύλλαβος, ἐὰν ἔχῃ τρεῖς συλλαβάς· φι-λι-κός·

πολυσύλλαβος, ἐὰν ἔχῃ πολλὰς συλλαβάς· φι-λό-πο-λις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ τελευταία συλλαβὴ τῆς λέξεως λέγεται λήγουσα, ἡ πρὸ ταύτης παραλήγουσα καὶ ἡ πρὸ ταύτης προπαραλήγουσα.

4. Συλλαβισμὸς λέγεται ἡ διαίρεσις (ἤτοι ὁ χωρισμὸς) τῆς λέξεως εἰς τὰς ἀποτελούσας αὐτὴν συλλαβάς. Γίνεται δ' ὁ συλλαβισμὸς κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας·

α'. Ἓν σύμφωνον μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως κείμενον συλλαβίζεται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος· λό-γος, ἅ-γι-ος.

β'. Δύο ἢ τρία σύμφωνα μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐν μέσῳ λέξεως κείμενα συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος, ἐὰν ἀπ' αὐτῶν ἄρχεται λέξις ἑλληνική· χωρίζονται δὲ κατὰ τὸν συλλαβισμόν, ἐὰν δὲν ἄρχεται.

Ἐὰν δ' ὅμως ἐκ τῶν τριῶν συμφώνων ἀπὸ τῶν δύο πρώτων (α' καὶ β') (χθές, χθαμαλὸς) ἢ ἀπὸ τῶν δύο τελευταίων (β' καὶ γ') ἐχθρός, ἄρχεται λέξις ἑλληνική, συλλαβίζονται μετὰ τοῦ ἀκολούθου φωνήεντος· αἰ-σχρός, διότι ἀπὸ σχ καὶ χρ ἄρχεται λέξις ἑλληνικὴ (σχῆμα —χρῆσις).

γ'. Δύο ὅμοια σύμφωνα χωρίζονται εἰς τὸν συλλαβισμόν· ἄλ-λος τάτ-τω.

δ'. Αἱ σύνθετοι λέξεις χωρίζονται εἰς τὰ μέρη των, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅταν γίνεται ἀποβολὴ τοῦ φωνήεντος τοῦ πρώτου συνθετικοῦ μέρους· ἀ-πο-βάλλω, κατα-γράφω, ἀ-πέ βαλλον, κα-τέ-γραφον, ἀπο-χή.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.—Γράφω, πλέκω, γραμματεύς, καταδρομή, κάτοχος, κακεντρεχής, κάρφος, μέλισσα, ἱππεύς, ἀλλοῖος, ψάλλω, ψάλτης, γραπτός, ὄργανον, ξυλουργός, ἄμπελος, γραμμή, πλέγμα, αἰσχρολόγος, Ἀσκληπιός, Ὀδυσσεύς, παροιμίαι.

Προσῳδία.

5. Α'. Τὰ πνεύματα εἶνε δύο· ἡ ψιλὴ (') καὶ ἡ δασεῖα (῾)· πᾶσα δὲ λέξις ἀρχομένη ἀπὸ φωνήεντος ἢ διφθόγγου δέχεται ψιλὴν ἢ δασεῖαν· αἱ δίφθογγοι δέχονται τὸ πνεῦμα ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος· ἔτος, ἅγιος, οὗτος, αἵρεσις, οἶκος.

6. Δασύνονται δ' αἱ ἑξῆς λέξεις καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν σύνθετοι καὶ παράγωγοι·

α'. Αἱ ἀπὸ υ ἀρχόμεναι λέξεις· ὕδωρ, ὕμνος, ὑμνῳδός·

β'. Τὰ ἀριθμητικά· εἷς, ἕξ, ἑπτὰ καὶ ἑκατόν, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν παράγωγα καὶ σύνθετα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἷς, γ. ἑνός, ἑνικός· (ἑνόω) ἑνῶ, ἕνδεκα κλ.
ἕξ, ἕκτος, ἑξήκοντα, ἑξάκις, ἑξακόσια, ἑξαπλοῦς κλ.
ἑπτά, ἕβδομος, ἑβδομήκοντα, ἑβδομάς, ἑπτάκις, ἑβδομηκονταπλοῦς, κλ.
ἑκατόν, ἑκατοστός, ἑκατοντάκις, ἑκατοντάς, κλ.

γ'. Τὰ ἄρθρα· ὁ, ἡ, οἱ, αἱ.

δ'. Ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν· 1) αἱ προσωπικαί· οὗ, οἷ, ἕ, ἡμεῖς κλ. καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν· ἑαυτοῦ κλ. ἡμέτερος κλ. 2) αἱ ἀναφορικαί· ὅς, ἥ, ὅ, ὅστις κλ. ὅσπερ κλ. ὁποῖος κλ. ὁπότερος, ὁπηλίκος, ἡλίκος, ὅσος, οἷος· 3) αἱ δεικτικαί· οὗτος, αὕτη, οὗτοι, αὗται, ὅδε, ἥδε, οἵδε, αἵδε· 4) αἱ ἐπιμεριστικαί· ἕτερος, ἑκάτερος, ἕκαστος. Οὕτω καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐπιρρήματα· ὡς, οὕτως, ὧδε, ἑτέρως, ἑκατέρωθεν, ἑκασταχοῦ.

Ε'. Δασύνονται καὶ ἄλλαι πολλαὶ λέξεις[1].

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. — Ἐν τῷ Ἅιδῃ οὐκ ἔστι μετάνοια. 2. Κόθορνος ἁρμόττει τοῖς ποσὶν ἀμφοτέροις. 3. Οἱ Ἕλληνες ἥρπαζον τὰ ὅπλα. 4. Διογένης μεθ' ἡμέραν λύχνον ἅψας ἀν-

---

1. Ἅιδης, ἅγιος, ἁβρός,
ἅμα, ἅμαξα, ἁδρός,
αἷμα, ἁμαρτάνω, ἅπαξ.
ἅλυσις, ἁρπάζω, ἅρπαξ,
ἁψίς, ἅπτω, ἁπαλός,
ἅλας, Ἁλικαρνασσός,
ἁπλοῦς, ἅρμα, ἁλωνίζω,
τὸ ἁρμόζω καὶ ἁγνίζω.

2. Ἕδρα, εἵργω, εἱμαρμένη,
ἕκαστος, Ἑλλάς, Ἑλένη,
ἕρμα, ἕνεκα, ἑξῆς
ἕρπω, ἕπομαι, Ἑρμῆς,
ἕλκω, ἕτοιμος, ἑλίσσω,
ἕρκος, ἑορτή, εὑρίσκω,
ἕλκω, ἕωλος, ἡ Ἕως,
ἑστιῶ, ἑταῖρος, ἕως
ἕλμινς, ἕψω, Ἑλικών,
ἑκουσίως καὶ ἑκών,
ἑρμηνεύω, καὶ ἡ Ἑκάβη,
ἕτερος καὶ ἡ Ἑκάτη.

3. Ἥλιος, ἡμέρα, ἧλος,
ἧττα, ἧπαρ, Ἥρα, ἥρως,
ἧλιξ, ἥμερος, ἡνία,
ἥσυχος καὶ ἡλικία,
ἡμεῖς, ἥβη ἡδονή,
ἥκιστα, ἡγοῦμαι, ἥ,
ἧττον, ἥμισυ, ἡδύς,
Ἥφαιστος καὶ Ἡρακλῆς.

4. Ἵππος, ἵνα, ἱερός,
ἵσταμαι καὶ ἱλαρός,
ἵλεως, ἱμάς, ἱδρώς
καὶ ἱέραξ, ἱκανός,
τὸ ἱδρύω, ἱκεσία,
ἱστορῶ καὶ ἱστορία.

5. Ὅμοιος, ὁμοῦ, ὁδός,
ὅρκος, ὅπλον, ὁρμαθός,
ὅρμος, ὅριον, ὁπλή,
ὅμως, ὅσιος, ὁρμή,
Ὅμηρος, ὁρίζω, ὅρος,
ὅσος, ὅστις, ὅτε, ὅλος.

6. Ὥρα, ὥριμος, ὡραῖον,
ὡς καὶ ὧδε τελευταῖον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

χορῶν, χοροῖς, ἁπλοῦς, πονηρῶς, πανταχοῦ, δυνάμεως, γαλῆ, τοῦ, τῆς, τῶν, τῷ, τῇ, τοῖς, ταῖς.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. Τονίσατε τὰς λέξεις· τιμιος, τιμιου, δωρον, Κρητες, Θραξ, Θρακες, μναι, μνων, ευνους, ευνοι, στρατηγος, στρατηγου, Λητοι, Μεγαροι, Μουσας, Μουσαι, όδος, όδου, όδοις, οἰκειος, οἰκειου, οἰκειων, φως, ἀργυρους, ούτος, αὐτη, τουτο, σφοδρως, εὐγενως, πανταχου, πανταχοι, πανταχη, δυνατος ἀνθρωπος, καλη πραξις, συκη, παρδαλη, ἀργυρους κωδων.

9 Ἄτονοι λέξεις εἶναι·

4 τύποι τοῦ ἄρθρου· ὁ, οἱ, ἡ, αἱ.

3 προθέσεις· ἐν, εἰς (ἐς), ἐκ (ἐξ).

2 ἐπιρρήματα· οὐ, ὡς.

1 σύνδεσμος· εἰ.

Σημ. α΄. Τὸ οὐ ἀπαντᾷ

οὐ πρὸ συμφώνου· οὐ λέγω·

οὔ πρὸ στιγμῆς κείμενον· πῶς γὰρ οὔ; λέγεις ἢ οὔ;

οὐκ πρὸ φωνήεντος ψιλουμένου· οὐκ ἔλεγεν.

οὐχ πρὸ φωνήεντος δασυνομένου (τὸ κ εἰς χ)· οὐχ ἕξω, οὐχ οὕτω.

Σημ. β΄. Ἡ ἐκ πρὸ φωνήεντος ἀπαντᾷ ἐξ.

ἐκ Θηβῶν ἥκει, ἀλλὰ ἐξ αὐτοῦ γέγονεν—ἐκλέγω ἀλλ' ἐξέλεγον.

Ἐγκλιτικαὶ λέξεις.

10. Ἐγκλιτικαὶ λέξεις λέγονται μονοσύλλαβοι ἢ δισύλλαβοί τινες λέξεις, αἵτινες ἢ ἀποβάλλουσι τὸν ἑαυτῶν τόνον ἢ μεταβιβάζουσιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς λήγούσης τῆς προηγουμένης λέξεως ὡς ὀξεῖαν.

Ἐγκλιτικαὶ λέξεις εἶναι αἱ ἑξῆς·

α΄. αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι εἰς τοὺς τύπους· μοῦ, μοὶ, μὲ—σοῦ, σοὶ, σέ—οὗ, οἱ, ἕ.

β΄. ἡ ἀόριστος τὶς τὶ εἰς πάσας τὰς πτώσεις πλὴν τοῦ ἄττα.

γ΄. τὰ ἐπιρρήματα πώς, πού, ποί, ποθέν, ποτέ, πώ, πή.

δ΄. τὰ μόρια· γέ, πέρ, τοί, τὲ καὶ τὸ δέ· οἶκόν δε, Μέγαρά δε κλ.

ε΄. Οἱ δισύλλαβοι τύποι τοῦ ἐνεστ. τῆς ὁριστικῆς τοῦ εἰμὶ καὶ φημί.

11. Ἡ ἔγκλισις τοῦ τόνου γίνεται κατὰ τοὺς ἑξῆς κανόνας·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

α΄. εἴ τις, ἔκ τινος εἴ πού τις εἴτε, οὔτε εἴπερ, ὥσπερ	ἡ ἄτονος λέξις δέχεται τῆς ἐγκλιτικῆς τὸν τόνον ὡς ὀξεῖαν. Ἐγκλιτικαί τινες λέξεις γράφονται μετὰ τῆς προηγουμένης ὡς μία λέξις.
β΄. φωνή τις φωνῆς τινος ὁρᾷς τινας ἀνήρ τις σοφοί τινες	ἐὰν προηγῆται βαρύτονος ἢ περισπωμένη λέξις, ἡ ἐγκλιτικὴ ἀποβάλλει τὸν ἑαυτῆς τόνον, ἡ δὲ βαρεῖα μεταβάλλεται εἰς ὀξεῖαν.
γ΄. φίλος τις φίλος ἐστὶ πολίτης τις πολίτου τινὸς	ἐὰν προηγῆται παροξύτονος λέξις, ἡ μὲν μονοσύλλαβος ἐγκλιτικὴ ἀποβάλλει τὸν ἑαυτῆς τόνον, ἡ δὲ δισύλλαβος τὸν φυλάττει.
δ΄. τράπεζά τις τράπεζαί τινε. γλῶσσά τις γλῶσσαί τινες	ἐὰν προηγῆται προπαροξύτονος ἢ προπερισπωμένη λέξις, ἡ ἐγκλιτικὴ μεταβιβάζει τὸν ἑαυτῆς τόνον ἐπὶ τῆς ληγούσης τῆς προηγουμένης ὡς ὀξεῖαν.

Παρατηρήσεις. 1. Ἐὰν προηγῆται λέξις προπερισπωμένη λήγουσα εἰς ξ ἢ ψ, ἡ δισύλλαβος ἐγκλιτικὴ φυλάττει τὸν ἑαυτῆς τόνον φοῖνιξ ἐστί, λαῖλαψ ἐστίν.

2. Τὸ ἐστὶ(ν) παροξύνεται, ἐὰν προηγῶνται τά·
εἰ, καί, μέν, μή, οὐκ, ὡς, ὅτι, ποῦ, τοῦτ', ἀλλ'.
εἰ ἔστιν, τοῦτ' ἔστιν, ἀλλ' ἔστιν.

3. Αἱ ἐγκλιτικαὶ λέξεις φυλάττουσι τὸν ἑαυτῶν τόνον· α΄. ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἀντιδιαστολῆς· πρὸς σὲ λέγω· ἐγὼ σοὶ οὐκ ἐκείνῳ· β΄. ἐπὶ ἀντιθέσεως· ποτὲ μὲν γελᾷς, ποτὲ δὲ κλαίεις· γ΄. ἐὰν τὸ φωνῆεν τῆς προηγουμένης λέξεως πάθῃ ἔκθλιψιν (§ 12, β΄), τὸ ἐγκλιτικὸν φυλάττει τὸν ἑαυτοῦ τόνον· φίλος δ' ἐστίν· δ΄. ἐὰν κῆται ἐν ἀρχῇ τῆς προτάσεως ἢ μετὰ ὑποστιγμήν· φημὶ δ' ἐγώ· τινὲς λέγουσι· καλός, φησίν, ἐστί.

4. Ἐὰν τύχωσιν ἀλλεπάλληλα πολλὰ ἐγκλιτικά, συνεγκλίνονται· εἴ τίς τινά φησί μοι παρεῖναι.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. — 1. Ἅγιοί τινες ὑπὸ τῶν διωκόντων διεσπάσθησαν. 2. Ἅπαντές ἐσμεν εἰς τὸ νουθετεῖν σοφοί. 3. Ἕτοιμός εἰμι ταῦτα πράττειν. 4. Ἱέραξ πτηνόν ἐστι. 5. Φίλοι τινὲς ἔκλαιον. 6. Εἴ τις οἶδε καλόν τι, λεγέτω ἡμῖν. 7. Οὐκ ἔστι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦτ' ἀληθές. 8. Ἄνθρωποί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι. 9. Ὁ νοῦς δῶρόν ἐστι θεοῦ. 10. Τὸ δένδρον τοῦτο φοῖνιξ ἐστίν.

Χασμωδίαι.

12. Χασμωδία εἶναι ἡ κακοφωνία ἡ προερχομένη ἐκ τῆς ἀλλεπαλληλίας δύο φωνηέντων τῆν αὐτῆς λέξεως ἢ τοῦ μὲν εἰς τὸ τέλος τῆς μιᾶς λέξεως, τοῦ δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀμέσως ἑπομένης.

Αἴρεται ἡ χασμωδία διὰ τῆς συναιρέσεως, ἐκθλίψεως, κράσεως καὶ τοῦ εὐφωνικοῦ ν.

α΄) Συναίρεσις λέγεται ἡ συγχώνευσις δύο ἀλλεπαλλήλων φωνηέντων (ἢ φωνήεντος καὶ διφθόγγου) ἐν τῇ αὐτῇ λέξει κειμένων εἰς ἓν μακρὸν ἢ μίαν δίφθογγον· (μνάα) μνᾶ, (νόος) νοῦς, (ποιέομεν) ποιοῦμεν.

β΄) Ἔκθλιψις λέγεται ἡ ἀποβολὴ τελικοῦ βραχέος φωνήεντος (α, ε, ο, ἐνίοτε καὶ ι) πρὸ τοῦ ἀρκτικοῦ ἑπομένης λέξεως· σημεῖον ἐκθλίψεως εἶναι ἡ ἀπόστροφος (')· (κατὰ ἐμοῦ) κατ' ἐμοῦ, (ἀλλὰ ἔλεγεν) ἀλλ' ἔλεγεν, (ἀλλὰ εἶπον) ἀλλ' εἶπον.

Σημ. α΄. Δὲν ἐκθλίβεται τὸ υ, τὸ ᾰ, ῐ, ο μονοσυλλάβων λέξεων, καὶ τὸ ῐ τῶν περί, ἄχρι, μέχρι, ὅτι.

Σημ. β΄. Κατὰ τὴν ἔκθλιψιν ὁ τόνος τῶν μὲν ἀκλίτων μερῶν τοῦ λόγου καὶ τοῦ τινὰ ἐκπίπτει, τῶν δὲ κλιτῶν καὶ τοῦ ἑπτὰ ἀναβιβάζεται ὡς ὀξεῖα· κατ' ἐκείνου—ἔσχε τιν' ἀγαθά —κάκ' ἔλεγε — ἕπτ' ἦσαν.

Σημ. γ΄. Τὸ ψιλὸν σύμφωνον μετὰ τὴν ἔκθλιψιν καὶ κρᾶσιν ἑπομένου δασέος φωνήεντος τρέπεται εἰς δασύ· καθ' ἡμέραν (κατὰ ἡμέραν), ἔφοδος (ἐπὶ ὁδός), νυχθήμερον (νύκτα ἡμέραν), θοἰμάτιον (τὸ ἱμάτιον), ἀφ' ὅτου (ἀπὸ ὅτου).

γ΄. Κρᾶσις λέγεται ἡ συγχώνευσις δύο λέξεων, ὧν ἡ μὲν λήγει εἰς φωνῆεν, ἡ δὲ ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος εἰς μίαν· κἄν (=καὶ ἄν), ἐγᾦμαι (ἐγὼ οἶμαι), κὰν (καὶ ἐν).

Σημεῖον τῆς κράσεως ἡ κορωνὶς (᾽).

Σημ. Ἡ κρᾶσις εἶναι συνήθης εἰς τὸ ἄρθρον, εἰς τὸν καί, εἰς τὸ ἐγώ.

Τὸ ἐκ τῆς κράσεως προελθὸν α, η, ω ὑπογράφεται, ἐὰν ἐν τῇ δευτέρᾳ λέξει ὑπάρχῃ τὸ ι· κᾆπειτα (καὶ ἔπειτα), κᾆτα (καὶ εἶτα), ἐγᾦδα (ἐγὼ οἶδα).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.—Ἄρατε τὴν χασμωδίαν ἀπὸ τῶν ἑξῆς παραδειγμάτων. Τείχεα ὑπερμεγέθεα, — τίμαε τὸν πατέρα—σιδήρεον ὅπλον, ἀργύρεα ὅπλα, ἀλλὰ ἀνήγγειλε, παρὰ ἐμοῦ, κατὰ ἡμῶν, κακὰ πολλὰ ἔπαθε—ἑπτὰ ἦσαν πολῖται—νύκτα ὅλην κοιμᾶται—μετὰ ὑμῶν, τὰ ἀγαθὰ ἐποίησε—καὶ ἐν λίθοις— ὁ ἄνθρωπος δεινὸς—ὁ ἀνὴρ εὐσεβὴς—καὶ εἶτα, τὰ ἐμὰ—ἐγὼ οἶμαι ταῦτα ἀληθῆ—καὶ ὅπως, καὶ ἡμεῖς, καὶ οἱ, τὸ ὄνομα, τὸ ἐλάχιστον.

Εἰ δεινὰ ἔδρασας, δεινὰ καὶ παθεῖν σὲ χρή.

13. δ'. Εὐφωνικὸν ἢ ἐφελκυστικὸν ν. Τὸ εὐφωνικὸν ν προσλαμβάνεται εἰς τὸ τέλος λέξεών τινων, ὅταν ἡ ἀμέσως ἑπομένη ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος ἢ ἕπεται τελεία στιγμή.

Προσλαμβάνουσι τὸ εὐφωνικὸν ν· 1) αἱ δοτ. πληθ. τῆς γ' κλίσ. εἰς σι, ξι, ψι. 2) Τὰ εἰς σι ἐπιρρήματα· Ἀθήνησι καὶ τὰ εἴκοσι, πέρυσι, παντάπασι. 3) Τῶν ῥημάτων τὸ εἰς ε 3 ἑν. πρόσ. καὶ τὸ εἰς σι 3 ἑν. καὶ πληθ., ὁμοίως καὶ τὸ ἐστί. 4) Ὁ προσχηματισμὸς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν· οὑτοσὶν εἶπεν—πέρυσιν ἦλθεν οὗτος—γράφουσιν ἅπαντες.

Σημ. Εὐφωνικὸν σύμφωνον εἶναι καὶ τὸ — ς εἰς τά· οὕτω, ἄχρι μέχρι καὶ εἰς τὴν ἐκ· οὕτως ἔφη,—οὕτως ἔλεγεν—ἄχρις (μέχρις) ἑσπέρας, ἐξ αὐτοῦ γέγονεν, ἀλλὰ οὕτω λέγει, ἄχρις (μέχρις) πρωΐας, ἐκ Πύλου ἦλθεν.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.—Ἄρατε τὴν χασμωδίαν διὰ τοῦ ν· 1. Εἴκοσι ἡμέρας ὥδευον. 2. Εἴκοσι ὁπλῖται μαχόμενοι ἔπεσον. 3. Ὁ ἀνὴρ οὑτοσί ἐστι ἀγαθός. 4. Τοῖς βασιλεῦσι ἔδοξε οὕτως. 5. Ἦν οὗτος ἐν Θρᾳκὶ ἱερεύς. 6. Πέρυσι ἔγραψε τήνδε τὴν ἐπιστολήν. 7. Ἀθήνησι ἦν δικαστήριον Ἀρείου Πάγου. 8. Πᾶσι ἔδωκε ἄρτον. 9. Λέγουσι ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀποφοράν. 10. Ἔγραφε ἀκριβῶς. 11. Λύουσι αὐτὸν τῶν δεινῶν.

Σημεῖα στίξεως.

14. Σημεῖα στίξεως ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ εἶναι τὰ ἑξῆς· 1. Ὑποστιγμὴ ἢ κόμμα (,). 2. ἄνω στιγμὴ ἢ κῶλον (·). 3. κάτω στιγμὴ ἢ τελεία (.). 4. ἐρωτηματικὸν (;). 5. ἐπιφωνηματικὸν (!). 6. παρένθεσις ( ). 7. εἰσαγωγικὸν « ». 8. ἀποσιωπητικὸν (...). 9. διαλυτικὸν (:). 10. παῦλα (—). 11. παράγραφος (§).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΥΠΙΚΟΝ

ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

15. Τὰ μέρη τοῦ λόγου (τὰ εἴδη τῶν λέξεων) εἶναι δέκα·

ἄρθρον ὄνομα οὐσιαστικόν ὄνομα ἐπίθετον ἀντωνυμία ῥῆμα μετοχή	6 κλιτά	πρόθεσις ἐπίρρημα σύνδεσμος ἐπιφώνημα	4 ἄκλιτα

Τούτων τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ἐπίθετον, ἡ ἀντωνυμία καὶ ἡ μετοχὴ λέγονται πτωτικά.

16. Τὰ πτωτικὰ ἔχουσι παρεπόμενα· γένος, ἀριθμόν, πτῶσιν καὶ κλίσιν.

α΄) Τὰ γένη εἶναι τρία· ἀρσενικὸν, θηλυκὸν καὶ οὐδέτερον.

Τὸ γένος διακρίνεται τὸ μὲν ἐκ τοῦ τύπου, ὅστις ὑπάρχει ἴδιος εἰς ἕκαστον γένος (γραμματικὸν γένος), τὸ δὲ ἐκ τῆς σημασίας (φυσικὸν γένος).

β΄) Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι τρεῖς· ἑνικός, δυϊκὸς καὶ πληθυντικὸς (ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ δὲν ἀπαντᾷ ὁ δυϊκός)[1].

Ὁ ἑνικὸς τίθεται εἰς δήλωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ ἑνός, ὁ δυϊκὸς τῶν δύο καὶ ὁ πληθυντικὸς τῶν πολλῶν. Τὰ κύρια ὀνόματα (ἀνθρώπων καὶ τόπων) ἔχουσιν ἕνα μόνον ἀριθμόν, ἢ τὸν ἑνικὸν ἢ τὸν πληθυντικόν· τούτων τὸ ἀρκτικὸν γράμμα, ὅταν γράφωνται, εἶναι κεφαλαῖον· Μιλτιάδης, Πλάτων, Θεμιστοκλῆς, Ἀθῆναι, Μέγαρα, Πύλος.

1 Ἀπαντᾷ συνήθως ἐπὶ ζευγῶν (τὼ χεῖρε, τὼ πόδε, τὼ ὦτε) ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ ὁ δυϊκός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γ') Αἱ πτώσεις εἶνε πέντε·

ὀνομαστική κλητική	ὀρθαί	γενική δοτική αἰτιατική	πλάγιαι

δ') Αἱ κλίσεις εἶνε τρεῖς·
πρώτη καὶ δευτέρα, ἰσοσύλλαβοι,
τρίτη περιττοσύλλαβος.

Α'. ΚΛΙΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

1. Ἄρθρον.

17. Τὸ ἄρθρον ἔχει τρία γένη καὶ κλίνεται οὕτω·

	Ἑνικὸς			Δυϊκὸς	Πληθυντικὸς		
	ἀρσεν.	θηλ.	οὐδ.	ἀρσεν.-θηλ.-οὐδ.	ἀρσεν.	θηλ.	οὐδ.
Ὀνομ.	ὁ	ἡ	τὸ	τὼ	οἱ	αἱ	τὰ
γενική	τοῦ	τῆς	τοῦ	τοῖν	τῶν	τῶν	τῶν
δοτική	τῷ	τῇ	τῷ	τοῖν	τοῖς	ταῖς	τοῖς
αἰτιατ.	τὸν	τὴν	τὸ	τὼ	τοὺς	τὰς	τὰ

Παρατηρήσεις. Τὸ ἄρθρον κλητικὴν δὲν ἔχει.

Πρὸ δὲ τῆς κλητικῆς τῶν ἄλλων πτωτικῶν προτάσσεται τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα ὦ.

Σημ. Περὶ πνεύματος, τόνου ἰδὲ § 7, δ'. 1. § 6, β' § 9.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. τῷ, τήν, τοῖς, τά, τάς, οἱ, τῆς, τοῦ, αἱ τῶν, τούς.

2. Ὄνομα οὐσιαστικόν.

Πρώτη κλίσις (ἀσυναίρετος).

18. Ἡ πρώτη κλίσις περιέχει ὀνόματα μόνον ἀρσενικὰ καὶ θηλυκά· τὰ μὲν εἰς **ας** καὶ **ης** εἶναι ἀρσενικά,
τὰ δὲ εἰς **α** καὶ **η** θηλυκά.

Τὸ θέμα τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων λήγει εἰς **α**, τὸ ὁποῖον εἴς τινα ἐγένετο η, χαρα-, τιμη-.

Α'. Θηλυκά.

1. εἰς **ρα** καὶ **α** καθαρόν, γεν. εἰς ας.

19. Τὰ θηλυκὰ ὀνόματα, τὰ λήγοντα εἰς ρα ἢ εἰς α καθαρὸν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(ἔχον δηλ. πρὸ τοῦ α φωνῆεν) φυλάττουσι τὸ α εἰς πάσας τὰς πτώσεις.

Ἑνικός

Ὀν.	ἡ	ὥρα	σφαῖρα	ἀγορὰ	ἐλαία	ἀλήθεια
γεν.	τῆς	ὥρας	σφαίρας	ἀγορᾶς	ἐλαίας	ἀληθείας
δοτ.	τῇ	ὥρᾳ	σφαίρᾳ	ἀγορᾷ	ἐλαίᾳ	ἀληθείᾳ
αἰτ.	τὴν	ὥραν	σφαῖραν	ἀγορὰν	ἐλαίαν	ἀλήθειαν
κλητ.	ὦ	ὥρα	σφαῖρα	ἀγορὰ	ἐλαία	ἀλήθεια

Δυϊκός

Ὀν. καὶ αἰτ.	τὼ	ὥρα	σφαίρα	ἀγορὰ	ἐλαία	ἀληθεία
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	ὥραιν	σφαίραιν	ἀγοραῖν	ἐλαίαιν	ἀληθείαιν

Πληθυντικός

Ὀν	αἱ	ὧραι	σφαῖραι	ἀγοραὶ	ἐλαῖαι	ἀλήθειαι
γεν.	τῶν	ὡρῶν	σφαιρῶν	ἀγορῶν	ἐλαιῶν	ἀληθειῶν
δοτ.	ταῖς	ὥραις	σφαίραις	ἀγοραῖς	ἐλαίαις	ἀληθείαις
αἰτ.	τὰς	ὥρας	σφαίρας	ἀγορὰς	ἐλαίας	ἀληθείας
κλητ.	ὦ	ὧραι	σφαῖραι	ἀγοραὶ	ἐλαῖαι	ἀλήθειαι

Σημ. Κατὰ ταῦτα κλίνονται καὶ τὰ εἰς ρα καὶ α θηλυκὰ τῶν ἐπιθέτων· καθαρά, ταχεῖα.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. κιθάρα, παλαίστραν, γεφυρῶν, ὀπώρα, κεραίαν, τιμωρίαι, οἰκιῶν, ἐξουσίας, νουθεσίας, πρῴραν, μοῖραι, εὐσέβειαν, εὐπλοίᾳ, εὔνοιαν, αἱ θύραι τῶν οἰκιῶν, σοβαράν, χερσαίᾳ, σκιάν, ὅμοιαι, νέαν οἰκίαν, λείᾳ ἐπιφανείᾳ, ἁγίαν ἡμέραν, εὐγένειαν.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ἡ παιδεία ἐν μὲν ταῖς εὐτυχίαις κόσμος ἐστίν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις καταφυγή. 2. Πολλῶν κακῶν αἰτία ἡ ἄγνοια τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν. 3. Μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ ἧτταν ἐν Ἀθήναις ἀθυμία ἦν. 4. Ἡ Ἐπιμηθέως γυνὴ πάντων τούτων τῶν θεῶν καὶ θεαινῶν δῶρα λαβοῦσα Πανδώρα ἐκλήθη. 5. Ὁμιλίας ἐσθλὰς διώκειν, ὦ νεανία, σπούδαζε.

2. Θηλυκά.

Εἰς η, α μὴ καθαρόν, γεν. εἰς ης.

20. Τὰ εἰς α μὴ καθαρὸν (ἔχοντα δηλ. πρὸ τοῦ α ὁποιονδήποτε

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σύμφωνον πλὴν ρ) μεταβάλλουσιν ἐν τῇ γενικῇ καὶ δοτικῇ τοῦ ἑνικοῦ τὸ α εἰς η.

Τὰ εἰς η κλίνονται κατὰ τὸ θηλυκὸν ἄρθρον.

Ἑνικός

Ὀνομ.	ἡ τιμὴ	μάχη	ῥίζα	θάλασσα	μοῦσα
γεν.	τῆς τιμῆς	μάχης	ῥίζης	θαλάσσης	μούσης
δοτ.	τῇ τιμῇ	μάχῃ	ῥίζῃ	θαλάσσῃ	μούσῃ
αἰτ.	τὴν τιμὴν	μάχην	ῥίζαν	θάλασσαν	μοῦσαν
κλητ.	ὦ τιμὴ	μάχη	ῥίζα	θάλασσα	μοῦσα

Δυϊκός

Ὀν. καὶ αἰτ.	τὼ τιμὰ	μάχα	ῥίζα	θαλάσσα	μούσα
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν τιμαῖν	μάχαιν	ῥίζαιν	θαλάσσαιν	μούσαιν

Πληθυντικός

Ὀνομ.	αἱ τιμαὶ	μάχαι	ῥίζαι	θάλασσαι	μοῦσαι
γεν.	τῶν τιμῶν	μαχῶν	ῥιζῶν	θαλασσῶν	μουσῶν
δοτ.	ταῖς τιμαῖς	μάχαις	ῥίζαις	θαλάσσαις	μούσαις
αἰτ.	τὰς τιμὰς	μάχας	ῥίζας	θαλάσσας	μούσας
κλητ.	ὦ τιμαὶ	μάχαι	ῥίζαι	θάλασσαι	μοῦσαι

Σημ. Κατὰ ταῦτα κλίνονται καὶ τὰ εἰς η καὶ α (μὴ καθαρὰ) θηλυκὰ τῶν ἐπιθέτων καὶ μετοχῶν· καλή, γραφομένη, λέγουσα, παίζουσα, αἰσθητή.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. χορδαί, καλαί, ψυχάς, ὁπλήν, ὀσμῇ, τύχαι δικῶν, ἡ σκιὰ τῆς δάφνης, νῖκαι, φωνῆς χαριέσσης, λῦπαι, αἱ κλαγγαὶ τῶν κορωνῶν, δέσποιναι, ἁμάξας, ἀρχόμεναι, ἐλθοῦσαν, κλαίουσαι, λυπουμένην.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Αἱ μέλισσαι ἀεὶ ἑκοῦσαι τῇ βασιλίσσῃ πείθονται. 2. Μάχαι καὶ νῖκαι εὐφραίνουσι τοὺς στρατιώτας, λῦπαι καὶ πόνοι ὑπερβολικοὶ ὀλέθρια ἀνθρώποις. 3. Αἱ ἀρεταὶ τῆς τιμῆς ἄξιαί εἰσιν. 4. Ἡ τῶν νικῶν μνήμη φίλη ἐστὶ τοῖς στρατιώταις. 5. Ἐν Θήβαις ἦν βουλὴ ἐν τῇ στοᾷ τῆς ἀγορᾶς. 6. Ἡ σωφροσύνη ἡδονῶν καὶ ἐπιθυμιῶν ἐγκράτειά ἐστιν. 7. Ἡ εὐσέβεια ἀρχή ἐστι τῆς σοφίας. 8. Ἡδονὴ ἄνευ ἀρετῆς λύπην φέρει. 9. Ἡ εἰρήνη τὰς τῶν Μουσῶν τέχνας φυλάττει. 10. Αἱ Μοῦσαι ἑορταῖς καὶ ᾠδαῖς χαίρουσιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β΄. Ἀρσενικά.

Εἰς ας καὶ ης γεν. ου

Ἑνικὸς

Ὀνομ.	ὁ	νεανίας	Ἀτρείδης	ναύτης
γενικ.	τοῦ	νεανίου	Ἀτρείδου	ναύτου
δοτικ.	τῷ	νεανίᾳ	Ἀτρείδῃ	ναύτῃ
αἰτιατ.	τὸν	νεανίαν	Ἀτρείδην	ναύτην
κλητ.	ὦ	νεανία	Ἀτρείδη	ναῦτα

Δυϊκὸς

Ὀν καὶ αἰτ.	τὼ	νεανία	Ἀτρείδα	ναύτα
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	νεανίαιν	Ἀτρείδαιν	ναύταιν

Πληθυντικὸς

Ὀνομ.	οἱ	νεανίαι	Ἀτρεῖδαι	ναῦται
γενικ.	τῶν	νεανιῶν	Ἀτρειδῶν	ναυτῶν
δοτ.	τοῖς	νεανίαις	Ἀτρείδαις	ναύταις
αἰτιατ.	τοὺς	νεανίας	Ἀτρείδας	ναύτας
κλητ.	ὦ	νεανίαι	Ἀτρεῖδαι	ναῦται

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Πηλείδῃ, εἰρηνοδίκαι, Μιλτιάδης Ἀριστείδου, μαθητάς, λῃστῇ, πολῖτα, μάχαιραι, ἀγωνιστῶν, πιλοπῶλα, πρεσβῦται, οἰκέται, κοχλίᾳ, Λεωνίδαν, Αἰνείαν, ταμιῶν, γεννάδαι, οἰνοπωλῶν.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Οἱ μὲν ναῦται τῷ κυβερνήτῃ, οἱ δὲ οἰκέται τῷ δεσπότῃ πιστεύουσιν. 2. Οἱ γενναῖοι ὁπλῖται στέργουσι τὴν ἀπὸ τῶν νόμων δικαιοσύνην τοῦ στρατηγοῦ. 3. Ἀκροαταῖς καὶ θεαταῖς προσήκει ἡσυχίαν ἄγειν. 4. Οἱ πρεσβῦται ἀγάλλονται ἐπὶ ταῖς τιμαῖς τῶν νέων. 5. Οἱ τελῶναι πλεονέκται ἦσαν. 6. Εὔνοια, ὦ δέσποτα, τὸν οἰκέτην τρέφει. 7. Ὦ στρατιῶται, γενναίως μάχεσθε περὶ τῶν πολιτῶν. 8. Ὦ πολῖτα, τοῖς προδόταις μὴ πίστευε. 9. Ὦ Ὀρέστα καὶ Πυλάδη, οἱ ποιηταὶ τὴν ἡμετέραν φιλίαν ᾄδουσιν.

10. Φεῦγε, ὦ νεανία, τὴν κακίαν, δίωκε τὴν ἀρετήν· μάλιστα γὰρ τῷ νεανίᾳ πρέπει ἀρετή. 11. Ἐν Σπάρτῃ, οἱ νεανίαι πρὸς ἀρετὴν ἐπαιδεύοντο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

22. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς πρώτης κλίσεως.

1. Τὰ ἀρσενικὰ ἐν τῇ κλίσει διαφέρουσι τῶν θηλυκῶν· διότι
εἰς τὴν ὀνομαστικὴν ἔχουσι -ς,
εἰς δὲ τὴν γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ λήγουσιν εἰς **ου**[1],
εἰς δὲ τὴν κλητικὴν ἀποβάλλουσι τὸ ς, καὶ τὰ εἰς **ης** εἰς τὴν κλητικὴν λήγουσιν εἰς **η**.

Πολλὰ ὅμως τῶν εἰς **ης** τρέπουσι τὸ **η** εἰς τὴν κλητικὴν εἰς ᾰ βραχύ· τοιαῦτα εἶναι

1. Τὰ λήγοντα εἰς **της** καὶ **στης**· πολίτης, ληστής· τὸ δεσπότης ἀναβιβάζει καὶ τὸν τόνον· ὦ δέσποτα.

2. Τὰ σύνθετα εἰς πώλης, μέτρης, τρίβης, άρχης, ώνης· ὀψοπῶλα, γεωμέτρα, παιδοτρίβα, γυμνασιάρχα, τελῶνα.

2. Ἡ γεν. πληθ. τῶν οὐσιαστικῶν πάντοτε περισπᾶται ἐπὶ τῆς ληγούσης. Τῶν δὲ θηλυκῶν ἐπιθέτων περισπᾶται, ἐὰν ἔχῃ τὸ ἀρσ. τριτόκλιτον· τονίζεται δὲ ὡς τὸ ἀρσ., ἐὰν ἔχῃ αὐτὸ δευτερόκλιτον· ἁγία ἁγίων, ὀξεῖα ὀξειῶν, λυθεῖσα λυθεισῶν.

23. Περὶ τοῦ χρόνου τῶν διχρόνων τῶν ὀνομάτων τῆς α΄ κλίσεως.

α΄. Ἔχουσι τὸ δίχρονον μακρὸν ἐν τῇ παραληγούσῃ τὰ ἑξῆς:

1. Τὰ Σπαρτιάτης, -ᾶτα, -ᾶται, Ποτιδαιᾶται, Ἀλεᾶται.

2. Τὰ εἰς ιτης· τεχνίτης, -ῖτα, -ῖται. Οὕτως εἰς τὰ πολίτης, ὁπλίτης, τραπεζίτης, μεσίτης κλ., σὺν τούτοις καὶ τὸ πρεσβύτης, -ῦτα, -ῦται.

3. Τὰ ἐλάα, πλ. ἐλᾶαι, μᾶζα—δίνη, ἴλη, νίκη, σμίλη, ἀξίνη, ρίνη—ζύμη, λύμη, αἰσχύνη, λύπη,—σφονδύλη—τρῦπα, φῦσα.

β΄) Ἔχουσι τὸ **α** βραχὺ ἐν τῇ ληγούσῃ·

1. Πάντα τὰ προπαροξύτονα, γνωριζόμενα ἐκ τοῦ τόνου· εὐγένεια, εὔνοια, ποιήτρια, τράπεζα, ἄγκυρα, Πλάταια, μεσόγεια.

2. Τὰ τρέποντα τὸ **α** εἰς τὴν γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἑνικοῦ εἰς **η**. μοῦσα, γλῶσσα.

3. Τὰ δισύλλαβα εἰς **αια**· μαῖα, γραῖα.

4. Τὰ εἰς **υια**, μυῖα, αἴθυια, πεποιηκυῖα.

5. Τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα τὸ ἀρσ. τριτόκλιτον· πᾶσα, γράψασα, ποιηθεῖσα.

---

1. Τὰ πατραλοίας, μητραλοίας, Λεωνίδας, Ὀρόντας, Ἀβροκόμας κλ. λήγουσιν εἰς **α**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

6. Τὰ λήγοντα εἰς ρα καὶ ἔχοντα δίφθογγον ἐν τῇ παραληγούσῃ, μοῖρα, πρῷρα, πεῖρα, πλὴν τῶν αὖρα, λαύρα, σαύρα.[1]

γʹ. Τὸ **ας** τῆς αʹ κλίσεως εἶναι μακρόν, ὡς καὶ τὸ **α** ἐν τῷ δυϊκῷ.

Δευτέρα κλίσις (ἀσυναίρετος).

24. Ἡ δευτέρα κλίσις περιέχει ὀνόματα καὶ τῶν τριῶν γενῶν.

25. Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ ἑνικοῦ

τὰ ἀρσενικὰ καὶ θηλυκὰ εἰς **ος**
τὰ οὐδέτερα » **ον**
ἐν δὲ τῇ γενικῇ πάντα » **ου**

25. Τὰ ὀνόματα τῆς δευτέρας κλίσεως κλίνονται τὰ ἀρσ. καὶ θηλ. κατὰ τὸ ἀρσ. ἄρθρο , πλὴν τῆς ὀνομαστ. ἐχούσης **-ς**, καὶ τῆς κλητ. **ε**.

Τὸ δὲ οὐδ. κλίνεται κατὰ τὸ οὐδ. ἄρθρον, πλὴν τῆς ὀνομ., αἰτ. καὶ κλητ. ἐχούσης **ον**.

26. Ἀρσενικὰ — Θηλυκὰ

			Ἑνικός					
Ὀνομ.	ὁ	ἀγρὸς	λίθος	ἄνεμος	ἡ	ὁδὸς	νῆσος	ἄμπελος
γεν.	τοῦ	ἀγροῦ	λίθου	ἀνέμου	τῆς	ὁδοῦ	νήσου	ἀμπέλου
δοτ.	τῷ	ἀγρῷ	λίθῳ	ἀνέμῳ	τῇ	ὁδῷ	νήσῳ	ἀμπέλῳ
αἰτ.	τὸν	ἀγρὸν	λίθον	ἄνεμον	τὴν	ὁδὸν	νῆσον	ἄμπελον
κλητ.	ὦ	ἀγρὲ	λίθε	ἄνεμε	ὦ	ὁδὲ	νῆσε	ἄμπελε
			Δυϊκός					
Ὀν. καὶ αἰτ.	τὼ	ἀγρὼ	λίθω	ἀνέμω	τὼ	ὁδὼ	νήσω	ἀμπέλω
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	ἀγροῖν	λίθοιν	ἀνέμοιν	τοῖν	ὁδοῖν	νήσοιν	ἀμπέλοιν
			Πληθυντικός					
Ὀνομ.	οἱ	ἀγροὶ	λίθοι	ἄνεμοι	αἱ	ὁδοὶ	νῆσοι	ἄμπελοι
γεν.	τῶν	ἀγρῶν	λίθων	ἀνέμων	τῶν	ὁδῶν	νήσων	ἀμπέλων
δοτ.	τοῖς	ἀγροῖς	λίθοις	ἀνέμοις	ταῖς	ὁδοῖς	νήσοις	ἀμπέλοις
αἰτ.	τοὺς	ἀγροὺς	λίθους	ἀνέμους	τὰς	ὁδοὺς	νήσους	ἀμπέλους
κλητ.	ὦ	ἀγροὶ	λίθοι	ἄνεμοι	ὦ	ὁδοὶ	νῆσοι	ἄμπελοι

1. Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ ἔχοντα τὸ ρ μετ' ἄλλου συμφώνου Αἴθρα, Φαίδρα, χαύστρα, παλαίστρα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. βωμόν, λιμοῦ, λιμῷ, θυμέ, ἀετοί, λύκων, λύχνους, ὅρκον, — κῆποι, κῶνος, ἄργυρον, σιδήρῳ, μόλυβδος, ἡλίου, κύκλος, τάφρων, ἀνθρώποις, κιβωτῷ. Σῦρος, Σκύρου, τυρός, ὕαλος, πλίνθος, ἧλοι, ὅροις, ἆθλοι, ἵππου.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Αἱ λῦπαι τοῖς ἀνθρώποις τίκτουσι νόσους. 2. Οἱ παλαιοὶ τὴν Αἴγυπτον Νείλου δῶρον ἐνόμιζον. 3. Οἱ κίνδυνοι τοὺς ἀνθρώπους παιδεύουσι. 4. Πιστοῖς καὶ ἀληθινοῖς φίλοις οἱ κίνδυνοι κοινοί εἰσιν. 5. Ὁ θεός ἐστι δικαστὴς τῶν δεσποτῶν καὶ τῶν δούλων. 6. Οἱ Πέρσαι τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ θύουσιν. 7. Ὦ θεός, τῷ ἀνθρώπῳ εὐτυχίαν οὐ παρέχεις ἄνευ πόνου.

27. Οὐδέτερα.

		Ἑνικός			
Ὀνομ.	τὸ	πτηνὸν	ῥόδον	μῆλον	δωμάτιον
γεν.	τοῦ	πτηνοῦ	ῥόδου	μήλου	δωματίου
δοτ.	τῷ	πτηνῷ	ῥόδῳ	μήλῳ	δωματίῳ
αἰτ.	τὸ	πτηνὸν	ῥόδον	μῆλον	δωμάτιον
κλητ.	ὦ	πτηνὸν	ῥόδον	μῆλον	δωμάτιον
		Δυϊκός			
Ὀν. καὶ αἰτ.	τὼ	πτηνὼ	ῥόδω	μήλω	δωματίω
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν	πτηνοῖν	ῥόδοιν	μήλοιν	δωματίοιν
		Πληθυντικός			
Ὀνομ.	τὰ	πτηνὰ	ῥόδα	μῆλα	δωμάτια
γεν.	τῶν	πτηνῶν	ῥόδων	μήλων	δωματίων
δοτ.	τοῖς	πτηνοῖς	ῥόδοις	μήλοις	δωματίοις
αἰτ.	τὰ	πτηνὰ	ῥόδα	μῆλα	δωμάτια
κλητ.	ὦ	πτηνὰ	ῥόδα	μῆλα	δωμάτια

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. ἴα, φῶν, σπόροι σύκου, πλοίοις, ἀγγείῳ, ἁμάξιον στρατοῦ, τεμάχια ξύλων, ἑρμαρίου, παιδαρίου βιβλίον, κρασπέδοις ὁδοῦ, ἆθλα στρατοῦ.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Πόρρω ἡδονῆς καὶ λύπης ἵδρυται τὸ θεῖον. 2. Ὁ λόγος εἴδωλόν ἐστι τῶν ἔργων. 3. Ὦ τέκνον, τὸν μὲν πλοῦτον νόμιζε δῶρον τῆς τύχης, τὴν δὲ σοφίαν δῶρον τοῦ θεοῦ. 4. Ὁ χρόνος φάρμακόν ἐστι τῆς ὀργῆς. 5. Τὰ δένδρα θεραπεύομεν ἕνεκα τῶν καρπῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς β' κλίσεως.

28. Ἡ κλητ. τοῦ ἑνικοῦ τῶν εἰς **ος** λήγει καὶ εἰς **ος**· ὦ φίλος· τοῦ δὲ θεὸς πάντοτε εἰς **ος**· ὦ θεός.

29. Τὰ οὐδέτερα ἔχουσι τρεῖς πτώσεις ὁμοίας· ὀνομ., αἰτι. καὶ κλητ. καὶ εἰς τὸν πληθ. λήγουσιν εἰς ταύτας εἰς ᾰ βραχύ.

30. Ὀνόματα τῆς β' κλίσ. ἔχοντα τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρὸν εἶναι τὰ ἑξῆς·

α'. Τὰ εἰς ινος ὑπερδισύλλαβα, δι' ὃ καὶ προπερισπῶνται· Ἀκραγαντῖνος, Ἀμοργῖνος, πλὴν τοῦ καρκίνος.

β'. Τὰ ἑξῆς δισύλλαβα, ἅτινα καὶ προσπερισπῶνται· σῖτος, σχῖνος, πρῖνος, πῖλος, μῖμος, γρῖπος—γρῦλος, γῦρος, μῦθος, τῦφος, στῦλος, Σῦρος, Σκῦρος—φῦλον, πῦον, σῦκον, θρῖον.

Ἐπίθετα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

31. Α'. Ἐπίθετα τρικατάληκτα.

α'. » εἰς **ος** (ἀρσ.), ᾱ (θηλ.), **ον** (οὐδ.)·

β'. » εἰς **ος** (ἀρσ.), **η** (θηλ.), **ον** (οὐδ.).

32. Τῶν εἰς **ος** ἐπιθέτων ἔχουσι τὸ θηλυκὸν εἰς α τὰ εἰς **ρος** καὶ τὰ πρὸ τοῦ **ος** ἔχοντα φωνῆεν, (πλὴν δηλ. εἰς **οος**), εἰς **η** δὲ τὰ ἄλλα.

καθαρός,	-ά,	-όν,	ὄγδοος,	ὀγδόη,	ὄγδοον,
ῥυπαρός,	-ά,	-όν,	δοῦλος,	δούλη,	δοῦλον,
νέος,	νέα,	νέον,	ἀγαθός,	-ή,	-όν,
οἰκεῖος,	οἰκεία,	οἰκεῖον,	σοφός,	-ή,	-όν.

33. Τῶν εἰς **ος** τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ ἀρσ. καὶ οὐδ. κλίνεται κατὰ τὴν β' κλίσιν, τὸ δὲ θηλ. κατὰ τὴν α'.

34. Τὸ θηλυκὸν τῶν εἰς **ος** τρικαταλήκτων ἐπιθέτων εἰς τὸν πληθ. τονίζεται ὅπου καὶ τὸ ἀρσενικόν.

35. Β'. Ἐπίθετα δικατάληκτα, ἀρσ. καὶ θηλ. εἰς **ος**, οὐδ. εἰς **ον**. Τὰ εἰς **ος** δικατάληκτα ἐπίθετα κλίνονται κατὰ τὴν β' κλίσιν. Ἐπίθετα δικατάληκτα εἶναι·

α'. Τὰ ἁπλᾶ·

ὁ αἰφνίδιος,	ἡ αἰφνίδιος,	τὸ αἰφνίδιον
ὁ ἥσυχος,	ἡ ἥσυχος,	τὸ ἥσυχον
ὁ ἥμερος,	ἡ ἥμερος,	τὸ ἥμερον
ὁ κίβδηλος,	ἡ κίβδηλος,	τὸ κίβδηλον κτλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β'. Τὰ πλεῖστα τῶν συνθέτων καὶ τὰ παράγωγα·
ὁ ἄγονος, ἡ ἄγονος, τὸ ἄγονον, ὁ ἄπειρος, ἡ ἄπειρος, τὸ ἄπειρον, ὁ ἔντιμος, ἡ ἔντιμος, τὸ ἔντιμον, ὁ διάφορος, ἡ διάφορος, τὸ διάφορον, ὁ κόσμιος, ἡ κόσμιος, τὸ κόσμιον, ὁ τέλειος, ἡ τέλειος, τὸ τέλειον.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Ὠὰ μικρά, δεῖπνα πλουσίων, στιλπνὰ μῆλα, κῆποι καλοί, ὥριμα σῦκα, ἀγγεῖον πολύτιμον, ἀθανάτων ψυχῶν, ἀγόνοις ἀγροῖς, γονίμου χώρας, ἱερᾷ ᾠδῇ, δυσκόλου πορείας.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Οἱ ἀγαθοὶ πολῖται πείθονται τοῖς νόμοις. 2. Αἱ τῆς ψυχῆς νόσοι θεραπεύονται καλοῖς λόγοις. 3. Καλὸν φέρουσι καρπὸν οἱ χρηστοὶ τρόποι. 4. Ἀνδρεῖοι μὲν στρατιῶται φοβεροί εἰσι τοῖς πολεμίοις, κακοὶ δὲ στρατιῶται τοῖς πολίταις. 5 Ἡ μὲν Νάξος ἔνδοξος ἦν ταῖς ἀμπέλοις, ἡ δὲ Πάρος τῷ λευκῷ λίθῳ. 6. Μὴ θήρευε τὴν εὐτυχίαν ἀδίκοις τέχναις· ἡ γὰρ ἀδίκων ἀνθρώπων εὐτυχία ἀβέβαιός ἐστιν. 7. Τοῖς ἀγαθοῖς αἱ μὲν φιλίαι ἀθάνατοί εἰσιν, αἱ δὲ ἔχθραι θνηταί. 8. Αἱ ὗλαι μεσταὶ ἦσαν θηρίων. 9. Ὑπὸ κακῶν ἑταίρων πολλάκις διαφθείρονται καλοὶ τρόποι.

Συνῃρημένα τῆς α' καὶ β' κλίσεως.

§ 37. Α' κλίσις.

Συνῃρημένα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς Α' κλίσεως εἶναι τὰ λήγοντα εἰς ᾶ, ῆ θηλυκὰ καὶ ῆς ἀρσενικὰ καὶ κλίνονται οὕτω·

Ἑνικός

Ὀνομ.	ἡ μνᾶ(-άα)	ἡ συκῆ(έη)	ἡ ἀργυρᾶ(έα),	ὁ Ἑρμῆς(έας)
γεν.	μνᾶς	συκῆς	ἀργυρᾶς	Ἑρμοῦ
δοτ.	μνᾷ	συκῇ	ἀργυρᾷ	Ἑρμῇ
αἰτ.	μνᾶν	συκῆν	ἀργυρᾶν	Ἑρμῆν
κλητ.	μνᾶ	συκῆ	ἀργυρᾶ	Ἑρμῆ

Δυϊκός

Ὀνομ. καὶ αἰτ.	μνᾶ	συκῆ	ἀργυρᾶ	Ἑρμῆ
γεν. καὶ δοτ.	μναῖν	συκαῖν	ἀργυραῖν	Ἑρμαῖν

Πληθυντικός

Ὀνομ.	αἱ μναῖ	αἱ συκαῖ	αἱ ἀργυραῖ	οἱ Ἑρμαῖ
γεν.	μνῶν	συκῶν	ἀργυρῶν	Ἑρμῶν
δοτ.	μναῖς	συκαῖς	ἀργυραῖς	Ἑρμαῖς
αἰτ.	μνᾶς	συκᾶς	ἀργυρᾶς	Ἑρμᾶς
κλητ.	μναῖ	συκαῖ	ἀργυραῖ	Ἑρμαῖ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Ἀπελλοῦ, ὀφθαλμοὶ γαλῆς, παρδαλῇ, τῆς γῆς οἱ καρποί, ἀλωπεκαῖ, τῆς χρυσῆς φιάλης, ἁπλαῖ τράπεζαι, χλαίνῃ φοινικῇ, διπλαῖ κλῖναι, καλὴν ἀδελφιδῆν, φακαῖ, ἀμυγδαλῶν, Ἀθηνᾷ, ἱμάτιον λεοντῆς.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Αἱ ζῶναι τῶν ἀττικῶν παρθένων χρυσαῖ ἦσαν. 2. Οἱ ποιηταὶ λέγουσι τὸν Ἑρμῆν εὑρετὴν εἶναι τῆς λύρας 3. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐλαίαν ἐφύτευσε, συκῆν δὲ καὶ ἄμπελον Διόνυσος. 4. Ταύτην τὴν μνᾶν ἔλαβον παρὰ τοῦ καπήλου. 5. Ἡ γῆ σφαῖρά ἐστιν. 6. Ὁ Ἀλέξανδρος τὴν τοῦ Ἀπελλοῦ τέχνην ἐθαύμαζεν. 7. Ἡ γαλῆ ἐνεδρεύει τῇ νεοττιᾷ. 8. Εἰσάγει μὲν εἰς τὸν Πόντον νότος, ἐξάγει δὲ βορρᾶς[1] ἄνεμος.

38. Β΄ κλίσις.

Συνηρημένα οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα τῆς Β΄ κλίσεως εἶναι τὰ λήγοντα εἰς **οῦς** (ο-ος), **οῦς** (εος) ἀρσ. καὶ θηλ., εἰς **οῦν** (ο-ον), **οῦν** (εον) οὐδέτ. καὶ κλίνονται οὕτω.

Ἑνικός

Ὀν.	ὁ νοῦς(ό-ος),	ὁ χρυσοῦς(ε-ος),	ὁ, ἡ εὔνους(ο-ος),	τὸ ὀστοῦν(έον
γεν.	νοῦ	χρυσοῦ	εὔνου	ὀστοῦ
δοτ.	νῷ	χρυσῷ	εὔνῳ	ὀστῷ
αἰτ.	νοῦν	χρυσοῦν	εὔνουν	ὀστοῦν

Δυϊκός

Ὀν. καὶ αἰτ.	τὼ νὼ	τὼ χρυσὼ	τὼ εὔνω	τὼ ὀστὼ
γεν. καὶ δοτ.	τοῖν νοῖν	τοῖν χρυσοῖν	τοῖν εὔνοιν	τοῖν ὀστοῖν

Πληθυντικός

Ὀν.	οἱ νοῖ	οἱ χρυσοῖ	οἱ εὖνοι	τὰ ὀστᾶ
γεν.	νῶν	χρυσῶν	εὔνων	ὀστῶν
δοτ.	νοῖς	χρυσοῖς	εὔνοις	ὀστοῖς
αἰτ.	νοῦς	χρυσοῦς	εὔνους	ὀστᾶ

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, χαλκοῦ δίσκοι, χρυσᾶ πέδιλα, ἀργυρῶν λυχνιῶν, ἱμάτια πορφυρᾶ, στεφάνοις χρυσοῖς, ἁπλᾶ κιβώτια, τριπλοῖ οἶκοι, πρόχῳ σιδηρῷ.

---

1. Ὀνομ. βορέας καὶ βορρᾶς, γεν. βορρου καὶ βορρᾶ, δοτ. βορρᾷ, αἰτ. βορρᾶν, δυϊκὸν καὶ πληθ. δὲν ἔχει. Ὁ Βορέας (θεὸς) ἀσυναίρετον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀδελφιδοῦ, ἀνεψιαδῷ, τοῦ εὔρου ποταμοῦ, εὔπνουν, τὰ εὔνοα, δύσνοι, κακόνων, περίπλουν.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ὁ χρυσὸς τὸν τῶν ἀνθρώπων νοῦν φθείρει. 2. Ποσειδῶν πολλὰ πλοῖα ἐν τοῖς πλοῖς φθείρει. 3. Ἀθηνᾶ Πρόμαχος ἡ ἐν Ἀθήναις χαλκῆ ἦν, τῆς δὲ Παρθένου πέπλος χρυσοῦς. 4. Οἱ ποιηταὶ πολλὰ ᾄδουσι περὶ χρυσῆς, ἀργυρᾶς, χαλκῆς, σιδηρᾶς γενεᾶς ἀνθρώπων. 5. Οἱ τῶν Σπαρτιατῶν νεανίαι διπλᾶ ἱμάτια οὐκ εἶχον. 6. Αἱ παρθένοι αἱ τῶν Ἀθηναίων τὰ τῆς Ἀθηνᾶς δῶρα ἐν κανοῖς ἔφερον εἰς τὸ ἱερόν. 7. Ὅταν ὁ βορρᾶς πνῇ, καλοὶ πλοῖ εἰσιν ἐκ Πόντου εἰς Ἑλλάδα. 8. Ἐν τοῖς τῶν πλουσίων δείπνοις ἦν ποτήρια ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ. 9. Χαρίλαος ἀδελφιδοῦς ἦν Λυκούργου. 10. Ὁ ροῦς τῆς θαλάσσης φέρει τῷ πλῷ οὐκ ὀλίγους κινδύνους.

39. Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν συνῃρημένων τῆς Α΄ καὶ Β΄ κλίσεως.

α΄. Συναίρεσις· §. 12 α΄.

β΄. Συνῃρημένη λήγουσα § 8 ς΄. 5.

γ΄. Τὰ συνῃρημένα τῆς Β΄ κλίσεως δὲν ἔχουσι κλητ.

δ΄. Τὰ συνῃρημένα τῆς Α΄ καὶ Β΄ κλίσεως συναιροῦνται εἰς πάσας τὰς πτώσεις καὶ διὰ τοῦτο λέγονται ὁλοπαθῆ.

ε΄. Συναιροῦνται δὲ

τὸ α—α εἰς ᾱ· Ἀθηνάα Ἀθηνᾶ,

» ε—α » η· συκέα συκῆ,

» ε—α » α· ἐὰν πρὸ τοῦ ε προηγῆται φωνῆεν ἢ ρ·

ἀργυρέα ἀργυρᾶ, ἐρεέα ἐρεᾶ,

καὶ εἰς τὰ πληθ. οὐδέτερα· τὰ ὀστέα ὀστᾶ,

» ο—ο » ου· νόος νοῦς·

» ε—ο » ου· χρύσεον χρυσοῦν.

Τὸ βραχὺ φωνῆεν ἐξαφανίζεται πρὸ μακροῦ ἢ διφθόγγου· τῷ νόῳ νῷ, τοῦ πλόου πλοῦ.

ς΄. Περὶ τοῦ χρόνου τῆς οι πρβ. § 2.

Ἀττικὴ Β΄ κλίσις.

40. Ἡ ἀττικὴ Β΄ κλίσις περιέχει ὀνόματα λήγοντα ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ ἑνικοῦ ἀρσ. καὶ θηλ. εἰς **ως**

οὐδ. » **ων**

φυλάττοντα τὸ ω εἰς πάσας τὰς πτώσεις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	α΄ οὐσιαστικὰ			β΄ ἐπίθετα	
			Ἑνικός		
Ὀνομ.	ὁ νεὼς	ἡ ἅλως	τὸ ἀνώγεων	ὁ, ἡ ἵλεως	τὸ ἵλεων
γενικ.	νεὼ	ἅλω	ἀνώγεω	ἵλεω	
δοτικ.	νεῲ	ἅλῳ	ἀνώγεῳ	ἵλεῳ	
αἰτιατ.	νεὼν	ἅλω	ἀνώγεων	ἵλεων	
κλητ.	νεὼς	ἅλως	ἀνώγεων	ἵλεως	ἵλεων
			Δυϊκός		
Ὀν. καὶ αἰτ.	νεὼ	ἅλω	ἀνώγεω	ἵλεω	
γεν. καὶ δοτ.	νεῷν	ἅλῳν	ἀνώγεῳν	ἵλεῳν	
			Πληθυντικός		
Ὀνομ.	οἱ νεῲ	αἱ ἅλῳ	τὰ ἀνώγεω	οἱ, αἱ ἵλεῳ	τὰ ἵλεα
γενικ.	νεὼν	ἅλων	ἀνώγεων	ἵλεων	
δοτικ.	νεῲς	ἅλῳς	ἀνώγεῳς	ἵλεῳς	
αἰτιατ.	νεὼς	ἅλως	ἀνώγεω	ἵλεως	ἵλεα
κλητ.	νεῲ	ἅλῳ	ἀνώγεω	ἵλεῳ	ἵλεα

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν· τῷ λεῴ, ὁ ὀρφῶς, οἱ ταῷ, ὁ λαγῶς, τοὺς κάλως τῶν πλοίων, ἡ ἕως, Μενέλεω, τοῦ Ἄθω ἀκρωτηρίου, κριὸν εὔκερων, μνήμη ἀγήρῳ, αἱ ἀπόκρεῳ, χώρα εὔγεως, ἔμπλεως, κριὸς χρυσόκερως, ἔμπορος ἀξιόχρεως, λεπτόγεως.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ὁ λεὼς ἔκτισε νεὼν τῷ θεῷ. 2. Ἐν τοῖς νεῲς βωμοί εἰσιν. 3. Ἡ ἱστορία δηλοῖ ὅτι οἱ ἰσχυροὶ λεῲ χειροῦσι τοὺς ἀσθενεῖς. 4. Ἡ Ἀττικὴ εὔγεως μὲν οὐκ ἦν, εὔανδρος δέ. 5. Οἱ λεῲ εὖ πολιτευόμενοί εἰσιν εὐδαίμονες. 6. Τὰ ὀστᾶ πλέα ἐστὶ μυελοῦ. 7. Ὁρᾷ τὰς ἅλως πλέως σίτου.

41. Παρατηρήσεις. 1. Ὁ τόνος τῆς ὀνομαστικῆς φυλάττεται εἰς πάσας τὰς πτώσεις, ὁ νεώς, νεώ, νεῴ—ταῶς, ταῶ, ταῷ κλ.

2. Τὰ οὐδέτερα ἐπίθετα εἰς τὰς τρεῖς ὁμοίας πτώσεις τοῦ πληθ. λήγουσι καὶ εἰς ᾰ βραχύ· πλέω καὶ πλέα.

Τρίτη κλίσις.

42. Ἡ Τρίτη κλίσις περιέχει ὀνόματα λήγοντα ἐν τῇ ὀνομαστικῇ εἰς ἓν τῶν φωνηέντων **α, ε, υ, ω** ἢ εἰς ἓν τῶν συμφώνων **ν, ρ, ς** (ξ, ψ), ἐν δὲ τῇ γενικῇ εἰς **-ος**.

43. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εὑρίσκεται μάλιστα, ἐὰν ἀπὸ τῆς ἑνικῆς γεν. ἀφαιρεθῇ ἡ κατάληξις **ος**.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

44. Τὸ θέμα τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι·

1. Συμφωνόληκτον· θώραξ, θ. θώρακ-.
3. Φωνηεντόληκτον· πόλις, θ. πολε.
3. Σιγμόληκτον· γένος, θ. γενεσ-.

45. Πρὸς σχηματισμὸν τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων προστίθενται εἰς τὸ θέμα αἱ πτωτικαὶ καταλήξεις.

Τὸ θέμα συχνάκις μεταβάλλεται ἐν τῇ δοτ. πληθ. πρὸ τοῦ -σι.

Α΄. Θέμα συμφωνόληκτον.

46. Τὰ συμφωνόληκτον θέμα ἔχοντα εἶναι ἀφωνόληκτα καὶ ὑγρόληκτα.

α΄. Ἀφωνόληκτα.

47. α΄. Οὐρανισκόφωνον θέμα (γ, κ, χ)

Ἑνικὸς				Πληθυντικὸς		
Ὀν.	ἡ αἴξ	ὁ κόραξ	ὁ ὄνυξ	αἶγ-ες	κόρακες	ὄνυχ-ες
γεν.	αἰγ-ὸς	κόρακ-ος	ὄνυχ-ος	αἰγ-ῶν	κοράκ-ων	ὀνύχ-ων
δοτ.	αἰγ-ὶ	κόρακ-ι	ὄνυχ-ι	αἰξ-ὶ	κόραξ-ι	ὄνυξ-ι
αἰτ.	αἶγ-α	κόρακ-α	ὄνυχ-α	αἶγ-ας	κόρακ-ας	ὄνυχ-ας
κλητ.	αἴξ	κόραξ	ὄνυξ	αἶγ-ες	κόρακ-ες	ὄνυχες

Δυϊκὸς

ὀνομ. καὶ αἰτ.	αἶγ-ε	κόρακ-ε	ὄνυχ-ε
γεν. καὶ δοτ.	αἰγ-οῖν	κοράκ-οιν	ὀνύχ-οιν

48. β΄. χειλόφωνον θέμα (π, β, φ)·

Ἑνικὸς				Πληθυντικὸς		
Ὀν.	ὁ γὺψ	ἡ φλὲψ	ἡ κατῆλιψ	γῦπ-ες	φλέβ-ες	κατήλιφ-ες
γεν.	γυπ-ὸς	φλεβ-ὸς	κατήλιφ-ος	γυπ-ῶν	φλεβ-ῶν	κατηλίφ-ων
δοτ.	γυπ-ὶ	φλεβ-ὶ	κατήλιφ-ι	γυψὶ	φλεψὶ	κατήλιψι
αἰτ.	γῦπ-α	φλέβ-α	κατήλιφ-α	γῦπ-ας	φλέβ-ας	κατήλιφ-ας
κλητ.	γὺψ	φλὲψ	κατῆλιψ	γῦπ-ες	φλέβ-ες	κατήλιφ-ες

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ αἰτ.	γῦπ-ε	φλέβ-ε	κατήλιφ-ε
γεν. καὶ δοτ.	γυπ-οῖν	φλεβ-οῖν	κατηλίφοιν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

49. γ΄. Ὀδοντόφωνον θέμα (τ, δ, θ).

	Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς		
Ὀν.	ἡ ἐσθὴς	ἡ ἐλπὶς	ἡ κόρυς	ἐσθῆτ-ες	ἐλπίδες	κόρυθ-ες
γεν.	ἐσθῆτος	ἐλπίδος	κόρυθ-ος	ἐσθήτ-ων	ἐλπίδ-ων	κορύθ-ων
δοτ.	ἐσθῆτ-ι	ἐλπίδ-ι	κόρυθ-ι	ἐσθῆσι	ἐλπίσι	κόρυσι
αἰτ.	ἐσθῆτ-α	ἐλπίδ-α	κόρυθ-α	ἐσθῆτ-ας	ἐλπίδ-ας	κόρυθ-ας
κλητ.	ἐσθὴς	ἐλπὶς	κόρυς	ἐσθῆτ-ες	ἐλπίδ-ες	κόρυθ-ες

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ αἰτ.	ἐσθῆτ-ε	ἐλπίδ-ε	κόρυθ-ε
γεν. καὶ δοτ.	ἐσθήτ-οιν	ἐλπίδ-οιν	κορύθ-οιν

50. Οὐδέτερα.

	Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς		
Ὀν.	τὸ σῶμα	τὸ φῶς	λελυκὸς	σώματ-α	φῶτ-α	λελυκότ-α
γεν.	σώματ-ος	φωτ-ὸς	λελυκό-τος	σωμάτων	φώτων	λελυκότων
δοτ.	σώματ-ι	φωτ-ὶ	λελυκότ-ι	σώμασι	φωσὶ	λελυκόσι
αἰτ.	σῶμα	φῶς	λελυκὸς	σώματα	φῶτα	λελυκότα
κλητ.	σῶμα	φῶς	λελυκὸς	σώματα	φῶτα	λελυκότα

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ αἰτ.	σώματ-ε	φῶτ-ε	λελυκότ-ε
γεν. καὶ δοτ.	σωμάτ-οιν	φωτ-οῖν	λελυκότ-οιν

51. Παρατηρήσεις.

α΄. Τὰ ἀφωνόληκτα πρὸς σχηματισμὸν τῆς ἑνικ. ὀνομ. προσλαμβάνουσιν εἰς τὸ θέμα -ς, καὶ τῆς πληθ. δοτ. -σι καὶ πάσχουσι τὰς ὑπὸ τῆς εὐφωνίας ὑπαγορευομένας μεταβολὰς καὶ ἀποβολάς, ἤτοι·

τὸ γ, κ, χ μετὰ τοῦ σ γίνεται ξ,
» π, β, φ » σ » ψ,
» τ, δ, θ, πρὸ τοῦ σ ἐκπίπτει.

Σημ. α΄. Τὸ ντ πρὸ τοῦ σ ἐκπίπτει καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ φωνήεντα ἐκτείνονται·

τὸ ᾰ εἰς ᾱ· γίγαντ-, ὀν. γίγᾱς,
» ε » ει· τυφθεντ-, » τυφθεὶς (πρβ. § 57, ε΄),
» ο » ου· ὀδοντ- » ὀδούς, γνοντ-, ὀν. γνούς,
» ῠ » ῡ· δεικνυντ-, » δεικνύς.

Σημ. β΄. Ὅσα λήγοντα εἰς οντ ἔχουσι δύο θέματα, σχηματίζουσι τὴν ἐν. ὀνομ. τοῦ ἀρσ. ἐκ τοῦ μακροῦ εἰς ων·
θ. λεοντ-, ὀν. λέων. θ. λέγοντ-, ὀν. λέγων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β΄. Τὰ οὐδέτερα δὲν προσλαμβάνουσι -ς, ἀλλ' ἀποβάλλουσι τὸ τυχὸν σύμφωνον ἢ τρέπουσι τὸ τ εἰς ς.

σωματ- ὀν. σῶμα, πραγματ-, ὀν. πρᾶγμα,
γαλακτ-, » γάλα, τύψαντ-, ὀν. τύψαν,
φωτ-, » φῶς, λελυκοτ-, λελυκός.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. ἄνθρακα, ἅρπαγι, σάλπιγγας, τρίχες, κόρακος, ᾠόν, φλόγες καμίνων, βῆχα ὀχληρόν, λαίλαπες ἰσχυραί, γόητος ἔργον, ἔριδα ἀγωνιστοῦ, ὀδόντες λευκοί, γιγάντων σώματα. ὁ λυθείς, ἡ λυθεῖσα, τὸ λυθέν, ὁ γράφων, ἡ γράφουσα, τὸ γράφον, δέρματι, πτώματα ἀλωπέκων, σύνταγμα στρατιωτῶν, κηλῖδες αἵματος, πάντες οἱ ἄνθρωποι, πάντα τὰ δῶρα, νεᾶνις.

βλᾶκα, βλᾶκες—ρᾶγα, ρᾶγες—ρῖπα, ρῖπες, δρᾶμα, νᾶμα, κλῖμα, χρῖσμα, μῖγμα, θῦμα, κῦμα, κρῖμα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Παροιμία ἐστίν, ἔστι καὶ μύρμηκι ὀργή. 2 Δαρεῖος κήρυκας ἔπεμψε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους. 3. Ταῖς γλαυξὶν οἱ ὀφθαλμοὶ λαμπροί εἰσιν 4. Τέττιξ τέττιγι φίλος. 5. Οἱ κήρυκες ἔχουσιν ἀργυρᾶς σάλπιγγας. 6. Αἱ τρίχες τῶν ἀλωπέκων ἐρυθραί εἰσιν. 7. Τοῖς λαγῷς ἐν τοῖς ποσὶν ἡ σωτηρία ἐστίν. 8. Πίστευε, ὦ παῖ, τοῖς γέρουσιν. 9. Οἱ Σκύθαι ἔπινον γάλα ἵππων. 10. Οἱ λέοντες τοῖς ὀδοῦσι καὶ τοῖς ὄνυξι φοβεροί εἰσι. 11. Ὁ μὲν πόντος ἰχθυόεις, ὁ δὲ οὐρανὸς ἀστερόεις ἐστίν.

52. Θέμα ὑγρόληκτον καὶ ἐνρινόληκτον (λ, ρ, ν).

		Ἑνικός			
Ὀνομ.	ὁ ἅλς	ὁ ῥήτωρ	ὁ λιμὴν	ὁ ἀγὼν	ὁ τέκτων
γενικ.	ἁλ-ὸς	ῥήτορ-ος	λιμέν-ος	ἀγῶν-ος	τέκτον-ος
δοτικ.	ἁλ-ὶ	ῥήτορ-ι	λιμέν-ι	ἀγῶν-ι	τέκτον-ι
αἰτιατ.	ἅλ-α	ῥήτορ-α	λιμέν-α	ἀγῶν-α	τέκτον-α
κλητ.	ἅλς	ῥῆτορ	λιμὴν	ἀγὼν	τέκτων
		Δυϊκός			
Ὀν. καὶ αἰτ.	ἅλ-ε	ῥήτορ-ε	λιμέν-ε	ἀγῶν-ε	τέκτον-ε
γεν. καὶ δοτ.	ἁλ-οῖν	ῥητόρ-οιν	λιμέν-οιν	ἀγών-οιν	τεκτόν-οιν
		Πληθυντικός			
Ὀνομ.	ἅλ-ες	ῥήτορ-ες	λιμέν-ες	ἀγῶν-ες	τέκτον-ες
γεν.	ἁλ-ῶν	ῥητόρ-ων	λιμέν-ων	ἀγών-ων	τεκτόν-ων
δοτικ.	ἁλ-σὶ	ῥήτορ-σι	λιμέ-σι	ἀγῶ-σι	τέκτο-σι
αἰτιατ.	ἅλ-ας	ῥήτορ-ας	λιμέν-ας	ἀγῶν-ας	τέκτον-ας
κλητ.	ἅλ-ες	ῥήτορ-ες	λιμέν-ες	ἀγῶν-ες	τέκτον-ες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. κλῶνες δένδρων, κωδώνων ἦχοι, πώγωνα μέλανα, σίφωνες, ἡγεμόνα σώφρονα, χελιδόνος φωλεά, χιόνα λευκήν, ποιμένες πιστοί, πυθμένα θαλάσσης, σωλῆνα, χῆνα, παιᾶνες νίκης, ὁ, ἡ εὐδαίμων, τὸ εὔδαιμον (-ονος), τοῦ λέγοντος παιδός, τῷ γράφοντι παιδί, φωστῆρες τῆς οἰκουμένης, μνηστῆρα ἀδελφῆς, πράκτορες, ὦ πρᾶκτορ, ὦ εἰσπρᾶκτορ, κτένα καλόν, ῥῖνες σιμαί.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Αἱ χελιδόνες εἰσὶν ἄγγελοι τοῦ ἔαρος. 2. Χλαμὺς καὶ χιτὼν ἦσαν Ἑλλήνων ἐσθῆτες. 3. Ἡ ἀγρυπνία τῶν χηνῶν περιβόητός ἐστιν. 4. Λόγῳ ἡγεμόνι ἐν παντὶ χρῶ. 5. Σωκράτης τὸν φθόνον ἔφη τῆς ψυχῆς πρίονα. 6. Ἄπαις ἄρρενος γόνου. 7. Μὴ πίστευε ἄφροσιν ἐλπίσιν. 8. Ἡ τῶν ἡγεμόνων ἀδικία ὅλην τὴν πατρίδα βλάπτει· τίκτει γὰρ ἔριν καὶ πόλεμον. 9. Τὸν δελφῖνα λέγουσι φίλον εἶναι τῶν ναυτῶν καὶ σωτῆρα.

			Ἑνικός		
Ὀνομ.	πατὴρ	μήτηρ	θυγάτηρ	γαστὴρ	Δημήτηρ
γενικ.	πατρὸς	μητρὸς	θυγατρὸς	γαστρὸς	Δήμητρος
δοτικ.	πατρὶ	μητρὶ	θυγατρὶ	γαστρὶ	Δήμητρι
αἰτιατ.	πατέρα	μητέρα	θυγατέρα	γαστέρα	Δήμητρα
κλητ.	πάτερ	μῆτερ	θύγατερ	γαστὴρ	Δήμητρε
			Δυϊκός		
Ὀν.-αἰτ.	πατέρε	μητέρε	θυγατέρε	γαστέρε	—
γεν.-δοτ	πατέροιν	μητέροιν	θυγατέροιν	γαστέροιν	—
			Πληθυντικός		
Ὀνομ.	πατέρες	μητέρες	θυγατέρες	γαστέρες	—
γενικ.	πατέρων	μητέρων	θυγατέρων	γαστέρων	—
δοτικ.	πατράσι	μητράσι	θυγατράσι	γαστράσι	—
αἰτιατ.	πατέρας	μητέρας	θυγατέρας	γαστέρας	—
κλητ.	πατέρες	μητέρες	θυγατέρες	γαστέρες	—

54. Τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἑνικοῦ συγκόπτουσι τὸ θεματικὸν φωνῆεν ε καὶ τονίζονται ἐπὶ τῆς λῃγούσης.

Σημ. Τὸ Δημήτηρ συγκόπτει τὸ ε ἐν πάσαις τὰς πτώσεσι καὶ ἀναβιβάζει τὸν τόνον.

55. Τὰ ὀνόματα πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστὴρ καὶ ἀνὴρ ἐν τῇ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δοτ. πληθ. συγκόπτουσι τὸ ε καὶ σχηματίζουσι ταύτην εἰς -ᾰσι· τὸ δὲ α πάντοτε ὀξύνεται· κατὰ ταῦτα ἔγεινε καὶ τὸ ἀστράσι.

56. Τὸ ἀνὴρ συγκόπτει τὸ ε τοῦ θέματος ἐν πάσαις ταῖς πτώσεσι καὶ εἶτα μεταξὺ τοῦ ν καὶ ρ ἀναπτύσσει δ χάριν εὐφωνίας. Κλίνεται δ' οὕτω·

ὁ ἀνὴρ	τὼ (ἀνέρε) ἄνδρε	οἱ (ἀνέρες) ἄνδρες
τοῦ (ἀνέρος) ἀνδρὸς	τοῖν (ἀνέροιν) ἀνδροῖν	τῶν (ἀνέρων) ἀνδρῶν
τῷ (ἀνέρι) ἀνδρὶ		τοῖς (ἀνέρσιν) ἀνδράσι
τὸν (ἀνέρα) ἄνδρα		τοὺς (ἀνέρας) ἄνδρας
ὦ ἄνερ		ὦ (ἀνέρες) ἄνδρες

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. θυγατράσι, ἀνδρῶν, γαστέρα, Δήμητρι, μῆτερ, ἄνδρα, θύγατερ, πατρί, γαστρός.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Πλούτων Περσεφόνην τὴν Δήμητρος θυγατέρα ἥρπασεν. 2. Ἡγοῦ τῆς ὁδοῦ, ὦ μῆτερ, καὶ πρὸς αὐτὴν βαδίζειν πειράσομαι. 3. Σώφρονες ἄνδρες οὔποτε ταῖς τῆς γαστρὸς ἡδοναῖς δουλεύουσιν. 4. Ὁ ἀργὸς βίος κακοῖς ἀνδράσιν ἴδιός ἐστιν. 5. Ταῖς μητράσιν οἱ παῖδες κόσμος πολύς εἰσίν. 6. Χρηστοὶ πολῖται τοῖς μὲν πατράσι τίμιος κόσμος εἰσίν, τοῖς δὲ παισὶ λαμπρὰ παραδείγματα.

Παρατηρήσεις. Ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῆς Γ' κλίσεως.

57. α'. Κατ' ἀναλογίαν τοῦ παῖς, πῦρ (§ 7, ϛ' 5) περισπῶνται καὶ τὰ μονοσύλλαβα· μῦς, δρῦς, σῦς, ὗς, εἷς, πᾶς βοῦς, γραῦς, ναῦς.

β'. Τὰ μονοσύλλαβον θέμα ἔχοντα ὀνόματα (πλὴν τῶν μετοχῶν) τὴν γεν. καὶ δοτ. παντὸς ἀριθμοῦ τονίζουσιν ἐπὶ τῆς καταλήξεως καὶ τὰς καταλήξεις ων καὶ οιν περισπῶσι, θήρ, θηρός, θηρί, θηρῶν, θηρσί, θηροῖν· ἐξαιροῦνται καὶ τονίζουσι τὴν παραλήγουσα ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυϊκοῦ καὶ πληθ. τὰ ἑξῆς· παῖς, Τρώς, θώς, οὖς, φῶς, πᾶς, γεν. παίδων, παίδοιν, κλ. οὕτω καὶ πάντων, πᾶσι καὶ σής γεν. σέων.

58. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ

1) Τῶν μὲν ἀφωνολήκτων θεμάτων, πλὴν τῶν εἰς ιδ, εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ὀνομ., ἐὰν δὲ τὸ θέμα λήγῃ εἰς ντ, τὸ τ ἐκπίπτει· ὦ Ἄραψ, ὦ Αἶαν· Ἀλλ' ὦ Πολυδάμα.

Τὰ εἰς ις ἀποβάλλουσι τὸ -ς· ὦ Ἄρτεμι, ὦ τυραννί, ὦ παῖ (ἡ ὀνομ. πάϊς παῖς).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Τῶν ὀξυτόνων καὶ τῶν περισπωμένων οὐσιαστικῶν καὶ τῶν μετοχῶν εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν ἑνικ. ὀνομ., ὦ ὀδούς, ὦ ἱμάς, ὦ πλακοῦς, ὦ γράφων, ὦ γράψας.

3) Τῶν ἐπιθέτων εἰς -ων (πλὴν τῶν εἰς φρων) ὁ τόνος ἀναβιβάζεται ἐν τῇ κλητ. καὶ τῷ οὐδετ., ὦ κάλλιον, τὸ κάλλιον, ὦ πολύπραγμον, τὸ πολύπραγμον, ἀλλ' ὦ Λυκόφρον· ἀλλ' οὐχὶ πέραν τῆς ληγούσης τοῦ πρώτου συνθετικοῦ· κατὰ ταῦτα καὶ τὰ ὦ Ἄπολλον, ὦ Πόσειδον.

4. Τὰ πατήρ, ἀνήρ, θυγάτηρ, Δημήτηρ καὶ σωτὴρ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον ἐν τῇ κλητ. τοῦ ἑνικοῦ, ὦ πάτερ κλ.

59. Ἡ αἰτ. τοῦ ἑνικοῦ τῶν ἀφωνολήκτων λήγει εἰς α πλὴν τῶν εἰς -ις, -υς καὶ -ους βαρυτόνων, ὧν ἡ αἰτ. λήγει εἰς ν· ἀσπίδα, κερκίδα, ἀλλὰ ἔριν, χάριν, κόρυν, πολύπουν, (κλεὶς) κλεῖν.

60. Ἡ δοτ. τοῦ πληθυντικοῦ σχηματίζεται κατὰ τὰ ἐν § 51, α', ἀλλὰ τὰ οὐσιαστικὰ καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ ἔχοντα φωνῆεν πρὸ τῆς εἰς -εις ληγούσης ὀνομαστικῆς δὲν ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τοῦ ντ φωνῆεν ἐν τῇ δοτ. πληθ., χαρίεις δοτ. πληθ. χαρίεσι, φωνήεις, δ. πλ. φωνήεσι.

61. Τὰ εἰς -ν (αν, ιν, υν) λήγοντα θέματα πρὸς σχηματισμὸν τῆς ἑνικ. ὀνομ. προσλαμβάνουσι -ς καὶ μετὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ ν ἐκτείνουσι τὸ πρὸ τούτου (τοῦ ν) φωνῆεν· μέλανος μέλας· οὕτως ἑνὸς εἷς, κτενὸς κτείς, ῥινὸς ῥίς. Τὰ ἀκτίς, δελφίς, Φόρκυς, Σαλαμίς, παιὰν ἔχουσιν ἀρχῆθεν τὸ πρὸ τοῦ ν φωνῆεν μακρόν, δι' ὃ ἀκτῖνος, δελφῖνος κλ.

62. Τὰ εἰς ν καὶ ρ λήγοντα θέματα καὶ πρὸ τούτων ἔχοντα βραχὺ φωνῆεν ἐκτείνουσι τοῦτο ἐν τῇ ἑνικ. ὀνομ. (τὰ ἀρσ. καὶ θηλ.)· σώφρον-ος σώφρων, ἡγεμόν-ος ἡγεμών, ῥήτορ-ος ῥήτωρ.

63. Ἐκ τῶν εἰς ις γεν. ιδος ἔχουσι τὸ ι μακρὸν πολλά, συνηθέστερα δὲ εἶναι τὰ ἑξῆς·

ἀψὶς	γεν. ἀψῖδος		κρηπὶς	γεν	κρηπῖδος
κνημὶς	»	κνημῖδος	κηλὶς	»	κηλῖδος
λεπὶς	»	λεπῖδος	σφραγὶς	»	σφραγῖδος

64. Τὰ εἰς ιτις ἔχουσι τὸ ι τῆς παραληγούσης μακρόν· νεφρῖτις, στεφανῖτις, γυναικωνῖτις, ἀνδρωνῖτις, κλ.

65. Τῶν εἰς ων, γεν. ωνος φυλάττουσι τὸ ω εἰς πάσας τὰς πτώσεις καὶ τοὺς ἀριθμοὺς πλεῖστα· ὡς Πλάτων, Σόλων, κλ. Βοηδρομιών, Ἐλαφηβολιών, κλ., ἀμπελών, ἐλαιών, ἀνθών, δαφνών,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ροδών, κλ.,—γάστρων, χείλων, κλ. ἔτι καὶ ἀγών, αἰών, κλών, πώγων, καὶ ἄ.π.

Τρέπουσι δὲ τὸ ω εἰς ο (δηλ. ων, γεν. ονος) τά : Ἀγαμέμνων, Ἰστίων, Ἀρίων,—χιών, εἰκών, γείτων, χελιδών· τὰ ρηματικὰ μνήμων γεν. ονος, ἡγεμών, γ. ἡγεμόνος, δαίμων, γ. ονος (εὐδαίμων, κακοδαίμων), μείζων γ. μείζονος, καλλίων κλ. τὰ ἐπίθετα καὶ συγκριτικὰ σώφρων γ. -ονος, καλλίων, γ. -ίονος.

Β'. Φωνηεντόληκτον θέμα.

66. α'. Θέματα εἰς -ι καὶ -υ. Ταῦτα λήγουσιν ἐν τῇ ὀνομ. εἰς -ις καὶ -υς ἀρσ. καὶ θηλ., -ι καὶ -υ οὐδέτερα.

Ἑνικὸς

Ὀνομ.	ἡ πόλις	τὸ ἄστυ	ὁ βότρυς	ἡ σῦς	ἡδύς	ἡδὺ
γεν.	πόλεως	ἄστεως,-ος	βότρυος	συὸς	ἡδέος	
δοτ.	πόλει	ἄστει	βότρυϊ	συῒ	ἡδεῖ	
αἰτ.	πόλιν	ἄστυ	βότρυν	σῦν	ἡδὺν	ἡδὺ
κλ.	πόλι	ἄστυ	βότρυ	(σῦ)	ἡδὺ	

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ αἰτ.	πόλει (ε-ε)	ἄστει (ε-ε)	βότρυε	σύε	ἡδεῖ
γεν. καὶ δοτ.	πολέοιν	ἀστέοιν	βοτρύοιν	σύοιν	ἡδέοιν

Πληθυντικὸς

Ὀνομ.	αἱ πόλεις(ε-ες)	ἄστη(εα)	οἱ βότρυες	αἱ σύες	ἡδεῖς(ε-ες)	ἡδέα [1]
γεν.	πόλεων	ἄστεων	βοτρύων	συῶν	ἡδέων	
δοτ.	πόλεσι	ἄστεσι	βότρυσι	συσὶ	ἡδέσι	
αἰτ.	πόλεις	ἄστη	βότρυς	σῦς	ἡδεῖς	ἡδέα
κλ.	πόλεις	ἄστη	βότρυες	σύες	ἡδεῖς	ἡδέα

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Ἰχθύες, στάχυες, ἐγχέλεις, δρυός, μυσί(ν), ἀχλύϊ, τὴν ἰλὺν τοῦ οἴνου, τοὺς ἰχθῦς, τοῦ ἄστεως, ὀξὺν πέλεκυν, ταχέα πλοῖα, βραδεῖς ἵπποι, ποιήσεως.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ἡ μὲν φύσις ἄνευ μαθήσεως τυφλόν, ἡ δὲ μάθησις δίχα φύσεως ἐλλιπές, ἡ δὲ ἄσκησις χω-

1 Τὸ ἥμισυς, τὰ ἡμίση ἀντὶ ἡμίσεα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρὶς ἀμφοῖν ἀτελές. 2 Μήτε ἐν ἰχθύσι φωνὴν μήτε ἐν ἀπαιδεύτοις ἀνθρώποις σοφίαν ἐπιζήτει. 3. Μῦς ἀρουραῖος ἀστικῷ γίνεται φίλος μυΐ. 4. Χειμῶνος παχέα ἱμάτια φέρομεν. 5. Ἡ πεῖνα πάντα τὰ βρώματα γλυκέα καὶ ἡδέα ποιεῖ. 6. Τοῖς γέρουσιν οἱ μὲν πόδες βραδεῖς εἰσιν, ὁ δὲ νοῦς ταχύς. 7. Μάντι κακῶν, σιγὴν ἔχε.

67. Κατὰ τὸ πόλις γεν. -εως κλίνονται πλεῖστα· κόνις, ὄφις, πίστις, ὕβρις, καὶ τὰ εἰς -σις· ποίησις, πρᾶξις, πρᾶσις, κρᾶσις, θλῖψις, μῖξις, ψῦξις κ. ἄ. π., ἔτι καὶ ὁ πῆχυς, πέλεκυς.

Κατὰ τὸ ἄστυ καὶ τὰ σίναπι, πέπερι, κιννάβαρι.

Κατὰ τὸ βότρυς καὶ σῦς τὰ ἰχθύς, πίτυς, δρῦς, μῦς, νᾶπυ.

Κατὰ τὸ ἡδύς, τὰ γλυκύς, βαθύς, ὀξύς, ἀμβλύς, πλατύς κλ.

68. β΄. Θέματα εἰς ευ (εF), ου, αυ (αF), ω, ο.

Ἑνικός

Ὀνομ.	ἱερεὺς	βοῦς	γραῦς	ἥρως	αἰδὼς	πειθὼ
γεν.	ἱερέως	βοὸς	γραὸς	ἥρωος	αἰδοῦς(όος)	πειθοῦς(-όος)
δοτ.	ἱερεῖ	βοΐ	γραΐ	ἥρωϊ	αἰδοῖ(-ό-ι)	πειθοῖ(όϊ)
αἰτ.	ἱερέα	βοῦν	γραῦν	ἥρωα	αἰδῶ(-ό-α)	πειθὼ(ό-α)
κλ.	ἱερεῦ	βοῦ	γραῦ	ἥρως	αἰδοῖ	πειθοῖ

Δυϊκός

Ὀν καὶ αἰτ.	ἱερέε	βόε	γρᾶε	ἥρωε	τὰ εἰς ω στεροῦνται
γεν. καὶ δοτ.	ἱερέοιν	βοοῖν	γραοῖν	ἡρώοιν	δυϊκοῦ καὶ πληθυντικοῦ.

Πληθυντικός

Ὀν.	ἱερεῖς(έ-ες)	βόες	γρᾶες	ἥρωες
γεν.	ἱερέων	βοῶν	γραῶν	ἡρώων
δοτ.	ἱερεῦσι(ν)	βουσὶ(ν)	γραυσὶ(ν)	ἥρωσι(ν)
αἰτ.	ἱερέας	βόας	γραῦς	ἥρωας
κλ.	ἱερεῖς	βόες	γρᾶες	ἥρωες

Παρατηρήσεις·

69. Τὰ εἰς ευς, τὰ πρὸ τούτου φωνῆεν ἔχοντα, συναιροῦσι τὸ εω εἰς ῶ, τὸ εα εἰς ᾶ· Πειραι-έως-ῶς, Πειραι-έα-ᾶ, Εὐβοέας-οᾶς. Ἀλλὰ τινὰ καὶ ἀσυναίρετα· Πλαταιέων, Δωριέας.

70. Τὰ εἰς ω ὀξύνονται εἰς τὴν ενικ. αἰτ., ἂν καὶ συναιροῦνται, καὶ ἔχουσι τὴν ἑνικ. κλητ. εἰς οῖ μακρὸν (§ 8, ς΄. 5).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

71. Ἡ κλητικὴ τοῦ ἑνικοῦ τῶν εἰς ις, ευς, αυς, ους ἀποβάλλει τὸ -ς.

Σημ. Κατὰ τὸ πειθὼ κλίνονται καὶ τὰ Λητώ, Κλειώ, Ἐρατώ, Σαπφώ, ἠχώ.

Κατὰ τὸ ἥρως κλίνονται καὶ τὰ θώς, Τρώς, πάτρως, μήτρως κλπ.

Κατὰ τὸ βοῦς, μόνον τὸ χοῦς, ὃ ἀπαντᾷ καὶ χοεύς.

Κατὰ τὸ γραῦς τὸ ἡ ναῦς, (ὃ πρβ. § 83, 3, 4).

Κατὰ τὸ ἱερεὺς πλεῖστα· βασιλεύς, βαφεύς, τομεύς, Ὀδυσσεύς, Ἀχιλλεύς κλ.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Τοὺς βαφέας, ἱππέως, τοῖς γραφεῦσι, τῷ βασιλεῖ, ὦ τροφεῖς, τῷ συγγραφεῖ, γρᾶες, Καλυψοῦς, ἠχοῖ, τὴν Διδώ, ὦ Λητοῖ, τῆς φειδοῦς.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Οἱ γραφεῖς ἀπεικάζουσι τὰ καλὰ τῶν ζῴων. 2. Τοὺς ἥρωας ἐνόμιζον οἱ Ἕλληνες θεῶν παῖδας εἶναι. 3. Πειθοῖ οὐ βίᾳ δεῖ ἄρχειν. 4. Ὦ βασιλεῦ, τοῖς βασιλεῦσιν ἡ δικαιοσύνη δόξαν καὶ τιμὴν φέρει. 5. Ὦ Σαπφοῖ, τὰς σὰς ᾠδὰς θαυμάζομεν.

Γ΄. Σιγμόληκτον θέμα.

72. Θέμα εἰς -ος καὶ -ας ἔχουσιν οὐσιαστικὰ γένους οὐδετέρου. Τὰ ἔχοντα θέμα εἰς -ος ἔχουσι καὶ ἄλλο εἰς -ες καὶ τὸ μὲν εἰς ος ἔχουσιν εἰς τὴν ὀν., αἰτ. καὶ κλητ., τὸ δὲ εἰς -ες εἰς τὰς ἄλλας πτώσεις.

β΄. Θέμα εἰς -ες ἔχουσι τὰ δικατάληκτα ἐπίθετα (εἰς -ης -ες), καὶ εἰς τὴν ὀνομ. τοῦ ἑνικ. (ἀρσ. καὶ θηλ.) ἐκτείνεται τὸ ε εἰς η, ὡς εἰς τὰ ἔχοντα ρ καὶ ν (§ 62).

Σημ. α΄. Τὸ σ μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐκπίπτει, ἐπίσης καὶ ἐν τῇ δοτ. τοῦ πληθ. πρὸ τοῦ -σ (τοῦ -σι).

Σημ. β΄. Μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ σ τὰ συμπίπτοντα φωνήεντα συναιροῦνται.

τὸ εο εἰς ου	τὸ ε-ω εἰς ω	τὸ α-ο καὶ α-ω εἰς ω
» ε-ι καὶ ε-ε » ει	» ε-οι » οι	» α-ι » ᾳ
» εα » η		» α-α καὶ α-ε » α
		» α-οι » ῳ

Σημ. γ΄. Ἡ αἰτ. πληθ. ἀρσ. καὶ θηλ. εἶναι ὁμοία τῇ ὀνομ. εἰς εες

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικός

Ὀν.	τὸ γένος	τὸ κρέας	ὁ, ἡ σαφὴς	τὸ σαφὲς
γεν.	(γένεσος) γένους	(κρέασος) κρέως	(σαφέσος) σαφοῦς	
δοτ.	(γένεσι) γένει	(κρέασι) κρέᾳ	(σαφέσι) σαφεῖ	
αἰτ.	(γένος)	κρέας	(σαφέσα) σαφῆ,	σαφὲς
κλητ.	γένος	κρέας	σαφὴς	σαφὲς

Δυϊκός

Ὀν. καὶ αἰτ.	(γένεσε)	γένει	—
γεν. καὶ δοτ.	(γενέσοιν)	γένοιν	—

Πληθυντικός

Ὀν.	(γένεσα) γένη	(κρέασα) κρέᾱ	(σαφέσες) σαφεῖς (σαφέσα) σαφῆ
γεν.	(γενέσων) γενῶν	(κρεάσων) κρεῶν	(σαφέσων) σαφῶν
δοτ.	(γένεσ-σι) γένεσι	(κρέασ-σι) κρέασι	(σαφέσ-σι) σαφέσι
αἰτ.	(γένεσα) γένη	(κρέασα) κρέᾱ	(σαφέσας σαφεῖς
κλ.	(γένεσα) γένη	(κρέασα) κρέᾱ	(σαφέσες) σαφεῖς (σαφέσα) σαφῆ

Παρατηρήσεις.

73. Τῶν εἰς **-ος** οὐδετέρων ἔχουσι τὸ δίχρονον τῆς παραληγούσης μακρὸν τὰ ἑξῆς·

Μῖσος, πνῖγος, ῥῖγος, στῖφος, κῦρος, κῦδος, φῦκος, σκῦτος, ψῦχος.

74. Τῶν εἰς **-ος** ἔχουσι τὴν γεν. πληθ. εἰς **-έων** τὰ ἀνθέων, ὀρέων, κερδέων.

75. Τὰ παροξύτονα σύνθετα ἐπίθετα εἰς ης καὶ τὰ κύρια[1] ἐν τῇ ἑνικῇ κλητ. καὶ τῷ οὐδετέρῳ ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον, συνήθης, αὐτάρκης, τριήρης (ναῦς), Σωκράτης, Δημοσθένης· π.χ. σύνηθες, αὔταρκες, ὦ Σώκρατες, ὦ Δημόσθενες. Ἡ δὲ γεν. πληθ. συνήθων, τριήρων, αὐτάρκων, οὕτω καὶ πλήρων.

Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς -ώδης, -ώλης, -ήρης· εὐώδης, ὦ εὐῶδες, τὸ εὐῶδες· ἐξώλης ὦ ἐξῶλες, τὸ ἐξῶλες· ποδήρης ὦ ποδῆρες, τὸ ποδῆρες.

76. Τὰ κύρια εἰς -κλῆς ἐκ τοῦ κλέης (ἐκ θέματος κλεεσ-, κλέος) συναιροῦνται δὶς ἐν τῇ δοτ. (Ἡρακλέσ-ι Ἡρακλέεϊ) Ἡρακλεῖ.

77. Κατὰ τὸ κρέας κλίνεται καὶ τὸ γῆρας (ἑνικῶς μόνον) καὶ τὸ γέρας (πληθ. ὀν. καὶ αἰτ. γέρᾱ).

1 Τὰ εἰς **γένης, μένης, σθένης, κράτης, μήδης, νείκης, τέλης,** (κλέης) **κλῆς.**

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. Τὸ κέρας καὶ τέρας ἐν τῇ γεν. καὶ δοτ. τοῦ ἑνικ. καὶ πληθ. ἔχουσι καὶ θέμα εἰς -ατ· κέρατος, κέρατι κλ.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Τὰ βέλη τῶν πολεμίων, τῷ κράτει τοῦ κύρους, τὰ πάθη τοῖς ἔθνεσι, τὸ θάλπος τοῦ θέρους, κρέως, κρέα, γήρως, ἤθεσι χρηστοῖς—Δημοσθένους, Διογένει, ὦ Θεμιστόκλεις, τῷ Ἡρακλεῖ, τὸν Σοφοκλῆ. Εὐγενεῖς πολῖται, εὐγενῆ παιδία, ἀληθὲς κόσμημα, τὸ δίετες φυτόν, ἀληθεῖς μέριμναι,' φιλομαθεῖς μαθηταί, τῇ ἀφελεῖ διαίτῃ, τὰ ἀσθενῆ σώματα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Τῆς ἀρετῆς καὶ εὐεργεσίας ἡ τιμὴ γέρας. 2. Ἡρακλῆς λεοντῆν περιεβάλετο. 3. Ξενοκράτης τῆς ἡμέρας ὥραν μίαν ἀνέμενε σιωπῇ. 4. Ἐκ τοῦ σκότους τὸ φῶς, ἐκ τοῦ φωτὸς σκότος. 5. Νεανίας θέρους ὥρᾳ ἐμισθώσατο ὄνον Μέγαράδε. 6. Ἔνεστιν ἐν τῷ Σκιλλοῦντι χωρίῳ καὶ λειμὼν καὶ ἄλση καὶ ὄρη δένδρων μεστά, ἱκανά, καὶ σῦς καὶ αἶγας καὶ οἶς καὶ βοῦς τρέφειν. 7. Τοὺς ὑγιεῖς ὄντας τῆς κεφαλῆς θέρμαι ἐξαίφνης ἐλάμβανον. 8. Αὐτάρκης κόσμος ἡ τοῦ ἀνδρὸς ἀρετή. 9. Τὰ κέρα ἐστί, τῶν βοῶν ὅπλα. 10. Ὦ Ἡράκλεις, ὡς εὐάλωτόν ἐστι τὸ φρούριον. 11. Μίλων ὁ ἀθλητὴς ἐδίδρωσκε μνᾶς κρεῶν εἴκοσιν.

Διαφοραὶ καὶ ἀνωμαλίαι Γ' κλίσεως.

78. Α'. Θέμα εἰς -ον καὶ ων, ὀνομ. -ων.

1. Τὰ συγκριτικὰ εἰς **-ων** (ίων), οὐδ. **-ον** ἔχουσιν ἐν τῇ ὀνομ. τοῦ ἑνικ. καὶ ἐν τῇ ὀν. καὶ αἰτ. τοῦ πληθ. ἐνίοτε καὶ συνῃρημένον τύπον.

Ἑνικὸς	Πληθυντικὸς
Ὀν. βελτίων, οὐδ. βέλτιον	βελτίον-ες καὶ βελτίους, οὐδ. βελτίονα [καὶ βελτίω
γεν. βελτίον-ος	βελτινόν-ων
δοτ. βελτίον-ι	βελτίοσι
αἰτ. βελτίον-α » βέλτιον καὶ βελτίω	βελτίον-ας καὶ βελτίους, οὐδ. βελτίονα [καὶ βελτίω.

2. Ὀν. Ποσειδῶν, αἰτ. Ποσειδῶνα καὶ Ποσειδῶ, κλ. Πόσειδον,
» Ἀπόλλων, » Ἀπόλλωνα καὶ Ἀπόλλω, » Ἄπολλον.

Σημ. Σπανίως ἀπαντῶσι συνῃρημένως τὰ εἰκὼν (γ. εἰκόνος καὶ εἰκοῦς, αἰτ. εἰκόνα καὶ εἰκώ, αἰτ. πλ. εἰκόνας καὶ εἰκοῦς), ἀηδών, χελιδών. Τὸ κυκεὼν ἔχει αἰτ. ἑνικ. κυκεῶνα καὶ κυκεῶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

79. Β΄. Θέμα είς ν καὶ ρ·

1. Ὁ κύων, κλ. κύον, γεν. κυνός, δοτ. κυνί, αἰτ. κύνα· πλ. ὀν. κύνες, κτλ.

2. Ὁ μάρτυς, δοτ. πληθ. μάρτυσι, καὶ ἐκ θέμ. μάρτυρ, γεν. μάρτυρος, αἰτ. μάρτυρα, ἐνίοτε καὶ μάρτυν.

3. Ἡ χείρ, γεν. χειρὸς κλ., ἡ δὲ γεν. καὶ δοτ. τοῦ δυϊκ. καὶ δοτ. πλ. ἐκ θέμ. χερ- χεροῖν, χερσί (ν).

80. Γ΄. Θέμα εἰς κ·

1. Ἡ Πνύξ, γεν. Πυκνός, δ. Πυκνί, αἰτ. Πύκνα (κ. μετάθεσις).

2. Ἡ γυνή, γεν. γυναικός, κλ., κλητ. ἑν. γύναι (ἐκ τοῦ θ. γυναικ.) κατὰ § 2, Β΄ σημ. α΄. Τονίζεται κατὰ τὰ μονοσύλλαβα § 57, β΄.

81. Δ΄. Θέμα ὀδοντόφωνον·

1. Ἡ ὄρνις (θ. ὀρνιθ-), ἑν. αἰτ. ὄρνιθα καὶ ὄρνιν, πληθ. ὀν., αἰτ. καὶ γεν. ἐξ ἄλλου τύπου· ὄρνεις, ὄρνεων.

2. Ἡ κλεὶς (θ. κλειδ-), ἑνικ. αἰτ. κλεῖν καὶ κλεῖδα, πλ. αἰτ. κλεῖς καὶ κλεῖδας.

3. Τὸ οὖς (θ. ὠτ-), ἑνικ. γεν. ὠτός, γεν. πλ. ὤτων, τονίζεται κατ' ἐξαίρεσιν § 57, β΄.

82. Ε΄. Μοναδικὰ ἀνώμαλα.

1. Ἄρης (θ. Ἀρεα), γ. Ἄρεως καὶ -εος, δ. Ἄρει, αἰτ. Ἄρη καὶ Ἄρην, κλ. Ἄρες.

2. (Ὁ ἀρήν), θ. ἀρν., γ. ἀρνός, δ. ἀρνί· δοτ. πληθ. ἀρνάσι, κλ. ὦ ἀμνέ.

3. Τὸ γόνυ, γ. γόνατ-ος κλ. ἐκ θ. γόνατ-.

4. Τὸ δόρυ, γ. δόρατ-ος κλ. ἐκ θ. δορατ-.

5. Ζεύς, γ. Διός, δ. Διί, αἰτ. Δία, κλ. Ζεῦ (ἐκ θ. ΔιF-, Διεύς, τὸ δ εἰς ζ).

6. Ἡ θέμις (γ. θέμιτος), ἀττικῶς μόνον ὀν. θέμις, καὶ αἰτ. θέμιν.

Ἀνωμαλίαι πασῶν τῶν κλίσεων.

73. Α΄. Πλεονάζοντα. Ταῦτα ἀπαντῶσιν εἰς πάντας ἢ εἴς τινας τύπους ὑπὸ διπλοῦν γένος ἢ κλίσιν.

1. Ἑτερογενῆ.

Ὁ φθόγγος καὶ ἡ φθογγή.

Ὁ νῶτος καὶ τὸ νῶτον, πλ. τὰ νῶτα μόνον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ ζυγὸς καὶ τὸ ζυγόν, πλ. τὰ ζυγὰ μόνον.

Ὁ σῖτος, πλ. τὰ σῖτα (καὶ τὰ σιτία).

Τὸ στάδιον (=185 μέτ.), πλ. τὰ στάδια καὶ οἱ στάδιοι.

Ὁ γυμνήτης,-ου καὶ γυμνής, -ῆτος.

2. Ἑτερόκλιτα.

Ἡ ἀμυγδάλη καὶ τὸ ἀμύγδαλον	Ἡ ὀροφὴ καὶ ὁ ὄροφος
Ἡ δίψα καὶ τὸ δίψος	Ἡ σκάφη καὶ τὸ σκάφος.

Ἡ πρόχους (πρόχοος), γ. πρόχου, καὶ δοτ. πλ. πρόχουσι (κατὰ τὸ βοῦς). Ἡ δρεπάνη καὶ τὸ δρέπανον.

Οἰδίπους, γ. (Οἰδίποδος), Οἰδίπου, αἰτ. Οἰδίποδα καὶ Οἰδίπουν, κλ. Οἰδίπου.

Θαλῆς, γ. Θάλεω καὶ Θάλητος, δ. Θαλῇ καὶ Θάλητι, αἰτ. Θαλῆν καὶ Θάλητα.

Σημ. Τὰ σύνθετα κύρια ὀνόματα τῆς Γ′ κλίσ. εἰς -γένης,-κράτης, -μένης, -σθένης, -φάνης λήγουσιν ἐν τῇ ἑνικ. αἰτ. - εἰς -η καὶ -ην, Σωκράτης, αἰτ. Σωκράτη καὶ Σωκράτην· ἰδὲ καὶ § 75.

3. Μεταπλαστὰ λέγονται τὰ σχηματίζοντα πτώσεις τινὰς ἐκ θέματος ἀχρήστου ἐν τῇ ἑν. ὀνομ.

1. Τὸ δάκρυον ὁμαλῶς, δοτ. πλ. δάκρυσι (ν).

2. Τὸ δένδρον ὁμαλῶς, δοτ. πλ. δένδρεσι (ν) (ὡς ἐξ ὀνομ. τὸ δένδρος).

3. Ὁ κοινωνός, -οῦ κλ., πλ. ὀν. κοινῶνες, αἰτ. κοινῶνας (ὡς ἐκ τοῦ κοινών).

4. Ἡ ναῦς, γ. νεώς, δ. νηΐ, αἰτ. ναῦν, κλ. ναῦ· δυϊκ. νῆε, νεοῖν. πλ. ὀν. νῆες, γεν. νεῶν, δ. ναυσὶ, αἰτ. ναῦς, κλ. νῆες.

5. Ὁ ὄνειρος,-ου κλ. καὶ ὀνείρατος,-ι,-ων,-ασι.

6. Τὸ πῦρ (ἐκ τοῦ πύϊρ), γ. πυρός, κλ. ὁμαλῶς, πληθ. τὰ πυρὰ τῶν πυρῶν κλ. κατὰ τὴν Β′ κλίσ.

7. Τὸ φρέαρ, γ. φρέατος κλ. (ἐκ θ. φρεατ-), καὶ φρητός, φρητί, φρητῶν.

8. Ὁ χοῦς κατὰ τὸ βοῦς· καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ μέτρου (ὡς ἐκ τοῦ χοεύς).

10. Ὁ υἱὸς κλίνεται ὁμαλῶς, ἔχει καὶ τύπους ἐκ θ. υἱε- (ἐξ ἀχρήστου ἑνικ. ὀνομ. υἱύς).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς		
Ὀνομ.	υἱὸς	(ὡς ἐκ τοῦ υἱὺς)	υἱοὶ	υἱεῖς	(υἱέες)
γεν.	υἱοῦ	υἱέως	υἱῶν	υἱέων	
δοτ.	υἱῷ	υἱεῖ	υἱοῖς	υἱέσι	
αἰτ.	υἱὸν	υἱέα	υἱοὺς	υἱεῖς,	υἱέας
κλητ.	υἱὲ	—	υἱοὶ	υἱεῖς	

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ αἰτ. υἱέε καὶ υἱε, γεν. καὶ δοτ. υἱέοιν.

84. Ἐλλιπῆ.

1. Ἐλλιπῆ κατ' ἀριθμόν· ἑνικὰ μόνον· Ὁ αἰθὴρ, ὁ ἀὴρ, ἡ γῆ καὶ τὰ κύρια· Ἥρα, Κόρινθος, Ἑλλὰς κλ.

Πληθυντικὰ μόνον· Τὰ ἔγκατα, ἐτησίαι, δυσμαὶ καὶ τὰ ἑορτῶν ὀνόματα· τὰ Ὀλύμπια, τὰ Παναθήναια κλ. καὶ τὰ κύρια· Θῆβαι Ἀθῆναι κλπ.

2. Ἐλλιπῆ κατὰ πτῶσιν· ὄναρ, ὕπαρ, θέμις (κατ' ὀνομ. καὶ αἰτ. ἑνικ.)· ὑπὸ μάλης (κατὰ γεν.), ὄφελος (κατ' ὀνομ. ἑνικ.), ὦ τᾶν, ὦ μέλε (κατὰ κλητ. ἑνικ.).

Ὁ πρέσβυς εἰς δύο σημασίας.

α' Ὁ πρεσβύτης (γέρων) ἐν τῇ ἐν. αἰτ. πρέσβυν, κλητ. πρέσβυ.

β'. Ὁ πρεσβευτὴς (ἀπεσταλμένος), πληθ. πρέσβεις, πρέσβεων, πρέσβεσι.

85. Ἀνώμαλα κατὰ κλίσιν.

1. Ἄκλιτα εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τοῦ 5—100, τὸ ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον καί τινα ξενικὰ ὀνόματα· Τὸ ἄλφα, γ. τοῦ ἄλφα—τὸ λύειν, γ. τοῦ λύειν κλ.— ὁ Ἀβραάμ, τοῦ Ἀβραὰμ κλ.,— τὸ Πάσχα γεν. τοῦ πάσχα κλ., ἔτι τὸ θέμις ἐν τῇ φράσει· θέμις εἶναι, καὶ τὸ χρεών.

2. Ἰδιόκλιτα. Ταῦτα κλίνονται μόνον ἐν τῷ ἑνικῷ καὶ περισπῶνται, λήγουσι δὲ εἰς, ῆς, ῦς, ῶς, οῦς καὶ ᾶς.

Ὁ Φιλῆς, -ῆ, ῇ, -ῆν. -ῆ. Ὁ Μανασσῆς, ὁ Μωσῆς.

Ὁ Διονῦς,-ῦ,-ῦν-ῦ. Ὁ Κλαυσῦς, ὁ Καμμῦς.

Ὁ Ταμῶς, -ῶ,-ῷ,-ῶν,-ῶ. Ὁ Νεκῶς, ὁ Ἰνάρως.

Ὁ Γλοῦς, -οῦ,-οῦν,-οῦ. Ὁ Ἰησοῦς, ὁ Θαμοῦς.

Ὁ Θευδᾶς, -ᾶ,-ᾷ,-ᾶν,-ᾶ. Ὁ Μηνᾶς, ὁ Γονατᾶς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Κυνί, χερσί, Ζεῦ πάτερ, ὦτα, νηὶ ταχείᾳ, μάρτυρας, υἱεῖ, Δία, κυσί, Ἄπολλον, γυναῖκες.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Διὰ τοῦτο δύο ὦτα ἔχομεν, στόμα δ' ἕν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἧττονα δὲ λέγωμεν. 2. Ἡρακλῆς υἱὸς ἦν Διὸς καὶ Ἀλκμήνης. 3. Ὦ γύναι, γυναιξὶ κόσμον ἡ σιγὴ φέρει. 4. Σταγόνες ὕδατος πέτρας κοιλαίνουσι. 5. Οἱ ποιμένες χρῶνται τοῖς κυσὶ φύλαξι. 6. Τοῖς μὲν βουσὶν ἡ ἰσχὺς ἐν κέρασι, τοῖς δὲ κυσὶν ἐν ὀδοῦσι, τοῖς δὲ γυψὶν ἐν ὄνυξι, τοῖς δὲ ἀνθρώποις ἐν χερσί. 7. Τὸν οὐρανὸν οἱ ποιηταὶ αἰθέρα ὀνομάζουσιν. 8. Ἑρμῆς ὁ Διὸς καὶ Μαίας τὰς Ἀπόλλωνος βοῦς ἔκλεψεν. 9. Ὦ Ζεῦ καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Ἄπολλον, δότε μοι ἀρετὴν ψυχῆς καὶ ζωὴν ἄμεμπτον καὶ εὔελπιν θάνατον. 10. Ἡ τῶν πατέρων ἀρετὴ τιμή ἐστι τοῖς υἱοῖς. 11. Ὀδυσσεὺς ἐπὶ ἀλλοτρίας νεὼς ἐφέρετο εἰς τὴν πατρίδα. 12. Οἱ Διόσκουροι σωτῆρές εἰσι καὶ ἡγεμόνες τῶν νεῶν. 13. Τὸν φίλον σῷζε καὶ χειρὶ καὶ λόγῳ.

Ἐπίθετα.

86. Α΄. Διαίρεσις καὶ κλίσις.

1. Τὰ ἐπίθετα διαιροῦνται εἰς τρικατάληκτα, δικατάληκτα καὶ μονοκατάληκτα.

2. Αἱ μετοχαὶ εἶναι τρικατάληκτα ἐπίθετα.

3. Τὰ ἐπίθετα ὡς καὶ αἱ μετοχαὶ ἔχουσι τρία γένη.

4. Τῶν τρικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ θηλυκὸν κλίνεται κατὰ τὴν Α΄ κλίσιν, τὸ δὲ ἀρσ. καὶ οὐδ. ἄλλων μὲν κατὰ τὴν Β΄ κλίσιν (§ 33), ἄλλων δὲ κατὰ τὴν Γ΄ κλίσιν (§ 87).

6. Τῶν δικαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ μὲν ἀρσ. καὶ θηλ. ἔχει μίαν κατάληξιν, τὸ δὲ οὐδ. ἄλλην· κλίνονται δὲ ταῦτα ἄλλα μὲν κατὰ τὴν Β΄ κλίσιν (§ 36, Β΄), ἄλλα δὲ κατὰ τὴν Γ΄ (§ 87).

6. Τῶν μονοκαταλήκτων ἐπιθέτων τὸ ἀρσ. καὶ θηλ. ἔχει μίαν κατάληξιν, τὸ δὲ οὐδ. ἐλλείπει. Κλίνονται δὲ ταῦτα κατὰ τὴν Γ΄ κλίσιν.

87. Τὰ ἐπίθετα τῆς Γ΄ κλίσεως κλίνονται κατὰ τὰ οὐσιαστικὰ ταύτης, οὕτω·

1. Θέμα εἰς -ν ἔχουσι·

α΄. Τὰ τρικατάληκτα εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἑνικὸς

Ὀν.	-ας,	-αινα,	-αν·	μέλας	μέλαινα	μέλαν
»	-ην,	-εινα,	-εν·	τέρην	τέρεινα	τέρεν.

β'. Τὰ δικατάληκτα εἰς

Ἑνικὸς

Ὀν. -ων (ἀρσ. καὶ θηλ.), -ον οὐδ.
σώφρων, σῶφρον -εὐδαίμων, εὔδαιμον

Ἑνικὸς

Ὀν. -ην (ἀρσ. καὶ θηλ.), -εν (οὐδ.)· ἄρρην, ἄρρεν

Σημ. Περὶ τοῦ τόνου τῶν εἰς ων πρβ. § 58. 3.

2. Θέμα εἰς -ρ ἔχουσι τὰ

Εἰς ωρ, ορ· ἀπάτωρ ἄπατορ.

Τὰ μονοκατάληκτα μόνον τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ χείρ, μακρόχειρ, μονόχειρ, εὔχειρ.

3. Θέμα χειλόφωνον καὶ οὐρανισκόφωνον

Αἰγίλιψ, -πος, ἅρπαξ, -αγος, μῶνυξ, -υχος.

4. Θέμα ὀδοντόφωνον·

1. Πένης, πένητ-ος, φυγάς, φυγάδ-ος, ἄχαρις, -ρι, γ. ἀχάριτος, ἀγνώς, γ. -ἀγνῶτος.

Αἱ μετοχαὶ τοῦ παθ. παρακ. εἰς οτ, ὀνομ. ἑνικ. -ως, -υῖα, ος· λελυκώς, λελυκυῖα, λελυκός.

2. Θέμα εἰς ντ, μάλιστα μετοχαί·

α'. Θέμα εἰς αντ·

Ἑνικ. Ὀν. -ᾱς,-ᾱσα-ᾰν, λύσας, λύσασα, λῦσαν, πᾶς, πᾶσα, πᾶν. Ἡ γεν. πλ. πάντων § 57, α'.

6. Θέμα εἰς εντ ἔχουσι.

α'. ἐπίθετα, ἑν. ὀν. ἀρσ. -εις (ἀντὶ -εντ-ς), θηλ. εσσα, οὐδ. -εν, χαρίεις, χαρίεσσα, χαρίεν (δοτ. πληθ. χαρίεσι ἀντὶ χαρίετ-σι).

Τὰ ἐπίθετα εἰς -ήεις καὶ -όεις συναιροῦνται, (τιμήεις-ήεσσα-ῆεν) τιμῆς, τιμῆσσα, τιμῆν, (μελιτόεις-όεσσα,όεν), μελιτοῦς, μελιτοῦσσα, μελι-τοῦν, γεν. μελιτοῦντος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. Τὸ φωνήεις, φωνήεσσα, φωνῆεν δὲν συναιρεῖται.

2. Μετοχαί. ἑνικ. Ὀν. **-είς, -εῖσα, -έν·** λυθείς, λυθεῖσα, λυθὲν (δοτ. πληθ. λυθεῖ-σι ἀντὶ λυθέντ-σι).

γ΄. Θέμα εἰς -οντ.

Ὀν. **ων** (§ 51, σημ. β΄), **-ουσα, -ον·** λύων, λύουσα, λῦον·

» **ούς** (§ 51, σημ. α΄), **-οῦσα, -όν·** διδούς, διδοῦσα, διδόν.

δ΄. Θέμα εἰς υντ·

Ἑν. ὀν. **-ύς, -ῦσα, -ύν·** δύς, δῦσα, δύν, γεν. δύντ-ος κλπ.

Σημ. Αἱ μονοσύλλαβοι μετοχαὶ τονίζονται ἐπὶ τῆς ρίζης·

βάς, γεν. βάντος.

ὤν, γεν. ὄντος·

ε΄. Θέμα εἰς -σ· σαφής, σαφὲς (§ 72, β΄.)

ϛ΄. Θέμα εἰς -υ.

Ἑν. ὀν. -ύς, εῖα, ύ· ἡδύς, ἡδεῖα, (ἐκ θ. ἡδε-), ἡδύ·

Τὸ ἀρσ. κατὰ τὸ πῆχυς (§ 66), ἀλλὰ γεν. ἡδέος· πλ. οὐδ. ἡδέα.

Σημ. α΄. Τὰ σύνθετα ἐκ τοῦ πῆχυς εἶνε δικατάληκτα· δίπηχυς, δίπηχυ, πληθ. οὐδ. ὀν. διπήχη.

Σημ. β΄. Μονοκατάληκτον μόνον ἀρσ. κατὰ τὴν Α΄ κλίσιν εἶναι τὸ ἐθελοντής, γ. ἐθελοντοῦ.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Τοῖς Ἀθηναίοις γλυκὺ ἦν τὸ τῆς ἐλευθερίας κτῆμα. 2. Τῆς παιδείας αἱ μὲν ρίζαι πικραί, γλυκεῖς δὲ οἱ καρποί. 3. Πολλάκις τὸ ὠφέλιμον ἐναντίον ἐστὶ τῷ ἡδεῖ. 4. Ἀσφαλοῦς καὶ ἀληθοῦς φιλίας οἱ τύραννοι οὐκ ἄπειροί εἰσιν. 5 Ζεὺς τοὺς δυστυχεῖς καὶ τοὺς πένητας σῴζει. 6. Εὐήθων καὶ ἀμαθῶν ἀνθρώπων ἀδικίας δεῖ φέρειν μετὰ ἡσυχίας. 7. Κάτων φησί· πάντες οἱ ἄνθρωποι ἄρχουσι τῶν γυναικῶν, οἱ δὲ Ρωμαῖοι πάντων τῶν ἀνθρώπων, τῶν δὲ Ρωμαίων αἱ γυναῖκες. 8. Αἱ τῆς χαριέσσης ἥβης ἡμέραι βραχεῖαί εἰσιν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

88. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

Ἑνικός

μέγας[1]	μεγάλη	μέγα	πολὺς	πολλὴ	πολὺ
μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
μεγάλῳ	μεγάλῃ	μεγάλῳ	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ
μέγαν	μεγάλην	μέγα	πολὺν	πολλὴν	πολὺ

Πληθυντικός

μεγάλοι	μεγάλαι	μεγάλα	πολλοὶ	πολλαὶ	πολλὰ
μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
μεγάλους	μεγάλας	μεγάλα	πολλοὺς	πολλὰς	πολλὰ

Σημ. Τὸ πολὺς γράφεται δι' ἑνὸς λ, ὅπου ἔχει υ, δηλ. ὀν. καὶ αἰτ. τοῦ ἑνικοῦ ἀρσ. καὶ οὐδ., πανταχοῦ δ' ἄλλου διὰ διπλοῦ λλ.

3. Πρᾶος, πραεῖα, πρᾶον καὶ πραΰ.[2]

Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς		
πρᾶος	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πρᾶα
πράου	πραείας	πράου	πραέων	πραειῶν	πραέων
πράῳ	πραείᾳ	πράῳ	πράοις	πραείαις	πραέσι
πρᾶον	πραεῖαν	πρᾶον	πράους	πραείας	πρᾶα
πρᾶε	πραεῖα	πρᾶον	πρᾶοι	πραεῖαι	πρᾶα

4. Ὁ, ἡ σῶς, τὸ σῶν κλίνεται κατὰ τὴν Β' Ἀττικὴν κλίσιν καὶ ἔχει εὐχρήστους τοὺς ἑξῆς τύπους

Ἑνικὸς		Πληθυντικὸς	
Ὁ, ἡ σῶς,	τὸ σῶν	οἱ αἱ σῷ,	τὰ σᾶ
τῆς σῶς	καὶ σῶ		
τόν, τὴν σῶν,	τὸ σῶν,	τούς, τὰς σῶς,	τὰ σᾶ

Ἀναπληροῦνται αἱ ἄλλαι πτώσεις ἐκ τοῦ σῶος, σῶα, σῶον.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. πολλῶν, πραέων, πολλά, πολύ, μεγάλων, μεγάλα, πραεῖα—τὰ σᾶ, τῶν σῴων, μέγα, μεγάλαις.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ξενοφῶν ἔσωσε τὴν ἀθυ-

1 Ἡ Ν. Ἑλλην. κλίνει ὁμαλῶς· ὁ μεγάλος, ἡ μεγάλη, τὸ μεγάλον.

2 Ἡ Ν. Ἑλλην. κλίνει ὁμαλῶς· ὁ πρᾶος, τὸ πρᾶον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μον στρατιὰν ἐκ πολλῶν κινδύνων. 2. Ὥρμουν αὐτόθι ὁλκάδες πολλαί. 3. Πραέσι λόγοις ἡδέως ἤκομεν. 4. Τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. 5. Τὸ πολλὰ πράττειν κώδύνας πολλὰς ἔχει. 6. Ἦσαν κῶμαι πολλαί. 7. Ὁ ἀγαθὸς ποιμὴν ἐπιμέλεται, ὅπως αἱ ὄϊες σῷ ἔσονται. 8. Πραέσι λόγοις, ἀλλ' οὐ βίᾳ ὁ θυμὸς πραΰνεται. 9. Τὸ ἀθάνατον τοῦ ἀνθρώπου σῶν μένει. 10. Μὴ ἀθυμεῖτε, ἕως ἂν τὰ σώματα σᾶ ᾖ. 11. Μέγαν θησαυρὸν νόμιζε εἶναι τὸν πιστὸν φίλον. 12. Τῶν χρημάτων ἕνεκα οἱ ἄνθρωποι φέρουσι πολὺν πόνον καὶ πολλὴν ταραχήν.

Β'. Βαθμοὶ ἐπιθέτων.

89. Τὰ ἐπίθετα ἔχουσι τρεῖς βαθμούς· θετικόν, συγκριτικὸν καὶ ὑπερθετικόν. Τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ λέγονται μὲ ἓν ὄνομα παραθετικά.

Τὰ παραθετικὰ σχηματίζονται ἐκ τοῦ θέματος τοῦ θετικοῦ, προσθήκῃ τῶν οἰκείων καταλήξεων.

90. Α'. Συνηθέστεραι παραθετικαὶ καταλήξεις εἶναι

τοῦ μὲν συγκριτικοῦ	τερος,	τέρα,	τερον
τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ	τατος,	τάτη,	τατον

Βαθμὸς θετικὸς	θέμα	συγκριτικὸς	ὑπερθετικὸς
	δεινο-	δεινό-τερος	δεινό-τατος
πρᾶος	πρᾶο-	πρᾳό-τερος	πρᾳό-τατος
ἀκριβὴς	ἀκριβες-	ἀκριβέσ-τερος	ἀκριβέσ-τατος
ὀξὺς	ὀξὺ-	ὀξύ-τερος	ὀξύ-τατος
πένης	πενετ-	πενέσ-τερος	πενέσ-τατος
χαρίεις	χαριετ-	χαριέσ-τερος	χαριέστατος

91. Ὁ χαρακτὴρ ο τοῦ θέματος, ἐὰν ἡ πρὸ αὐτοῦ συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα, ἐκτείνεται εἰς τὰ παραθετικὰ εἰς -ω, ἐὰν δὲ μακρὰ (φύσει ἢ θέσει), μένει βραχὺς (ο).

	σοφὸς	σοφο-	σοφώ-τερος	σοφώτατος
ἀλλὰ	ξηρὸς	ξηρο-	ξηρό-τερος	ξηρό-τατος
	σεμνὸς	σεμνο-	σεμνό-τερος	σεμνό-τατος
	ἔνδοξος	ἐνδοξο-	ἐνδοξό-τερος	ἐνδοξό-τατος

Σημ. Τοῦ φίλος τὰ παραθετικά· φίλτερος, -τατος καὶ -ώτερος καὶ -ώτατος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

92. Παρατηρήσεις. Ἐπὶ τῶν εἰς **ος** ἐπιθέτων·

α'. Τὰ ἐπίθετα γεραιός, παλαιός, σχολαῖος σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ αὐτῶν εἰς -αίτερος, -αίτατος·

γεραιὸς	γεραί-τερος	γεραί-τατος
παλαιὸς	παλαί-τερος	παλαί-τατος
σχολαῖος,	σχολαί-τερος	σχολαί-τατος

Κατὰ ταῦτα καὶ τὰ

ἴδιος	ἰδιαίτερος	ἰδιαίτατος
ὄψιος	ὀψιαίτερος	ὀψιαίτατος

Οὕτω καὶ ἴσος, μέσος, ὄρθιος, εὔδιος, ἥσυχος, πλησίον, πρῷος (ἐκ τοῦ πρώϊος) καὶ μύχιος καὶ προύργου.

β'. Ἔχουσι τὸ δίχρονον ἐν τῇ παραληγούσῃ βραχύ, δι' ὃ καὶ τὰ παραθετικὰ εἶναι εἰς ώτερος, ώτατος·

1. Τὰ εἰς ῐος, ῐμος, ῐκος, ῐνος ἐπίθετα καὶ τὸ ἄνισος, λόγιος, ὠφέλιμος, λογικός, πεδινός.

2. Τὰ εἰς ᾰκος, ᾰλος, ᾰρος, ᾰτος, ᾰνος ἐπίθετα, μαλακός, ἁπαλός, καθαρός, δυνατός, ἱκανός.

γ'. Ἔχουσι τὸ δίχρονον ἐν τῇ παραληγούσῃ μακρόν, δι' ὃ καὶ τὰ παραθετικὰ εἶνε εἰς ότερος, ότατος·

1. Τὰ ἀνιᾱρός, φλύᾱρος, τρᾱνός, ἀνίᾱτος, ἀθέᾱτος, ἰσχῡρός, σῑμός, ψῑλός.

2. Τὰ σύνθετα ἐπίθετα ἐκ τοῦ τῑμή, θῡμός, χῡμός, ψῡχή, νῑκη, λῡπη, κῡρος, κίνδῡνος· ἤτοι τὰ

Ἄτιμος, ἔντιμος—ἄθυμος, εὔθυμος,—ἄχυμος, εὔχυμος—εὔψυχος, ἄψυχος—περίλυπος, ἄλυπος—ἀξιόνικος, καλλίνικος—ἄκυρος, ἔγκυρος—ἐπικίνδυνος, ἀκίνδυνος καὶ ἄλλα.

93. Β'. Σπανιώτεραι καταλήξεις εἶναι·

τοῦ μὲν συγκριτικοῦ έσ-τερος, α, ον,
τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ έσ-τατος, η, ον.

Ταύτας προσλαμβάνουσι τὰ εἰς -ων ἐπίθετα καὶ τὰ· ἁπλοῦς,[1] ἐρρωμένος, ἐπίπεδος, ἄκρατος, ἀφῆλιξ καὶ τὰ ἐκ τοῦ νοῦς σύνθετα.

σωφρον-έσ-τερος	σωφρον-έσ-τατος	
ἁπλούστερος	(ἐκ τοῦ ἁπλο-έστερος),	ἁπλούστατος.
κακονούστερος	(ἐκ τοῦ κακονοέστερος),	κακονούστατος

1. Τὸ ἄπλους ἔχει παραθετικὸν ἀπλοώτερος, ἀπλοώτατος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. α΄. Τὰ ἐπίθετα ἀλαζών, ἅρπαξ, κλέπτης, λάλος, μονοφάγος, ὀψοφάγος, πλεονέκτης σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ εἰς -ίστερος, ίστατος.

ἁρπαγίστερος ἁρπαγίστατος·
λαλίστερος λαλίστατος κλπ.

Σημ. β΄. Τὰ ἐπίθετα βλάξ, ἐπίχαρις, εὔχαρις, πίων καὶ ὑβριστὴς σχηματίζουσι τὰ παραθετικὰ εἰς ό (ώ) τερος, ό (ώ)τατος (§ 91), βλακότερος, -ότατος, ἐπιχαριτώτερος, -ώτατος.

94. Σπανιώταται παραθετικαὶ καταλήξεις εἶναι·

τοῦ μὲν συγκριτικοῦ -ίων (ἀρσ. καὶ θηλ.), ιον (οὐδ.)
τοῦ δὲ ὑπερθετικοῦ -ιστος ίστη, ιστον

Ταύτας προσλαμβάνουσι τὰ ἑξῆς ἐπίθετα·

Κακός, καλός, αἰσχρός, ἐχθρός, ἡδύς, ταχύς·

1.	κακίων,	κάκιον,	κάκιστος,	-η,	-ον
2.	καλλίων (ἐκ θ. κάλλ-ος)	κάλλ-ιον,	κάλλιστος,	-η,	-ον
3.	αἰσχίων,	αἴσχιον,	αἴσχιστος,	-η,	-ον
4.	ἐχθίων,	ἔχθιον,	ἔχθιστος,	-η,	-ον
5.	ἡδίων,	ἥδιον,	ἥδιστος,	-η,	-ον
6.	θάσσων, θᾶσσον (ἐκ τοῦ ταχ. ίων),		τάχιστος,	-η,	-ον

Σημ. Περὶ τῆς κλίσεως τῶν εἰς ίων, ιον συγκριτικῶν πρβ. § 78 Α΄, καὶ περὶ τοῦ τόνου § 58. 3.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Τιμιώτερον, ἀμβλύτεροι, βεβαιότατοι, δικαιότερον, εὐφυεστέρου, εὐνούσταται, πλεονεκτίστατος, ἁγιωτέρα, ὀψιαίτατοι καρποί, πρωιαίτατα, ὀξυτάτη φωνή, βαρυτέρα ποινή, μυχιαίτατοι, ἐννυχώτερον (ἐκ τοῦ νὺξ σύνθ.), καλλίους ἐλπίδας, ἥδιστος καρπός, ἐχθίων γυνή, ἔχθιστος ἀνήρ.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Οἱ Σίφνιοι πλουσιώτατοι τῶν νησιωτῶν ἦσαν. 2. Ἀγησίλαος τῶν φίλων οὐ τοὺς δυνατωτάτους ἀλλὰ τοὺς προθυμοτάτους μάλιστα ἠσπάζετο. 3. Ταχυπλοώτερα τῶν θαλασσίων θηρίων δελφῖνες λέγονται εἶναι. 4. Οἱ τὰ ἄκρα τοῦ Ἄθω ἐνοικοῦντες μακροβιώτατοι εἶναι λέγονται. 5. Ἡ τιμὴ τοὺς μὲν καλοὺς εὐπρεπεστέρους ποιεῖ, τοὺς δὲ αἰσχροὺς φοβερωτέρους. 6. Ποῖα τῶν θηρίων χαλεπώτατα; 7. Ἀρετῆς οὐδὲν κτῆμα σεμνότερον καὶ βεβαιότερον. 8. Ἡ ἀρετὴ ἰσχυροτέρα τῆς κακίας. 9. Οἱ γεραίτεροι ταῖς τῶν νέων τιμαῖς ἀγάλλονται. 10. Ἡ πατρὶς τοῖς ἀνθρώποις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

φιλτάτη. 11. Οὐδὲν αἴσχιόν ἐστιν ἢ ἄλλα μὲν ἐν νῷ ἔχειν, ἄλλα δὲ λέγειν. 12. Παλαίτατος τῶν Ἑλλήνων νομοθέτης ἦν Μίνως ὁ τῶν Κρητῶν βασιλεύς. 13. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἀμαθέστεροι καὶ ἁπλούστεροι ἦσαν τῶν Ἀθηναίων. 14. Οὐδέν ἐστιν ἔχθιον βουλῆς κακῆς. 15. Ἄρης ἔχθιστος ἦν τῷ Διΐ. 16. Ταχεῖς οἱ πόδες, θάττους οἱ ἄνεμοι, τάχιστον ὁ νοῦς.

Ἀνώμαλα παραθετικά.

95. Ἐπίθετά τινα σχηματίζουσι τὰ παραθετικά των ἐξ ἄλλων θετικῶν συνωνύμων.

ἀγαθὸς	ἀμείνων,	ἄμεινον	ἄριστος,	-η -ον
	βελτίων,	βέλτιον	βέλτιστος,	-η -ον
	κρείττων,	κρεῖττον	κράτιστος,	-η -ον
	λώων	λῷον	λῷστος,	-η -ον
κακὸς	κακίων,	κάκιον	κάκιστος,	-η -ον
	χείρων,	χεῖρον	χείριστος,	-η -ον
	ἥττων,	ἧττον	ἥκιστα (ἐπίρρημα)	
μικρὸς	μικρότερος,	α, ον	μικρότατος	-η -ον
	ἐλάττων,	ἔλαττον	ἐλάχιστος,	-η -ον
ὀλίγος	ἐλάττων,	ἔλαττον	ἐλάχιστος,	-η -ον
	μείων,	μεῖον		

μέγας,	μείζων,	μεῖζον	μέγιστος,	-η, -ον	
πολύς,	πλείων,	πλέον	πλεῖστος,	πλείστη,	πλεῖστον
ῥᾴδιος,	ῥᾴων,	ῥᾷον	ῥᾷστος	ῥᾴστη,	ῥᾷστον

96. Παραθετικά τινα σχηματίζονται ἐκ προθέσεων·

πρὸ	πρότερος,	-α,	-ον	πρῶτος	πρώτη	-ον
ὑπὲρ	ὑπέρτερος	-α,	-ον	ὑπέρτατος	-η	-ον
ὑπὸ	ὕστερος	-α,	-ον	ὕστατος,	-η	-ον
(ἐκ)				ἔσχατος		
πέραν	περαίτερος					

97. Παραθετικὰ ἐπιρρήματα γίνονται ἐξ ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιθέτων

α΄) Ἐξ ἐπιρρημάτων·

ἄνω,	ἀνωτέρω,	ἀνωτάτω	κάτω,	κατωτέρω,	κατωτάτω
ἔσω	ἐσωτέρω,	ἐσωτάτω,	ἔξω,	ἐξωτέρω,	ἐξωτάτω
πόρρω,	πορρωτέρω,	πορρωτάτω,	πρόσω,		προσωτάτω
ἔνδον,	ἐνδοτέρω		(πρὸ)	προτέρω	—
			(ἀπὸ)	ἀπωτέρω	—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐγγὺς	ἐγγυτέρω, ἐγγυτάτω	μάλα	μᾶλλον	μάλιστα	
	ἐγγύτερον, ἐγγύτατα	πρωῒ	πρωΐτερον	πρωΐτατα	
	ἔγγιον, ἔγγιστα				

β΄. Ἐξ ἐπιθέτων· τὰ μὲν θετικὰ λήγουσιν εἰς **-ως** (τροπικὰ ἐπιρρήματα) καὶ συγγενεύουσι κατὰ τύπον καὶ τόνον πρὸς τὴν γεν. πληθ. τῶν ἐπιθέτων **των**. Τὰ δὲ συγκριτικὰ εἶναι ἡ ἑνικὴ αἰτ. τοῦ οὐδετέρου συγκριτικοῦ ἐπιθέτου, τὰ δὲ ὑπερθετικὰ ἡ πληθ. αἰτ. τοῦ ὑπερθετικοῦ ἐπιθέτου.

(σοφῶν)	σοφῶς,	σοφώτερον,	σοφώτατα
(ἀφρόνων)	ἀφρόνως,	ἀφρονέστερον,	ἀφρονέστασα
(χαριέντων)	χαριέντως,	χαριέστερον,	χαριέστατα
(ταχέων)	ταχέως,	θᾶττον,	τάχιστα
(καλῶν)	καλῶς,	κάλλιον,	κάλλιστα

Σημείωσαι τά·	εὖ,	ἄμεινον,	ἄριστα
	μάλα,	μᾶλλον,	μάλιστα
	ἐγγύς,	ἐγγύτερον,	ἐγγύτατα
		ἐγγυτέρω,	ἐγγυτάτω
	πόρρω,	πορρωτέρω,	πορρωτάτω

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Κρείττω, καλλιόνων, καλλίστους, μείζους, ἥττω, οὐχ ἧττον, νουνεχόντως, βέλτιστον, εὐδαιμόνως, μεγάλως, βαρύτατα, ἐπιμελέστερον.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Πολλάκις τὸ μὲν χεῖρόν ἐστιν ἥδιον, τὸ δὲ βέλτιον λυπηρότερον. 2. Ἐν ταῖς ἀνάγκαις χρημάτων κρείττων φίλος. 3. Οἱ Ἕλληνες πλήθει μὲν μείους ἦσαν τῶν Περσῶν, ἀνδρείᾳ δὲ κρείττους. 4. Ἄριστον ὕδωρ. 5. Ῥᾷστα καὶ ἥδιστα διάγουσιν οἱ ἐγκρατεῖς. 6. Κρεῖττόν ἐστιν ὀψιμαθῆ εἶναι ἢ ἀμαθῆ. 7. Στέργε τὰ παρόντα, ζήτει τὰ βελτίω. 8. Κάλλιστος στέφανός ἐστιν ὁ ἀπὸ παιδείας. 9. Οὐκ οἴομαι θεμιτὸν εἶναι ἀμείνονι ἀνδρὶ ὑπὸ χείρονος βλάπτεσθαι. 10. Ἀεὶ κράτιστον τἀληθῆ λέγειν. 11. Τὸ ἀφανὲς ἐκ τοῦ φανεροῦ τάχιστα διαγιγνώσκεται. 12. Σωκράτης ἔλεγεν ἀμείνονα βασιλέα εἶναι τὸν ἑαυτοῦ δυνάμενον ἄρχειν τῶν παθῶν.

Ἀριθμητικά.

98. Τὰ ἀριθμητικὰ εἶναι 1) ἐπίθετα (ἀπόλυτα, τακτικά, χρονικά, πολλαπλασιαστικά, ἀναλογικὰ καὶ διανεμητικά)· 2) οὐσιαστικά· 3) ἐπιρρήματα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

99. **Πίναξ ἀριθμητικῶν.**

	Ἐπίθετα		β'. οὐσιαστικά.	γ'. ἐπιρρήματα.
	1. Ἀπόλυτα τὰ 4 πρῶτα κλίνονται, τἆλλα εἶναι ἄκλιτα	2. τακτικὰ πάντα ἐπίθετα τρικατάληκτα εἰς ος (α, η), ον	κλίνονται κατὰ τὴν γ' κλίσιν εἰς -ας, -άδος	ἄκλιτα
1	**εἷς, μία, ἓν**	πρῶτος, -η, -ον	μονάς, -άδος, (ἑνὰς)	**ἅπαξ**
2	δύο	δεύτερος, -α, -ον	δυάς, -άδος	δίς, διττῶς, διχῆ
3	τρεῖς τρία	τρίτος, -η, -ον	τριάς, -άδος	τρίς, τριττῶς, τριχῆ
4	τέτταρες	τέταρτος, -η, -ον	τετρὰς	τετράκις, τετραχῆ
5	πέντε	πέμπτος, -η, -ον	πεμπὰς (πεντὰς)	πεντάκις
6	**ἕξ**	**ἕκτος, -η, -ον**	**ἑξὰς**	**ἑξάκις**
7	**ἑπτὰ**	**ἕβδομος, -η, ον**	**ἑβδομὰς**	**ἑπτάκις**
8	ὀκτὼ	ὄγδοος, -η, -ον	ὀγδοὰς (ὀκτὰς)	ὀκτάκις
9	ἐννέα	ἔνατος, -η, -ον	ἐννεὰς	ἐνάκις
10	δέκα	δέκατος, -η, -ον	δεκὰς	δεκάκις
11	**ἕνδεκα**	**ἑνδέκατος, -η, -ον**	**ἑνδεκὰς**	**ἑνδεκάκις**
12	δώδεκα	δωδέκατος, -η, -ον	δωδεκὰς	δωδεκάκις
13	τρισκαίδεκα	τρίτος καὶ δέκατος	τριὰς καὶ δεκὰς	τρισκαιδεκάκις
14	τεσσαρακαίδεκα	τεσαρακαιδέκατος	τετρὰς καὶ δεκὰς	τετταρακαιδεκάκις
15	πεντεκαίδεκα	πεντεκαιδέκατος	κ. τ. λ.	πεντεκαιδεκάκις
16	**ἑκκαίδεκα**	**ἑκκαιδέκατος**		κ. τ. λ.
17	**ἑπτακαίδεκα**	**ἑπτακαιδέκατος**		
18	ὀκτωκαίδεκα	ὀκτωκαιδέκατος		
19	ἐννεακαίδεκα	ἐννεακαιδέκατος		
20	εἴκοσι(ν)	εἰκοστὸς	εἰκὰς	εἰκοσάκις
30	τριάκοντα	τριακοσιοστὸς	τριακὰς	τριακοντάκις
40	τεσσαράκοντα	τεσσαρακοστὸς	κ. τ. λ.	τεσσαρακοντάκις
50	πεντήκοντα	πεντηκοστὸς		πεντηκοντάκις
60	**ἑξήκοντα**	**ἑξηκοστὸς**		κ. τ. λ.
70	**ἑβδομήκοντα**	**ἑβδομηκοστὸς**		
80	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστὸς		
90	ἐνενήκοντα	ἐνενηκοστὸς		
100	**ἑκατὸν**	**ἑκατοστὸς**	**ἑκατοντὰς**	**ἑκατοντάκις**
200	διακόσιοι, αι, α	διακοσιοστὸς	κ. τ. λ.	διακοσάκις
300	τριακόσιοι, αι, α	τριακοσιοστὸς		τριακοσάκις
400	τετρακόσιοι, αι, α	τετρακοσιοστὸς		κ. τ. λ.
500	πεντακόσιοι, αι, α	πεντακοσιοστὸς		
600	**ἑξακόσιοι, αι, α**	**ἑξακοσιοστὸς**		
700	**ἑπτακόσιοι, αι, α**	**ἑπτακοσιοστὸς**		
800	ὀκτακόσιοι, αι, α	ὀκτακοσιοστὸς		
900	ἐννεακόσιοι, αι, α	ἐννεακοσιοστὸς		
1000	χίλιοι, αι, α	χιλιοστὸς	χιλιὰς	χιλιάκις
2000	δισχίλιοι, αι, α	δισχιλιοστὸς	κ. τ. λ.	
10000	μύριοι, αι, α	μυριοστὸς	μυριὰς	μυριάκις
20000	δισμύριοι, αι, α	δισμυριοστὸς	δύο μυριάδες	δισμυριάκις

1) Εἰς υς γ, υος λήγουσι τὰ τριτύς, τετρακτύς, πεντηκοστύς, ἑκατοστύς, χιλιοστύς, μυριοστύς.

2) Τὰ δασυνόμενα τῶν ἀριθμητικῶν τυποῦνται διὰ μαχέων στοιχείων, ἵνα ἑφελκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν μαθητῶν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3. Πολλαπλασιαστικὰ εἰς -πλοῦς	4. Ἀναλογικὰ εἰς -πλάσιος	5. χρονικὰ εἰς -αῖος	6. διανεμητικὰ
διπλοῦς, -ῆ, -οῦν (καὶ διττός)	διπλάσιος -α, -ον	δευτεραῖος	σύνδυο
τριπλοῦς, -ῆ, οῦν (καὶ τριττὸς)	τριπλάσιος -α, -ον	κλ. κατ᾽ ἀναλογίαν	σύντρεις κλ. καὶ διὰ τῶν προθέσεων ἀνά, κατά, εἰς μετ᾽ αἰτιατ. ἀνὰ δύο κλ.
κλ. κατ᾽ ἀναλογίαν	κλ κατ᾽ ἀναλογίαν	προτεραῖος	
πολλαπλοῦς,	πολλαπλάσιος	δευτεραῖος	
ποσαπλοῦς	ποσαπλάσιος	σκοταῖος	

100. Ἐκ τῶν ἀριθμητικῶν δασύνονται τὰ ἐν § 6, β'.

101. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν κλίνονται τὰ 4 πρῶτα μόνον.

	Ἑνικὸς			Δυϊκὸς	Πληθυντικὸς			
					ἀρσ. θηλ.	οὐδ.	ἀρσεν. θηλ.	οὐδ.
ὀν.	εἷς	μία	ἕν	δύο	τρεῖς	τρία	τέσσαρες	τέσσαρα
γεν.	ἑνὸς	μιᾶς	ἑνὸς	δυοῖν	τριῶν		τεσσάρων	
δοτ.	ἑνὶ	μιᾷ	ἑνὶ	δυοῖν	τρισὶ(ν)		τέσσαρσι	
αἰτ.	ἕνα	μίαν	ἕν	δύο	τρεῖς	τρία	τέσσαρας	τέσσαρα

Σημ. Κατὰ τὸ εἷς καὶ τὰ οὐδεὶς (οὐδεμία, οὐδέν) καὶ μηδεὶς καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ οὐδένες, οὐδένων, οὐδέσι, οὐδένας.

102. Παρατηρήσεις.

α'. Εἰς τὰ σύνθετα ἀριθμητικὰ (ἀπόλυτα καὶ τακτικὰ) τὸ μικρότερον συνήθως προτάσσεται τοῦ μεγαλειτέρου συνδεόμενον διὰ τοῦ καὶ ἢ τὸ μεγαλείτερον τοῦ μικροτέρου μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ καί, 25= πέντε καὶ εἴκοσιν, ἢ εἴκοσι πέντε, (εἴκοσι καὶ πέντε).

Σημ. Ἐν μιᾷ λέξει γράφονται οἱ ἀριθμοὶ τρὶς καὶ δέκα, τέσσαρα καὶ δέκα, μέχρι τοῦ ἐννέα καὶ δέκα.

β'. Ἀπὸ τῆς ἑπομένης δεκάδος διὰ τῆς μετοχῆς δέων 1 ἢ 2

18= δυοῖν δεούσαις εἴκοσι ναυσί.

19= ἑνὸς δέον εἰκοστὸν ἔτος.

γ'. Οἱ Ἕλληνες πρὸς γραφὴν τῶν ἀριθμῶν διῄρουν τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου εἰς τρεῖς ἀλφαβητικὰς τάξεις· ἐσήμαινον δέ·

τὰς μὲν μονάδας	τὰς δὲ δεκάδας	τὰς δὲ ἑκατοντάδας
—	—	ἀπὸ 100-800 διὰ τῶν ρ'-ω'.
1-5 διὰ τοῦ α'-ε'	ἀπὸ 10-80 διὰ τῶν ι'-π'	τὸ δὲ 900 διὰ τοῦ σαμπῖ ϡ
7-9 » » ζ'-θ'. τὸ δὲ 6 διὰ στίγματος ϛ'	τὸ δὲ 90 » τοῦ ϟ'	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὰς δὲ χιλιάδας ἐσήμαινον διὰ τῶν αὐτῶν γραμμάτων θέτοντες τόνον κάτωθεν καὶ ἀριστερά· ͵α=1000, ͵β=2000 κλπ.

Σημ. ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς εἶχον ἄλλα σημεῖα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν[1]. 1. Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ. 2. Κέκροπι ἐγένοντο τρεῖς μὲν θυγατέρες, υἱὸς δὲ Ἐρυσίχθων. 3. Τῶν ἑσπερίδων χρυσᾶ μῆλα ἐφύλασσε δράκων κεφαλὰς ἔχων ἑκατόν. 4. Τὸν ἄρχοντα τριῶν δεῖ μνήμην ἔχειν· πρῶτον μὲν ὅτι ἀνθρώπων ἄρχει, δεύτερον ὅτι κατὰ νόμους ἄρχει, τρίτον ὅτι οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ ἄρχει. 5. Τὸ ἐννεάκις ἐννέα ὀγδοήκοντα ἓν ποιεῖ.

6. Ἡ ἑβδομὰς ἔχει ἑπτὰ ἡμέρας. 7. Πέντε ἡμιτάλαντα δύο καὶ ἥμισυ τάλαντα ποιεῖ. 8. Ἐν τοῖς ἐσχάτοις κινδύνοις οἱ Ρωμαῖοι ἑνὶ ἀνδρὶ πᾶσαν τὴν πόλιν ἐπέτρεπον. 9. Ἐντιμότατοι ἦσαν ἐν Ἀθήναις οἱ ἐννέα ἄρχοντες καὶ οἱ δέκα στρατηγοί. 11. Ἅπαξ γεγόναμεν, δὶς δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι. 11. Ὁ κόραξ οὐ μόνον δύο ᾠὰ τίκτει, ἀλλὰ πλείω καὶ ἐπῳάζει περὶ εἴκοσιν ἡμέρας. 12. Ἡ μυῖα ἑξάπους οὖσα τοῖς μὲν τέτταρσι βαδίζει μόνοις, τοῖς δὲ προσθίοις ὡς χερσὶ χρῆται. 13. Τετάρτῳ ἔτει τετάρτης καὶ ἑβδομηκοστῆς Ὀλυμπιάδος ἐν Θερμοπύλαις μάχη ἦν.

14. Ὁ Σοφοκλῆς ἐγεννήθη ἑβδομηκοστῇ πρώτῃ Ὀλυμπιάδι· ἦν δ' Αἰσχύλου μὲν νεώτερος ἔτεσιν ἑκκαίδεκα, Εὐριπίδου δὲ παλαίτερος εἴκοσι τέσσαρσι. 15. Δυοῖν λεγόντοιν θατέρου θυμουμένου ὁ μὴ ἀντιτείνων τοῖς λόγοις σοφώτερος. 16. Μήδων πελτασταὶ ἑξακισμύριοι. 17. Ἀριθμὸς συμπάσης τῆς ὁδοῦ τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως, σταθμοὶ διακόσιοι δέκα πέντε, παρασάγγες χίλιοι ἑκατὸν πεντήκοντα, χρόνου πλῆθος τῆς ἀναβάσεως καὶ καταβάσεως ἐνιαυτὸς καὶ τρεῖς μῆνες.

18. Μύριοι Ἕλληνες, ἐνακισχίλιοι Ἀθηναῖοι καὶ χίλιοι Πλαταιεῖς, ἐν Μαραθῶνι κρείττους ἦσαν δέκα μυριάδων Περσῶν. 19. Σοφοκλῆς τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς τρίτης καὶ ἐνενηκοστῆς Ὀλυμπιάδος ἀπέθανεν. 20. Ἡρόδωρος ὁ Μεγαρεὺς σαλπίζων ἅμα δυοῖν σαλπίγγοιν ἐνίκησεν ἑκκαιδεκάκις. 21. Δύο μὲν ὦτα ἔχομεν, μίαν δὲ γλῶτταν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, μείω δὲ λέγωμεν.

---

1) Οὐ μόνον ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐμπέδωσιν τῶν μεμαθημένων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Ἀντωνυμίαι.

153. α΄. Προσωπικαί.

	Ἑνικός			Πληθυντικός		
	1 πρόσ.	2 πρόσ.	3 πρόσ.	1 πρόσ.	2 πρόσ.	3 πρόσ.
Ὀν.	ἐγὼ	σὺ		ἡμεῖς	ὑμεῖς	σφεῖς
γεν.	ἐμοῦ, μου	σοῦ	(οὗ)	ἡμῶν	ὑμῶν	σφῶν
δοτ.	ἐμοί, μοι	σοὶ	(οἷ)	ἡμῖν	ὑμῖν	σφίσι (ν)
αἰτ.	ἐμέ, με	σὲ	(ἕ)	ἡμᾶς	ὑμᾶς	σφᾶς

Δυϊκός

Ὀν. καὶ δοτ.	νώ,	σφώ,	αὐτώ,	ἅ,	ὥ,
γεν. καὶ αἰτ.	νῷν,	σφῷν	αὐτοῖν,	αἷν	οἷν.

Σημ. Μετὰ τοῦ γε· ἔγωγε, ἐμοῦγε, ἔμοιγε, ἐμέγε.
σύγε, σοῦγε σοίγε, σέγε

ἔγωγε=ἐγὼ βεβαίως, ἐγὼ τοὐλάχιστον, μάλιστα.

Σημ. Ἡ ἑνικὴ ὀνομ. τοῦ 3 προσ. καὶ ὁ δυϊκὸς αὐτοῦ ἐλλείπει καὶ ἀντ' αὐτῶν ἀπαντᾷ ἡ αὐτός.

β΄. Κτητικαί.

ἐπὶ ἑνὸς κτήτορος αἱ				ἐπὶ πολλῶν κτητόρων αἱ		
1 πρόσ.	ἐμός,	ἐμὴ	ἐμὸν	ἡμέτερος,	ἡμετέρα,	ἡμέτερον
2 »	σός,	σή,	σὸν	ὑμέτερος,	ὑμετέρα,	ὑμέτερον
3 »	(ὅς,	ἥ,	ὅν)	(σφέτερος,	σφετέρα,	σφέτερον)

Κλίνονται ὁμαλῶς ὡς τρικατάληκτα ἐπίθετα εἰς ος, α (η), ον, κατὰ τὴν α΄ καὶ β΄ κλίσιν, ἄνευ κλητ.

γ΄. Αὐτοπαθεῖς.

Ἑνικός

	1 πρόσωπον	2 πρόσωπον	3 πρόσωπον
γεν.	ἐμαυτοῦ, -ῆς	σεαυτοῦ, -ῆς	ἑαυτοῦ, -ῆς, -οῦ
δοτ.	ἐμαυτῷ, -ῇ	σεαυτῷ -ῇ	ἑαυτῷ, -ῇ, -ῷ
αἰτ.	ἐμαυτόν, ὴν	σεαυτόν, -ὴν	ἑαυτόν, -ήν, -ὸ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Πληθυντικός

γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	σφῶν αὐτῶν καὶ ἑαυτῶν
δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς,-αῖς	ὑμῖν αὐτοῖς -αῖς	σφίσιν αὐτοῖς, -αῖς, -οῖς καὶ ἑαυτούς, -άς, -ά.
αἰτ.	ἡμᾶς αὐτούς,-ὰς	ὑμᾶς αὐτούς, -ὰς	σφᾶς αὐτούς, -άς, ά καὶ ἑαυτούς, -άς, ά.

Σημ. α'. Παρὰ τὸ σεαυτοῦ κλ. ἑαυτοῦ κλ. λέγεται καὶ σαυτοῦ κλ., αὑτοῦ κλ.

Σημ. β'. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι ἔχουσιν ἐν χρήσει μόνον τὰς πλαγίας πτώσεις.

δ'. Ἀλληλοπαθεῖς.

	Δυϊκὸς			Πληθυντικὸς		
γεν.	ἀλλήλοιν,	αιν,	-οιν,	ἀλλήλων,	ων,	-ων
δοτ.	ἀλλήλοιν,	αιν,	-οιν,	ἀλλήλοις,	-αις,	-οις
αἰτ.	ἀλλήλω,	-α,	-ω,	ἀλλήλους,	-ας,	ἄλληλα

ε'. Δεικτικαί.

Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὅδε,	ἥδε,	τόδε	οἵδε,	αἵδε,	τάδε
τοῦδε,	τῆςδε,	τοῦδε κλ.	τῶνδε,	τῶνδε,	τῶνδε κλ.

Σημ. Ἡ ὅδε εἶναι σύνθετος ἐκ τοῦ ἄρθρου ὁ, ἡ, τὸ καὶ τοῦ ἐγκλιτικοῦ δέ· κλίνεται κατὰ τὸ ἄρθρον, τοῦ δὲ μένοντος ἀκλίτου.

β'. Οὗτος, αὕτη, τοῦτο.

	Ἑνικὸς			Πληθυντικὸς		
ὀν.	οὗτος,	αὕτη,	τοῦτο	οὗτοι,	αὗται,	ταῦτα
γεν.	τούτου,	ταύτης,	τούτου	τούτων διὰ τὰ 3 γένη,		
δοτ.	τούτῳ,	ταύτῃ,	τούτῳ	τούτοις,	ταύταις,	τούτοις
αἰτ.	τοῦτον,	ταύτην,	τοῦτο	τούτους,	ταύτας,	ταῦτα
κλ.	ὦ οὗτος	ὦ αὕτη		ὦ οὗτοι	ὦ αὗται.	

Δυϊκὸς

ὀν. καὶ αἰτ. τούτω γεν. καὶ δοτ. τούτοιν.

γ'. Ἐκεῖνος, ἐκείνη, ἐκεῖνο.

Κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, η, ον ἐπίθετα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. α'. Κατὰ τὴν ὅδε κλίνονται καὶ αἱ ἑξῆς·

τοιόςδε, τοιάδε τοιόνδε — τοσόςδε, τοσήδε, τοσόνδε·
τηλικόςδε τηλικήδε, τηλικόνδε.

Σημ. β'. Κατὰ τὴν οὗτος κλίνονται καὶ αἱ ἑξῆς·

τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο καὶ τοιοῦτον,
τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο, καὶ τοσοῦτον,
τηλικοῦτος, τηλικαύτη, τηλικοῦτο καὶ τηλικοῦτον.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. ἐμοί, ἡμῶν, ὑμῖν, σοί, μου, σά, ὑμετέρων, αὐτῶν, ἑαυτοῖς, ἀλλήλω, τάςδε, οἵδε, ἐκεῖναι, ἐκείνῳ, τάδε.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Καὶ ὁ ἐχθρός με παιδεύει· σαφέστερον γὰρ ἐμοῦ γινώσκει τὰ ἁμαρτήματά μου. 2. Μάλα φρόντιζε τοῦ σώματος, μᾶλλον δὲ τῆς σεαυτοῦ ψυχῆς. 3. Ὅσα καὶ ἐμοὶ καὶ σοὶ καὶ πᾶσιν ἡμῖν ἐστι, ταῦτα ἅπαντά ἐστι δῶρα Θεοῦ. 4. Πάντων μάλιστα αἰσχύνου σεαυτόν. 5. Ὅσῳ σοφώτερός ἐστιν οὗτος, τοσούτῳ καὶ σωφρονέστερος καθ' ἑαυτοῦ τὴν πάγην περιστρέφει. 6. Σύμμαχον ἐμαυτὸν παρέχω σοι. 7. Μὴ ἀεὶ ταὐτὰ λέγετε. 8. Νόμιζε τὰ ἐμὰ σὰ εἶναι. 9. Ἐν ἐκείνῳ τῷ ὄρει ἱερόν ἐστι τῶν Μουσῶν. 10. Τὼ πόδε καὶ τὼ χεῖρε ὁ θεὸς πρὸς τὸ συνεργεῖν ἀλλήλοις ἐποίησεν.

ς'. Ὁριστική.

108. Αὐτός, αὐτή, αὐτὸ

κλίνεται κατὰ τὰ εἰς -ος, -η, -ον ἐπίθετα.

Σημ. α'. Ἡ αὐτὸς ἀναπληροῖ τὴν προσωπικὴν τοῦ 3 προσώπου· παρβ. § 103, σημ.

Σημ. β'. Ἡ αὐτός, ὅταν λαμβάνῃ τὸ ἄρθρον, σημαίνει ὁ ἴδιος καὶ πάσχει κρᾶσιν· ὁ αὐτὸς = αὑτός, ἡ αὐτὴ = αὑτή, τὸ αὐτὸ = ταὐτό.

ζ'. Ἐρωτηματικαί.

109. α'. Τίς (ἀρσ. καὶ θηλ.), τί (οὐδ.) εἶναι ἀνώμαλον δικατάληκτον ἐπίθετον καὶ κλίνεται οὕτω·

Ἑνικὸς	**Πληθυντικὸς**
Ὀν. τίς, τί ;	τίνες ; τίνα ;
γεν. τίνος ; διὰ τὰ 3 γένη	τίνων ; διὰ τὰ 3 γένη
δοτ. τίνι ; »	τίσι ; »
αἰτ. τίνα ; τί ;	τίνας ; τίνα ;

Δυϊκὸς

Ὀν. καὶ αἰτ. τίνε γεν. καὶ δοτ. τίνοιν;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β'. Ὅστις (=ὁποῖος), ἥτις, ὅ,τι, πλ. οἵτινες, αἵτινες, ἅτινα καὶ ἅττα σύνθετος ἐκ τῆς ἀναφορικῆς ὅς ἥ, ὅ καὶ τῆς ἀορίστου τίς· (ἰδὲ τὴν κλίσιν ταύτης εἰς § 111).

γ'. Πότερος, ποτέρα, πότερον; (=τίς ἐκ τῶν δύο;) κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, α, ον ἐπίθετα.

δ'. Ποῖος, ποία, ποῖον; =ποίου εἴδους; κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, α, ον ἐπίθετα.

ε'. Πόσος, πόση, πόσον; =πόσον μέγας, κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, η, ον ἐπίθετα.

ϛ'. Πηλίκος, πηλίκη, πηλίκον; =ποίας ἡλικίας; κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, η, ον ἐπίθετα.

η'. Ἀόριστοι.

110 α'. Τὶς (ἀρσ. καὶ θηλ.), τὶ (οὐδ.) εἶναι ἀνώμαλον δικατάληκτον ἐπίθετον καὶ κλίνεται οὕτω·

	Ἑνικὸς	**Πληθυντικὸς**
Ὀν.	τίς, τὶ	τινές, τινὰ καὶ ἅττα
γεν.	τινὸς καί του	τινῶν διὰ τὰ 3 γένη.
δοτ.	τινὶ καί τῳ	τισὶ »
αἰτ.	τινά, τὶ	τινάς, τινὰ καὶ ἅττα

Δυϊκ. ὀν. καὶ καὶ αἰτ. τινὲ, γεν. καὶ δοτ. τινοῖν.

Σημ. Ὁ μαθητὴς παραβάλλων τὴν κλίσιν τῆς ἐρωτηματικῆς τίς καὶ τῆς ἀορίστου τὶς λέγει τὰς διαφοράς.

Ἡ ἀόριστος τίς, τὶ ἐγκλίνεται § 10, ϐ'.

ϐ'. ὁ, ἡ, τὸ δεῖνα εἶναι μονοκατάληκτον ἐλλιπὲς ἐπίθετον καὶ κλίνεται οὕτω·

ἑν. ὁ ἡ, τὸ δεῖνα, γ. δεῖνος, δ. δεῖνι, αἰτ. δεῖνα.
πλ. οἱ αἱ δεῖνες, τὰ δεῖνα, τῶν δείνων, τοὺς δεῖνας. Ἐνίοτε εἶναι καὶ ἄκλιτος.

γ'. ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια, (=μερικοὶ) κλίνεται ὡς τρικατάληκτον ἐπίθετον μόνον ἐν τῷ πληθ. ἀριθμῷ.

δ'. ἄλλος, ἄλλη, ἄλλο κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, η, ον ἐπίθετα.

ε'. οὐδείς, οὐδεμία, οὐδὲν } πρϐ. 101, σημ.
ϛ'. μηδείς, μηδεμία, μηδὲν }

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ζʹ. ἕτερος, ἑτέρα, ἕτερον κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, α, ον ἐπίθετα· ἡ ἕτερος μετὰ τοῦ ἄρθρου γίνεται· ἅτερος, θατέρου κλπ.

ηʹ. οὐδέτερος, οὐδετέρα, οὐδέτερον κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, α, ον ἐπίθετα.

θʹ. ἄμφω λέγεται περὶ δύο ἐντελῶς ὁμοίων καὶ κλίνεται μόνον ἐν τῷ δυϊκῷ ἀριθμῷ οὕτω·

ὀν. καὶ αἰτ. ἄμφω—γεν. καὶ δοτ. ἀμφοῖν.

ιʹ. (ἀμφότερος) λέγεται περὶ δύο ὁμοῦ, κλίνεται δὲ μόνον· ἑν. οὐδ. ἀμφότερον (ὡς ἐπίρ.), δυϊκ. ἀμφοτέρω, πλ. ἀμφότεροι, -αι, -α, κλπ.

ιαʹ. ἑκάτερος, -α, ον (=εἷς ἐκ τῶν δύο) }κλίνονται κατὰ τὰ εἰς
ιβʹ. ἕκαστος, -η, -ον (=εἷς ἐκ τῶν πολλῶν) }ος, α ἢ η, ον ἐπίθετα.

θʹ. Ἀναφορικαί.

111. αʹ. ὅς, ἥ, ὅ, κλίνεται κατὰ τὰ εἰς ος, η, ον ἐπίθετα.

βʹ. ὅςπερ, ἥπερ, ὅπερ, εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ὅς, ἥ, ὃ καὶ τοῦ περ μένοντος ἀκλίτου.

γʹ. ὅστις, ἥτις, ὅ τι εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς ὅς, ἥ, ὅ καὶ τῆς ἀορίστου τις (ἰδ. καὶ § 109 βʹ) καὶ κλίνεται ὡς ἑξῆς.

Ἑνικὸς

ὀνομ.	ὅς	ἥ	ὅ	ὅστις	ἥτις	ὅ,τι	(καὶ ὅ τι)
γεν.	οὗ	ἧς	οὗ	οὗτινος καὶ ὅτου	ἧστινος	οὗτινος	καὶ ὅτου
δοτ.	ᾧ	ᾗ	ᾧ	ᾧτινι καὶ ὅτῳ	ᾗτινι	ᾧτινι	καὶ ὅτῳ
αἰτ.	ὅν	ἥν	ὅ	ὅντινα	ἥντινα	ὅ,τι	

Πληθυντικὸς

ὀνομ.	οἵ	αἵ	ἅ	οἵτινες	αἵτινες	ἅτινα	καὶ ἅττα
γεν.	ὧν	ὧν	ὧν	ὧντινων	ὧντινων	ὧντινων	
δοτ.	οἷς	αἷς	οἷς	οἷςτισι	αἷςτισι	οἷςτισι	
αἰτ.	οὕς	ἅς	ἅ	οὕςτινας	ἅςτινας	ἅτινα	καὶ ἅττα

Δυϊκὸς

ὀνομ. καὶ αἰτ.	ὥ	ὥτινε
γεν. καὶ δοτ.	οἷν	οἷντινοιν

Σημ. Τὰς δασυνομένας ἐκ τῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ εἰς § 6, δʹ.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Αὐτή, αὐτούς, τίνος; τινός, ὅ,τι, ἅττα, ἄττα, τοῦ; του, τοῦ, αἷς, τισίν, ἕκαστα, ἑκάτερον, τοσοῦτοι, ὅνπερ, ἅπερ, τοιάδε, ὁπόσους, τίνας;

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ἅττα πράττειν μὴ ἔξεστι, ταῦτα οὐδὲ λέγειν ἔξεστι. 2. Ὁ καθ' ἑτέρου μηχανώμενος καθ' ἑαυτοῦ τὴν πάγην περιστρέφει. 3. Τί τῶν ζῴων κάλλιστον; 4. Εὐαγόρας παῖς ὢν ἔσχε κάλλος καὶ ῥώμην καὶ σωφροσύνην, ἅπερ πρεπωδέστατα τοῖς τηλικούτοις ἐστίν. 5. Ὅστις ἑαυτοῦ κρατεῖ, ἐλεύθερός ἐστιν. 6. Οὐ διαφέρει τίς λέγει, ἀλλὰ τί λέγει. 7. Ἑκάστη πόλις ἄνευ νόμων διαφθείρεται. 8. Εἰ φιλίαν του διώκεις, τὸν τρόπον αὐτοῦ ἐξέταζε. 9. Φεῦγε τὸν ἄλλο ἔχοντα ἐπὶ γλώττῃ, ἄλλο ἐν νῷ. 10. Τίσι τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον δεῖ πιστεύειν ἢ τοῖς γονεῦσιν; 11. Τοῦτο τὸ ξίφος ὀξύτατόν ἐστιν, ὃ ἔχει ἀνὴρ ἀνδρεῖος.

112. Συσχετικαὶ ἢ ἀνταποδοτικαὶ ἀντωνυμίαι.

ἐρωτηματικαὶ	ἀόριστοι	δεικτικαὶ	ἀναφορικαὶ	
			ὁριστικαὶ	ἀόρ. καὶ πλάγιαι ἐρωτημ.
τίς ; τί ;	τίς, τὶ	ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος	ὅς	ὅστις
πόσος ;	ποσὸς	τοσόσδε, τοσοῦτος	ὅσος	ὁπόσος
ποῖος ;	ποιὸς	τοιόσδε, τοιοῦτος	οἷος	ὁποῖος
πηλίκος ;		τηλικόσδε, τηλικοῦτος	ἡλίκος	ὁπηλίκος
πότερος ;		ἕτερος	ὁπότερος	

5. Ῥῆμα.

113. Τὰ παρεπόμενα τοῦ ῥήματος εἶναι· διάθεσις, ἔγκλισις, χρόνος, συζυγία· ἔτι δὲ πρόσωπον καὶ ἀριθμός.

α΄. Αἱ **διαθέσεις** εἶναι 4.

Ἐνεργητικὴ (μεταβατικὴ καὶ ἀμετάβατος)
Παθητικὴ
Οὐδετέρα καὶ
Μέση

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β'. Αἱ **ἐγκλίσεις** εἶναι 6·

Ὁριστική, Ὑποτακτικὴ Εὐκτική, Προστακτικὴ	Παρεμφατικαί.
Ἀπαρέμφατος Μετοχὴ	Ἀπαρεμφατικαί.

γ'. Οἱ **χρόνοι** εἶναι 6·

Ἐνεστώς, Μέλλων Παρακείμενος	ἀρκτικοί.
Παρατατικός, Ἀόριστος Ὑπερσυντέλικος	παραγόμενοι ἢ ἱστορικοί.

Σημ. Οἱ χρόνοι διαιροῦνται καὶ ἄλλως·

Χρόνοι τοῦ ἐνεστῶτος,	Χρόνοι τοῦ μέλλοντος,	Χρόνοι τοῦ παρελθόντος
Ἐνεστὼς	Μέλλων	Παρατατικὸς
Παρακείμενος	τετελ. Μέλλων	Ἀόριστος
		Ὑπερσυντέλικος

δ'. **Ἀριθμοὶ** 3· ἑνικός, δυϊκὸς καὶ πληθυντικός.

ε'. **Πρόσωπα** 3· πρῶτον (1), δεύτερον (2), τρίτον (3).

ς'. **Συζυγίαι** 2· Α' ἡ τῶν εἰς ω.
Β' ἡ τῶν εἰς μι.

Α'. Συζυγία ἡ τῶν εἰς ω.

114. Ἡ τῶν εἰς **ω** συζυγία διαιρεῖται

α'. εἰς τὰ φωνηεντόληκτον θέμα ἔχοντα	θέμα εἰς· ι, υ, αι, αυ, ευ, ου ἀσυναίρετα. » » α, ε, ο, συνῃρημένα.
β'. Τὰ συμφωνόληκτον θέμα ἔχοντα	θέμα εἰς· β, π, φ, κ, γ, χ, δ, θ, τ, ἀφωνόληκτον » » λ, μ, ν, ρ, ὑγρόληκτον ἢ ἐνρινόληκτον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Α΄. Συζυγία

115. α΄. Ῥήματα φωνηεν

Ἐνερ

		Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική
Ἐνεστώς	ἑν. δυϊ. πλ.	λύω, λύεις, λύει λύε-τον, λύε-τον λύο-μεν, λύε-τε, λύουσι(ν)	λύω, λύῃς, λύῃ λύη-τον, λύη-τον λύωμεν, λύητε, λύω-σι(ν)	λύοι-μι, λύοι-ς, λύοι λύοι-τον, λυοί-την λύοι-μεν, λύοι-τε, λύ-οι-εν
Παρατατ.	ἑν. δυϊ. πλ.	ἔ-λυ-ον, ἔλυ-ες, ἔλυε ἐ-λύε-τον, ἐλυέ-την ἐ-λύο-μεν, ἐλύε-τε, ἔλυ-ον		
Μέλλων	ἑν. δυϊ. πλ.	λύ-σω, λύσεις, λύσει λύσε-τον, λύσε-τον λύσο-μεν, -ετε, -ουσι(ν)		λύσοι-μι, λύσοι-ς, λύσοι λύσοι-τον, -την λύσοι-μεν, -τε, -εν
Ἀόριστ. α΄	ἑν. δυϊ. πλ.	ἔ-λυσα, ἔλυσα-ς, ἔλυσε ἐλύσα-τον, ἐλυσά-την ἐ-λύσα-μεν, -ατε, ἔλυσαν	λύσω, λύσῃς, λύσῃ λύση-τον, λύση-τον λύσω-μεν, η-τε, σω-σι(ν)	λύσαι-μι, λύσαις, λύσαι λύσαι-τον, λυσαί-την λύσαι-μεν, -τε, -σαι-εν
Παρακείμ.	ἑν. δυϊ. πλ.	λέ-λυ-κα, ας, ε λε-λύκα-τον, α-τον λε λύκα-μεν, α-τε, ασι(ν)	λελύκω, λελύκῃς, λελύκῃ λελύκη-τον, η-τον λελύκω-μεν, η-τε, ω-σι(ν) καὶ λελυκώς, ὦ, ᾖς, κλ.	λελύκοιμι κλ. καὶ λελυκὼς εἴην, εἴης, εἴη λελυκότε εἶτον, εἴτην λελυκότες εἶμεν, εἶτε, εἶεν
Ὑπερσυντ.	ἑν. δυϊ. πλ.	ἐ-λε-λύ-κει-ν, ει-ς, ει ἐ-λε-λύκει-τον, εί-την ἐ-λε-λύκει-μεν, ει-τε, ε-σαν		
Τετελ. μέλλ.	ἑν. δυϊ. πλ.	λελυκὼς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται λελυκότε, ἔσεσθον, ἔσεσθον λελυκότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται	- - -	λελυκὼς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο λελυκότε ἔσοισθον, ἐσοίσθην λελυκότες ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τ ν εἰς ω.

τόληκτα ἀσυναίρετα.

γητικά.

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
λῦε, λυέ-τω λύε-τον, λυέ-των λύε-τε, λυόντων καὶ λυέ-τωσαν	λύειν	λύων λύουσα λῦον
	λύσειν	λύσων λύσουσα λῦσον
λῦσον, λυσά-τω λύσα-τον, λυσά-των λύσα-τε, λυσάντων καὶ λυσά-τωσαν	λῦσαι	λύσας λύσασα λῦσαν
λελυκὼς ἴσθι, ἔστω λελυκότε ἔστον, ἔστων λελυκότες ἔστε, ἔστων καὶ ἔστωσαν	λελυκέναι	λελυκὼς λελυκυῖα λελυκὸς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

116. **Φωνηεν όληκτα**
Μέσα καὶ

		Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική
Ἐνεστώς	ἑν.	λύο-μαι, ει (ῃ), ε-ται	λύω-μαι, ῃ, η-ται	λυοίμ-ην, οι-ο, οι-το
	δυϊ.	λύε-σθον, λύε-σθον	λύ-ησθον, -ησθον	λύ-οι-σθον, οί-σθην
	πλ.	λυό-μεθα, ε-σθε, ον-ται	λυ-ώ-μεθα, η-σθε, ω-νται	λυ-οί-μεθα, οι-σθε, οι-ντο
Παρατατ.	ἑν.	ἐλυό-μην, ου, ε-το		
	δυϊ.	ἐλύε-σθον, έ-σθην		
	πλ.	ἐλυό-μεθα, ε-σθε, ο-ντο		
Μέσ. μέλ. α.	ἑν.	λύσο-μαι, ει (ῃ), ε-ται		λυσοί-μην, οι-ο, οι-το
	δυϊ.	λύσε-σθον, λύσε-σθον		οι-σθον, οί-σθην
	πλ.	λυσό-μεθα, ε-σθε, ο-νται		λυσοί-μεθα, οι-σθε, οι-ντο
Μέσ. ἀόρ. α.	ἑν.	ἐλυσά-μην, ω, α-το	λύσω-μαι, ῃ, η-ται	λυσαί-μην αι-ο, αι-το
	δυϊ.	ἐλύσα-σθον, ά-σθην	η-σθον, η-σθον	αι-σθον, αί-σθην
	πλ.	ἐλυσά-μεθα, α-σθε, α-ντο	ώ-μεθα, η-σθε, ω-νται	λυσαί-μεθα, αι-σθε, αι-ντο
Παθ. μ. α'.	ἑν.	λυθήσο-μαι, ει (ῃ), ε-ται		λυθησοί-μην, οι-ο, οι-το
	δυϊ.	λυθήσε-σθον, ε-σθον		λυθήσ-οισθον, οί-σθην
	πλ.	λυθησό-μεθα, ε-σθε, ο-νται		λυθησ-οί-μεθα, οι-σθε, οι-ντο
Παθ. ἀόρ. α'.	ἑν.	ἐλύθη-ν, η-ς, η	λυθῶ, -ῇς, ῇ	λυθείη-ν, είη-ς, εί-η
	δυϊ.	ἐλύθη-τον, ή-την	ῆ-τον, η-τον	λυθείη-τον εἶτον, εί-την είτην
	πλ.	ἐλύθη-μεν, η-τε, η-σαν	ῶ-μεν, ῆ-τε, ῶ-σι(ν)	λυθείη-μεν εἶμεν, είητε εἶτε, είη-σαν εἶεν
Παρακείμ.	ἑν.	λέλυ-μαι, -σαι, -ται	λελυ-μένος ῶ, ῇς, ῇ [1]	λυλυ-μένος εἴ-ην, -ης, εἴ-η
	δυϊ.	λέλυ-σθον, -σθον	λελυ-μένω ἦτον, ἦτον	λελυμένω, εἴητον εἶτον, εἰήτην εἴτην
	πλ.	λελύ-μεθα, -σθε, -νται	λελυ-μένοι ὦμεν, ἦτε, ὦσι(ν)	λελυ-μένοι εἴημεν εἶμεν, εἴητε εἶτε, εἴεσαν εἶεν
Ὑπερσυντ.	ἑν.	ἐλελύ-μην, -σο, -το		
	δυϊ.	ἐλέλυ-σθον, -σθην		
	πλ.	ἐλελύ-μεθα, -σθε, -ντο		
Τετελ. μέλ.	ἑν.	λελύ-σομαι, ει (ῃ), ε-ται		λελυσοί-μην, οι-ο, οι-το
	δυϊ.	λελύσ-ε-σθον, ε-σθον		λελύσοισθον, οίσθην
	πλ.	λελυ-σόμεθα, ε-σθε, ο-νται		λελυ-σοί-μεθα, οι σθε, οι-ντο

1. Τὸ σ τῆς σαι καὶ σο καταλήξεως τῆς παθ. φωνῆς μεταξὺ δύο φωνηέντων ἐκπίπτει, τὰ δὲ φωνήεντα συναιροῦνται τὸ ε αι εἰς ῃ πλὴν τοῦ βούλει, ὄψει, εἶ (— εἶσαι), τὸ αο εἰς ω καὶ τὸ εο εἰς ο"

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀσυναίρετα
παθητικά

Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
λύου, λυέσθω λύε-σθον, λυέ-σθων λύε-σθε, έ-σθων καὶ λυέ-σθωσαν	λύε-σθαι	λυό-μενος, η, ον
	λύσε-σθαι	λυσό-μενος, η, ον
λῦσαι, λυσά-σθω λύσα-σθον, λυσά-σθων λύσα-σθε, λυσά-σθων καὶ ά-σθωσαν	λύσα-σθαι	λυσά-μενος, η, ον
	λυθήσε-σθαι	λυθησό-μενος, η, ον
λύθη-τι, λυθή-τω λύθη-τον, λυθή-των λύθη-τε, έ-ντων καὶ ή-τωσαν	λυθῆ-ναι	λυθείς, εῖσα, έν
λέλυ-σο, λελύ-σθω λέλυ-σθον, λελύ-σθων λέλυ-σθε, ύ-σθων καὶ ύ-σθωσαν	λελύ-σθαι	λελυ-μένος, η, ον
	[λελύ-σεσθαι]	[λελυσό-μενος, η, ον]

¹Ὁ παθ. παρκ. τῆς ὑποτ. καὶ εὐχτ. σχηματίζεται πάντοτε περιφραστικῶς διὰ τοῦ παθ. παρκ. τῆς μετοχ. καὶ τοῦ ῥήματος· ὦ, ᾖς, κλ. εἴην, εἴης κλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Δουλεύειν, ὕει, παίδευε, ἀναγορεύετε, θύουσι, ἐκώλυσαν, κρούουσι, λῦσον, λῦε, μεταφυτευέτω, ἐπιτηδεύοι, παιδευέσθωσαν, ξῦσον, ξῦε, ξῦσαι, ξύσας, λύσας, λελυμένος, πεπίστευκας, πτύε, πτύσον, θῦε, θῦσον, θῦσαι, θύσαι, θύσας, χρῖε, χρῖσον, χρῖσαι, χρίσαι, κέχρικε, ἐκύλισας, κυλίσουσι, κυλίειν, κυλίῃς, πρῖε, πρῖσον, πρῖσαι, πρίσαι, πρίσας.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ὗσον, ὦ φίλε Ζεῦ. 2. Παῖσον μέν, ἄκουσον δέ. 3. Ὦ παῖ, ἄκουε τοὺς λόγους τοῦ πατρός. 4. Μὴ κλείσῃς ὦτα. 5. Οἱ δεσμευθέντες λυθήσονται. 6. Βουλεύου βραδέως. 7. Ἡ Σπάρτη ὑπὸ σεισμοῦ ἐσείσθη. 8. Οἱ Ἕλληνες πρὸ τῆς μάχης ἔθυον. 9. Βουλευώμεθα περὶ τῆς τῶν παίδων παιδείας. 10. Κέκροψ βωμὸν ἐν Ἀθήναις ἵδρυσε. 11. Ἀγησίλαος κάλαμον περιβὰς ἵππευε μετὰ τοῦ υἱοῦ παιδὸς ὄντος.

116 α΄. Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀσυναιρέτων φωνηεντολήκτων.

Α΄. Τὸ θεματικὸν φωνῆεν ῐ καὶ ῠ πρὸ τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων καταλήξεων ἐκτείνεται εἰς μακρόν·

κωλῠ́ω, κωλῡ́σω, ἐκώλῡσα, κεκώλῡμαι, ἐκωλῡ́θην.

Ἐξαιρέσεις.

1. Φυλάττουσι τὸ ῠ βραχὺ τά·

Ἀνύω, ἀρύω, τανύω, πτύω, (ἑλκύω), φύω, μεθύω, βρύω· οὕτως

ἀνῠ́ω, ἀνῠ́σω ἤνῠσα, ἤνῠκα

ἀνῠσθήσομαι, ἠνῠ́σθην, ἤνῠσμαι.

2. Ἔχουσιν ἀλλοῦ ῠ βραχύ, ἀλλοῦ ῡ μακρὸν τά·

λύω, λύσω, ἔλυσα, ἀλλὰ λέλῠκα, λέλῠμαι, ἐλῠ́θην
θύω, θύσω, ἔθυσα, » τέθῠκα, τέθῠμαι, ἐτῠ́θην
δύω, δύσω, ἔδυσα, » δέδῡκα(ἀμετάβ.) δέδῠμαι, ἐδῠ́θην

Β΄. Πολλὰ ῥήματα πρὸ τῶν ἀπὸ συμφώνου μ, τ, θ ἀρχομένων καταλήξεων τῆς μέσης καὶ παθητ. φωνῆς καὶ τῶν εἰς τὸς καὶ τέος ῥηματικῶν δέχονται σ.

1. Τὰ ἔχοντα τὸ ῠ βραχύ·

τετάνυ-σ-μαι, τετάνυ-σ-ται

εἵλκυ-σ-μαι, εἱλκύ-σ-θην (ἐνεστ. ἕλκω).

2. Θέματά τινα ἔχοντα φωνῆεν μακρὸν ἢ δίφθογγον·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρί'ω (πριονίζω), πέπρι-σ-μαι (πρι- πρῖσμα), ἐπρί-σ-θην, ῥημ. πριστός.

σείω, σέσει-σ-μαι (πρβ. σει-σ-μός, ἐσεί-σ-θην σειστός).

κελεύω, κεκέλευ-σ-μαι ἐκελεύ-σ-θην, κελευστός.

Οὕτω καὶ τά· τίω (πληρώνω), χρῖω, κυλῖω, παλαίω, θραύω, ἀκούω, καὶ τὸ γιγνώσκω.

Σημ. Λαμβάνουσι σ μόνον τὰ εἰς τὸς καὶ τέος ῥηματικὰ τῶν νέω (κολυμβῶ) νευστός, γεύω γευστός, πταίω πταιστός, παύω ἄπαυστος.

3. Μόνον εἰς τὸν παθ. ἀόρ. α΄ καὶ τὰ εἰς τὸς καὶ τέος ῥηματικὰ ἐνίων ἐξ αὐτῶν·

χράω, ἐχρήσθην (πρβ. χρησμός), χρηστός.

κλείω (κλήω), ἐκλείσθην, κλειστός, κληστός.

καταλεύω, κατελεύσθην.

κρούω, ἐκρούσθην, κρουστός, κρουστέον.

ἀκούω, ἠκούσθην, ἀκουστός, ἀκουστέον.

2. Ῥήματα εἰς ῶ συνηρημένα.

§ 117. Συνηρημένα ῥήματα εἶναι τὰ ἔχοντα θέμα φωνῆεν ἄ, ε, ο. Συναιροῦνται δὲ ταῦτα μόνον ἐν τῷ ἐνεστῶτι καὶ παρατατικῷ τῆς ἐνεργητικῆς καὶ μέσης φωνῆς, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις χρόνοις ἐκτείνουσι τὸ θεματικὸν φωνῆεν, τὸ α καὶ ε εἰς η, καὶ τὸ ο εἰς ω.

Τὰ συνηρημένα ῥήματα διαιροῦνται εἰς 3 τάξεις·

α΄) Τὰ εἰς -αω, β΄) τὰ εἰς εω καὶ γ΄) τὰ εἰς οω.

§ 118. Ὁ ἐνεστὼς τῆς εὐκτικῆς τῶν συνηρημένων ῥημάτων ἔχει δύο τύπους, τὸν συνήθη εἰς -ο-ι-μι καὶ ἕτερον ἀττικὸν λεγόμενον εἰς ο-ίη-ν. Ἐν τῷ ἑνικῷ εἶναι εὔχρηστος μόνον ὁ ἀττικός, ἐν δὲ τῷ δυϊκῷ καὶ πληθυντικῷ ὁ συνήθης.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν σχηματίζονται οὕτω καὶ τά· ἐλελυθείην, ἐκπεφευγοίην, φανοίην, ἐροίην (τοῦ λέγω), σχοίην (ἀλλ' ἐν συνθέσει παράσχοιμι).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β΄. Ρήματα εἰς

§ 119. α΄ τάξις. Ρή-

Κανὼν συναιρέσεως. Τὸ α συναιρεῖται μό-
ἐὰν ἡ κατάληξις ἄρχεται ἀπὸ ο· ἐὰν ἡ
ι μετὰ τὴν συναίρεσιν, μόνον δ' ἐν τῷ
φεται τιμᾶν.

Ἐνεργητική

		Ὁριστική		Ὑποτακτική		Εὐ-	
						Κοινή	
Ἐνεστώς	ἑν.	τιμ ά-ω	-ῶ	τιμ ά-ω	-ῶ	τιμ ά-οιμι	-ῷμι
		ά-εις	-ᾷς	ά-ῃς	-ᾷς	τιμ ά-οις	-ῷς
		ά-ει	-ᾷ	ά-ῃ	-ᾷ	τιμ ά-οι	-ῷ
	δυϊ.	τιμ ά-ετον	-ᾶτον	τιμ ά-ητον	-ᾶτον	τιμ ά-ητον	-ῷτον
		ά-ετον	ᾶ-τον	ά-ητον	-ᾶτον	τιμ α-οίτην	-ῴτην
	πλ.	τιμ ά-ομεν	ῶ-μεν	τιμ ά-ωμεν	-ῶμεν	τιμ ά-οιμεν	-ῷμεν
		ά-ετε	ᾶ-τε	ά-ητε	-ᾶτε	ά-οιτε	-ῷτε
		ά-ουσι	ῶ-σι	ά-ωσι	-ῶσι	ά-οιεν	-ῷεν

Παρατ.	ἑν.	ἐτίμα-ον -ων,	α-ες -ας,	α-ε -α
	δυϊ.	ἐτιμ-	ά-ετον -ᾶτον,	α-έτην -άτην
	πλ.	ἐτιμά-ομεν -ῶμεν,	ά-ετε -ᾶτε,	α-ον -ων

Μέλλ. τιμήσω, ἀόρ. ἐτίμησα
Παρακ. τετίμηκα, ὑπερ. ἐτετιμήκην.

Παθητική

		Ὁριστική		Ὑποτακτική		Εὐ-	
Ἐνεστώς	ἑν.	τιμ ά-ομαι	-ῶμαι	τιμ ά-ωμαι	-ῶμαι	τιμ α-οίμην	-ῴμην
		ά-ῃ	-ᾷ	ά-ῃ	-ᾷ	ά-οιο	-ῷο
		ά-εται	-ᾶται	ά-ηται	-ᾶται	ά-οιτο	-ῷτο
	δυϊ.	τιμ ά-εσθον	-ᾶσθον	τιμ ά-ησθον	-ᾶσθον	τιμ ά-οισθον	-ῷσθον
		ά-εσθον	-ᾶσθον	ά-ησθον	-ᾶσθον	α-οίσθην	-ῴσθην
	πλ.	τιμ α-όμεθα	-ώμεθα	τιμ α-ώμεθα	-ώμεθα	τιμ α-οίμεθα	ῴμεθα
		ά-εσθε	-ᾶσθε	ά-ησθε	-ᾶσθε	ά-οισθε	-ῷσθε
		ά-ονται	-ῶνται	ά-ωνται	-ῶνται	ά-οιντο	-ῷντο

Παρατ.	ἑν.	ἐτιμ	α-όμην -ώμην,	ά-ου -ῶ,	ά-ετο -ᾶτο
	δυϊ.	ἐτιμ	ά-εσθον	-ᾶσθον,	α-έσθην -άσθην
	πλ.	ἐτιμ	α-όμεθα -ώμεθα,	ά-εσθε -ᾶσθε,	ά-οντο -ῶντο

Μέλλ. τιμήσομαι, μ. ἀόρ. ἐτιμησάμην, παθ. ἀόρ. ἐτιμήθην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ω συνῃρημένα.

ματα εἰς -αω· **τιμάω -ῶ.**

νον εἰς ᾱ καὶ ω· εἰς ω συναιρεῖται,
κατάληξις ἔχῃ ι, ὑπογράφεται τὸ
ἐνεστῶτι τῆς ἀπαρεμ. δὲν ὑπογρά-

φωνὴ

κτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
Ἀττική τιμ α-οίην -ῴην α-οίης -ῴης α-οίη -ῴη	τίμ α-ε α- α-έτω -άτω τιμ ά-ετον -ᾶτον α-έτων -άτων τιμ ά-ετε -ᾶτε α-έτωσαν -άτωσαν καὶ -ώντων	τιμ ά-εν -ᾶν	τιμ ά-ων-ῶν ά-ουσα-ῶσα ά-ον-ῶν

φωνὴ

κτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
	τιμ ά-ου -ῶ α-έσθω -άσθω τιμ ά-εσθον -ᾶσθον α-έσθων -άσθων τιμ ά-εσθε -ᾶσθε α-έσθωσαν -άσθωσαν καὶ -άσθων	τιμ ά-εσθαι -ᾶσθαι	τιμ α-όμενος -ώμενος τιμ α-ομένη -ωμένη τιμ α-όμενον -ώμενον

Παρακ. τετίμημαι, ὑπερσ. ἐτετιμήμην, παθ. μέλλ. τιμηθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 120. ϛ΄ τάξις.

Κανὼν συναιρέσεως· ε-ε=ει,

ε πρὸ διφθόγγου ἢ φωνήεν-

Ἐνεργητικὴ

		Ὁριστικὴ		Ὑποτακτικὴ		Εὐ-	
						Κοινὴ	
Ἐνεστώς	ἑν.	ποι έ ω	-ῶ	ποι έ-ω	-ῶ	(ποι έ-οιμι	-οῖμι
		έ-εις	-εῖς	έ-ῃς	-ῇς	έ-οις	-οῖς
		έ-ει	-εῖ	έ-ῃ	-ῇ	έ-οι	-οῖ)
	δυϊ.	ποι έ-ετον	-εῖτον	ποι έ-ητον	-ῆτον	ποι έ-οιτον	-οῖτον
		έ-ετον	-εῖτον	έ-ητον	-ῆτον	ε-οίτην	-οίτην
	πλ.	ποι έ-ομεν	-οῦμεν	ποι έ-ωμεν	-ῶμεν	ποι έ-οιμεν	-οῖμεν
		έ-ετε	-εῖτε	έ-ητε	-ῆτε	έ-οιτε	-οῖτε
		έ-ουσι	-οῦσι	έ-ωσι	-ῶσι	έ-οιεν	-οῖεν
Παρατ.	ἑν.	ἐποί ε-ον -ουν, ε-ες -εις, ε-ε -ει					
	δυϊ.	ἐποι έ-ετον -εῖτον, ε-έτην -είτην					
	πλ.	ἐποι έ-ομεν -οῦμεν, έ-ετε -εῖτε, ε-ον -ουν					

Μέλλ. ποιήσω, ἀόρ. ἐποίησα,
παρακ. πεποίηκα, ὑπερσυντ. ἐπεποιήκειν.

Παθητικὴ

		Ὁριστικὴ		Ὑποτακτικὴ		Εὐ-	
Ἐνεστώς	ἑν.	ποι έ-ομαι	-οῦμαι	ποι έ-ωμαι	-ῶμαι	ποι ε-οίμην	-οίμην
		(έεσαι) έ-ει	-ῇ (εῖ)	έ-ῃ	-ῇ	έ-οιο	-οῖο
		έ-εται	-εῖται	έ-ηται	-ῆται	έ-οιτο	-οῖτο
	δυϊ.	ποι έ-εσθον	-εῖσθον	ποι έ-ησθον	-ῆσθον	ποι έ-οισθον	-οῖσθον
		έ-εσθον	-εῖσθον	έ-ησθον	-ῆσθον	ε-οίσθην	-οίσθην
	πλ.	ποι ε-όμεθα	-ούμεθα	ποι ε-ώμεθα	-ώμεθα	ποι ε-οίμεθα	-οίμεθα
		έ-εσθε	-εῖσθε	έ-ησθε	-ῆσθε	έ-οισθε	-οῖσθε
		έ-ονται	-οῦνται	έ-ωνται	-ῶνται	έ-οιντο	-οῖντο
Παρατ.	ἑν.	ἐποι ε-όμην -ούμην, έ-ου -οῦ, έ-ετο -εῖτο					
	δυϊ.	ἐποι έ-εσθον -εῖσθον, ε-έσθην -είσθην					
	πλ.	ἐποι ε-όμεθα -ούμεθα, έ-εσθε -εῖσθε, έ-οντο -οῦντο					

Μέλλ. ποιήσομαι, παθ. μέλλ. ποιηθήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐποιησάμην,
παθ. ἀόρ. ἐποιήθην, παρακ. πεποίημαι, ὑπερσυντ. ἐπεποιήμην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ρήματα εἰς -έω· ποιέ -ω.

ε-ο=ου

τος μακροῦ ἐξαφανίζεται.

φωνή

κτική	Προστακτική		Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
Ἀττική				
ποι ε-οίην -οίην	ποί ε-ε	-ει		
ε-οίης -οίης	ε-έτω	-είτω		
ε-οίη -οίη	ποι έ-ετον	-εῖτον		ποι έ-ων -ῶν
	ε-έτων	-είτων	ποι έ-ειν -εῖν	έ-ουσα -οῦσα
	ποι έ-ετε	-εῖτε		έ-ον -οῦν
	έ-τωσαν	-είτωσαν		
	καὶ	-ούντων		

φωνή

κτική	Προστακτική		Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
	ποι έ-ου	-οῦ		ποι ε-όμενος
	ε-έσθω	-είσθω		-ούμενος
	ποι έ-εσθον	-εῖσθον		
	ε-έσθων	-είσθων	ποι έ-εσθαι -εῖσθαι	ποι ε-ομένη
	ποι έ-εσθε	-εῖσθε		-ουμένη
	ε-έσθων	-είσθων		
	καὶ	ε-έσθωσαν		ποι ε-όμενον
		-είσθωσαν		-ούμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 121. γ' τάξις.

Κανὼν συναιρέσεως ο-ε=ου,
ο-η=ω,
ο-η=οι,

Ἐνεργητική

		Ὁριστική		Ὑποτακτική		Εὐ- (Κοινή)	
Ἐνεστώς	ἑν.	δηλ ό-ω	-ῶ	δηλ ό-ω	-ῶ	δηλ ό-οιμι	-οῖμι
		ό-εις	-οῖς	ό-ῃς	-οῖς	ό-οις	-οῖς
		ό-ει	-οῖ	ό-ῃ	-οῖ	ό-οι	-οῖ
	δυϊ.	δηλ ό-ετον	-οῦτον	δηλ ό-ητον	-ῶτον	δηλ ό-οιτον	-οῖτον
		ό-ετον	-οῦτον	ό-ητον	-ῶτον	ο-οίτην	-οίτην
	πλ.	δηλ ό-ομεν	-οῦμεν	δηλ ό-ωμεν	-ῶμεν	δηλ ό-οιμεν	-οῖμεν
		ό-ετε	-οῦτε	ό-ητε	-ῶτε	ό-οιτε	-οῖτε
		ό-ουσι	-οῦσι	ό-ωσι	-ῶσι	ό-οιεν	-οῖεν
Παρατ.	ἑν.	ἐδήλ-ο-ον-ουν, ο-ες-ους, ο-ε-ου					
	δυϊ.	ἐδηλ ό-ετον-οῦτον				ο-έτην-ούτην	
	πλ.	ἐδηλό-ομεν-οῦμεν, ό-ετε-οῦτε,				ο-ον-ουν	

Μέλλ. δηλώσω, ἀόρ. ἐδήλωσα,
Παρακ. δεδήλωκα, ὑπερσ. ἐδεδηλώκειν.

Παθητική

		Ὁριστική		Ὑποτακτική		Εὐ-	
Ἐνεστώς	ἑν.	δηλ ό-ομαι	-οῦμαι	δηλ ό-ωμαι	-ῶμαι	δηλ ο-οίμην	-οίμην
		ό-ει	-οῖ	ό-ῃ	-οῖ	ό-οιο	-οῖο
		ό-εται	-οῦται	ό-ηται	-ῶται	ό-οιτο	-οῖτο
	δυϊ.	δηλ ό-εσθον	-οῦσθον	δηλ ό-ησθον	-ῶσθον	δηλ ό-οισθον	-οῖσθον
		ό-εσθον	-οῦσθον	ό-ησθον	-ῶσθον	ο-οίσθην	-οίσθην
	πλ.	δηλ ο-όμεθα	-ούμεθα	δηλ ο-ώμεθα	-ώμεθα	δηλ ο-οίμεθα	-οίμεθα
		ό-εσθε	-οῦσθε	ό-ησθε	-ῶσθε	ό-οισθε	-οῖσθε
		ό-ονται	-οῦνται	ό-ωνται	-ῶνται	ό-οιντο	-οῖντο
Παρατ.	ἑν.	ἐδηλ ο-όμην-ούμην, ό-ου-οῦ, ό-ετο-οῦτο					
	δυϊ.	ἐδηλ ό-εσθον-οῦσθον, ο-έσθην-ούσθην					
	πλ.	ἐδηλ ο-όμεθα-ούμεθα, ό-εσθε-οῦσθε, ό-οντο-οῦντο					

Μέλλ. μ. δηλώσομαι, ἀόρ. ἐδηλωσάμην
Μέλλ. πθ. δηλωθήσομαι, ἀόρ. ἐδηλώθην, πρκ. δεδήλωμαι, ὑπερ. ἐδεδηλώμην

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ρήματα εἰς οω· δηλόω.

ο-ο=ου, ο-ου=ου.

ο-ω=ω.

ο-ει=οι, ο-οι=οι.

φωνή

κτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
Ἀττική δηλ ο-οίην -οίην ο-οίης -οίης ο-οίη -οίη	δήλ ο-ε ου ο-έτω -ούτω δηλ ό-ετον -οῦτον ο-έτων -ούτων δηλ ό-ετε -οῦτε ο-έτωσαν· ούτωσαν καὶ -ούντων	δηλ ό-ειν-οῦν	δηλ ό-ων -ῶν ό-ουσα -οῦσα ό-ον οῦν

φωνή

κτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
	δηλ ό-ου -οῦ ο-έσθω -ούσθω δηλ ό-εσθον -οῦσθον ο-έσθων -ούσθων δηλ ό-εσθε -οῦσθε ο-έσθωσαν-ούσθωσαν καὶ -ούσθων	δηλ όεσθαι -οῦσθαι	δηλ ο-όμενος -ούμενος δηλ ο-ομένη -ουμένη δηλ ο-όμενον -ούμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν συνῃρημένων.

α΄. Ἐπὶ τῶν εἰς άω.

Παρατήρησις 1. Ῥήματά τινα εἰς -αω συναιροῦνται εἰς -η, (διότι ἐσχηματίσθησαν ἐκ θ. εἰς -η). Τὰ ζῆν, πεινῆν, διψῆν, χρῆσθαι· ἔτι δὲ καὶ κνῆν (=κνήθειν), σμῆν (=σμήχειν, καθαρίζειν), νῆν (=νήχειν) ψῆν (=ψαύειν).

Σημ. Τὸ κάω=καίω, κλάω=κλαίω, δὲν συναιροῦνται (τὸ ᾱ μακρόν).

Ἐνεστ., όρ. καὶ ὑπ. ζῶ, ζῇς, ζῇ· ζῶμεν, ζῆτε, ζῶσι. Παρτ. ἔζων, ἔζης, ἔζη κλ. Προστ. ζῆ, ζήτω κλ. Ἀπ. ζῆν.

» » ». χρῶμαι, χρῇ, χρῆται· χρώμεθα, χρῆσθε, χρῶνται. Παρτ. ἐχρώμην, ἐχρῶ, ἐχρῆτο, κλ. Προσ. χρῶ, χρήσθω, χρήσθων καὶ χρήσθωσαν. Ἀπ. χρῆσθαι

Παρατήρησις 2. Ἐὰν πρὸ τοῦ α ὑπάρχῃ ε, ι, ρ καὶ ρο, ἐκτείνεται ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις εἰς ᾱ (οὐχὶ εἰς η)·

θεάομαι	θεάσομαι,	ἐθεᾱσάμην,	τεθέᾱμαι,	θεᾱτός.
ἀνιάω	ἀνιᾱ΄σω,	ἠνίᾱσα,	ἠνίᾱκα	
	ἀνιᾱ΄σομαι,	ἠνιάθην	ἠνίαμαι	
πειράομαι	πειρᾱ΄σομαι,	ἐπειράθην,	πεπείρᾱμαι, πειρᾱτέον.	
ἀκροᾱ΄ομαι	ἀκροᾱ΄σομαι,	ἠκροασάμην	ἠκρόᾱμαι·	

οὕτω καὶ τά· ἐάω, περάω· ἐξαιρεῖται τὸ χράω χρήσω, χράομαι χρήσομαι.

Παρατήρησις 3. Ἄνευ ἐκτάσεως σχηματίζονται τά· γελάω, κλάω, σπάω (καὶ θλάω, χαλάω).

Τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸ τῶν ἀπὸ μ, τ, θ ἀρχομένων παθ. καταλήξεων δέχονται σ.

Κέκλα-σ-μαι, ἐκλά-σ-θην.

Καὶ ἐκ τοῦ δράω (ᾰ) ἐδρά-σ-θην, ἀλλὰ δέδρᾱμαι.

β΄. Ἐπὶ τῶν εἰς έω.

Παρατήρησις 1. Μονοσύλλαβά τινα θέματα εἰς ε συναιροῦνται, ὁσάκις συμπέσῃ ε-ε, ε-ει· πλέω, πλεῖς, πλεῖ, πλέομεν, πλεῖτε, πλέουσιν. Εὐκτ. πλέοιμι· κλ. Παρτ. ἔπλεον, ἔπλεις, κλπ. Τοιαῦτα εἶναι καὶ τά· πνέω, ῥέω, χέω, νέω.

Τὸ δέω (δένω, δεσμεύω) ἐνίοτε συναιρεῖται· (ἔδεον) ἔδουν (κατέδουν), (δέον) δοῦν, καταδοῦντες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ δ' ἕτερον δέω (ἔχω χρείαν τινὸς) δέομαι δὲν συναιρεῖται ποτέ· οὕτω δέον, γεν. δέοντος, δέομαι, δέει, ἐδέετο, ἀλλὰ δεῖται ἡ ὑποτ. (ὧν ἂν προσδεῖται) ἐκ τοῦ προσδείηται καὶ οὐχὶ ἐκ τοῦ προσδέηται.

Παρατήρησις 2. Δὲν ἐκτείνουσιν ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις τὸ ε τὸ ἀρκέω, τελέω, τρέω, αἰδέομαι καὶ αἰνέω, συνήθως ἐν τοῖς συνθέτοις ἐπαινέω, ἐπαινέσω, ἐπήνεσα, ἐπήνεκα.

Τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸ τῶν ἀπὸ μ, τ, θ καταλήξεων δέχονται σ, τελέω, τετέλε-σμαι, τελεσθήσομαι, ἐτελέσθην.

Ἀλλὰ τὸ αἰνέω ἔχει ἤνημαι, ἠνέθην· καὶ τὸ δέω (δένω) δήσω, ἔδησα, ἀλλὰ δέδεκα δέδεμαι, ἐδέθην.

β'. Ἐπὶ τῶν εἰς όω.

Παρατήρησις 1. Τοῦ ῥιγόω οἱ τύποι σχηματίζονται ἐκ θέμ. ῥιγω-. Οὕτω πληθ. ῥιγῶμεν (ἐκ τοῦ ῥιγώ-ομεν), ὑποτ. 3 ἐν. ῥιγῷ (ἐκ τοῦ ῥιγώῃ), ἀπαρ. ῥιγῶν (ἐκ τοῦ ῥιγώειν).

Παρατήρησις 2. Δὲν ἐκτείνεται ἐν τοῖς ἄλλοις χρόνοις τὸ ο τῶν

ἀρόω	ἀρόσω,	ἤροσα
ὄμνυμι (ὀμόω)	ὀμόσω	ὤμοσα

τοῦ πίνω (θ. πο-) διφορεῖται· πέπωκα, πέποται, ἐπόθην, ποτόν.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. τιμᾷς, ἐτιμᾶτε, ἐποίει ποίει, βοσκείτω, ἐδωρήσατο, ἠξίωσαν, δηλοῖς, ἐταπείνωσαν, χρυσοῖ, ἀξιοῦμεν, καταφρόνησον, ἀκροᾶσθαι, ποίησαι, ποιῆσαι, ποιήσαι, συγχώρει, κτᾶται, κτῶνται, εὐλαβοῦ, λοιδορεῖται, δηλώσασθαι, ζημιωθείς, ἐζημιοῦντο, ἀπεξενώθησαν, κρατήσειεν.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Φιλείτω ἕκαστος τὸ ἀληθὲς καὶ μισείτω τὸ ψεῦδος. 2. Σωκράτης οὐκ ἔπινεν, εἰ μὴ διψῴη. 3. Ἑξήκοντα πλοῖα εἰς Αἴγυπτον ἔπλεον. 4. Φιλεῖ τίκτειν ὕβρις ὕβριν. 5. Τοὺς βελτίους φίλους ποιοῦ. 6. Ὦ παῖ, σιώπα. 7. Λάλει, ἃ δεῖ. 8. Οἱ ἐλέφαντες πρόρριζα ἀνασπῶσι τὰ δένδρα. 9. Πολλοὶ νεανίαι ἐφοίτων πρὸς τὰς τῶν σοφιστῶν θύρας. 10. Αἱ νῆσσαι εἰς ὕδωρ κολυμβῶσιν. 11. Μὴ συγχέῃς πάντα. 12. Ὅστις ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται. 13. Λακεδαιμόνιοι μάχονται ἐστεφανωμένοι. 14. Ἐὰν μὲν πεινῇς, μᾶζαν καὶ κάρδαμον φάγε, ἐὰν δὲ διψῇς, ὕδωρ πῖθι. 15. Εἴθε πάντα καλῶς τετελεσμένα εἴη. 17. Εἰ βούλεσθε πλεῖν οὐ κωλύσομεν. 17. Διαρρεῖ ὁ λέμβος. 18. Ζῆν ἡδέως οὐκ ἔστιν ἀρ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γὸν καὶ κακόν. 19. Ὅμηρος οὐκ ἰχθύων τοὺς ἥρωας ἑστιᾷ. 20. Μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις.

Θέμα καὶ κατάληξις.

122. Ὅλα τὰ ῥήματα συνίστανται ἀπὸ θέμα καὶ κατάληξιν.

123. Α' Θέμα. Τὸ θέμα εἶνε ῥηματικὸν καὶ χρονικόν.

α'. Ῥηματικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον μένει ἀμετάβλητον καὶ χρησιμεύει ὡς βάσις τοῦ σχηματισμοῦ ὅλων τῶν τύπων αὐτοῦ. Τοιοῦτον εἶνε τὸ **λυ-** τοῦ λύ-ω, τὸ **γραφ-** τοῦ γράφ-ω.

Διακρίνεται δὲ τὸ ῥηματικὸν θέμα εὐκόλως εἰς τοὺς δευτέρους χρόνους τοῦ ῥήματος· οὕτω τοῦ θάλλω ἀόρ. β' ἔθαλον ῥημ. θ **θαλ-**, τοῦ μανθάνω ἀόρ. β' ἔμαθον ῥημ. θ. **μαθ-** κλ.

Τὸ τελευταῖον γράμμα τοῦ ῥηματικοῦ θέματος λέγεται χαρακτὴρ· τοῦ ῥημ. θ. γραφ- τὸ φ εἶνε χαρακτήρ· τοῦ ῥημ. θ. ποιε- τὸ **ε** εἶνε χαρακτήρ.

Τὸ φωνῆεν τὸ πρὸ τοῦ χαρακτῆρος λέγεται θεματικόν.

Θεματικὰ φωνήεντα 1) τοῦ ἐνεστ., παρτ. καὶ μέλλ. τῆς ὁριστικῆς εἶναι ο μὲν πρὸ τοῦ μ καὶ ν, ε δὲ πρὸ τῶν ἄλλων συμφώνων καὶ φωνηέντων, παιδεύο-μεν, ἐπαίδευο-ν, ἐπαίδευες ἐπαιδεύε-τε κλ.,

2) πάντων τῶν χρόνων τῆς ὑποτακτικῆς εἶναι ω καὶ η· παιδεύω-μεν, παιδεύῃς κλ.

Ἐὰν τύχῃ ὁ χαρακτὴρ νὰ εἶναι φωνῆεν, τοῦτο εἶναι συγχρόνως καὶ θεματικὸν φωνῆεν· οὕτω εἰς τὸ λυ, ποιε- κλ. τὸ **υ** καὶ **ε** εἶνα χαρακτήρ, συγχρόνως δὲ καὶ θεματικὸν φωνῆεν.

β'. Χρονικὸν θέμα λέγεται τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον μένει μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῆς προσωπικῆς καταλήξεως. Τὸ χρονικὸν θέμα χρησιμεύει ὡς βάσις τοῦ σχηματισμοῦ χρόνου ἢ χρόνων τινῶν αὐτοῦ· οὕτω τὸ λυο,- καὶ λυε, εἶναι χρονικὸν θέμα τοῦ ἐνεστ. καὶ παρτ., τὸ λυσο-, λυσε- εἶνε χρον. θ. τοῦ μέλλοντος.

124. Χρονικὸς χαρακτὴρ λέγεται τὸ γράμμα ἢ τὰ γράμματα, τὰ ὁποῖα προσλαμβάνονται εἰς τὸ ῥηματικὸν θέμα πρὸς σχηματισμὸν χρόνου τινός (§ 147).

125. Τὸ χρονικὸν θέμα ἐν τῷ ἐνεστῶτι γίνεται ἐκ τοῦ ῥηματι-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κοῦ πολλάκις δι' ἐκτάσεως ἢ διὰ προσλήψεως γραμμάτων (παρβ. ῥήματα ἀνώμαλα § 192 κέ.).

Πρὸς εὔκολον σχηματισμὸν τοῦ ῥήματος πρέπει νὰ διακρίνηται τὸ ῥηματικὸν θέμα ἀπὸ τὸ θέμα τοῦ ἐνεστῶτος.

ῥηματικὸν θέμα	χρονικὸν θέμα ἐνεστῶτος	ἐνεστώς
παιδευ- τιμα- ποιε- δηλο-	παιδευ- τιμα- ποιε- δηλο-	παιδεύ-ω τιμά-ω ποιέ-ω δηλό-ω
λεγ- τρῐβ- φυγ- πῐθ-	λεγ- τρῑβ- φευγ- πειθ-	λέγ-ω τρίβ-ω φεύγ-ω πείθ-ω
τυπ- βλαβ- βαφ-	τυπ-τ- βλαπ-τ- βαπ-τ-	τύπτ-ω βλάπτ-ω βάπτ-ω
φυλακ- ταγ- ταραχ- πλαθ-	φυλατ-τ- τατ-τ- ταρατ-τ- πλατ-τ-	φυλάττ-ω τάττ-ω ταράττ-ω πλάττ-ω
ἐλπιδ- ἀναγκαδ-	ἐλπιζ- ἀναγκαζ-	ἐλπίζ-ω ἀναγκάζ-ω
κραγ- στεναγ-	κραζ- στεναζ-	κράζ-ω στενάζ-ω
ἀγγελ- βαλ-	ἀγελ-λ βαλ-λ	ἀγγέλλ-ω βάλλ-ω
φαν- καθαρ- τεν- κρῐν- ἀμῠν-	φα-ι-ν καθα-ι-ρ τε-ι-ν κρῑ-ν ἀμῡν-	φαίν-ω καθαίρ-ω τείν-ω κρίν-ω ἀμύν-ω

126. Κατάληξις εἶναι τὸ μέρος τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον μεταβάλλεται εἰς τοὺς διαφόρους ἀριθμούς, πρόσωπα, χρόνους καὶ ἐγκλίσεις· εἶναι δὲ αἱ καταλήξεις προσωπικαὶ καὶ χρονικαί· πρβ. 148 καὶ 149.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὔξησις.

127. Αὔξησις λέγεται τὸ φωνῆεν ε-(η), τὸ ὁποῖον τίθεται ἐν ἀρχῇ τοῦ ρήματος.

128. Ἡ αὔξησις εἶνε διττή, συλλαβικὴ καὶ χρονική.

129. Αὔξησιν δέχονται οἱ ἱστορικοὶ χρόνοι καὶ μόνον ἐν τῇ ὁριστικῇ.

α΄. Αὔξησις συλλαβική.

130. Αὔξησις συλλαβικὴ εἶναι ἐ- ψιλούμενον, τὸ ὁποῖον δέχονται τὰ ἀπὸ συμφώνου ἀρχόμενα ρήματα.

Τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ ρήματος ρ μετὰ τὴν πρόσληψιν τοῦ ἐ- διπλασιάζεται.

	Παρατ.	ἀόρ. α΄.	ὑπερσ.
λύ-ω	ἔ-λυον	ἔ-λυσα	ἐ-λελύκειν
ράπτ-ω	ἔ-ρραπτον	ἔ-ρραψα	ἐ-ρράφειν

131. Ἐξαιρέσεις.

1. Τρία ρήματα αὐξάνουσι δι' ἐ- καὶ δι' ἡ-.

βούλομαι	ἐ-βουλόμην	καὶ	ἠ-βουλόμην
δύναμαι	ἐ-δυνάμην	καὶ	ἠ-δυνάμην, ἀλλ' ἐ δυνάσθην.
μέλλω	ἔμελλον	καὶ	ἤμελλον, ἀλλ' ἐμέλλησα.

2. Λαμβάνουσι ἐ-, ἐνῷ ἄρχονται ἀπὸ φωνῆεν·

ὠθῶ	παρτ.	ἐ-ώθουν,	ἀόρ. ἔ-ωσα.	ταῦτα ἐν ἀρχῇ εἶχον τὸ πάλαι F (δίγαμμα).
ὠνοῦμαι	»	ἐ-ωνήθην		
-ουρῶ	»	προσ-ε-ούρουν		

132. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα καὶ τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα αὐξάνονται μετὰ τὴν πρόθεσιν, τὸ δὲ τελικὸν φωνῆεν τῆς προθέσεως ἐκπίπτει πρὸ τῆς αὐξήσεως·

συμ-πίνω	συν-έπινον	ἀνα-βάλλω	ἀν-έβαλλον
ἐμ-βάλλω	ἐν-έβαλλον	κατα-διώκω	κατ-εδίωκον
ἐκ-πίπτω	ἐξ-έπιπτον	ἀπο-γράφω	ἀπ-έγραφον

προ-φητεύω προυφήτευον (ἐκ τοῦ προφήτης)
ἐγ-κωμιάζω ἐν-εκωμίαζον (» » ἐγκώμιον)

Σημ. Τῆς περὶ καὶ πρὸ δὲν ἐκπίπτει τὸ φωνῆεν·

περιβάλλω περιέβαλλον προλέγω προὔλεγον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αὔξησις χρονική.

133. Χρονικὴ αὔξησις εἶναι ἡ ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ βραχέος φωνήεντος τοῦ θέματος εἰς μακρόν.[1]

Ἐκτείνεται δὲ

τὸ	α	εἰς	η·	ἀγαπῶ,	παρτ.	ἠγάπων	ἀόρ.	ἠγάπησα
»	ε	»	η·	ἐλπίζω,	»	ἤλπιζον	»	ἤλπισα
»	ο	»	ω·	ὀνειδίζω,	»	ὠνείδιζον	»	ὠνείδισα
»	ῐ	»	ῑ·	ἱκετεύω,	»	ἱκέτευον	»	ἱκέτευσα
»	ῠ	»	ῡ·	ὑβρίζω,	»	ὕβριζον	»	ὕβρισα.

Ὁμοίως καὶ τῶν διφθόγγων

τὸ	α	εἰς	η·	ᾄδω	παρτ.	ᾖδον	ἀόρ.	ᾖσα
»	αι	»	ῃ·	αἰσθάνομαι	»	ᾐσθανόμην	»	ᾐσθόμην
»	αυ	»	ηυ·	αὔξω	»	ηὖξον	»	ηὔξησα
»	οι	»	ῳ·	οἰκῶ	»	ᾤκουν	»	ᾤκησα
»	ευ	»	ηυ·	εὔχομαι	»	ηὐχόμην καὶ εὐχόμην.		

134. **Ἐξαιρέσεις·**

Ρήματά τινα ἀρχόμενα ἀπὸ ε- αὐξάνονται δι' ει- ἀντὶ δι' η-·

ἔχω	παρτ.	εἶχον,	εἶχες,	εἶχε,	εἴχομεν κλ.
ἐθίζω	»	εἴθιζον,	εἴθιζες	εἴθιζε κλ.	ἀόρ. εἴθισα κλ.
ἐῶ (ἐάω)	»	εἴων,	εἴας	εἴα κλ.	» εἴασα
ἕλκω	»	εἷλκον,	εἷλκες	εἷλκε	εἵλκομεν κλ.
ἕπομαι	»	εἱπόμην,	εἵπου	εἵπετο κλ.	
ἐργάζομαι	»	εἰργαζόμην	ἀόρ. εἰργασάμην.		
		παρ. εἴργασμαι, εἰργασμένος			
ἕρπω	παρτ.	εἷρπον	εἷρπες,	εἷρπε	
ἑστιῶ (ἑστιάω)	»	εἱστίων,	εἱστίας,	εἱστία,	ἀόρ. εἱστίασα
ἑλίσσω	»	εἵλισσον,	εἵλισσες,	εἵλισσε κτλ.	

Σημείωσαι καὶ τὰ ἀνώμαλα·

αἱρῶ (αἱρέω), ἀόρ. β' εἷλον, εἷλες, εἷλε κτλ. (§ 188, 1), μέσ. εἱλόμην, εἵλου, εἵλετο κλ.

---

1 Μετὰ τὴν πρόσληψιν τῆς αὐξήσεως η (§ 127) γίνεται συναίρεσις, ἐξ οὗ ἔκτασις τοῦ ἀρκτικοῦ φωνήεντος τοῦ θέματος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὁρῶ (ὁράω), ἀόρ. β' εἶδον εἶδες, εἶδε κλ. (§ 188, 5).

135. Τὰ ἑπόμενα ῥήματα δέχονται ὁμοῦ τήν τε συλλαβικὴν καὶ χρονικὴν αὔξησιν.

ὁρῶ παρ. ἑώρων — ἀνοίγω, παρ. ἀνέῳγον, ἀόρ. ἀνέῳξα
κατάγνυμι, ἀόρ. κατέᾱξα — ἁλίσκομαι, ἀόρ. ἑάλων.

Σημ. Τὸ ἑορτάζω ἔχει πρτ. ἑώρταζον, ἀόρ. ἑώρτασα.

136. Τὰ οἰωνίζομαι καὶ τὰ ἀπὸ ει (πλὴν τοῦ εἰκάζω) δὲν αὐξάνονται· οἰωνιζόμην, εἰρηνεύω εἰρήνευον, εἴργω εἶργον κλ.

137. Τὰ ἐκ προθέσεως σύνθετα καὶ τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα[1] αὐξάνονται μετὰ τὴν πρόθεσιν·

κατοικῶ	παρτ.	κατῴκουν	ἀόρ.	κατῴκησα
ὑπερασπίζω	»	ὑπερήσπιζον	»	ὑπερήσπισα
ὑποπτεύω (ὕποπτος)	»	ὑπώπτευον	»	ὑπώπτευσα
ἐνεδρεύω (ἐνέδρα)	»	ἐνήδρευον	»	ἐνήδρευσα.

Σημ. Ἐξαιρέσεις·

α'. Αὐξάνονται ἔξωθεν 1) τὰ σύνθετα ἀμφιέννυμι, ἀμπίσχω, ἐπείγω, ἐπίσταμαι καὶ καθέζομαι· οἷον ἠμφίεσα, ἤμπισχον κλ.· 2) τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα· ἐμπεδῶ, ἐμπολῶ, ἐναντιοῦμαι καὶ ἐνεχυράζω· οἷον ἠμπέδουν κλ.

Σημείωσαι τά· καθεύδω, ἐκάθευδον καὶ καθηῦδον, κάθημαι ἐκαθήμην καὶ καθήμην, καθίζω ἐκάθισα καὶ καθῖσα (ἀλλ' ἐκάθιζον μόνον).

β'. Αὐξάνονται ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν συγχρόνως·

1) τὰ σύνθετα· ἀμπέχομαι, ἀνέχομαι, ἐνοχλῶ, ἐπανορθῶ καὶ τὸ διαιτῶ (ἁπλοῦν)· οἷον ἠμπειχόμην, ἠνειχόμην, ἠνώχλουν, ἐπηνώρθωσα, ἐδιῄτων· 2) τὰ ἐκ προθέσεων παρασύνθετα· ἀμφιγνοῶ, ἀμφισβητῶ, ἀντιβολῶ, ἀντιδικῶ, παροινῶ· οἷον ἠμφεγνόουν, ἠμφεσβήτουν, ἠντεβόλουν, ἠντεδίκουν, ἐπαρῴνουν.

138. Τὰ ἐκ τοῦ **εὖ** καὶ **δὺς** παρασύνθετα αὐξάνονται ἔξωθεν μέν, ἐὰν μετ' αὐτοῦ εἶνε σύμφωνον, ἔσωθεν δὲ χρονικῶς, ἐὰν βραχὺ φωνῆεν· ἐὰν δὲ μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγος, δὲν αὐξάνονται τὰ ἐκ τοῦ **εὖ**, τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ **δὺς** αὐξάνονται ἔξωθεν· εὐδοκιμῶ ηὐδοκίμουν,

---

1 Τὰ ἄλλα ἔξωθεν· ναυμαχῶ ἐναυμάχουν, οἰκοδομῶ ᾠκοδόμουν, ἀπορῶ ἠπόρουν, ἀπιστῶ ἠπίστουν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εὐεργετῶ εὐηργέτησα (ἀλλὰ καὶ εὐεργέτησα), εὐωχοῦμαι εὐωχούμην, δυσαρεστῶ δυσηρέστουν, δυσωπῶ ἐδυσώπουν.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. ἔψαλλε, ἐνήστευσας, ἐκιθαρῴδει, ἤκουσα, ὡπλομαχοῦμεν, προεπαίδευαν, ὠφελήσατε, ὡμοιώθη, εἴασε, ἔρριψας, ἔρρεε, κατέλυσα, ἠκροᾶτο, κατήσχυνε, συγκατῴκει, κατέρριψα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Δρυοτόμοι δρῦν ἔσχιζον. 2) Οἱ Ἕλληνες κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ οἱ πολέμιοι ἤκουον. 3) Ἀλέξανδρος Ἀριστοτέλη ἐθαύμαζε καὶ ἠγάπα οὐχ ἧττον ὡς ἔλεγε τοῦ πατρός· δι' ἐκεῖνον μὲν γὰρ ἔφη ζῆν, διὰ τοῦτον δὲ καλῶς ζῆν. 4) Ὁ Ἀλέξανδρος τὴν Ἀσίαν ἠρήμωσεν. 5) Λύσανδρος προσέρραπτε τὴν λεοντῆν τῇ ἀλωπεκῇ. 6) Ἡρακλέους παῖδες κατῴκησαν ἐν Δωριεῦσιν. 7) Εἴασαν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν πόλιν κρατῦναι. 8) Ἑορτάζομεν τὰ Παναθήναια. 9) Δῆμος ἑώρακε πάνθ' ὅσα ἔπραττε. 10) Διογένης τριβώνιον εἶχε πολύθυρον. 11) Ὅτε εἷλε τὴν Θηβαίων πόλιν Ἀλέξανδρος, τοὺς ἐλευθέρους πάντας ἀπέδοτο, πλὴν ἱερέων. 12) Ὁ Λυκοῦργος εἴθισε τοὺς νέους παντὶ πρεσβύτῃ, καθάπερ νομοθέτῃ πειθομένους διατελεῖν. 13) Χαβρίας εἰώθει λέγειν ὅτι σοφώτερόν ἐστιν ἐλάφων στρατόπεδον ἡγουμένου λέοντος ἢ λεόντων ἐλάφου. 14) Ἐν Θήβαις ποτὲ οἱ νεῴ αὐτόματοι ἠνεῴγοντο. 15) Ἀρχύταν εἵλοντο στρατηγὸν Λεοντῖνοι. 16) Οἱ Σπαρτιᾶται Δεκέλειαν ὠχύρωσαν.

Ἀναδιπλασιασμός.

139. Ἀναδιπλασιασμὸν δέχονται ὁ παρακείμενος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

140. Ὁ ἀναδιπλασιασμὸς γίνεται διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τοῦ ἀρκτικοῦ συμφώνου τοῦ θέματος πρὸ τῆς αὐξήσεως ε.

παιδεύω	πρκ.	πεπαίδευκα,	ὑπερ.	ἐ-πεπαιδεύκειν
λύω	»	λέλυκα	»	ἐ-λελύκειν,
	μέλ. τετ.	λε-λύσομαι		

Δέχονται δὲ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦτον τὰ ἀπὸ ἑνὸς ἁπλοῦ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

συμφώνου (πλὴν ρ) ἀρχόμενα θέματα καὶ τὰ ἀπὸ δύο συμφώνων, ὧν τὸ μὲν πρῶτον εἶναι ἄφωνον, τὸ δὲ δεύτερον ν ἢ ὑγρόν.

πλανῶ	πρκ.	πεπλάνηκα	ὑπερσ.	ἐπεπλανήκειν
πνέω	»	πέπνευκα	»	ἐπεπνεύκειν
κρατῶ	»	κεκράτηκα	»	ἐκεκρατήκειν.

141. Μετὰ τὸν ἀναδιπλασιασμὸν ἐκ τῶν δύο δασέων συμφώνων τὸ πρῶτον τρέπεται εἰς τὸ ἀντίστοιχον ψιλόν.

φιλῶ	πρκ.	πε-φίληκα	ὑπερσ.	ἐ-πεφιλήκειν
φρουρῶ	»	πε-φρούρηκα	»	ἐ-πεφρουρήκειν
θηρεύω	»	τε-θήρευκα	»	ἐ-τεθηρεύκειν
χωνεύω	»	κε-χώνευκα	»	ἐ-κεχωνεύκειν
θρηνῶ	»	τε-θρήνηκα	»	ἐ-τεθρηνήκειν
χρίω	»	κέ-χρικα	»	ἐ-κεχρίκειν.

142. Ὁ ἀναδιπλασιασμὸς γίνεται καὶ διὰ τῆς προσθήκης τῆς αὐξήσεως ε πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ θέματος.

Δέχονται τὸν ἀναδιπλασιασμὸν τοῦτον·

1) τὰ ἀπὸ ρ ἀρχόμενα θέματα, ὅτε τὸ ρ διπλασιάζεται (§ 130)·

2) τὰ ἀπὸ διπλοῦ συμφώνου (ζ, ξ, ψ) καὶ

3) τὰ ἀπὸ δύο ἢ πλειόνων ἀφώνων.

ῥάπτω	πρκ.	ἔρραφα	ὑπερ.	ἐρράφειν
ζητῶ	»	ἐζήτηκα	»	ἐζητήκειν
ξέω	»	ἔξεκα	»	ἐξέκειν
ψαύω	»	ἔψαυκα	»	ἐψαύκειν
στρατεύω	»	ἐστράτευκα	»	ἐστρατεύκειν.

143. Τὰ ἀπὸ φωνήεντος ἀρχόμενα θέματα δέχονται χρονικὴν αὔξησιν (§ 133) ἀντὶ ἀναδιπλασιασμοῦ·

ἀγαπῶ	πρκ.	ἠγάπηκα	ὑπερ.	ἠγαπήκειν
οἰκοδομῶ	»	ᾠκοδόμηκα	»	ᾠκοδομήκειν
ἐῶ	»	εἴακα	»	εἰάκειν (§ 134).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

144. Τὰ ἐκ προθέσεων σύνθετα ἀναδιπλασιάζονται ἢ αὐξάνονται μετὰ τὴν πρόθεσιν.

προτιμῶ	πρκ.	προτετίμηκα	ὑπρ.	προετετιμήκειν
ἀπαιτῶ	»	ἀπήτηκα	»	ἀπητήκειν
προαγορεύω	»	προηγόρευκα	»	προηγορεύκειν.

145. Ἀναδιπλασιασμὸν δι' ει ἀντὶ η δέχονται οἱ παρακ.

εἴωθα τοῦ ἔθω,
εἵλκυκα τοῦ ἕλκω
εἱστίακα τοῦ ἑστιῶ
εἷακα τοῦ ἑῶ
εἷμαι τοῦ ἵημι

Ἀναδιπλασιασμὸν δι' ει δέχονται καὶ οἱ παρακ.

εἴληφα τοῦ λαγχάνω
εἴληχα τοῦ λαγχάνω
εἴλοχα τοῦ λέγω, ἐν συνθέσει συλλέγω, συνείλοχα
εἴλεγμαι τοῦ λέγομαι, ἐν συνθέσει διαλέγομαι, διείλεγμαι
εἴρηκα (ἐκ θέμ. ἐρε-) ἀναπληροῖ τὸ λέγω,
εἵμαρται(=εἶναι γεγραμμένον) τοῦ μείρομαι· τὸ εἱμαρμένον.

145. **Ἀττικὸν ἀναδιπλασιασμὸν** δέχονται ῥήματά τινα ἀπὸ α, ε, ο ἀρχόμενα καὶ ἔχοντα θέμα μονοσύλλαβον ἢ δισύλλαβον.
Ὁ ἀττικὸς ἀναδιπλασιασμὸς συνίσταται εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῶν δύο ἀρκτικῶν γραμμάτων τοῦ βραχέος θέματος πρὸ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως·

ἀκούω (θ. ἀκο-)	πρκ.	ἀκήκοα		
ἀλείφω (θ. ἀλιφ-)	»	ἀλ-ήλιφα,	παθ. πρκ.	ἀλ-ήλιμ-μαι
ἀλέω	»		παθ. πρκ.	ἀλ-ήλεμαι
ἐγείρω (θ. ἐγερ-)	»	ἐγ-ήγερκα		ἐγ-ήγερμαι
ἐλαύνω (θ. ἐλα-)	»	ἐλ-ήλακα	»	ἐλ-ήλαμαι
ἐλέγχω (θ. ἐλεγχ-)			»	ἐλ-ήλεγμαι
ἐμέω	»	ἐμ-ήμεκα		
ἐρείδω (θ. ἐρειδ-)	»	ἐρ-ήρεικα		

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ὄλλυμι (θ. ὀλε-) πρκ. ὀλ-ώλεκα, πρκ. β' ὄλ-ωλα
ὄμνυμι (θ. ὀμο-) » ὀμ-ώμοκα » πθ. ὀμ-ώμοται
ὀρύττω (θ. ὀρυγ-) » ὀρ-ώρυχα » » ὀρώρυγμαι

Σημείωσαι τὰ ἀνώμαλα

ἐσθίω, ἐκ θέμ. ἐδ-, ἐδ-ήδοκα » ἐδ-ήδεσμαι
ἔρχομαι, ἐκ θέμ. ἐλυθ-, » ἐλ-ήλυθα
φέρω ἐκ θέμ. ἐνεκ-, » ἐν-ήνοχα

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. βεβούλευκας, πεπίστευκε, τετοξεύκαμεν, πεπληρώκατε, κεχρύσωται, κέκλησαι, πεφονεύκατε, τεθεώρημαι, ἐξεζητημένος, ἤλπικε, πεφυλαγμένος, ὀρωρυγμένος, ἐξηραμμένος, ἔψευσμαι, κεχωρισμένος.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Ὁ Θεὸς πάντα ἄριστα διατέταχεν. 2) Οὐδεὶς πέφευγε θάνατον. 3) Ἅπαντα τὰ ἱερὰ τετιμήκασιν. 4) Ὀμώμοκεν ὁ δικαστὴς δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους. 5) Ὁ μὴ πεπλευκὼς οὐδὲν ἑώρακε κακόν. 6) Τὸ σῶμα τοῦ κροκοδείλου ὑπὸ τῆς φύσεως ὠχύρωται. 7) Ὁ ἄντλος ἐκκέχυται, ὦ ξένε, καὶ ὁ ἱστὸς ὤρθωται καὶ ἡ ὀθόνη παρακέκρουσται καὶ τῶν κωπῶν ἑκάστη τετρόπωται, κωλύει δὲ οὐδὲν τὸ ἀγκύριον ἀποσπάσαντας ἡμᾶς ἀποπλεῖν. 8) Εἰρήκασί τινες τὸν ἥλιον λίθον εἶναι καὶ μύδρον διάπυρον. 9) Τεθήρακα ἀμφὶ τὰ ὅρια. 10) Οἱ δειλοὶ τὸν θάνατον πεφρίκασιν. 11) Ἐνδόξων ἀνδρῶν εἰκόνας οἱ πρόγονοι ἱδρύκασιν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὅμοια ἐπιτηδεύωμεν.

Χαρακτήρ, καταλήξεις.

147. Χρονικὸς χαρακτὴρ (πρβ. § 124) πρὸς σχηματισμὸν

1. τοῦ ἐνεργ. καὶ μέσ. μέλλ., τοῦ ἐνεργ. καὶ μέσου ἀορ. εἶναι τὸ σ-, λύ-σ-ω, λύ-σ-ομαι, ἔλυ-σ-α, ἐλυ-σ-άμην.

2. τοῦ ἐνεργ. παρκ. καὶ ὑπερσ. εἶναι κ-, φ-, χ-, τὸ μὲν κ- τῶν θεμάτων τῶν ἐχόντων χαρακτῆρα φωνῆεν ἢ ὀδοντόφωνον· τὸ δὲ φ- τῶν χειλόφωνον, τὸ δὲ χ- τῶν οὐρανισκόφωνον· τετίμηκα, πέπεικα, πέπομφα, τέταχα.

3. τοῦ παθητ. ἀορ. α' καὶ τοῦ παθητ. μέλλ. εἶναι θη-, ἐτιμή-θην, τιμηθήσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Ὁ παθητ. παρκ. καὶ ὑπερσ., ἔτι δὲ καὶ οἱ β' χρόνοι εἶναι ἄνευ χρονικοῦ χαρακτῆρος (πρβ. § 159 κ.ἑ.)· τετίμη-μαι, ἐλελύ-μην, ἔβαλ-ον, ἐγράφ-ην.

148. Προσωπικαὶ καταλήξεις εἶναι

τῆς μὲν ἐνεργητικῆς || τῆς δὲ παθητικῆς

	Ἀρχτικοὶ χρόνοι ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικ.	Ἱστορικοὶ χρόνοι ὁριστικῆς καὶ εὐκτικῆς	Προστακτικὴ	Ἀρχτικοὶ χρόνοι ὁριστικῆς καὶ ὑποτακτικ.	Ἱστορικοὶ χρόνοι ὁριστικῆς καὶ εὐκτικῆς	Προστακτικὴ
Ἑ. 1	-(μι)	-ν	—	-μαι	-μην	—
2	-ις(σι)	-ς	-(θι)	-σαι	-σο	-σο
3	-ι(τι)	—	-τω	-ται	-το	-σθω
Δυϊ. 2	-τον	-τον	-τον	-σθον	-σθον	-σθον
3	-τον	-την	-των	-σθον	-σθην	-σθων
Πλ. 1	-μεν	-μεν	—	-μεθα	-μεθα	—
2	-τε	-τε	-τε	-σθε	-σθε	-σθε
3	-ντι	-ν(σαν)	-ντων	-νται	-ντο	-σθων καὶ -σθωσαν

149. Αἱ χρονικαὶ καταλήξεις ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὰς προσωπικὰς καταλήξεις καὶ τὸν χρονικὸν χαρακτῆρα. Διὰ τῶν χρονικῶν καταλήξεων διακρίνονται οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος.

Χρόνοι	Ἐνεργητικὴ φωνὴ	μέση καὶ παθητικὴ φωνὴ
Ἐνεστὼς	-ω	-ομαι
παρατατικὸς	-ον	-όμην
παρακ. α'	-κα (-φα, -χα)	-μαι
» β'	-α	—
ὑπερσ. α'	-κειν (-φειν, -χειν)	-μην
» β'	-ειν	—
μέλλ. α'	-σω	-σομαι, παθ. -θήσομαι
» β'	-εω (-ῶ)	-οῦμαι
μετ' ὀλ. μέλλ.	—	-σομαι
ἀόρ. α'	-σα	-σάμην, παθ. -θη-ν
» β'	-ον	-όμην, παθ. η-ν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ σχηματισμοῦ.

150. Ἀττικὸς μέλλων. Μέλλοντές τινες, ἐνεργητ. καὶ μέσοι, ἔχοντες πρὸ τῆς καταλήξεως -σω τὰ φωνήεντα ε, α, ι, ἀποβάλλουσι τὸ σ καὶ

1. Τὸ ε καὶ α συναιροῦσιν οὕτω·
τελέω, (τελέ-σ-ω) τελῶ, τελεῖς, τελεῖ, -οῦμεν, -εῖτε, -οῦσι
(τελέ-σ-ομαι) τελοῦμαι, -ῇ, -εῖται, -ούμεθα, -εῖσθε, -οῦνται.
βιβάζω (βιβά-σ-ω), βιβῶ, βιβᾷς, βιβᾷ, βιβῶμεν, βιβᾶτε, βιβῶσι.
οὕτω καλέω, χέω κλπ. καὶ τὰ εἰς τὸν ἐνεστ. εἰς -άννυμι (§ 181, 6′) καὶ τὸ ἐλαύνω (§ 93. 7).
2. Τὰ εἰς **ίζω** (ιδ-) ὑπερδισύλλαβα (§ 158).

151. Δωρικὸς μέλλων. Τὰ ῥήματα πλέω, πνέω καὶ φεύγω ἔχουσι μέσ. μέλλ. εἰς -σομαι καὶ ἕτερον ἐκ τῆς δωρικῆς διαλέκτου εἰς -σοῦμαι· πλεύσομαι καὶ πλευσοῦμαι, -σεῖ, -σεῖται, φεύξομαι καὶ φευξοῦμαι. Τὸ παίζω καὶ πίπτω μόνον τὸν παιξοῦμαι, πεσοῦμαι.

152. Τὰ ῥήματα νέω, πλέω, πνέω, καίω (κάω), κλαίω (κλάω) (πλὴν τοῦ ἐνεστ. καὶ παρατ.) εἰς τοὺς λοιποὺς χρόνους δέχονται υ(F).

πλέω,	πλεύσω,	ἔπλευσα,	πέπλευκα	
καίω,	καύσω,	ἔκαυσα,	κέκαυμαι,	ἐκαύθην

153. Οἱ μέσοι παρακ. μέμνημαι (μιμνήσκω), κέκτημαι (κτάομαι), κέκλημαι (καλέω), σχηματίζονται μονολεκτικῶς ἐν τῇ ὑποτακτικῇ καὶ εὐκτικῇ·

Ὑποτ.	μεμνῶμαι	ἢ μέμνωμαι.	Εὐκτ.	μεμνῴμην	ἢ μεμνήμην
	μεμνῇ	ἢ μέμνῃ		μεμνῷο	ἢ μεμνῇο
	μεμνῆται κλ.	ἢ μέμνηται κλ.		μεμνῷτο	ἢ μεμνῇτο κλ.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Ἀθλήσεις, ἁμιλλήσομαι, ἐσυλήθη, ἠθλήκασιν, ἐνικήσαμεν, φορῆσαι, ἀλγήσατε, κεχρύσωκας, ἠδικήθητε, μεμίσηται, δουλώσομαι, δεδουλωμένος, ὑψωθήσεται, τετυφωμένος, ἠμαυρώσαμεν, ἐκεραύνωσε.

155. **Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.** 1) Πειρῶ καλῶς πράττειν καὶ οὕτω καρπώσῃ τὸ καλῶς ἀκούειν. 2) Ἐγὼ ὑπισχνοῦμαι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλείονος ἄξια εὐεργετήσειν σε. 3) Αἱ ἄκανθαι ἀνθήσουσι. 4) Θαύματα ἐθεασάμην, ἃ οὔποτε ἐθεάσασθε. 5) Ἤροσαν μὲν τοὺς ἀγροὺς αἱ δοῦλαι, ἀλοάσουσι δὲ ἐν ἅλῳ, καὶ εἶτα τοὺς πυροὺς ἀλέσουσιν. 6) Ὦ παῖ, ἐμειδίασας καὶ ἐγέλασας. 7) Σοφοῦ λέγοντος ἀκροάσονται οἱ νέοι. 8) Ἱκανῶς βιώσει γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς. 9) Θεάσομαι ὑμᾶς ἀσκητὰς τῶν καλῶν. 10) Χρόνος ἰάσεταί σε. 11) Εἴθε πάντα καλῶς τετελεσμένα εἴη. 12) Ζήσεις βίον κράτιστον, ἂν θυμοῦ κρατῇς. 13) Ὁ νοσῶν ἤμεσεν οὐκ ὀλιγάκις οὔτε μικρόν. 14) Τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

155. β'. Ρήματα συμφω

Ἐνερ

		Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική
Ἐνεστώς	ἑν. δυϊ. πλ.	γράφ-ω, γράφ-εις, γράφ-ει γράφ-ετον, γράφ-ετον γράφ-ομεν, -ετε, -ουσιν(ν)	γράφ-ω, -ῃς, -ῃ γράφ-ητον, -ητον γράφ-ωμεν, -ητε, -ωσι(ν)	γράφ-οιμι, -οις, -οι γράφ-οιτον, -οίτην γράφ-οιμεν, -οιτε, -οιεν
Παρατατ.	ἑν. δυϊ. πλ.	ἔ-γραφ-ον, -ες, -ε ἐ-γράφ-ετον, -έτην ἐ-γράφ-ομεν, -ετε, -ον		
Μέλλων	ἑν. δυϊ. πλ.	γράψ-ω, -εις, -ει γράψ-ετον, -ετον γράψ-ομεν, -ετε, -ουσι(ν)		γράψ-οιμι, -οις, -οι γράψ-οιτον, -οίτην γράψ-οιμεν, -οιτε, -οιεν
Ἀόριστ. α'	ἑν. δυϊ. πλ.	ἔ-γραψ-α, -ας, -ε(ν) ἐ-γράψ-ατον, -άτην ἐ-γράψ-αμεν, -ατε, -αν	γράψ-ω, -ῃς, -ῃ γράψ-ητον, -ητον γράψ-ωμεν, -ητε, -ωσι(ν)	γράψ αιμι, -αις, -αι [1] γράψ-αιτον, -αίτην γράψ-αιμεν, -αιτε, -αιεν
Παρακείμ.	ἑν. δυϊ. πλ.	γέ-γραφ-α, -ας, ε γε-γράφ-ατον, -ατον γε-γράφ-αμεν, -ατε, -ασι(ν)	γε-γράφ-ω, -ῃς, -ῃ κλ. καὶ γεγραφὼς ὦ, ᾖς, ᾖ γεγραφότες ὦμεν, ἦτε, ὦσι	γεγραφὼς εἴην, εἴης, εἴη γεγραφότε εἶτον, εἴτην γεγραφότες εἶμεν, εἶτε, εἶεν καὶ εἴησαν καὶ γεγράφ-οιμι, -οις, οι κλ.
Ὑπερσυντ.	ἑν. δυϊ. πλ.	ἐ-γε-γράφ-ειν, -εις, -ει ἐ-γε-γράφ ει-τον, -είτην ἐ-γε-γράφ-ει-μεν, -ειτε, -εσαν		
Τετελ. μέλ.	ἑν. δυϊ. πλ.	γεγραφὼς ἔσομαι, ἔσει, ἔσται γεγραφότε ἔσεσθον, ἔσεσθον γεγραφότες ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται		γεγραφὼς ἐσοίμην, ἔσοιο, ἔσοιτο γεγραφότε ἔσοισθον, ἐσοίσθην γεγραφότες ἐσοίμεθα, ἔσοισθε, ἔσοιντο

1. Οἱ τύποι γράψειας, γράψειε(ν), γράψειαν εἶναι συνηθέστεροι παρ' ἀττικοῖς (§ 280 β' σημ. 6').

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νόλητα.

γητικά.

Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον	Μετοχὴ
γράφ-ε, γραφ-έτω γράφ-ετον, γραφ-έτων γράφ-ετε, -όντων (καὶ -έτωσαν)	γράφ-ειν	γράφων γράφουσα γράφον
	γράψ-ειν	γράψων γράψουσα γράψον
γράψον, -άτω γράψ-ατον, -άτων γράψ-ατε, -άντων (καὶ -άτωσαν)	γράψ-αι	γράψας γράψασα γράψαν
γεγραφὼς ἴσθι, ἔστω γεγραφότε ἔστον, ἔστων γεγραφότες ἔστε, ἔστων καὶ ἔστωσαν	γεγραφ-έναι	γεγραφὼς γεγραφυῖα γεγραφὸς
		γεγραφὼς ἐσόμενος γεγραφυῖα ἐσομένη γεγραφὸς ἐσόμενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Μέσα καὶ

		Ὁριστικὴ	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ
Ἐνεστώς	ἑν. δυϊ. πλ.	γράφ-ομαι, ει (ῃ), -εται γράφ-εσθον, -εσθον γραφ-όμεθα, -εσθε, -ονται	γράφ-ωμαι, -ῃ, -ηται γράφ-ησθον, -ησθον γραφ-ώμεθα, -ησθε, -ωνται	γραφ-οίμην, -οιο, -οιτο γράφ-οισθον, -οίσθην γραφ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο
Παρατατ.	ἑν. δυ. πλ.	ἐγραφ-όμην, -ου, -ετο ἐγράφ-εσθον, -έσθην ἐγραφ-όμεθα, -εσθε, -οντο		
Παθ μ. α΄.	ἑν δυϊ. πλ.	γραφθή-σομαι, σει (ῃ) -σεται γραφθήσ-εσθον, -εσθον γραφθησ-όμεθα, -εσθε, -ονται		γραφθησ-οίμην, -οιο, -οιτο γραφθήσ-οισθον, -οίσθην γραφθησ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο
Μέσ μέλ. α	ἑν. δυϊ πλ.	γράψ-ομαι, ει (ῃ), -εται γράψ-εσθον, -εσθον γραψ-όμεθα, -εσθε, -ονται		γραψ-οίμην, -οιο, -οιτο γράψ-οισθον, -οίσθην γραψ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο
Παθ. ἀόρ α΄	ἑν. δυϊ. πλ.	ἐγράφ-θη-ν, -ης, -η ἐγράφθ-ητον, -ήτην ἐγράφθ-ημεν, -ητε, -ησαν	γραφθῶ, -ῇς, -ῇ γραφθ-ῆτον, -ῆτον γραφθ-ῶμεν, -ῆτε, -ῶσι(ν)	γραφθ-είην, -είης, -είη εἶτον (είητον), -είτην (ειήτην) -εἶμεν (είημεν), -εἶτε (είητε) -εἶεν (είησαν)
Μέσ ἀόρ. α	ἑν. δυϊ. πλ.	ἐγραψά-μην, -ω, -ατο ἐγράψ-ασθον, -άσθην ἐγραψ-άμεθα, -ασθε, -αντο	γράψ-ωμαι, ῃ, -ηται γράψ-ησθον, -ησθον γραψ-ώμεθα, -ησθε, -ωνται	γραψ-αίμην, -αιο, -αιτο γράψ-αισθον, -αίσθην γραψ-αίμεθα, -αισθε, -αιντο
Παρακείμ.	ἑν. δυϊ πλ.	γέγραμ-μαι, -ψαι, -πται γέγραφ-θον, -φον γεγράμ-μεθα, -φθε, -αται (δ 267)[1]	γεγραμ-μένος, ὦ, ᾖς, ᾖ γεγραμ-μένω ἦτον, ἦτον γεγραμ-μένοι ὦμεν, ἦτε ὦσι(ν)	γεγραμ-μένος εἴην, -ης, -η γεγραμ-μένω εἶτον, -εἴτην γεγραμ-μένοι εἶμεν, εἶτε, εἴησαν καὶ εἶεν
Ὑπερσυντ	ἑν. δυϊ. πλ.	ἐγεγράμ-μην, -ψο, -πτο ἐγέγρα-φθον, φθην ἐγεγράμ-μεθα, -φθε, -ατο		
Τετελ. μέλ	ἑν. δυϊ πλ.	γεγράψ-ομαι, ει (ῃ), -εται γεγράψ-εσθον, -εσθον γεγραψ-όμεθα, -εσθε, -ονται		γεγραψ-οίμην, -οιο, -οιτο γεγράψ-οισθον, οίσθην γεγραψ-οίμεθα, -οισθε, -οιντο

1. Ἐνίοτε καὶ περιφραστικῶς γεγραμμένος ἦν κλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παθητικά

Προστακτική	Ἀπαρέμφατον	Μετοχή
γράφ-ου, γραφ-έσθω γράφ-εσθον, γραφ-έσθων γράφ-εσθε, -έσθων (καὶ -έσθωσαν)	γράφ-εσθαι	γραφό-μενος, η, ον
	γραφθ-ήσεσθαι	γραφθη-σόμενος, η, ον
	γράψ-εσθαι	γραψό-μενος, η, ον
γράφθ-ητι, -ήτω γράφθ-ητον, -ήτων γράφθ-ητε, -έντων (καὶ -ήτωσαν)	γραφθ-ῆναι	γραφ-θείς, εῖσα, έν
γράψ-αι, -άσθω γράψ-ασθον, -άσθων γράψ-ασθε, -άσθων (καὶ -άσθωσαν)	γράψ-ασθαι	γραψά-μενος, η, ον
γέγραψ-ο, -φθω γέγρα-φθον, -άφθων γέγρα-φθε, -άφθων (καὶ -άφθωσαν)	γεγρά-φθαι	γεγραμ-μένος, η, ον
	γεγράψ-εσθαι	γεγραψό-μενος, η, ον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σχηματισμὸς τῶν χρόνων

α΄) τῶν ἀφωνολήκτων θεμάτων.

157. Ὁ χαρακτὴρ τῶν ἀφωνόληκτον θέμα ἐχόντων ρημάτων μετὰ τὴν πρόσληψιν τῶν ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένων χρονικῶν καταλήξεων (§ 148 καὶ 149) πάσχει τὰς ὑπὸ τῆς εὐφωνίας ὑπαγορευομένας μεταβολὰς καὶ ἀποβολάς[1]· ἤτοι

α΄) χειλόφωνον π, β, φ, βλέπ-ω, τρίβ-ω, γράφ ω
μετὰ σ γίνεται ψ (βλέπ-σομαι) βλέψομαι,
(τρίβ-σομαι) τρίψομαι
(γράφ-σω) γράψω
πρὸ θ γίνεται φ· (ἐβλέπ θην) ἐβλέφθην
ἐτρίβ θην ἐτρίφθην
πρὸ μ ἀφομοιοῦται εἰς μ· (βέβλεπ-μαι) βέβλεμ-μαι
(τέτριβ-μαι) τέτριμ-μαι
(γέγραφ-μαι) γέγραμ-μαι
πρὸ τ γίνεται π· (τέτριβ-ται) τέτριπ-ται
(γέγραφ-ται) γέγραπ-ται
εἰς τὸν α΄ παρακ. ἄνευ κ, γίνεται φ· (βέβλεπ-α) βέβλεφ-α
(τέτριβ-α) τέτρι-φα

πρὸ τοῦ σθ-, μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ σ μεταξὺ τῶν δύο συμφώνων, κείμενον πρὸ τοῦ θ γίνεται, ὡς ἀνωτέρω, φ·
(βέβλεπ-σθε, βέβλεπ-θε) βέβλεφθε
(τέτριβ-σθε, τέτριβ-θε) τέτριφθε

Σημ. Ἐὰν συμπέσωσι μμ πρὸ μ, ἐκπίπτει τὸ ἕν· οὕτω πθ. πρακ. πέπεμ-μαι τοῦ πέμπω ἀντὶ πέπεμμ-μαι.

β΄) οὐρανισκόφωνον κ, γ, χ· διώκ-ω, ταράσ-σω (θ. ταραχ-), πράσσω (θ. πραγ-)
» μετὰ σ γίνεται ξ· (διώκ-σω) διώξω
(πράγ-σω) πράξω
(ταράχ-σω) ταράξω.

---

1) Ὁ διδάσκαλος χάριν ἀσκήσεως καὶ ἐμπεδώσεως τῶν ἑπομένων κανόνων προτείνει τὴν γραφὴν ἑνὸς τῶν καταλεγομένων ρημάτων εἰς πάντα τὰ πρόσ. καὶ ἀριθ. τοῦ παθ. πρκ. καὶ ὑπερσ. τῆς ὁριστ. καὶ προστ., ἔτι δὲ καὶ εἰς τὴν ἀπαρ. καὶ μετχ., τὰ δ' ἄλλα ρήματα σχηματίζουσιν οἱ μαθηταὶ ἀπὸ στόματος ἐν τῇ παραδόσει.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

οὐρανισκόφωνον πρὸ θ γίνεται χ· (ἐ-διώκ-θην) ἐδιώχ-θην
(ἐπράγ-θην) ἐπράχ-θην

» πρὸ μ » γ· (δεδίωκ-μαι) δεδίωγμαι
(τετάραχ-μαι) τετάραγμαι

» πρὸ τ » κ· (πέπραγ-ται) πέπρακται
(τετάραχ-ται) τετάρακται

» εἰς τὸν α΄ παρακ., ἄνευ κ, γίνεται χ· τέταχα, δεδίωχα.

» πρὸ τοῦ σθ-, μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ σ μεταξὺ δύο συμφώνων, κείμενον πρὸ τοῦ θ γίνεται, ὡς ἀνωτέρω, χ·
(δεδίωκ-σθε) δεδίωχθε,
(πέπραγ-σθε) πέπραχθε.

Σημ. Ἐὰν συμπέσωσι γγ πρὸ τοῦ μ, ἐκπίπτει τὸ ἕν· πθ. πρκ. τοῦ σφίγγω εἶνε ἔσφιγ-μαι, ἀντὶ ἔσφιγγ-μαι, ἔσφιγξαι, ἔσφιγκται, ἐσφίγμεθον κλ.

γ΄) ὀδοντόφωνον τ, δ, θ· ἀνύτ-ω, σχίζω (θ. σχιδ-), πείθ-ω.

» πρὸ τοῦ σ ἐκπίπτει· (ἀνύτ-σω) ἀνύσω
(σχίδ σω) σχίσω
(πείθ-σω) πείσω.

» πρὸ τοῦ θ, τ, μ γίνεται σ· (ἠνύτ-θην) ἠνύσθην
(πέπειθ-ται) πέπεισται
(πέπειθ-μαι) πέπεισμαι

» πρὸ τοῦ κ τοῦ α΄ παρκ. ἐκπίπτει· (ἤνυτ-κα) ἤνυκα
(πέπειθ-κα) πέπεικα.

» πρὸ τοῦ σθ, μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ σ μεταξὺ δύο συμφώνων, κείμενον πρὸ τοῦ θ, ὡς ἀνωτέρω, γίνεται σ· (ἤνυτ-σθε) ἤνυσ-θε
(ἔσχιδ-σθε) ἔσχισθε
(πεπεῖθ-σθαι) πεπεῖσθαι

Σημ. Τὸ σπένδω καὶ πάσχω (ἐκ θ. πενθ-) μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ νδ, νθ πρὸ τοῦ σ ἐκτείνει τὸ ε εἰς ει· (σπένδ-σομαι) σπείσομαι, (πένθ-σομαι) πείσομαι.

158. Τὰ εἰς ίζω (ιδ-) ὑπερδισύλλαβα σχηματίζουσι μέλλοντα ἀττικὸν (§ 150, 2).[1]

κομίζω, (κομιέσω κομιέω) κομιῶ, -ιεῖς, -ιεῖ, κομιοῦμεν κλ.
ἀγωνίζομαι (ἀγωνιέσομαι) ἀγωνιοῦμαι, -ιεῖ, -ιεῖται κλ.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Τρίψομεν, ἐτρίψατε, κόψουσι, κεκόφατε, κέκοψαι, πεπλέχατε, ἐσπουδάκατε, ἐπλέχθησαν, ἔρριψαν, δεδάνεικας, ἀφανιοῦσι, τετρίφθω, βεβρέχθαι, ἐγεγράμμεθα,

1 Οὐχὶ εἰς τὰ δανε-ίζω, ἀθρο-ίζω, (ληΐζω) λῄζω, (χρηΐζ-ω) χρῄζω, (σωΐζω) σῴζω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐκρύφθην, βεβλαμμένος, βλάψατε, τεθάφθαι, ἔκοψαν, κέκρυπται, φυλαχθήσομαι, ἐτάχθητε, πεφύλακται, σαλπίγξατε, πέπλασται, ἤθροισαι, σέσωσται, ἔσπεισται.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Πρᾶξον μεγάλα. 2) Ἐσκεμμένα καὶ παρεσκευασμένα ἐστίν. 3) Μὴ πιστεύσητε τοῖς ἐψευσμένοις. 4) Σύσσωμος ἡ πόλις ἐκήρυξε πόλεμον. 5) Ὁ θάνατος σὲ τῶν κακῶν ἀπαλλάξει. 6) Ἡ Τύρος συνῆπτε χώματι πρὸς τὴν ξηράν. 7) Ἐδεξάμην κανᾶ ὀστῶν πλέα. 8) Ἄγγελοι πρὸς τὸν δῆμον ἐπέμφθησαν. 9) Οἱ αἰχμάλωτοι πρὸς τὸν βασιλέα ἤχθησαν. 10) Οἱ ἄνθρωποι βαδιοῦνται ὀρθοί. 11) Πλούτιζε τὸν φίλον· σαυτὸν γὰρ πλουτιεῖς. 12) Ὁ Ἥφαιστος ἐρρίφθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Διός. 13) Ὁ Ὀρφεὺς περὶ τὴν Πιερίαν τέθαπται. 15) Πείσομαι θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 15) Ἐθεῶντο ἀσπίδας διατεθρυμμένας, δόρατα συντεθραυσμένα. 16) Ξέρξης ἐκ χρυσῆς φιάλης ἔσπεισεν. 17) Ἐπεὶ ἐσάλπιγξεν, οἱ Ἕλληνες τῷ Ἐνυαλίῳ ἐπηλάλαξαν. 18) Σοφοκλῆς γυμνὸς ἀληλιμμένος ἐχόρευσεν. 19) Οἰμώξονταί ποτε οἱ κακοί.

Δεύτεροι χρόνοι.

159. Ἐκτὸς τοῦ ἀορίστου εἰς -σα, τοῦ παρακ. εἰς -κα, τοῦ πθ. ἀορ. εἰς -θην, οἵτινες λέγονται ἀόρ. α΄ καὶ παρκ. α΄, ἀπαντῶσι καὶ ἄλλοι τύποι τῶν χρόνων τούτων ἄνευ σ, κ, θ εἰς τὸ ρηματικὸν θέμα. Οἱ χρόνοι οὗτοι λέγονται δεύτεροι.

Ἀφωνόληκτά τινα ῥήματα ἔχουσι καὶ δευτέρους χρόνους· ἀόρ. β΄ ἐνεργητικόν, μέσον καὶ παθητικόν, παρκ. β΄ καὶ παθ. μέλλ. β΄.

Ἐν τῷ β΄ παρκ. τὸ θεματικὸν ε τρέπεται εἰς ο, καὶ τὸ ει εἰς οι.

1. Ὁ ἀόρ. β΄ ἐνεργ. καὶ μέσ. σχηματίζεται ἐκ τοῦ ρηματικοῦ βραχέος θέματος καὶ ἔχει κατάληξιν τὴν τοῦ παρτ. ον, ες, ε κλ., ομην, ου, ετο κλ., τύπτω· θ. τυπ-, ἔτυπ-ον, ἐτυπ όμην.

Ῥημάτων τινῶν τὸ ριζικὸν φωνῆεν ε τρέπεται εἰς α· τρέπ-ω, ἔτραπον, ἐτραπόμην.

2. Ὁ παθ ἀόρ. β΄ ἔχει κατάληξιν **-ην, -ης, η** κλ. (δηλ. τοῦ παθ. ἀορ. α΄ ἄνευ θ-), ὁ παθ. μέλ. β΄ **-ήσομαι, -ήσῃ, ήσεται,** (δηλ. τοῦ παθ. μέλ. α΄ ἄνευ θ-) καὶ σχηματίζονται ἐκ τοῦ ρηματικοῦ βραχέος θέματος ἢ ἄνευ τινὸς μεταβολῆς ἢ μεταβαλλομένου τοῦ ριζ. φωνήεντος ε εἰς ᾰ, τοῦ ῑ εἰς ῐ, τοῦ η εἰς ᾰ.

βλάπτω (θ. βλαβ.) ἐβλάβ-ην, βλαβήσομαι
τρέφω (θ. τρεφ-) ἐτράφ ην, τραφήσομαι
ῥίπτω (θ. ριφ-) ἐρρίφην
σήπω (θ. σαπ-) ἐσάπην.

3. Ὁ παρκ. β΄ ἔχει κατάληξιν α, ας, ε κλ., φεύγω, πέφευγα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

160. Ρήματα ἀφωνόληκτα μετὰ δευτέρων χρόνων.

Ἐνεστὼς	Θέμα	ἀόρ. β' ἐνερ. καὶ μ.	παρακ. β' ἐνεργητ.	ἀόρ. β' παθητικὸς	μέλλ. β' παθητικὸς
ἄγω	ἀγ-	ἤγαγον ἠγαγόμην			
τίκτω	τεκ-	ἔτεκον	τέτοκα		
φεύγω	φυγ-	ἔφυγον	πέφευγα		
λείπω	λιπ-	ἔλιπον	λέλοιπα		
πείθω	πιθ	ἔπιθον	πέποιθα		
ἀνα-κράζω	κραγ-	ἀνέκραγον			
πέμπω	πεμπ-		πέπομφα		
κλέπτω	κλεπ-		κέκλοφα	ἐκλάπην	
στρέφω	στρεφ-		ἔστροφα	ἐστράφην	στραφήσομαι
τρέπω	τρεπ-	ἐτραπόμην		ἐτράπην	
τρέφω	τρεφ-		τέτροφα	ἐτράφην	
πλέκω	πλεκ-			ἐπλάκην	
κόπτω	κοπ-		κέκοφα	ἐκόπην	κοπήσομαι
συλλέγω	λεγ-		συνείλοχα	συνελέγην	συλλεγήσομαι
τρίβω	τριβ-		τέτριβα	ἐτρίβην	τριβήσομαι
ῥίπτω	ῥιφ-			ἐῤῥίφην	
βλάπτω	βλαβ-			ἐβλάβην	βλαβήσομαι
γράφω	γραφ-			ἐγράφην	γραφήσομαι
σκάπτω	σκαφ-			ἐσκάφην	σκαφήσομαι
θάπτω	ταφ-			ἐτάφην	ταφήσομαι
σφάττω	σφαγ-			ἐσφάγην	σφαγήσομαι
ἀλλάττω	ἀλλαγ-			ἠλλάγην	ἀλλαγήσομαι
πλήττω	πληγ-			ἐπλήγην	πληγήσομαι
	πληγ-καὶ			ἐξεπλάγην	ἐκπλαγήσομαι
ἐκπλήττω	πλαγ-			κατεπλάγην	
σήπω	σαπ-		σέσηπα	ἐσάπην	σαπήσομαι
τήκω	τακ-		τέτηκα	ἐτάκην	τακήσομαι

Σημ. Ἐξ ἀνωμάλων ῥημάτων ἀόρ. β'.

ἔρχομαι		ἦλθον	ἐλ-ήλυθα		
ὁρῶ		εἶδον			
λαμβάνω		ἔλαβον			
μανθάνω		ἔμαθον			
εὑρίσκω		εὗρον			
λέγω ..		εἶπον			

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

161. Κλίσις ἀορ. β' καὶ παθ. μέλλ. β'.

Ἀόρ. β'. 1. Ἐνεργητικὴ φωνή.

Ὁριστικ.	Ὑποτακτ.	Εὐκτική	Προστακ	Ἀπαρέμ.	Μετοχή
ἔλιπον	λίπω	λίποιμι	λίπε	λιπεῖν	λιπὼν
ἔλιπες κλπ.	λίπῃς κτλ.	λίποις	λιπέτω		λιποῦσα
ὡς ὁ παρατ.	ὡς ὁ ἐνεστ.	ὡς ὁ ἐνεστ.			λιπὸν

2. Μέση φωνή.

ἐλιπόμην	λίπωμαι	λιποίμην	λιποῦ	λιπέσθαι	λιπόμενος
ἐλίπου κτλ.	λίπῃ	λίποιο	λιπέσθω		-μένη
ὡς ὁ παρατ.	κλ. ὡς οἱ ἐνεστῶτες				-μενον

3. Παθητικὴ φωνή.

Ὁ παθ. ἀόρ. β' σχηματίζεται ὡς ὁ παθητ. ἀόρ. α', ἀλλ' ἄνευ θ, ἐστράφην.

ἐστράφην	στραφῶ	στραφ-είην	στράφ-ηθι	στραφῆναι	στραφείς
ἐστράφης	στραφῇς	στραφ-είης	στραφ-ήτω		στραφεῖσα
κλ.	κλ.	κλ.	κλ.		στραφέν

Παθ. μέλλ. β' σχηματίζεται ὡς ὁ παθ. μέλλ. α', ἀλλ' ἄνευ θ.

στραφήσομαι		στραφησοίμην		στραφήσεσθαι	στραφησόμενος
στραφήσῃ		στραφήσοιο			-μένη
κλ.		κλ.			-μενον

162. Τονισμὸς τοῦ ἀορίστου β'.

1. Ὁ ἐνεργητικὸς ἀόριστος β' τῆς προστακτικῆς δέχεται τὸν τόνον ἐπὶ τῆς ῥιζικῆς συλλαβῆς, πλὴν τοῦ ἐλθέ, εὑρέ, εἰπέ, ἰδέ, λαβέ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐν τοῖς συνθέτοις· ἔξελθε, ἄπελθε, ἔξευρε, ἄπειπε, ἔξειπε, κάτιδε, παράλαβε.

2. Ὁ παθητικὸς ἀόριστος β' τῆς προστακτικῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἱκοῦ, τραποῦ· ὁμοίως καὶ ἐν συνθέσει, περιγενοῦ, παραλιποῦ· ἀλλ' αἱ μονοσύλλαβοι προστακτικαὶ συντιθέμεναι μετὰ δισυλλάβου προθέσεως, μὴ πασχούσης ἔκθλιψιν, ἀναβιβάζουσι τὸν τόνον· οἷον σχοῦ παράσχου, σποῦ ἐπίσπου.

Σημ. περὶ τονισμῶν τῶν ῥημάτων πρβλ. § 166.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Ἐδάρητε, ἔτεκε, πεπόμφαμεν, τραπῶμεν, συνεπλάκησαν, ἀπαλλαγησόμεθα, συναγά-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γοιτε, πεποιθώς, λιπεῖν, ἄγαγε, ἐσάπησαν, πεφευγώς, βλαβησόμεθα, ἀπεγράφητε, ἐξεύρετε.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Κόρινθος ὑπὸ Ρωμαίων κατεσκάφη. 2) Τῇ τοῦ Θεμιστοκλέους γνώμῃ πεποιθότες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν πόλιν κατελελοίπεσαν καὶ εἰς τὰς ναῦς ἀπεπεφεύγεσαν. 3) Σόλων ἐπὶ σοφίᾳ δόξαν ἀπέλιπεν. 4) Ἔργον τὴν λύπην ἐκφυγεῖν. 5) Ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὄλεθρον ἤγαγεν. 6) Χάρις χάριν ἔτεκεν. 7) Ἀποφύγοιτε τὸν φθόνον. 8) Ποῖ τράπωμαι, ὦ παῖ, ποῖ καταφύγω. 9) Ἐτράφημεν παρ' αὐτοῖς. 10) Οἱ ἵπποι κατεπλάγησαν ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν καμήλων. 11) Οἱ Ἕλληνες τὸ πάλαι ἐτράποντο εἰς λῃστείαν. 12) Βασιλεὺς ἡγεῖτο νικᾶν, ἐπεὶ Κῦρον ἀπέκτονε.

β'. **Σχηματισμὸς τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων** (λ. μ. ν. ρ.)

163. α'. Ὁ μέλλων ἐνεργ. καὶ μέσος τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων σχηματίζεται συνῃρημένως (ὡς ὁ τελέω τελῶ § 151, 1)· ἀμύν-ω, (ἀμυν-έ-σω, ἀμυνέω) ἀμυνῶ, -εῖς, -εῖ κλ. (ἀμυν-έσομαι, ἀμυν-έ-ομαι) ἀμυνοῦμαι, -εῖ, -εῖται κλ., οὕτω νεμῶ, -εῖς, εῖ κλ. νεμοῦμαι, -εῖ, -εῖται κλ.

164. β'. Ὁ ἀόριστος α' ἐνεργ. καὶ μέσος τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων ῥημάτων μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τοῦ χρονικοῦ χαρακτῆρος σ, ἐκτείνει τὸ θεματικὸν φωνῆεν· τὸ ῐ εἰς ῑ, τὸ ῠ εἰς ῡ, τὸ α εἰς η· ἀλλὰ τὸ α πρὸ τοῦ ι καὶ ρ εἰς ᾱ, καὶ τὸ ε εἰς ει.

κρίνω	ἔ-κρῖνα	—	ἀμύνω	ἤμῡνα
φαίνω	ἔ-φηνα	—	σφάλλω	ἔσφηλα
μιαίνω,	ἐμίᾱνα	—	περαίνω	ἐπέρᾱνα
ἀγγέλλω	ἤγγειλα	—	νέμω	ἔνειμα.

Κατ' ἀναλογίαν σχηματίζουσι τὸν ἀόρ. καὶ τὰ κερδαίνω, λευκαίνω, κοιλαίνω, πεπαίνω, ὀργαίνω, λιπαίνω, γλυκαίνω, ἰσχναίνω, ἀόρ. ἐκέρδανα κλ., καὶ τὸ αἴρω, ἀόρ. ὁρ. ἦρα μετ' αὐξήσεως, ἀλλὰ ὑπ. ἄρω, ἀπ. ἆραι, προστ. ἆρον.

165. γ'. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν ὑγρολήκτων καὶ ἐνρινολήκτων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

α'. Ὁ ἐνεστὼς σχηματίζεται

1. Ἄνευ οὐδεμιᾶς μεταβολῆς τοῦ ρηματικοῦ θέματος· νέμω, θ. νεμ-, μένω, θ. μεν-, δέρω, θ. δερ-, θέλω, θ. θελ- (μόνον αὐτὸ ἐκ τῶν εἰς λω μὲ ἓν λ).

2. Διὰ διπλασιασμοῦ τοῦ λ· βαλ-, βάλλω (§ 199)· τὰ λλ φυλάττονται ἐν τῷ ἐνεστ. μόνον καὶ παρατ.

3. Δι' ἐκτάσεως τοῦ α εἰς αι, τοῦ ε εἰς ει, τοῦ ῐ καὶ ῠ, εἰς ῑ καὶ ῡ, ἐὰν τὸ θέμα λήγῃ εἰς ν ἢ ρ.

(φαν-)	φαίνω,	(καθαρ-)	καθαίρω
(κτεν-)	κτείνω,	(φθερ-)	φθείρω
(κριν-)	(κρίνω)	(ἀμυν-)	ἀμύνω.

Σημ. Τὸ ὀφείλω ἐσχηματίσθη κατὰ τὰ ἔχοντα θέμα εἰς ν καὶ ρ.

β'. Ὁ παρκ. ἐνεργ. καὶ μέσος, παθ. ἀόρ. καὶ παθ. μέλλων σχηματίζονται ἐκ τοῦ ρηματικοῦ θέματος· καὶ

1) Τὸ λ καὶ ρ φυλάττεται πρὸ τῆς ἀπὸ συμφώνου ἀρχομένης καταλήξεως· τῆς σθ καταλήξεως τὸ σ μεταξὺ δύο συμφώνων κείμενον ἐκπίπτει.

2) τὸ ν πρὸ τοῦ κ γίνεται γ, καὶ πρὸ τοῦ μ ἀφομοιοῦται ἢ τρέπεται εἰς σ καὶ πρὸ τοῦ σαι, σο φυλάττεται.

3) τὸ ε τοῦ μονοσυλλάβου ρηματικοῦ θέματος γίνεται α εἰς τὸν παρκ. (ἐνεργ. καὶ παθητ.), ἀόρ. β' παθ., εἰς δὲ τὸν β' παρκ. τρέπεται εἰς ο.

1.	ἤγγελμαι	ἔσπαρμαι	ἤγγελσο	ἔσπαρσο
	ἤγγελσαι κλ.	ἔσπαρσαι	ἠγγέλθω	ἐσπάρθω
	(ἠγγέλ-σθαι)	ἠγγέλθαι	(ἤγγελ-σθε)	ἤγγελθε
2)	(πέφαν-κα)	πέφαγ-κα	(σεσήμαν-κα)	σεσήμαγ-κα
	(ἤσχυν-μαι)	ἤσχυμ-μαι	(ἐξήραν-μαι)	ἐξήραμ-μαι
	(πέφαν-μαι)	πέφασ-μαι	πέφανσαι	πέφανσο

3.	σπείρω (θ. σπερ-)	ἔσπαρκα	ἔσπαρμαι	ἐσπάρην	σπαρήσομαι
	φθείρω (θ. φθερ-)	ἔφθαρκα	ἔφθαρμαι	ἐφθάρην	φθαρήσομαι
	στέλλω (θ. στελ-)	ἔσταλκα	ἔσταλμαι	ἐστάλην	σταλήσομαι
3.	τείνω (θ. τεν-)	τέτακα	τέταμαι	ἐτάθην	ταθήσομαι

σπείρω (θ. σπερ-) β' πρκ. ἔσπορα

φθείρω (θ. φθερ-) β' πρκ. ἔφθορα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. 1. Τὸ μένω καὶ νέμω σχηματίζουσι τὸν παρκ. ἐκ θ. μενε-, νεμε-, μεμένηκα, νενέμηκα.

Σημ. 2. Τὸ βάλλω, κάμνω, τέμνω καὶ στέλλω σχηματίζουσι τὸν πρκ. καὶ ὑπερ. ἐκ. θ. βλα-, κμα-, τμα-, σκλα-, οὕτω·

βέβληκα,	βέβλημαι,	τέτμηκα	τέτμημαι
ἐβεβλήκειν,	ἐβεβλήμην,	ἐτετμήκειν,	ἐτετμήμην,
κέκμηκα,	ἐκεκμήκειν,	ἔσκληκα,	ἐσκλήκειν.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. πεφήναμεν, ἐφθάρησαν, πέφανται, ἐσπάρην, ἠμυνάμεθα, ἐξηραμμένος, κρινοῦμεν, νεμοῦμαι, τεταμένος, ἐσημάνθην, σεσημασμένος, καθαρεῖς, ἀπέκτονε, ἀπέκτεινεν, ἐσφάλην, ἔσφαλμαι, ἔστειλα, ἀπεσταλμένος, ἐδάρην, δαρείς, ἐμίανας, περανῶ, πεπερασμένος, κεκαθαρμένος, ἀράτω.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Τίς ἄμεινον τοῦ σοφοῦ κρινεῖ τὰ δίκαια. 2) Τὸ ὕδωρ φθερεῖ τὸ πεδίον. 3) Οὐκ αἰσχυνεῖται ὁ σώφρων παρ' ἄλλου ἐκμανθάνων. 4) Ὀργῆς ἀπεχόμενος κερδανεῖς, μὴ ἀπεχόμενος μωρανεῖς. 5) Οὐ καταισχυνῶ ὅπλα τὰ ἱερά, ἀμυνῶ ὑπὲρ ἱερῶν καὶ ὁσίων. 6) Λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν. 7) Ὁ μὴ δαρεὶς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται. 8) Πῦρ ἱματίῳ περιστεῖλαι ἀδύνατον. 9) Χαλεπὸν διακρῖναι τὸν φίλον.

105. **Τονισμὸς τῶν ῥημάτων.**

α'. 1. Τὸ β' ἑνικ. πρόσ. τοῦ μέσου ἀορ. α' τῆς προστακτικῆς, ὅταν εἶναι πολυσύλλαβον, τονίζεται ἐπὶ τῆς προπαραληγούσης.

2. Τὸ γ' ἑνικ. πρόσ. τοῦ ἐνεργ. ἀορ. α' τῆς εὐκτ. παροξύνεται, διότι τὸ αι εἶναι μακρόν.

3) Ὁ ἐνεργ. ἀόρ. α' τῆς ἀπαρεμφάτου περισπᾶται, ἐὰν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρά.

Σημ. Οἱ τρεῖς οὗτοι τύποι διακρίνονται ἐκ τοῦ τόνου, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῶν δισυλλάβων ῥημάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν βραχεῖαν.

Οὕτω προστ. παίδευσαι	εὐκτ. παιδεύσαι,	ἀπαρ. παιδεῦσαι	
» ἀπόλυσαι	» ἀπολύσαι	» ἀπολῦσαι	
ἀλλὰ » λῦσαι	» λύσαι	» λῦσαι	
» γράψαι	» γράψαι	» γράψαι.	

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

β΄. Τῆς μετοχῆς

1. Παροξύνεται ὁ ἐνεργ. ἀόρ. α΄ καὶ ὁ παθ. παρκ. τιμήσας, γράψας, λελυμένος.

2. Ὀξύνεται ὁ ἐνεργ. ἀόρ. β΄ τῶν βαρυτόνων καὶ αἱ εἰς -ὼς καὶ -εὶς μετοχαί· λαβών, τυχών, γεγραφώς, ποιηθείς.

γ΄. Τῆς ἀπαρεμφάτου ὁ ἐνεργ. ἀόρ. β΄ τῶν βαρυτόνων περισπᾶται· τυχεῖν, μαθεῖν, λαβεῖν.

δ΄. Τῆς ἀπαρεμφάτου ὁ παθ. παρκ. τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης.

λελύσθαι (ῠ), γεγράφθαι (ᾰ),
πεποιῆσθαι, τετιμῆσθαι, δεδουλῶσθαι.

ε΄. Περὶ τονισμοῦ ἀόρ. β΄ πρβ. § 162.

ς΄. Τὰ χρονικῶς αὐξάνοντα τονίζονται ἐπὶ τῆς χρονικῆς αὐξήσεως, ἐὰν ἡ λήγουσα ἐπιτρέπῃ τοῦτο, ἀπεῖχον, ἀπήγαγον, ἀπήρεικα, παρήρχετο.

ΙΙ΄. Συζυγία τῶν εἰς μι.[1]

167. Ἡ τῶν εἰς -μι συζυγία γίνεται

α΄) Ἐκ φωνηεντολήκτου θέματος, ἢ

β΄) Ἐκ συμφωνολήκτου.

168. Τὸ ρηματικὸν θέμα εἰς τὰ φωνηεντόληκτα εἶναι μακρόν, η, ω, ῡ· ἢ βραχύ, α, ε, ο, υ.

Ἐκ τοῦ μακροῦ σχηματίζονται 1) τὰ ἑνικὰ τοῦ ἐνεστ. τῆς ὁριστ. τῆς ἐνεργ. φωνῆς, ἡ ὑποτακτικὴ καὶ 2) ὁ ἀόρ. β΄ πανταχοῦ, πλὴν ἐν τῇ εὐκτ. καὶ καὶ πρὸ τοῦ -ντ.

Ἐκ δὲ τοῦ βραχέος τὰ λοιπά.

Ἐνεστ. τίθη-μι, δίδω-μι, ἵστη-μι, δείκνῡ-μι
πλ. τίθε-μεν, δίδο-μεν, ἵστα-μεν, δείκνῠ-μεν.
ἀόρ. β΄ ἔστην, ἀλλὰ ἱστα-ίη-ν, στα-ίην,
στάντες, θέντες, δόντες.

---

[1] Ἡ Ν. Ἑλληνικὴ τὰ εἰς μι ρήματα δὲν ἔχει, ἐκφέρει δὲ ταῦτα παρενθέτουσα ν ἢ ἄλλως κατὰ τὰ εἰς ω βαρύτονα· οὕτω στήνω, δίνω, δώνω καὶ δίδω, θέτω, σβύνω, ζεύγω καὶ ζευγνύω, δείχνω καὶ δεικνύω καὶ κατὰ τὰ συνῃρημένα κρεμῶ, κερνῶ καὶ κιρνῶ, πετῶ, στρώνω, ζώνω κλπ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

169. Καταλήξεις γενικῶς μὲν ἔχει ἡ συζ. τῶν εἰς μι τὰς ἐν § 148, εἰδικῶς δὲ ἐν τῇ ἐνεργητικῇ φωνῇ τὰς ἑπομένας·

α'. Ἐν τῷ ἐνεστ. τῆς ὁριστ. ἐν τῷ ἑνικῷ -μι, -ς, -σι καὶ ἐν τῷ πληθ. ᾶσι (ἐκ τοῦ ανσι).

β'. Ἡ εὐκτικὴ σχηματίζεται διὰ τῆς συλλαβῆς -ιη, ὡς ἡ τῶν συνῃρημένων ρημ. καὶ ὁ παθ. ἀόρ. α' τῶν εἰς ω ρημάτων.

καὶ ἐν τῷ δυϊκῷ καὶ πληθ. διὰ τοῦ ι·

τὸ ι ἑνοῦται μετὰ τοῦ θεματικοῦ φωνήεντος καὶ τονίζεται.

γ'. Ἡ ἀπαρέμφατος ἔχει ἐν τῇ ἐνεργ. φωνῇ κατάληξιν -ναι καὶ ἐν μὲν τῷ ἐνεστ. προστίθεται εἰς τὸ βραχὺ θέμα, ἐν δὲ τῷ ἀορ. β' εἰς τὸ μακρόν, ἱστάναι, στῆναι.

δ'. Τὸ 3 πληθ. τοῦ παρτ. καὶ ἀορ. β' ἔχει κατάληξιν -σαν.

ε'. Ἡ κατάληξις -σαι καὶ σο τοῦ 2 ἑνικ. προσ. τῆς μέσης φωνῆς δὲν ἀποβάλλει τὸ σ- ἐν τῷ ἐνεστ. καὶ παρτ.

ς'. Τῆς προστακτικῆς τὸ 2 ἑνικ. πρόσ. σχηματίζεται ἐν μὲν τῷ ἐνεστῶτι τῆς ἐνεργ. κατὰ τὰ συνῃρημένα (τίθει, ἵστη, δίδου, δείκνῡ), ἐν δὲ τῷ ἀορ. β' τοῦ μὲν τίθημι, δίδωμι εἰς -ς· -θές, δός, ἕς (ἵημι) καὶ εἰς θι, στῆθι.

ζ'. Ὁ ἐνεργ. παρατ. τοῦ τίθημι, ἵημι, δίδωμι, δείκνυμι ἐν τῷ ἑνκ. ἔχει καὶ ἄλλον τύπον κατὰ τὰ εἰς ω· ἐτίθουν (ἐτίθεον), ἐδίδουν (ἐδίδοον). Τὸν τύπον τοῦτον τὸ δίδωμι καὶ τίθημι ἔχει ἐν τῷ 2 καὶ 3 ἑνικῷ προσώπῳ.

170. Τῶν εἰς μι ρημάτων·

α'. Τὰ ἐκ φωνηεντολήκτου θέματος λαμβάνουσιν ἐν ἀρχῇ ἀναδιπλασιασμὸν διὰ τοῦ ι ἐν τῷ ἐνεστῶτι, ἐν τέλει δὲ τὰς προσωπικὰς καταλήξεις (§ 169, α'), θ. θη-, τί-θη-μι, θ. δω-, δί-δω-μι, θ. στη-, ἵστημι (ἐκ τοῦ σί-στημι).

β'. Τὰ ἐκ συμφωνολήκτου θέματος ἐπαυξάνονται διὰ -νυ· δείκνυ-μι.

Ἐὰν τὸ -νυ προστεθῇ εἰς θέμα λῆγον εἰς -σ (σιγμόληκτον), τὸ σ ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ ν· ὅθεν ὁ ἐνεστ. λήγει εἰς ν-νυμι· θ. σβεσ-, σβέν-νυμι. θ. ρωσ-, ρών-νυμι.

Τὸ ὄλ-λυμι ἔγεινε κατ' ἀφομοίωσιν τοῦ ν εἰς λ (ὄλ-νυμι) ὄλ-λυμι·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 171 α΄. Ἐνεργη-

Ἐνεστώς, Παρατατικός.

Ὁριστικὴ ἐνεστῶτος	ἑν.	τί-θη-μι	ἵ-η-μι	δί-δω-μι	ἵ-στη-μι
		τί-θη-ς	ἵ-η-ς	δί-δω-ς	ἵ-στη-ς
		τί-θη-σι(ν)	ἵ-η-σι(ν)	δί-δω-σι(ν)	ἵ-στη-σι(ν)
	δυϊ.	τί-θε-τον	ἵ-ε-τον	δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
		τί-θε-τον	ἵ-ε-τον	δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
	πλ.	τί-θε-μεν	ἵ-ε-μεν	δί-δο-μεν	ἵ-στα-μεν
		τί-θε-τε	ἵ-ε-τε	δί-δο-τε	ἵ-στα-τε
		τι-θέ-ασι(ν)	ἱ-ᾶσι(ν) [συναιρ.]	δι-δό ασι(ν)	ἱ-στᾶ-σι(ν) [συνηρ.]
Παρατατικός	ἑν.	ἐ-τί-θη-ν	ἵ-ειν ἀνωμάλως	ἐ-δί-δουν κατὰ τὰ	ἵ-στη-ν
		ἐ-τί-θεις κατὰ τὰ	ἵ-εις καὶ κατὰ τὰ	ἐ-δί-δους συνηρημ.	ἵ-στη-ς
		ἐ-τί-θει συνηρημένα	ἵ-ει συνηρημ.	ἐ-δί-δου	ἵ-στη
	δυϊ.	ἐ-τί-θε-τον	ἵ-ε-τον	ἐ-δί-δο-τον	ἵ-στα-τον
		ἐ-τι-θέ-την	ἱ-έ-την	ἐ-δι-δό-την	ἱ-στά-την
	πλ.	ἐ-τί-θε-μεν	ἵ-ε-μεν	ἐ-δί-δο-μεν	ἵ-στα-μεν
		ἐ-τί-θε-τε	ἵ-ε-τε	ἐ-δί-δο-τε	ἵ-στα-τε
		ἐ-τί-θε-σαν	ἵ-ε-σαν	ἐ-δί-δο-σαν	ἵ-στα-σαν
Ὑποτακτική	ἑν.	τι-θῶ (συνηρ. ἐκ τοῦ	ἱ-ῶ (συνηρ. ἐκ	δι-δῶ (συνηρημ. ἐκ	ἱ-στῶ (συνηρ. ἐκ τοῦ
		τι-θῇς [τιθέω)	ἱ-ῇς τοῦ ἱέω)	δι-δῷς τοῦ διδώ-ω)	ἱ-στῇς ἱ-στή-ω)
		τι-θῇ	ἱ-ῇ	δι-δῷ	ἱ-στῇ
	δυϊ.	τι-θῆ-τον	ἱ-ῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἱ-στῆ-τον
		τι-θῆ-τον	ἱ-ῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἱ-στῆ-τον
	πλ.	τι-θῶ-μεν	ἱ-ῶ-μεν	δι-δῶ-μεν	ἱ-στῶ-μεν
		τι-θῆ-τε	ἱ-ῆ-τε	δι-δῶ-τε	ἱ-στῆ-τε
		τι-θῶ-σιν	ἱ-ῶ-σι(ν)	δι-δῶ-σιν	ἱ-στῶ-σι(ν)
Εὐκτική	ἑν.	τι-θε-ίη-ν	ἱ-ε ίη-ν	δι-δο-ίη-ν	ἱ-στα-ίη-ν
		τι-θε-ίη-ς	ἱ-ε-ίη-ς	δι-δο-ίη-ς	ἱ-στα-ίη-ς
		τι-θε-ίη	ἱ-ε-ίη	δι-δο-ίη	ἱ-στα-ίη
	δυϊ.	τι θε-ίη-τον τιθεῖτον	ἱ-ε-ίη-τον ἱεῖτον	δι-δο-ίη τον διδοῖτον	ἱ-στα-ίη-τον
		τι-θε-ιή-την τιθείτην	ἱ-ε-ιή-την ἱείτην	δι-δο-ιή-την διδοίτην	ἱ-στα-ιή-την
	πλ.	τι-θε-ίη-μεν τιθεῖμεν	ἱ-ε-ίη-μεν ἱεῖμεν	δι-δο-ίη-μεν διδοῖμεν	ἱ-στα-ίη-μεν ἱσταῖμεν
		τι-θε-ίη-τε τιθεῖτε	ἱ-ε-ίη-τε ἱεῖτε	δι-δο-ίη-τε διδοῖτε	ἱ-στα-ίητε ἱσταῖτε
		τι-θε-ίη-σαν τιθεῖεν	ἱ-ε-ίη-σαν ἱεῖεν	δι-δο-ίη-σαν διδοῖεν	ἱ-στα-ίη-σαν ἱσταῖεν
Προστακτική	ἑν.	τί-θει (κατὰ τὰ συνη-	ἵ-ει (κατὰ τὰ	δί-δου (κατὰ τὰ	ἵ-στη (κατὰ τὰ
		τι-θέ-τω ρημένα)	ἱ-έ-τω συνηρ.)	δι-δό-τω συνηρημ.)	ἱ-στά-τω συνηρημ.)
		τί-θε-τον	ἵ-ε-τον	δί-δο τον	ἵ-στα-τον
	δυϊ.	τι-θέ-των	ἱ-έ-των	δι-δό-των	ἱ-στά-των
		τί-θε-τε	ἵ-ε-τε	δί-δο-τε	ἵ-στα-τε
	πλ.	τι-θέ-ντων καὶ	ἱ-έ-ντων καὶ	δι-δό-ντων καὶ	ἱ-στά-ντων καὶ
		τι-θέ-τωσαν	ἱ-έ-τωσαν	δι-δό-τωσαν	ἱ-στά-τωσαν
Ἀπαρ.		τι-θέ-ναι	ἱ-έ-ναι	δι-δό-ναι	ἱ-στά-ναι
Μετοχ.		τι-θεὶς τι-θέ-ντ-ος	ἱ-εὶς ἱ-έ-ντ-ος	δι-δοὺς δι-δό-ντ-ος	ἱ-στὰς ἱ-στά-ντ-ος
		τι-θεῖσα τι-θείσης	ἱ-εῖ-σα ἱ-εί-σης	δι-δοῦσα δι-δούσης	ἱ-στᾶσα ἱ-στάσης
		τι-θὲ-ν τι-θέ-ντ-ος	ἱ-έ-ν ἱ-έ-ντ-ος	δι-δὸ-ν δι-δό-ντ-ος	ἱ-στὰ-ν ἱ-στά-ντ-ος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τικὴ φωνή.

ἀόριστος β'.

			ἔστην ἄνευ συνδετικοῦ φω- νήεντος ἀόρ. § 124
Ἀόρ. α'. { ἔ-θη-κα, ἔ-θη-κας, ἔ-θη-κε(ν) ἔ-θε-τον ἐ-θέ-την ἔ-θε-μεν ἔ-θε-τε ἔ-θε-σαν	Ἀόρ. α'. { ἧ-κα, ἧ-κα-ς, ἧ-κε(ν) εἷ-τον εἵ-την εἷ-μεν εἷ-τε εἷ-σαν	Ἀόρ. α'. { ἔ-δω-κ-α, ἔ-δω-κ-α-ς, ἔ δω-κ-ε(ν) ἔ-δο-τον ἐ-δό-την ἔ-δο-μεν ἔ-δο-τε ἔ-δο-σαν	ἔ-στη-ν ἔ στη-ς ἔ-στη ἔ-στη-τον ἐ-στή-την ἔ-στη-μεν ἔ-στη-τε ἔ-στη-σαν Τὸ συνδετ. φωνῆεν ὁ ἀόρ. β' ἔχει μακρὸν εἰς πάντας τοὺς τύπους τῆς ὁριστικῆς.
θῶ (συνηρ. ἐκ τοῦ θέ-ω) θῇς θῇ θῆ-τον θῆ-τον θῶ-μεν θῆ-τε θῶ-σι(ν)	ὧ (συνηρ. ἐκ τοῦ ἕω) ἧς ἧ ἧ-τον ἧ-τον ὧ-μεν ἧ-τε ὧ-σι(ν)	δῶ (συνηρ. ἐκ τοῦ δό-ω) δῷς δῷ δῶ-τον δῶ-τον δῶ-μεν δῶ-τε δῶ-σι(ν)	στῶ (συνηρ. ἐκ τοῦ στήω) στῇς στῇ στῆ-τον στῆ-τον στῶ-μεν στῆ-τε στῶ-σι(ν)
θε-ίην θε-ίης θε-ίη θε-ίη-τον θεῖτον θε-ιή-την θείτην θε-ίη-μεν θεῖμεν θε-ίη-τε θεῖτε θε-ίη-σαν θεῖεν	ε-ἵη-ν ε-ἵη-ς ε-ἵη ε-ἵη-τον εἷτον ε-ἱή-την εἵτην ε-ἵημεν εἷμεν ε-ἵη-τε εἷτε ε-ἵη-σαν εἷεν	δο-ίη-ν δο-ίη-ς δο-ίη δο-ίη-τον δοῖτον δο-ιή-την δοίτην δο-ίη-μεν δοῖμεν δο-ίη-τε δοῖτε δο-ίη-σαν δοῖεν	στα-ίη-ν στα-ίη-ς στα-ίη στα-ίη-τον σταῖτον στα-ιή-την σταίτην στα-ίη-μεν σταῖμεν στα-ίη-τε σταῖτε στα-ίη-σαν σταῖεν
θέ-ς (σύνθες, περίθες) θέ-τω θέ-τον θέ-των θέ-τε (σύνθετε, περί- θέ-τωσαν θετε) θέ-ντων	ἕ-ς (ἄφες) ἕ-τω ἕ-τον ἕ-των ἕ-τε ἕ-ντων καὶ ἕ-τωσαν	δό-ς (πρόδος, ἀπόδος) δό-τω δό-τον δό-των δό-τε (πρόδοτε, ἀπό- δό-τωσαν δοτε) δό-ντων	στῆ-θι στή-τω στῆ-τον στή-των στῆ-τε στήτωσαν στάντων Τὸ θεματικὸν φωνῆεν ἔχει μακρὸν εἰς πάντας τοὺς τύπους προστ. ἢ ἀπαρ. ἐκτὸς πρὸ τοῦ ντ.
θεῖ-ναι	εἷ-ναι	δοῦ-ναι	στῆ-ναι
θείς θέ-ντ-ος θεῖσα θείσης θέ-ν θέ-ντ-ος	εἵς ἕντος εἷσα εἵσης ἕν ἕντος	δούς δό-ντ-ος δοῦσα δούσης δό-ν δό-ντ-ος	στάς στά-ντ-ος στᾶσα στάσης στά-ν στά-ντ-ος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 172. Μέ-

Ἐνεστώς, παρατατικός.

Ὁριστικὴ Ἐνεστὼς	ἑν.	τί-θε-μαι	ἵ-ε-μαι	δί-δο-μαι	ἵ στα-μαι
		τί-θε-σαι	ἵ-ε-σαι	δί-δο-σαι	ἵ-στα-σαι
		τί-θε-ται	ἵ-ε-ται	δί-δο-ται	ἵ-στα-ται
	δυϊ.	τί θε-σθον	ἵ-ε-σθον	δί-δο-σθον	ἵστα-σθον
		τί-θε-σθον	ἵ-ε-σθον	δί-δο-σθον	ἵ-στα-σθον
	πλ.	τι-θέ-μεθα	ἱ-έ-με-θα	δι-δό-μεθα	ἱ-στά-μεθα
		τί-θε-σθε	ἵ-ε-σθε	δί-δο-σθε	ἵ-στα-σθε
		τί-θε-νται	ἵ-εν-ται	δί-δο-νται	ἵ-στα-νται
Παρατατικὸς	ἑν.	ἐ-τι-θέ-μην	ἱ-έ-μην	ἐ-δι-δό-μην	ἱ-στά-μην
		ἐ-τί-θε-σο	ἵ-ε-σο	ἐ-δί-δο-σο	ἵ-στα-σο
		ἐ-τί-θε-το	ἵ-ε-το	ἐ-δί-δο-το	ἵ-στα-το
	δυϊ.	ἐ-τί-θε-σθον	ἵ-ε-σθον	ἐ-δί-δο-σθον	ἵ-στα-σθον
		-ἐτι-θέ-σθην	ἱ-έ-σθην	ἐ-δι-δό-σθην	ἱ-στά-σθην
	πλ·	ἐ-τι-θέ-με-θα	ἱ-έ-μεθα	ἐ-δι-δό-μεθα	ἱ-στά-μεθα
		ἐ-τί-θε-σθε	ἵ-ε-σθε	ἐ-δί-δο-σθε	ἵ-στα-σθε
		ἐ-τί-θεν-το	ἵ-ε-ν-το	ἐ-δί-δο-ντο	ἵ-στα-ντο
Ὑποτακτικὴ	ἑν.	τι-θῶ-μαι (συ-	ἱ-ῶ-μαι (συνηρ.)	δι-δῶ-μαι (συ-	ἱ-στῶ-μαι (συνηρ.)
		τι-θῇ νηρ.)	ἱ-ῇ	δι-δῷ νηρ.)	ἱ-στῇ
		τι-θῆ-ται	ἱ-ῆ-ται	δι-δῶται	ἱ-στῆ-ται
	δυϊ.	τι-θῆ-σθον	ἱ-ῆ-σθον	δι-δῶ-σθον	ἱ-στῆ-σθον
		τι θῆ-σθον	ἱ-ῆ-σθον	δι-δῶ-σθον	ἱ-στῆ-σθον
	πλ.	τι-θώ-με-θα	ἱ-ώ-μεθα	δι δώ-μεθα	ἱ-στώ-μεθα
		τι-θῆ-σθε	ἱ-ῆ-σθε	δι-δῶ-σθε	ἱ-στῆ-σθε
		τι-θῶ-νται	ἱ-ῶν-ται	δι-δῶ-νται	ἱ-στῶ-νται
Εὐκτικὴ	ἑν.	τι-θε-ί-μην	ἱ-ε-ί-μην	δι-δο-ί-μην	ἱ-στα-ί-μην
		τι-θε-ῖ-ο	ἱ-ε-ῖ-ο	δι-δο-ῖ-ο	ἱ-στα-ῖ-ο
		τι-θε-ῖ-το	ἱ-ε-ῖ-το	δι-δο-ῖ-το	ἱ-στα-ῖτο
	δυϊ.	τι-θε-ῖ-σθον	ἱ-ε-ῖ-σθον	δι-δο-ῖ-σθον	ἱ-στα-ῖ-σθον
		τι-θε-ί-σθην	ἱ-ε-ί-σθην	δι-δο-ί-σθην	ἱ-στα-ί-σθην
	πλ.	τι-θε-ί-μεθα	ἱ-ε-ί-μεθα	δι-δο-ί-μεθα	ἱ-στα-ί-μεθα
		τι-θε-ῖ-σθε	ἱ-ε-ῖ-σθε	δι-δο-ῖ-σθε	ἱ-στα-ῖ-σθε
		τι-θε-ῖ-ντο	ἱ-ε-ῖ-ντο	δι-δο-ῖ-ντο	ἱ-στα-ῖ-ντο
Προστακτικὴ	ἑν.	τί-θε-σο	ἵ-ε-σο	δί-δο-σο	ἵ-στα-σο
		τι-θέ-σθω	ἱ-έ-σθω	δι-δό-σθω	ἱ-στά-σθω
	δυϊ.	τί-θε-σθον	ἵ-ε-σθον	δί-δο-σθον	ἵ-στα-σθον
		τι-θέ-σθων	ἱ-έ-σθων	δι-δό-σθων	ἱ-στά-σθων
	πλ.	τί-θε-σθε	ἵ-ε-σθε	δί-δο-σθε	ἵ-στα-σθε
		τι-θέ-σθω-σαν	ἱ-έ-σθωσαν	δι-δό-σθωσαν	ἱ-στά-σθωσαν
		τι-θέ-σθων	ἱ-έ-σθων	δι-δό-σθων	ἱ-στά-σθων
Ἀπαρ.		τί-θε-σθαι	ἵ-ε-σθαι	δί-δο-σθαι	ἵ-στα-σθαι
Μετοχὴ		τι-θέ-με-νος, η, ον	ἱ-έ-μενος η, ον	δι-δό-μενος, η, ον	ἱ-στά-μενος, η, ον,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στη φωνή

ἀόριστος β΄.

			Ἀόρ. β΄ μέσος ἐλλείπει ἐκ τοῦ ἵστημι, ὡς παράδειγμα ἄνευ συνδετικοῦ φωνήεντος ἀόρ. β΄ μέσου ἐκ θέμ. εἰς -α κεῖται τὸ ἐπριάμην, οὗ ἐνεστ. ὠνοῦμαι.
ἐ-θέ-μην	εἵ-μην	ἐ-δό-μην	ἐ-πρι-άμην
ἔ-θου (συνῃρ.)	εἶ-σο (συνῃρ.)	ἔ-δου (συνῃρ.)	ἐπρί-ω (συνῃρ.)
ἔ-θε-το	εἶ-το	ἔ-δο-το	ἐ-πρία-το
ἔ-θε-σθον	εἶ-σθον	ἔ-δο-σθον	ἐ-πρίασθον
ἐ-θέ-σθην	εἵ-σθην	ἐ-δό-σθην	ἐ-πριά-σθην
ἐ-θέ-μεθα	εἵ-μεθα	ἐ-δό-μεθα	ἐ-πριά-μεθα
ἔ-θε-σθε	εἶ-σθε	ἔ-δο-σθε	ἐ-πρία-σθε
ἔ-θε-ντο	εἶ-ντο	ἔ-δο-ντο	ἐ-πρία-ντο
θῶ-μαι (συνῃρ.)	ὧ-μαι (συνῃρ.)	δῶ-μαι (συνῃρ.)	πρίω-μαι (συνῃρ.)
θῇ	ᾗ	δῷ	πρίῃ
θῆ-ται	ἧ-ται	δῶ-ται	πρίη-ται } Τονίζεται ἀνωμάλως ὡς τὸ δύναμαι, ἐπίσταμαι.
θῆ-σθον	ἧ-σθον	δῶ-σθον	πρίη-σθον
θῆ-σθον	ἧ-σθον	δῶ-σθον	πρίη-σθον
θώ-μεθα	ὥ-μεθα	δώ-μεθα	πριώ-μεθα
θῆ-σθε	ἧ-σθε	δῶ-σθε	πρίη-σθε
θῶ-νται	ὧ-νται	δῶν-τε	πρίω-νται
θε-ί-μην	ε-ἵ-μην	δο-ί-μην	πρια-ί-μην
θε-ῖ-ο	εἶ-σο	δο-ῖ-ο	πρία-ι-ο
θε-ῖ-το	ε-ἶ-το	δο-ῖ-το	πρία-ι-το
θε-ῖ-σθον	ε-ἶ-σθον	δο-ῖ-σθον	πρία-ι-σθον
θε-ί-σθην	ε-ἵ-σθην	δο-ί-σθην	πρια-ί-σθην
θε-ί-μεθα	ε-ἵ-μεθα	δο-ί-μεθα	πρια-ί-μεθα
θε-ῖ-σθε	ε-ἶ-σθε	δο-ῖ-σθε	πρία-ι-σθε
θε-ῖ-ντο	ε-ἶντο	δο-ῖ-ντο	πρί-α-ι-ντο
θοῦ (συνῃρ.) (προσθοῦ, ἀπόθου)	οὗ (συνῃρ.) (ἀφοῦ)	δοῦ (συνῃρ.) (ἀπόδου)	πρίω (συνῃρ.)
θέ-σθω	ἕ-σθω	δό-σθω	πριά-σθω
θέ-σθον	ἕ-σθον	δό-σθον	πρία-σθον
θέ-σθων	ἕ-σθων	δό-σθων	πριά-σθων
θέ-σθε (πρόθεσθε)	ἕ-σθε (ἄφεσθε)	δό-σθε (ἀπόδοσθε)	πρία-σθε
θέ-σθωσαν	ἕ-σθωσαν	δό-σθωσαν	πριά-σθωσαν
θέ-σθων	ἕ-σθων	δό-σθων	πριά-σθων
θέ-σθαι	ἕ-σθαι	δό-σθαι	πρία-σθαι
θέ-μενος, η, ον	ἕ-μενος, η, ον	δό-μενος, η, ον	πριά-μενος, η, ον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§ 173. Παράδειγμα ῥήματος εἰς νυμι.

α΄. Σχηματισμὸς ἐνεστ. καὶ παρατ. ἐνεργ. καὶ μέσου.

		Ἐνεργητικόν	Μέσον (παθ.)
Ἐνεστὼς ὁριστικῆς	ἑν.	δείκνῡ μι	δείκνῠ-μαι
		δείκνῡ-ς	δείκνῠ-σαι
		δείκνῡ-σι	δείκνῠ-ται
	δυϊ.	δείκνῠ-τον	δείκνυ-σθον
		δείκνῠ-τον	δείκνυ-σθον
	πλ.	δείκνῠ-μεν	δεικνύ-μεθα
		δείκνῠ-τε	δείκνυ-σθε
		δεικνῠ' ασι(ν)	δείκνυ-νται
Παρατατικός	ἑν.	ἐ δείκνῡ-ν	ἐ-δεικνύ-μην
		ἐ-δείκνῡ-ς	ἐ-δείκνῠ-σο
		ἐ δείκνῡ	ἐ-δείκνῠ-το
	δυϊ.	ἐ-δείκνῠ-τον	ἐ-δείκνυ-σθον
		ἐ δεικνῠ'-την	ἐ-δεικνύ-σθην
	πλ.	ἐ-δείκνῠ-μεν	ἐ-δεικνύμεθα
		ἐ-δείκνῠ-τε	ἐ-δείκνυ-σθε
		ἐ-δείκνῠ-σαν	ἐ-δείκνυ-ντο
Ὑπτ.	ἑν.	δεικνύ-ω δεικνύ-ῃς κλ. (ὁμαλῶς ὡς τὸ δεικνύω)	δεικνύ-ωμαι δεικνύ-ῃ κλ. (ὁμαλῶς ὡς τὸ δεικνύω)
Εὐκτ.	ἑν.	δεικνύ-ο-ι-μι κλ. δεικνύ-ο-ι-ς	δεικνυ-ο-ί-μην δεικνύ-ο-ι-ο κλ.
Προστακτική	ἑν.	δείκνυ	δείκνυ-σο
		δεικνύ-τω	δεικνύ-σθω
	δυϊ.	δείκνυ-τον	δείκνυ-σθον
		δεικνύ-των	δεικνύ-σθων
	πλ.	δείκνυ-τε	δείκνυ-σθε
		δεικνύ-τωσαν καὶ -ντων	δεικνύ-σθωσαν καὶ δεικνύσθων
Ἀπαρ.		δεικνύ-ναι	δείκνυ-σθαι
Μετοχ.		δεικνύς γεν. δεικνύ-ντος δεικνῦ-σα » δεικνύ-σης δεικνύν » δεικνύ-ντος	δεικνύ-μενος -μένη -μενον

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

174. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν εἰς μι.

α'. Οἱ ἄλλοι χρόνοι τῶν εἰς μι σχηματίζονται τῶν μὲν φωνηεντόληκτον θέμα ἐχόντων κατὰ τὰ εἰς άω, έω, όω, τῶν δὲ συμφωνόληκτον κατὰ τὰ εἰς ω συμφωνόληκτα.

Μέλ.	ἐνεργητικὸς	θή-σω	δώ-σω	στή σω	δεί-ξω
	μέσος	θή-σομαι	δώ-σομαι	στή-σομαι	δεί-ξομαι
Ἀόρ.	ἐνεργητικὸς	ἔθη-κα	ἔδω-κα	ἔστη-σα	ἔδειξα
	μέσος			ἐστη-σάμην	ἐδειξάμην
Παρακείμ.	ἐνεργητικὸς	τέθεικα	δέδωκα	ἕστηκα	δέδειχα
		καὶ τέθηκα		(στήσας ἔχω)	
	μέσος	τέθειμαι	δέδομαι	ὑπρ. εἱστήκειν	δέδειγμαι
	παθητικὸς	κεῖμαι		καὶ ἑστήκειν	
Ἀόρ. παθ.		ἐ-τ-έθην	ἐ-δό-θην	ἐ-στά-θην	ἐδείχ-θην
Μέλλ. παθ.		τε-θή-σομαι	δο-θήσομαι	στα-θήσομαι	δειχ-θήσομαι

β'. Ὁ παρακείμενος ἕστηκα ἔχει τοὺς ἑπομένους τύπους.

Ὁριστ. πληθ. ἕσταμεν, ἕστατε, ἑστᾶσι(ν).

Ὑποτ. » ἑστῶμεν, ἑστῶσι(ν).

Ἀπαρ. » ἑστάναι

Μετοχ. » ἑστώς, ἑστῶσα, ἑστώς.

Ὑπερσ. 3 πλ. ἕστασαν.

175. Ἐκ τῶν εἰς-μι ῥημάτων ἀόρ. β' ἔχουσι μόνον τὰ τίθημι, δίδωμι, ἵστημι καὶ ἵημι. Οἱ ἀόρ. β' τοῦ τίθημι, δίδωμι καὶ ἵημι εἰς τὰ ἑνικὰ ἀναπληροῦνται ἐκ τῶν ἀορ. α' ἔθηκα, ἔδωκα καὶ ἧκα.

Τονισμὸς τῶν εἰς μι ῥημάτων.

176. α'. Τῆς ἀπαρεμφάτου ὁ μὲν ἐνεστὼς παροξύνεται, ὁ δὲ ἀόρ. β' προπερισπᾶται· ἱστάναι, τιθέναι, διδόναι, δεικνύναι, θεῖναι, στῆναι, δοῦναι.

β'. Πάντες οἱ τύποι τοῦ ἐνεστ. καὶ ἀορ. β' τῆς εὐκτικῆς τονίζονται ἐπὶ τοῦ ι (§ 109, β)· ἱσταίην, ἱσταίμην, τιθείην, διδοίην, διδοίημεν, διδοῖεν.

γ'. Ὁ ἐνεργ. ἀόρ. β' τῆς προστ. ἐν συνθέσει ἀναβιβάζει τὸν τόνον ἐπὶ τῆς τονιζομένης συλλαβῆς τῆς προθέσεως· ἀνάστηθι, πρόσθεν, συνέκδος, παρένθες.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δ'. Ὁ μέσος ἀόρ. β' τῆς προστακτικῆς τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης, ἀλλὰ μετὰ δισυλλάβου προθέσεως, ἀναβιβάζει τὸν τόνον, θοῦ περίθου, δοῦ ἀπόδου, ἀλλὰ προσθοῦ, ἀλλ' ἀφοῦ, ἐνοῦ, προδοῦ.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. τίθησι, τίθει, καθιστάναι, ὑπανίστανται, δίδωσι, δίδομεν, δέδοται, ἀποστήσονται, ἐτίθεμεν, περιέθηκαν, διδοῖμεν, ἔδωκαν, κατασταθείς, θεῖμεν, προδοθείς, ἔδομεν, τεθείκασιν, ἔστη, θεῖναι, δεικνύναι.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Ὁ λόγος καλὸν τῇ ψυχῇ περιτίθησι σῶμα. 2) Τοὺς κενοὺς ἀσκοὺς τὸ πνεῦμα διΐστησι. 3) Χεῖρα πίπτοντι δίδου. 4) Ὁ Θεὸς πάντα τίθησιν, ὅπως ἐθέλει. 5) Παράστητε ἡμῖν, ὦ θεοί. 6) Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσι μόνος. 7) Οἱ παλαιοὶ ἐπιδεικνύασι τὰ τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα. 8) Ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. 9) Δίκην διδόντων οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες. 10) Δός μοι ποῦ στῶ καὶ τὴν γῆν κινήσω. 11) Ἡ γεωργία πολὺ ἂν ἐπιδοίη, εἴ τις ἆθλα προτιθείη, τοῖς κάλλιστα τὴν γῆν ἐργαζομένοις. 12) Τὸν υἱὸν ἐκθεῖναι ἔδωκε νομεῖ. 13) Φέρε, ὃ ἂν θεὸς διδῷ γενναίως. 14) Μὴ συντίθεσο φιλίαν κακοῖς. 15) Τοῦτον τὸν νόμον ὁ θεὸς τέθεικεν· εἴ τι ἀγαθὸν θέλεις παρὰ σεαυτοῦ λαβέ. 16) Χάρις χάριτι ἀποδίδοται.

Ῥήματα εἰς μι εἶναι τὰ ἑξῆς.

167. α'. Κατὰ τὸ ἵστημι·

1. πί-μ-πλη-μι, μέλ. πλήσω, ἀόρ. ἔπλησα, πρκ. πέπληκα-πί-μπλα-μαι, μέλ. πλησθήσομαι, ἀόρ. ἐπλήσθην, πρκ. πέπλησμαι.

2. πίμ-πρη-μι, μέλ. πρήσω, ἀόρ. ἔπρησα.

3. κί-χρη-μι, μέλ. χρήσω, ἀόρ. ἔχρησα, πθ. πρκ. κέχρη-μαι.

4. ὀ-νί-νημι, μέλ. ὀνήσω, ἀόρ. ὤνησα, μέσ. μέλ. ὀνήσομαι, πθ. ἀόρ. ὠνήθην καὶ β' ὠνήμην, εὐκ. ὀναίμην, ἀπαρ. ὄνασθαι.

5. φημὶ (§ 183).

178. β'. Κατὰ τὸ ἵσταμαι τὰ ἑξῆς ἀποθετικά·

1. ἄγαμαι, μέλ. ἀγάσομαι, ἀόρ. πθ. ἠγάσθην.

2. δύναμαι, σαι (νῃ) κλ., μέλ. δυνήσομαι, πρκ. δεδύνημαι, ἀόρ. ἐδυνήθην καὶ ἠδυνήθην.

3. ἐπίσταμαι, μέλ. ἐπιστήσομαι, ἀόρ. ἠπιστήθην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. κρέμαμαι, μέλ. κρεμήσομαι.

5. πρίαμαι, ἀόρ. β' ἐπριάμην (§ 172).

179. γ'. Κατὰ τὸ τίθημι καὶ τὸ ἵημι (§ 170).

180. δ'. Κατὰ τὸ δίδωμι οὐδὲν ἄλλο σχηματίζεται εἰς μι, ἀλλὰ μόνον ἀόριστοί τινες (§ 182).

181. ε'. Κατὰ τὸ δείκνυμι τὰ ἑξῆς.

α'. τὰ εἰς νυμι· εἶναι δὲ ταῦτα:

1. (κάτ-) ἄγ-νυ-μι, ἀπ. ἀγνύναι, μέλ. (κατ-άξω), ἀόρ. (κατ-έαξα), ἀπ. κατᾶξαι, πρκ. β' κατ-έαγα.

2. ζεύγ-νυ-μι, μέλ. ζεύξω, ἀόρ α' πθ. ἐζεύχθην, ἀόρ. β' παθ. ἐζύγην, πρκ. ἔζευγμαι.

3. μίγνυ-μι, μέλ. μίξω, ἀόρ. ἔμιξα, πρκ. μέμιχα, παθ. μίγ-νυ-μαι, μέλ. μιχ-θήσομαι, ἀόρ. μέσ. ἐμιξάμην, πθ. ἐμίχθην, ἀόρ. β' πθ. ἐμίγην, πρκ. μέμιγμαι.

4. ἀπόλ-λυμι, μέλ. ἀπολῶ, -εῖς, -εῖ κλ., ἀόρ. ἀπώλεσα, πρκ. α' ἀπολώλεκα (= ἔχω ἀπολέσει), β' ἀπόλωλα (εἶμαι χαμένος), μέσ. ἀόρ. β' ἀπωλόμην.

5. ὄμ-νυ-μι, μέλ. ὀμοῦμαι, -εῖ, -εῖται κλ., ἀόρ. ὤμοσα, πρκ. ὀμώμοκα, παθ. ὀμώμοσμαι.

6. πήγ-νυ-μι, μέλ. πήξω, ἀόρ. ἔπηξα, πρκ. πέπηγα, πθ. μέλ. β' παγήσομαι, ἀόρ. β' ἐπάγην.

7. ῥήγ-νυ-μι, μέλ. ῥήξω, ἀόρ. ἔρρηξα, πρκ. β' ἔρρωγα, παθ. ῥήγ-νυμαι, πθ. μέλ. β' ραγήσομαι, πθ. ἀόρ. β' ἐρράγην.

β'. τὰ εἰς -ν-νυμι· εἶναι δὲ ταῦτα:

8. κεράν-νυ-μι, μέλ. κερῶ, -ᾷς, -ᾷ κλ. (§ 150, 1), ἀόρ. ἐκέρασα, πθ. μέλ. κραθήσομαι, ἀόρ. ἐκράθην, πρκ. κέκραμαι.

9. κρεμάν-νυ-μι, μέλ. κρεμῶ, -ᾷς, -ᾷ κλ. (§ 150, 1), ἀόρ. ἐκρέμασα, μέσ. μέλ. κρεμάσομαι, παθ. ἀόρ. ἐκρεμάσθην, πρκ. κρέμαμαι.

10. πετάν-νυ-μι (καὶ πετανύω), μέλ. πετῶ, ᾷς, ᾷ κλ. (§ 150, 1), ἀόρ. ἐπέτασα, πθ. ἀόρ. ἐπετάσθην, πθ. πρκ. πεπέταμαι.

11. σκεδάν-νυ-μι, μέλ. σκεδῶ, ᾷς, ᾷ κλ. (§ 150, 1), ἀόρ. ἐσκέδασα· πθ. ἀόρ. ἐσκεδάσθην, πρκ. ἐσκέδασμαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

12. ἀμφιέν-νυ-μι, μέλ. ἀμφιῶ, εῖς, εῖ, κλ. (§ 150, 1), ἀόρ. ἠμφίεσα, πθ. ἀμφιέν-νυ-μαί τι, μέλ. ἐνδύσομαι, ἀόρ. ἐνέδυν, πρκ. ἐνδέδυκα ἠμφίεσμαι.

13. σβέν-νυ-μι, μέλ. σβέσω, ἀόρ. α' ἔσβεσα, ἀόρ. β' ἔσβην, πρκ. ἔσβεσμαι, μέσ. μέλ. ὡς πθ. σβήσομαι, πθ. ἀόρ. ἐσβέσθην.

14. ζών-νυμι, μελ. ζώσω, ἀόρ. ἔζωσα, πρκ. (ἔζω(σ)μαι.

15. ῥών-νυ-μι, μέλ. ῥώσω, ἀόρ. ἔρρωσα, πθ. ἀόρ. ἐρρώσθην, πρκ. ἔρρωμαι, πρστ. ἔρρωσο, ἀπ. ἐρρῶσθαι.

16. στρών-νυμι, μέλ. στρώσω, ἀόρ. ἔστρωσα, πθ. ἀόρ. ἐστρώθην, πρκ. ἔστρωμαι, μετ. ἐστρωμένος.

Σημ. Πολλὰ ῥήματα εἰς -μι σχηματίζονται καὶ κατὰ τὰ εἰς ω δείκνυμι καὶ δεικνύω, πήγνυμι καὶ πηγνύω, ἀνοίγνυμι καὶ ἀνοίγω.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. ἐπίστασο, δύναται, καταζευγνύναι, δύνωμαι, ἐμπίπρησι, ὄναιο, ὀνήσειεν, σβέννυμεν, ἐρρωμένος, στρώννυς, κατέαξαν, ἐμπίπλατε, ἐμπιπλάς, διαρρηγνύς, ἀπόλλυται, ἐπετάννυτε, ἠμφίεσε, μετημφιεσμένος, διεσκεδασμένος, ἠμφίεσο.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Εἰ μὴ φυλάξεις μικρά, ἀπολεῖς τὰ μείζω. 2) Ἡ σαλαμάνδρα διὰ τοῦ πυρὸς βαδίζουσα κατασβέννυσι τὸ πῦρ. 3) Αἱ μέλιτται τύπτουσαι ἀπόλλυνται. 4) Πῦρ οὐ σβέννυται πῦρ. 5) Ἡ θύρα ἡ ἐμὴ ἀνέῳκτο, ἀνεῴξεται δὲ καὶ νῦν. 6) Ἀρετῆς κλέος οὔ ποτ' ὄλλεῖται. 7) Οὐ πάντα λευκά, οἷς μέλανα οὐ μέμικται. 8) Τὸ δίκαιον μέγα ὀνίνησι τοὺς ἀνθρώπους. 9) Ἀλέξανδρος ἐνέπρησε τὴν Περσέως πόλιν. 10) Προοῦ μᾶλλον τὴν οὐσίαν ἢ τὸ δίκαιον. 11) Κακῶς ἀεὶ μάχονται στρατιαὶ ταραχῆς τε καὶ ἀκοσμίας ἐμπεπλησμέναι. 12) Ἃ σοι τύχη κέχρηκε, ταῦτ' ἀφείλετο. 13) Ἥλιος σκεδάννυσι τὴν ἀχλύν. 14) Οἱ Τύριοι Ἀλεξάνδρῳ τῷ μεγάλῳ οὐκ ἀνέῳξαν τὰς πύλας. 15) Αἱ ὄρνιθες τοῖς πτεροῖς πέτονται, τῷ δὲ ῥάμφει τὰς καλιὰς πήγνυνται. 16) Πολλοὶ τῶν πολεμίων ἀπώλοντο ὑπὸ λιμοῦ. 17) Ἡ γέφυρα κατερράγη. 18) Ὀμώμοκεν ὁ δικαστὴς δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους 19) Χειμὼν κατέαξε τὰς ναῦς τῶν Ἀθηναίων. 20) Χρημάτων οὐκ ἂν πρίαιο ἀρετήν. 21) Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμὼν εὐδαιμονεῖν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀόριστοι β' κατὰ τὰ εἰς μι.

181. Ῥήματά τινα σχηματίζουσιν ἐκ τοῦ μακροῦ θέματος (**α, η, ω, υ,**) ἀόρ. β' κατὰ τὰ εἰς **μι**, ταῦτα δ' εἶναι τὰ ἑξῆς·

α'. Κατὰ τὸ **ἔστην** οἱ· **ἔβην** (βαίνω), **ἔφθην** (φθάνω), **ἀπέδραν** (ἀποδιδράσκω), **ἐπριάμην** (§ 172).

β'. Κατὰ τὸ **ἔβην** οἱ· **ἀπέσβην** (ἀποσβέννυμι), **ἐρρύην** (ῥέω), **ἐχάρην** (χαίρω).

γ'. Κατὰ τὸ **ἔδω** (ἄχρηστον) οἱ· **ἔγνων** (γιγνώσκω), **ἐβίων** (βιόω), **ἑάλων** (ἁλίσκω).

δ'. Διὰ μακροῦ **υ** οἱ· **ἔδυν** (δύομαι), **ἔφυν** (φύω). Σχηματίζονται δ' οἱ ἀόριστοι οὗτοι ὡς ἑξῆς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

	Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατος
Ἑν.	ἔβην	βῶ	βαίην		βῆναι
	ἔβης	βῇς	βαίης	βῆ-θι	
	ἔβη	βῇ	βαίη	βή-τω	Μετοχή
Πλ.	ἔβημεν	βῶμεν	βαῖμεν		βάς, βάντος
	ἔβητε	βῆτε	βαῖτε	βῆ-τε	βᾶσα, βάσης
	ἔβησαν	βῶσι(ν)	βαῖεν	βά-ντων	βάν, βάντος
Ἑν.	ἀπ-έδρα-ν	ἀπο-δρῶ	ἀποδραίην		Ἀπαρέμφατος
	ἀπ-έδρα-ς	ἀπο-δρᾷς	ἀποδραίης		ἀποδρᾶναι
	ἀπ-έδρα	ἀπο-δρᾷ	ἀποδραίη		Μετοχή
Πλ.	ἀπέδραμεν	ἀποδρῶμεν	ἀποδραῖμεν		ἀποδράς-άντος
	ἀπέδρατε	ἀποδρᾶτε	ἀποδραῖτε		ἀποδρᾶσα-άσης
	ἀπέδρασαν	ἀποδρῶσι	ἀποδραῖεν		ἀποδράν-άντος
Ἑν.	ἐρ-ρύην	ῥυῶ	ῥυείην		Ἀπαρέμφατος
	ἐρ-ρύης	ῥυῇς	ῥυείης		ῥυῆναι
	ἐρ-ρύη	ῥυῇ	ῥυείη		Μετοχή
Πλ.	ἐρ-ρύημεν	ῥυῶμεν	ῥυεῖμεν		ῥυείς-έντος
	ἐρ-ρύητε	ῥυῆτε	ῥυεῖτε		ῥυεῖσα-είσης
	ἐρ-ρύησαν	ῥυῶσ((ν)	ῥυεῖεν		ῥυέν-έντος
Ἑν.	ἔ-γνων	γνῶ	γνοίην		Ἀπαρέμφατος
	ἔ-γνως	γνῷς	γνοίης	γνῶ-θι	γνῶναι
	ἔ-γνω	γνῷ	γνοίη	γνώ-τω	Μετοχή
Πλ.	ἔ-γνωμεν	γνῶμεν	γνοῖμεν		γνούς-γνόντος
	ἔ-γνωτε	γνῶτε	γνοῖτε	γνῶ-τε	γνοῦσα-γνούσης
	ἔ-γνωσαν	γνῶσι(ν)	γνοῖεν	γνό-ντων ἢ	γνόν-γνόντος
				γνώ-τωσαν	
Ἑν.	ἔ-δυν	δύω	δυίην		Ἀπαρέμφατος
	ἔ-δυς	δύῃς	δύην	δῦ-θι	δῦναι
	ἔ-δυ	δύῃ		δύ-τω	Μετοχή
Πλ.	ἔ-δυμεν	δύωμεν			δύς-δύντος
	ἔ-δυτε	δύητε		δῦ-τε	δῦσα-δύσης
	ἔ-δυσαν	δύωσι(ν)		δύντων	δύν-δύντος

Ἐπριάμην ἰδὲ § 172.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν.

Ἔφθασεν—ἀνέβησαν—συμβαίνει—συμβῇ—τοῖς παραβᾶσι—γνῶναι—ἀποδρᾶναι—γνοὺς—βιῶναι—ἁλῶναι—γνοῖεν.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.

1) Οἱ Ἀθηναῖοι ἔφθασαν τοὺς Πέρσας ἀφικόμενοι εἰς τὴν πόλιν.—2) Ἀφροδίτη ἀναδῦναι λέγεται ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῆς θαλάσσης.—3) Θαλῆς ἐρωτηθεὶς τί δύσκολον, ἔφη· τὸ ἑαυτὸν γνῶναι. 4) Τὴν τύχην, ἐάν τι παρὰ δόξαν συμβῇ, αἰτιώμεθα.—5) Τῷ δεκάτῳ ἔτει Τροία ἑάλω. — 6) Οὐκ ἂν πρίαιο ἀρετὴν χρημάτων. — 7) Πόσον χρόνον βιῴης ;—8) Ἃ δρᾷ τις καὶ πείσεται.—9) Ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων παρὰ Λοκροῖς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεται.—10) Κλεαίνετος οἰκίαν ἐπρίατο παρὰ Ναυσικράτους εἴκοσι μνῶν. — 11) Ὁ ἥλιος καταδὺς οὐδένα τῶν ζώντων εὐφραίνει.—12) Ὕβρις κακὸν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφυ. — 13) Σκιπίων τέτταρα καὶ πεντήκοντα ἔτη βιοὺς οὐδὲν οὔτε ἐπρίατο, οὔτε ἀπέδοτο· οὕτως ὀλίγων ἐδεῖτο.—14) Ἡρακλῆς καὶ Ὀρφεὺς ζῶντες εἰς Ἅδου κατέβησαν.—15) Συγγνῶμεν τοῖς ἄλλοις τὰ ἁμαρτήματα.

Ῥήματα ἐλλιπῆ.

183. α΄. φημὶ (θέμα φα-, φη-) = λέγω.

		Ὁριστική		Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτικ.	Ἀπαρέμφατον
Ἐνεστώς	Ἑν.	φημὶ		φῶ	φαίη-ν		
		φῄ-ς		φῇς	φαίη-ς	φά-θι καὶ φαθὶ	φάναι
							Μετοχή
		φη-σί(ν)	ἐγκλίνονται	φῇ	φαίη	φά-τω	φάσκων
	Δ.	φα-τὸν		φῆ-τον	φαῖ-τον	φά-τον	ουσα, ον
		φα-τὸν		φῆ-τον	φαί-την	φά-των	
	Πλ.	φα-μὲν		φῶ-μεν	φαῖ-μεν		Μέλ. φή-σω
		φα-τὲ		φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε	Ὁρ. Ἀόρ. α΄.
		φα-σί(ν)		φῶ-σι	φαῖ-εν	φά-ντω-ν	ἔφη-σα

Παρατατικὸς ἔφη-ν, ἔφη-ς καὶ ἔφη σθα, ἔφη· ἔφατον, ἐφά-την, ἔφα-μεν, ἔφα-τε, ἔφα-σαν.

Σύνθετα τοῦ φημί· ἀπόφημι (= ἀρνοῦμαι), ἀπόφης, σύμφημι (= συμφωνῶ, ἐπιβεβαιῶ), σύμφης, οὔ φημι = ἀρνοῦμαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Τὸ ἔφην καὶ φάναι ἔχουσι καὶ ἀορ. σημασίαν.

184. β′) **Εἰμὶ** (θέμα ἐσ-)=εἶμαι, ὑπάρχω.[1]

		Ὁριστικὴ	Ὑποτακτ.	Εὐκτικὴ	Προστακτ.	Ἀπαρέμφατον
Ἐνεστὼς	Ἑν.	εἰ-μὶ	ὦ	εἴην		εἶναι
		εἶ	ᾖς	εἴη-ς	ἴσ-θι	
		ἐσ-τὶ(ν)	ᾖ	εἴη	ἔσ-τω	Μετοχὴ
	Δ.	ἐσ-τὸν	ἦ-τον	εἶ-τον	ἔσ-τον	ὤν· ὄντος,
		ἐσ-τὸν	ἦ-τον	εἴ-την	ἔσ-των	οὖσα, οὔσης
	Πλ.	ἐσ-μὲν	ὦ-μεν	(εἴημεν) εἶμεν		ὄν, ὄντος
		ἐσ-τὲ	ἦ-τε	(εἴη-τε) εἶτε	ἔσ-τε	πάρειμι, πάρει
		εἰ-σὶ(ν)	ὦ-σι(ν)	(εἴη-σαν) εἶεν	ἔστων καὶ ἔστωσαν	μετοχ. παρὼν

Παρατ. ἦν καὶ ἦ, ἦσθα, ἦν, ἦσ-τον, ἤστην, ἦμεν, ἦτε, ἦσαν.

Μέλλων, ἔσομαι (ἐκ θέμ. ἐσ- ἀντὶ ἔσ-σομαι), ἔσει (ἔσῃ), ἔσται (ἐκ τοῦ ἔσεται), ἔσεσθον, ἔσεσθον, ἐσόμεθα, ἔσεσθε, ἔσονται.

Τοὺς ἄλλους χρόνους τὸ εἰμὶ δανείζεται ἀπὸ τὸ γίγνομαι.

Ἀόρ. ἐγενόμην, ἐγένου κλ. Παρκ. γέγονα, ὑπερσ. ἐγεγόνειν.

Σύνθετα τοῦ εἰμί, πάρειμι, πάρει, πάρεστι. Ὑποτ. παρῶ. Ἀπαρ. παρεῖναι· οὕτω μέτειμι, πρόσ-ειμι, ἄπ-ειμι, σύν-ειμι, περί-ειμι, πάρειμι (εἶμαι παρών), ἄπειμι (εἶμαι ἀπών), σύνειμι (συζῶ μετά τινος), περίειμι (εἶμαι πέριξ, ὑπερέχω), μέτεστί μοί τινος (=μετέχω τινός).

Τὸ ἔστι παροξύνεται 1) μετὰ τοῦ ὡς κλ. (§ 11 σημ. β′)· 2) ἔστι =ἔξεστιν (εἶνε ἐπιτετραμμένον)· 3) ἔστι=εἶναι δυνατόν.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν. Ἔσται—ἀπῇ—ἔστω φῄς—φαῖεν, παρεῖναι.—Εἶεν—φάναι—φάτε—ἐξέσται—εἴη—πάρεστι,—ἐξῆν—συνόντες, ἔστιν—ἐνῆν—ἔνεστι—παρῆν—παρὼν—ἀποῦσα—εἶναι—ἔσοιτο—περιεῖναι,—ἔστωσαν—περιέσεσθαι.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.

1) Ἄθλιόν τι, ἔφη, ἤγγελκας. 2) Ἐάν τις μὴ τρέφῃ τοὺς γονέας, ἄτιμός ἐστιν. — 3) Εὐτυχῶν μὴ ἴσθι ὑπερήφανος. — 4) Ἡ μέθη μικρὰ μανία ἐστίν.—5) Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα.

[1] Ἡ Ν. Ἑλλην. τὸ εἰμὶ λέγει· εἶμαι, εἶσαι, εἶναι κα. Ὑποτ. ὡς ἐν τῇ ὁριστ. εἶμαι, εἶσαι, εἶναι (καὶ ὄχι ἦμαι, ἦσαι, ἦναι), διότι τὸ ει δὲν εἶναι συνδετικόν, ἀλλὰ θεματικόν· παρατ. ἤμην, ἦσο, ἦτο (ὄχι ἦτον). Προστακτ. ἔσο (ἂς εἶσαι), ἔστω (ἂς εἶναι), ἂς εἶσθε, εἶναι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

6) Πίνδαρος ὁ ποιητὴς φησιν· Ἄριστον ὕδωρ. 7) Ἀνίκανος εἶ, ὦ παῖ. 8) Θαλῆς σαφέστατος, ἔφη, ἔλεγχος χρόνος. 9) Τῇ βίᾳ πρόσεισιν ἔχθραι καὶ κίνδυνοι. 10) Σοφοὶ ἔστε παῖδες. 11) Ἀριστοτέλης ἦν Ἀλεξάνδρου παιδαγωγός. 12) Ἐνῆν ἐν ταῖς κώμαις σῖτος πολὺς καὶ οἶνος. 13) Βίας παρούσης, οὐδὲν ἰσχύει νόμος. 14) Οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἑκόντες ἰέναι τοῦ πρόσω. 15) Πανταχοῦ πάρεστι καὶ βλέπει πάντα θεός. 16) Ἱέρων δύο καὶ ἐνενήκοντα ἔτη γεγονὼς ἐβασίλευσεν ἑβδομήκοντα.

185. **Εἶμι** (θέμα εἰ-ι-) μὲ σημασίαν μέλλ.=θὰ ἔλθω·

		Ὁριστικὴ	Ὑποτακτ.	Εὐκτικὴ	Προστακτ.	Ἀπαρέμφατον
Ἐνεστώς	Ἐν.	εἶ-μι	ἴ-ω	ἴ-οιμι καὶ ἰ-οίην		ἰ-έναι
						Μετοχὴ
		εἶ	ἴ-ῃς	ἴ-οις	ἴ-θι	ἰ-ών
		εἶ-σι	ἴ-ῃ	ἴ-οι	ἴ-τω	ἰ-οῦσα
	Δ.	ἴ-τον	ἴ-ητον	ἴ-οι-τον	ἴ-τον	ἰ-όν
		ἴ-τον	ἴ-ητον	ἰ-οί-την	ἴ-των	
	Πλ.	ἴ-μεν	ἴ-ωμεν	ἴ-οι-μεν		
		ἴ-τε	ἴ-ητε	ἴ-οι-τε	ἴ-τε	
		ἴ-ασι	ἴ-ωσι(ν)	ἴ-οι-εν	ἰ-όντων	

Παρατ. ᾖ-α καὶ ᾔ-ειν, ᾔ-εις καὶ ᾔ-ει-σθα, ᾔ-ει καὶ ᾔ-ειν, ᾖ-τον ᾔ-την, ᾖ-μεν, ᾖ-τε, ᾖ-σαν.

Ὁ ἐνεστ. τῆς ὁριστικῆς εἶμι ἔχει σημασίαν μέλλοντος, ὡς ἐνεστὼς δὲ λαμβάνεται τὸ ἔρχομαι, ἔρχῃ κτλ. τοῦ εἶμι· ἡ εὐκτική, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ ἡ μετοχὴ ἔχουσι σημασίαν ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος.

Σύνθετα τοῦ εἶμι· ἄπειμι (ἀπέρχομαι), ἄπει, ἄπεισιν, προστ. ἄπιθι, ἄπιτε· μετοχ. ἀπιών· ἀπαρ. ἀπιέναι· οὕτω πάρειμι, πάριθι, παριών, παριέναι.

186. **Ἵημι** (θέμα σε-)=ρίπτω, ἀφίνω. Τὸ ἵημι κλίνεται ὡς τὸ τίθημι (γ' πληθ. ἐνεστ. ἱ-ᾶ-σι), πρβ. § 171 καὶ 172.

	Ὁριστικὴ Ἐνεστὼς	Ὑποτακτικὴ	Εὐκτικὴ	Προσταχ.	Ἀπαρεμ.	Μετοχὴ
Ἐνεργητικὸν	ἵημι	ἱῶ	ἱείην	ἵε	ἱέναι	ἱείς
Παθητικ.	ἵεμαι	ἱῶμαι	ἱείμην	ἵεσο	ἵεσθαι	ἱέμενος
Ἀόρ.	ἧκα	ὦ	εἵην	ἕς	εἶναι	

Μέλλων (ἀφ-ήσω), μέσ. ἥσομαι, ἀόρ. (τὰ μὲν ἑνικὰ ἐκ τοῦ κ',

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὰ δυϊκὰ καὶ πληθυντ. ἐκ τοῦ β') (ἀφ)-ῆκα, ἧκας, -ῆκε, (ἀφ) εἶτον, εἴτην, (ἀφ-εῖμεν, εἶτε, εἶσαν), πρβ. § 171.

Παρακ. (ἀφ) εἷκα κλπ., παθ. εἷμαι, ἀόρ. παθ. (ἀφ)είθην κτλ. (ὑποτ. ἑθῶ, εὐκτ. ἑθείην), παθ. μέλ. (ἀφ) ἑθήσομαι κλπ.

Μέσ. ἀόρ. β' (ἀφ)είμην κλ., προστ. ἀφοῦ, ἀφέσθω, ἄφεσθε.

Σημ. Τὸ ἵημι σπανιώτατα ἀπαντᾷ ἁπλοῦν· συνήθως σύνθετον· ἀφίημι, ἐφίημι, μεθίημι, ξυνίημι, προΐημι, παρίημι.

187. **Χρή** (εἶναι ἄκλιτον οὐσιαστ.=χρεία, κατὰ παράλειψιν τοῦ ἐστι), ἑνούμενον μετὰ τοῦ εἰμὶ κλίνεται μόνον εἰς τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον καὶ εἰς τοὺς ἑξῆς τύπους.

Ὁριστική	Ὑποτακτ.	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφατ.
χρὴ καὶ χρεὼν ἐστι	χρῇ καὶ χρεὼν ᾖ	χρείη καὶ χρεὼν εἴη	χρεὼν ἔστω	χρῆναι καὶ χρεὼν εἶναι

Μετοχὴ τὸ χρεὼν (ἄκλιτον).

Παρατ. χρῆν καὶ ἐχρῆν.

Σύνθ. ἀπόχρη, ἀπέχρη, ἀποχρῆν, ἀποχρήσει, ἀπέχρησε, ἀποχρῆναι, ἀποχρῶν, ἀποχρῶσα.

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν.

ἴτω, ἰοῦσα, χρῆν, τὸ χρεών, ἀφῆκα — ἐξιόντι τῷ υἱῷ — περιῄει — εἰσιέναι.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.

1) Ἴωμεν τὴν εὐθεῖαν ὁδόν· ἀσφαλῶς γὰρ ἴασιν, οἵτινες ἂν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν βαδίζωσιν. 2) Ἀφεὶς τὰ φανερὰ μὴ δίωκε τὰ ἀφανῆ. 3) Διογένης λύχνον μεθ' ἡμέραν ἅψας περιῄει λέγων· ἄνθρωπον ζητῶ. 4) Ἡ ψυχὴ οὔτε παροῦσα ὁρᾶται οὔτε ἀπιοῦσα. 5) Ἄπιθι, ὅποι ἂν ἐθέλῃς. 6) Ἄτλας ἧκε πρὸς Ἡρακλέα. 7) Τὸ συνιέναι καὶ τὸ συνεῖναι κακοῖς ἀνθρώποις καὶ τοὺς ἀγαθοὺς διαφθείρει. 8) Οὐ χρὴ πλουτιεῖν. 9) Γέλως μὴ πολὺς ἔστω μηδὲ ἀνειμένος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

188. **Οἶδα** (θέμα ὀδ-, οἰδ-, εἰδ-, εἰδε-)=εἰξεύρω, γνωρίζω, παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος.

		Ὁριστική	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτική	Ἀπαρέμφ.
Παρακείμενος	Ἑν.	οἶδ-α	εἰδῶ	εἰδείη-ν		εἰδέναι
		οἶσ-θα	εἰδῇς	εἰδείη-ς	ἴσθι	Μετοχὴ
		οἶδ-ε	εἰδῇ	εἰδείη	ἴστω	εἰδώς
	Δυϊ.	ἴσ-τον	εἰδῆτον	εἰδεῖτον	ἴστον	εἰδυῖα
		ἴσ-τον	εἰδῆτον	εἰδείτην	ἴστων	εἰδός
	Πλ.	ἴσ-μεν	εἰδῶμεν	εἰδεῖμεν		Μέλλων
		ἴσ-τε	εἰδῆτε	εἰδεῖτε	ἴστε	εἴσομαι
		ἴσ-ασι	εἰδῶσι(ν)	εἰδεῖεν	ἴστωσαν	

Ὑπερσυντέλικος ᾔδειν καὶ ᾔδη, ᾔδησθα (καὶ ᾔδης), ᾔδειν (καὶ ᾔδει)· ᾖστον, ᾔστην, ᾖσμεν, ᾖστε, ᾖσαν καὶ ᾔδεσαν.

189. **Δέδοικα** (θέμα δει-, δι-)=φοβοῦμαι, παρακείμενος μὲ σημασίαν ἐνεστῶτος, ῥῆμα ἐλλιπές.

Παρακείμεν. Ὁριστικῆς	Ὑπερσυντέλικος	Ἀπαρέμφατον	Μέλλων
δέδοικα καὶ δέδια	ἐδεδοίκειν	δεδοικέναι	δείσομαι
δέδοικας » δέδιας	ἐδεδοίκεις	καὶ δεδιέναι	
δέδοικε » δέδιε	ἐδεδοίκει		Ἀόρ.
δεδοίκαμεν » δέδιμεν	ἐδέδιμεν	Μετοχὴ	ἔδεισα
δεδοίκατε » δέδιτε	ἐδέδιτε	δεδοικώς	
δεδοίκασι(ν) » δεδίασι(ν)	ἐδέδισαν καὶ	καὶ δεδιώς	
	ἐδεδοίκεσαν	δεδιότος	

190. **Κεῖμαι** (θέμα κει-), τίθεται ὡς παθητ. παρακείμενος τοῦ τίθεμαι.

	Ἐνεστ.	Παρατατ.	Ὑποτακτική	Εὐκτική	Προστακτ.	Ἀπαρεμ.
Ἑν.	κεῖμαι[1]	ἐκείμην	ὦ κείμενος	εἴην κείμενος		κεῖσθαι
	κεῖσαι	ἔκεισο	ᾖς κείμενος	εἴης κείμενος	κεῖσο	Μετοχὴ
	κεῖται	ἔκειτο	κέηται	κέοιτο	κείσθω	κείμενος
Πλ.	κείμεθα	ἐκείμεθα	ὦμεν κείμενοι	εἶμεν κείμενοι		Μέλλ.
	κεῖσθε	ἔκεισθε	κέησθε	εἶτε κείμενοι	κεῖσθε	κείσομαι
	κεῖνται	ἔκειντο	κέωνται	κέοιντο	κείσθωσαν	
					καὶ κείσθων	

1. Ἡ Ν. Ἑλλ. τὸ κεῖμαι ἐκφέρει οὕτω· ὁριστ. κεῖμαι κλπ., ὡς ἡ ἀρχαία, ἡ ὑποτακτικὴ ὡς ἡ ὁριστ. κεῖμαι (καὶ ὄχι κῆμαι, διότι τὸ ει συνδετικὸν καὶ ὄχι θεματικόν)· πρκ. ἂς κεῖσαι κλπ., μέλλ. ὁριστικῆς θὰ κεῖμαι, θὰ κεῖσαι κλπ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

191. **Κάθημαι** (θέμα η[σ] καθη-).

Ἐνεστὼς	Παρατατικὸς	Προστακτικὴ	Ἀπαρέμφατον
κάθημαι[1]	ἐκαθήμην ἢ καθήμην		καθῆσθαι
κάθησαι	ἐκάθησο ἢ καθῆσο	κάθησο	
κάθηται	ἐκάθητο ἢ καθῆστο	καθήσθω	Μετοχὴ
καθήμεθα	ἐκαθήμεθα ἢ καθήμεθα		καθήμενος
κάθησθε	ἐκάθησθε ἢ καθῆσθε	κάθησθε	
κάθηνται	ἐκάθηντο ἢ καθῆντο	καθήσθων	

Σημ. Τὸ καθώμεθα, καθήμην ἢ καθοίμην σπάνια.

Τὸ ρῆμα τοῦτο λαμβάνεται ὡς παρακείμενος τοῦ καθέζομαι, ὅπερ εἶνε μέσον τοῦ καθίζω (ἐνεργ.=καθίζω ἄλλον, κάθημαι).

Παραδείγματα πρὸς ἀναγνώρισιν.

Ἴσασι—ᾔδεισαν—ἴσθι—κεῖται—δέδιμεν—κεῖσθαι—δεδιὼς—ἐπέκειντο—συνειδείη, κεῖσο—δεδοικὼς—εἰδέναι—κείμενοι—δεδίασι—πρόσκειται—κείσθων—οἱ εἰδότες—κεῖνται—κάθησθε—ἐπανακείσεται—καθῆσθαι—κατακείμενος—ἐπεκάθητο.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.

1) Θεοὺς αἰδοῦ καὶ δέδιθι. 2) Ἰνδοὶ οὔτε δανείζουσιν οὔτε ἴσασι δανείζεσθαι. 3) Οὐδείς, ὃ νοεῖς οἶδε, ὃ δὲ ποιεῖς βλέπει. 4) Ἶρι θεά, τίς σε θεῶν ἐμοὶ ἄγγελον ἧκεν. 5) Λύπην εὔνους οἶδε θεραπεύειν λόγος. 6) Βάναυσον εἰδέναι τέχνην Λακεδαιμόνιον οὐκ ἐξῆν. 7) Βραχεῖ λόγῳ καὶ πολλὰ πρόσκειται σοφά. 8) Θέτις εἰδυῖα, ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς οὐκ ἐπάνεισιν ἐκ τῆς Τροίας, ἐπειρᾶτο αὐτὸν ἀφιστάναι τῆς στρατείας. 9) Πανταχοῦ, ἐν τῇ Ἑλλάδι νόμος κεῖται, τοὺς πολίτας ὀμνύναι ὁμονοήσειν. 10) Οἱ Θηβαῖοι οὐκ ἴσασι διαλέγεσθαι. 11) Ἀπελλῆς καθημένην ἔγραψε τὴν τύχην. 12) Οὐκ ᾔδειν ὅτι σόν ἐστι. 13) Κάκιστόν ἐστιν, ὅστις ἂν εἰδῇ τἀγαθόν, χρῆναι δὲ μή. 14) Οὐδὲν γλυκύτερόν ἐστιν ἢ πολλὰ εἰδέναι. 15) Ἅπαντα καλλίω φαίνεται κατὰ κόσμον κείμενα. 16) Τοὺς κύνας οἱ νομεῖς τὰς μὲν ἡμέρας δεδοίκασι, τὰς δὲ νύκτας ἀφιᾶσιν.

1 Ἡ Ν. Ἑλληνικὴ τὸ κάθημαι ἐκφέρει οὕτως· κάθημαι, -εσαι, εται κλ., ὑποτ. κάθωμαι κλπ., προστακτ. κάθου, ἂς κάθεται κλπ., πρτ. ὁριστ. ἐκαθήμην, καὶ ἐκαθόμην κλ., τὸ κάθημαι εἶναι ἀμετάβατον, τούτου δὲ μεταβ. τὸ καθίζω (ὃ καὶ ἀμετάβατον), ἀόρ. ἐκάθισα (ὄχι ἐκάθησα)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΑΝΩΜΑΛΑ ΡΗΜΑΤΑ

Ἀνώμαλα κατὰ παρασχηματισμόν.

192. Ἀνώμαλα κατὰ παρασχηματισμὸν λέγονται, ὅσα ῥήματα ἐπαυξάνουσι τὸ ῥηματικὸν θέμα διὰ προσθήκης γράμματος ἢ γραμμάτων πρὸς σχηματισμὸν τοῦ ἐνεστῶτος καὶ παρατατικοῦ. Τὰ ῥήματα ταῦτα τοὺς ἄλλους χρόνους σχηματίζουσιν ἐκ τοῦ ῥηματικοῦ θέματος.

193. α΄) ῥήματα ἐπηυξημένα διὰ -ν, υν.

1. δάκνω (δαγκάνω) (θ. δακ-, δηκ-), μ. δήξομαι, ἀόρ. β΄ ἔδακον, πθ. πρ. δέδηγμαι, πθ. ἀόρ. ἐδήχθην.

2. κάμνω (κουράζομαι, νοσῶ) (θ. καμ-, κμη-), μ. καμοῦμαι, εῖ, εῖται κλ., ἀόρ. β΄ ἔκαμον, παρ. κέκμηκα.

3. τέμνω (κόπτω) (θ. τεμ-, τμη-), μ. τεμῶ, εῖς, εῖ κλ., μέσ. μ. τεμοῦμαι, πρκ. προτέτμηκα, πθ. πρκ. τέτμημαι, ἀόρ. β΄ ἔτεμον, παθ. ἀόρ. ἐτμήθην.

4. πίνω (θ. πι-, πο-, πω-), μ. α΄ πίομαι (ἄνευ σ), ἀόρ. β΄ ἔπιον (πρστκ. πῖθι, πιέτω), πθ. ἀόρ. ἐπόθην, πρκ. πέπωκα, πθ. πρκ. πέποται· ῥημ. πότος, ποτόν.

5. τίνω (πληρώνω) (θ. τι-), μ. τίσω, μέσ. μ. τίσομαι, ἀόρ. α΄ ἔτισα, πθ. ἐτίσθην, μέσ. ἐτισάμην, πρκ. τέτικα, πθ. τέτισμαι.

6. φθάνω (θ. φθα-, φθη-), μ. φθάσω, μέσ. μ. φθήσομαι, ἀόρ. α΄ ἔφθασα, ἀόρ. β΄ ἔφθην (§ 182), πρκ. ἔφθακα.

7. ἐλαύνω (ὁδηγῶ ἅμαξαν, πορεύομαι) (θ. ἐλα-), μ. ἐλῶ, ἐλᾷς, ἐλᾷ κλ., ἀόρ. ἤλασα, πθ. ἀόρ. ἠλάθην, πρκ. ἐλήλακα, πθ. πρκ. ἐλήλαμαι· ῥηματ. ἔλασμα, ἔλασις, ἐλάτης.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Τῶν Περσῶν οὐδεὶς ἀπελήλαται νόμῳ τιμῶν καὶ ἀρχῶν. 2. Οἱ πολῖται τοὺς πολεμίους ἔφθασαν εἰς τὴν πόλιν φεύγοντας. 3. Κλέαρχος ἀποτμηθεὶς τὴν κεφαλὴν ἐτελεύτησεν. 4. Ὁ λαγὼς ὑπὸ τοῦ κυνὸς ἐδήχθη. 5. Ἀλκιβιάδης ἀπέτεμε τὴν οὐρὰν τοῦ κυνός. 6. Σωκράτης τὸ κώνειον ἔπιεν. 7. Οἱ πολέμιοι τῆς γῆς τὴν πολλὴν ἔτεμον. 8. Καμοῦμαι καὶ οἱ-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κίαν δεμῶ. 9. Οἱ τοῦ δένδρου κλῶνες ἐτάμησαν. 10. Ἄνδρες ἐπ' ἄκρον παιδείας ἐληλακότες, πολλὴν σπουδὴν περὶ τῆς μουσικῆς πεποίηνται.

194. β') ἐπηυξημένα διὰ τοῦ νε·

1. ἀφικνέομαι (ἔρχομαι) (θ. ἱκ-), μέλ. ἀφίξομαι, ἀόρ. β' ἀφικόμην, πρκ. ἀφῖγμαι, ἀφῖξαι, ἀφῖκται. Σύνθ. τοῦ ἱκνέομαι καὶ τὸ ἐξικνοῦμαί τινος=φθάνω, ἐπιτυγχάνω.

2. ὑπισχνέομαι (ὑπόσχομαι) (θ. ἰσχ-), μέλ. ὑποσχήσομαι, ἀόρ. β' ὑπεσχόμην, πρκ. ὑπέσχημαι, (ὑπ. ὑπόσχωμαι, προ. ὑπόσχου).

3. βυνέω (στουπώνω) καὶ βύομαι, μέλ. βύσω, ἀόρ. α' ἔβυσα, πθ. ἀόρ. ἐβύσθην, πρκ. βέβυσμαι· ἐκ παραβύστου, ἐν παραβύστῳ κεῖσθαι.

4. κυνέω (φιλῶ) (θ. κυ-), μέλ. κύσω, σύνθ. προσκυνέω.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Τῆς ἀρετῆς πάντες ἐφικέσθαι οἷοί τέ ἐσμεν 2. Τριταῖοι ἀφίκοντο εἰς Ἀθήνας. 3. Ὑπεσχόμην σοι δύο τάλαντα. 4. Πλεύσωμεν ἐν καιρῷ ἀφιξόμενοι. 5. Ὅπου βύσειεν ἢ μὴ βύσειεν. 6. Οὐδεὶς ξένος ἀφῖκται ἐκεῖθεν.

195. γ') ἐπηυξημένα δι' αν-

1. αἰσθάνομαι (θ. αἰσθ(η)), μέλ. α' αἰσθήσομαι, ἀόρ. β' ἠσθόμην (ἀπ. αἰσθέσθαι), πρκ. ᾔσθημαι.

2. ἁμαρτάνω (ἀποτυγχάνω) (θ. ἁμαρτ(η)), μ. ἁμαρτήσομαι, ἀόρ. β' ἥμαρτον, πρκ. ἡμάρτηκα, πθ. πρκ. ἡμάρτημαι, ἀόρ. α' πθ. ἡμαρτήθην.

3. αὐξάνω (θ. αὐξ(η)), μ. α' αὐξήσω, μ. μέλ. αὐξήσομαι, ἀόρ. ηὔξησα, πθ. ἀόρ. ηὐξήθην, πρκ. ηὔξηκα, πθ. ηὔξημαι.

4. βλαστάνω (θ. βλαστ(η)), μ. βλαστήσω, ἀόρ. β' ἔβλαστον, πρκ. βεβλάστηκα, καὶ ἐβλάστηκα.

5. καταδαρθάνω (κοιμῶμαι (θ. δαρθ(η)), ἀόρ. β' κατέδαρθον, πρκ. καταδεδάρθηκα· ἀναπληροῦται ἀπὸ τὸ καθεύδω, μ. καθευδήσω.

6 ἀπεχθάνομαι (μισοῦμαι) (θ. ἐχθ(η)), μ. ἀπεχθήσομαι, ἀόρ. β' ἀπηχθόμην, πρκ. ἀπήχθημαι.

7. ὀφλισκάνω (χρεωστῶ) (θ. ὀφλ(η)), μ. ὀφλήσω, ἀόρ. β' ὦφλον, πρκ. ὤφληκα, πθ. ὤφλημαι, μτ. ὠφλημένος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

8. ὀσφραίνομαι (μυρίζω) (θ. ὀσφρ(η)), μ. ὀσφρήσομαι, ἀόρ. β' ὠσφρόμην, πθ. ὠσφράνθην.

9. ὀλισθαίνω καὶ ὀλισθάνω (γλυστρῶ) (θ. ὀλισθ η)), μ. ὀλισθήσω (παρὰ τοῖς Ο'), ἀόρ. β' ὤλισθον, πρκ. ὠλίσθηκα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Τὸ δὶς ἐξαρτεῖν ταὐτὸν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ. 2. Ἀπήχθημεν τοῖς πολλοῖς τῶν πολιτῶν. 3. Ἐξημάρτηκεν εἰς ἐμὲ αὐτόν. 4. Οὔ τοι βραχὺν χρόνον κατέδαρθον. 5. Μεταμέλειά ἐστι λύπη ἐπὶ τοῖς παρ' ἡμῖν ἡμαρτημένοις. 6. Ὡς ὤσφροντο οἱ ἵπποι τῶν καμήλων ἐν τῇ μάχῃ ἀνεστρέψαντο. 7. Ἤσθετο τὸ στράτευμα, ὅτι ἐν τῇ Κιλικίᾳ ἦν. 8) Μακάριος, ὅστις ἔτυχε γενναίου φίλου. 9. Εἴ τι ἥμαρτον, ὦ Ζεῦ, σύγγνωθί μοι. 10. Ἐξ ἀγαθῆς χθονὸς ἔβλαστε καλὰ ἄνθεμα, ἐκ δ' ὀρθῶν φρενῶν βουλεύματ' ἐσθλά.

196. δ') ἐπηυξημένα δι' αν- καὶ δι' ἑτέρου ν πρὸ τοῦ ἀφώνου, ὃ τρέπεται εἰς μ ἢ γ.

1. λαμβάνω (θ. λαβ-καὶ ληβ-), μ. λήψομαι, πθ. μ. ληφθήσομαι, ἀόρ. β' ἔλαβον, μ. ἀόρ. β' ἐλαβόμην, πθ. ἐλήφθην, πρκ. εἴληφα, πθ. εἴλημμαι.

2. λαγχάνω (μοῦ πίπτει ὁ κλῆρος) (θ. λαχ-, ληχ-), μ. λήξομαι, ἀόρ. β' ἔλαχον, πθ. ἀόρ. ἐλήχθην, πρκ. εἴληχα.

3. τυγχάνω (τυχαίνω) (θ. τυχ-, τυχη-), μ. τεύξομαι, ἀόρ. β' ἔτυχον, πρκ. τετύχηκα, πθ. πρκ. τέτυγμαι.

4. πυνθάνομαι (ἐρωτῶ) (θ. πυθ-, πευθ-), μ. πεύσομαι, ἀόρ. β' ἐπυθόμην, πρκ. πέπυσμαι.

5. θιγγάνω (ψαύω) (θ. θιγ-), ἀόρ. β' ἔθιγον· οἱ ἄλλοι χρόνοι ἐκ τοῦ ἅπτομαι.

6. λανθάνω (λησμονῶ) (θ. λαθ-, ληθ-), μ. λήσω, μέσ. μ. λήσομαι, ἀόρ. β' ἔλαθον, πθ. ἀόρ. ἐλήσθην, πθ. ἀόρ. β' ἐπελαθόμην, πρκ. ἐπιλέλησμαι.

7. μανθάνω (θ. μαθ-, μαθη-), μ. μαθήσομαι, ἀόρ. β' ἔμαθον, πρκ μεμάθηκα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Μηδενὸς φείδου, ἵνα μάθῃς, ἃ ἂν μὴ ἐπίστῃ. 2) Λαβὼν ἀπόδος καὶ λήψῃ πάλιν. 3) Μὴ θίγῃς, ὧν οὐ δεῖ θιγεῖν. 4) Ἐπίλαβέ μοι τὸ ὕδωρ. 5) Θνητοῦ σώματος ἔτυχες. 6) Ἕως ἔτι καιρὸς ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7) Ἐπυνθάνοντο τί τὰ πυρὰ κατασβέσειαν. 8) Λαβέ μοι τὴν ἐπιστολήν. 8) Ὁ κακουργῶν οἴεται λανθάνειν τοὺς θεούς. 10) Ἅπαντα δόκει ποιεῖν, ὡς μηδένα λήσων. 11) Τῷ πονοῦντι θεὸς συλλαμβάνει. 12) Θεὸν ἐπιορκῶν μὴ δόκει λεληθέναι. 13) Δημοσθένης ἔλαχε τειχοποιός.

197. ε') ἐπηυξημένα δι' ε ἐν τῷ ἐνεστῶτι καὶ τοῖς ἄλλοις χρόνοις πρὸς εὐκολίαν τοῦ σχηματισμοῦ.

1. δοκέω (νομίζω) (θ. δοκ-), μ. δόξω καὶ δοκήσω, ἀόρ. ἔδοξα καὶ ἐδόκησα, πρκ. δέδοκται· ἀπρ. δοκεῖ μοι=νομίζω.

2. καλέω (θ. καλε-, καλ-, κλη-), μ. καλῶ, -εῖς, -εῖ κλ., ἀόρ. α' ἐκάλεσα, πρκ. κέκληκα, πθ. κέκλημαι.

3. ὠθέω (σπρώχνω) (θ. ὠθε-), μ. ὤσω, ἀόρ. α' ἔωσα, πθ. ἀόρ. ἐώσθην, πρκ. ἔωσμαι· ρημ. ὦσις ἀπ-ωστός.

4. ἀλέξω (βοηθῶ) (θ. ἀλεξ-ε), μ. ἀλεξήσω, ἀόρ. α' ἠλέξησα.

5. ἄχθομαι (λυποῦμαι) (θ. ἀχθ-ε), πθ. μ. ἀχθεσθήσομαι, πθ. ἀόρ. ἠχθέσθην.

6. βούλομαι (ἐπιθυμῶ) (θ. βουλ-(ε)), μ. βουλήσομαι, πθ. ἀόρ. α' ἐβουλήθην καὶ ἠβουλήθην, πρκ. βεβούλημαι.

7. γίγνομαι (γίνομαι) (θ. γεν-, γενε-), μ. γενήσομαι, ἀόρ. β' ἐγενόμην, πρκ. ἐνεργ. γέγονα, πθ. γεγένημαι.

8. δέω (ἔχω χρείαν), (δεῖ ἀπρόσ.), δέομαι, μ. δεήσω, δεήσει, μέσ. μ. δεήσομαι, ἀόρ. α'. ἐδέησα, ἐδέησεν, πθ. ἀόρ. ἐδεήθην, πρκ. δεδέηκα, πθ. πρκ. δεδέημαι.

9. ἕψω (ψήνω) (θ. ἑψ-ε), μ. ἑψήσω, μέσ. μ. ἑψήσομαι, ἀόρ. α' ἥψησα· ρημ. ἑφθός.

10. καθεύδω (θ. εὑδ-ε), μ. καθευδήσω.

11. ἐθέλω (θ. (ἐ)θελ-, (ἐ)θελ-ε), μ. ἐθελήσω, ἀόρ. α' ἠθέλησα, πρκ. ἠθέληκα.

12. μάχομαι (θ. μαχ-(ε)), μ. μαχοῦμαι,-εῖ,-εῖται, ἀόρ. μ. ἐμαχεσάμην, πρκ. μεμάχημαι.

13. μέλει μοι, μ. μελήσει, ἀόρ. ἐμέλησε, πρκ. μεμέληκε.

14. ἐπιμέλομαι (θ. μελ-ε), μ. ἐπιμελήσομαι, πθ. ἀόρ. ἐπεμελήθην, πρκ. ἐπιμεμέλημαι.

15. μέλλω (θ. μελλ-ε), μ. μελλήσω, ἀόρ. α' ἐμέλλησα.

16. μένω (θ. μεν-(ε)), μ. μενῶ, ἀόρ. ἔμεινα, πρκ. μεμένηκα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

17. νέμω (θ. νεμ-(ε)), μ. νεμῶ, ἀόρ. ἔνειμα, πρκ. νενέμηκα, πθ. νενέμημαι.

18. οἴομαι (θ. οἰε-), μ. οἰήσομαι, πθ. ᾠήθην.

19. ὀφείλω (θ. ὀφειλ-ε)), μ. ὀφειλήσω, ἀόρ. α' ὠφείλησα, ἀόρ. β' ὤφελον, πρκ. ὠφείληκα.

20. ῥέω (θ. ῥυ-ε), μ. ῥυήσομαι, ἀόρ. ἐρ-ρύην (§ 182), πρκ. ἐρ-ρύηκα.

21. ἔχω (θ. σχ-, σχη-), πρτ. εἶχον (§ 135), μ. ἕξω καὶ σχήσω, μέσ. μ. ἕξομαι καὶ σχήσομαι, ἀόρ. β' ἔσχον, καὶ μέσος ἐσχόμην, πρκ. ἔσχηκα, πθ. ἔσχημαι.

Σημ. ὁ ἀόρ. β' ἔσχον εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις σχηματίζεται οὕτω· ὑπ. σχῶ (παράσχω), σχῶμαι (παράσχωμαι)· εὐκ. σχοίην, -ης, (παράσχοιμι, -οις), σχοίμην, σχοῖο (παρασχοίμην, παράσχοιο)· προστ. σχὲς (παράσχες), σχοῦ (παράσχου)· ἀπ. σχεῖν (παρασχεῖν), σχέσθαι (παρασχέσθαι)· μετ. σχὼν (παρασχών), σχόμενος (παρασχόμενος).

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Ἠλίθιός ἐστιν, εἴ τις οἴεται διὰ τὸν πλοῦτον δόξειν ἀγαθὸς εἶναι. 2) Ὅστις ἂν πολεμεῖν βουληθῇ, συμμάχων δεήσεται. 3) Οὐκ ἀχθεσθήσῃ μοι ἀκούων τἀληθῆ. 4) Ἡ ψυχὴ οἰχήσεται ἀθάνατος. 5) Τίς ᾠήθη τοὺς Ἕλληνας τῶν Περσῶν περιγενέσθαι; 6) Ὀλίγοι ὄντες μαχεῖσθε βασιλεῖ. 7) Τὸ πλῆθος ἐρρύηκεν. 8) Τοῖς συμφορὰς πάσχουσι συναχθησόμεθα. 9) Πρώτῃ καὶ ὀγδοηκοστῇ Ὀλυμπιάδι λέγουσι τὴν Αἴτνην ῥυῆναι. 10) Σωτὴρ γενοῦ τῆς πατρίδος. 11) Εἴθε γένοιο, ὦ παῖ, εὐτυχής. 12) Οὐ μελλήσας ἀπεκρινάμην. 13) Μετὰ τὸν πότον ἡδέως καθευδήσεται. 14) 14) Βούλει καὶ τοῦτο σκεψώμεθα. 15) Πῶς ἔχεις; εὖ ἔχω. 16) Ἐμοὶ δοκεῖ οὐχ ὥρα εἶναι ἡμῖν καθεύδειν. 17) Νέος ἂν πονήσῃς, γῆρας ἕξεις εὐθαλές. 18) Γεγόναμεν ἅπαξ, δὶς δ' οὐκ ἔστι γενέσθαι. 19) Βούλει σοι ἐπιδείξω τοὺς ἑπτὰ σοφούς; 20) Οὐκ οἴει σοῦ θεοὺς ἐπιμελεῖσθαι. 21) Εἰ βούλει καλῶς ἀκούειν, πειρῶ καλῶς λέγειν. 22) Οἱ Μακεδόνες ἐξέωσαν τοὺς βαρβάρους τῆς ἀγορᾶς.

198. ϛ') ἐπηυξημένα διὰ **σκ-** καὶ **εσκ-**.

1. γηράσκω (θ. γηρα-), μ. γηράσομαι, ἀόρ. α' ἐγήρασα, πρκ. γεγήρακα (=εἶμαι γέρων), ἀόρ. β' γηρᾶναι.

2. ἡβάσκω (εἶμαι ἔφηβος) (θ. ἡβα-, ἡβη-), μ. ἡβήσω, ἀόρ. ἥβησα, πρκ. ἥβηκα· ὁ ἐνεστὼς ἀπαντᾷ καὶ ἡβάω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

3. ἀρέσκω (θ. ἀρε-), μ. ἀρέσω, ἀόρ. ἤρεσα.

4. ἁλίσκομαι (συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι, καταδικάζομαι) (θ. ἁλ-, ἁλω-), μ. ἁλώσομαι, ἀόρ. β' ἑάλων (μεταβαίνει τὸ πνεῦμα εἰς τὴν αὔξησιν) καὶ ἥλων, πρκ. ἑάλωκα καὶ ἥλωκα. Τὸ ἐνεργ. τοῦ ἁλίσκομαι εἶναι αἱρέω-ῶ.

5. ἀναλίσκω (ἐξοδεύω, φθείρω) (θ. ἀν-αλ-(ω), μ. ἀναλώσω, ἀόρ. α' ἀνήλωσα καὶ ἀνάλωσα, πρκ. ἀνήλωκα καὶ ἀνάλωκα, πθ. πρκ. ἀνήλωμαι καὶ ἀνάλωμαι, πθ. ἀόρ. ἀνηλώθην καὶ ἀναλώθην.

6. εὑρίσκω (θ. εὑρ-ε, εὑρη-), μ. εὑρήσω, ἀόρ. β' εὗρον, πθ. ἀόρ. εὑρέθην, πρκ. εὕρηκα καὶ πθ. εὕρημαι.

7. ἀποθνήσκω (ἐκ τοῦ θνη-ίσκω) (θ. θαν-, θνη-), μ. ἀποθανοῦμαι, ἀόρ. β' ἀπέθανον, πρκ. τέθνηκα· θνήσκω ὑπό τινος, πθ. τοῦ ἀποκτείνειν.

8. μιμνήσκω (συνθ. ἀναμιμνήσκω=ἐνθυμίζω), ἀναμιμνήσκομαι =ἐνθυμοῦμαι) (θ. μνη-, μνησ-), μ. μνήσω, πθ. μ. μνησθήσομαι, ἀόρ. α' ἔμνησα, παθ. ἐμνήσθην, πρκ. μέμνηκα, πθ. μέμνημαι, ἐν δὲ τῇ εὐκτ. μεμνῴμην καὶ μεμνῄμην καὶ ἐν τῇ ὑπ. μέμνωμαι, μέμνῃ κλ. καὶ μεμνῶμαι, -ῇ κλ.

9. πάσχω (θ. παθ-, πενθ-), μ. πείσομαι, ἀόρ. β' ἔπαθον, πρκ. πέπονθα.

10. διδάσκω (θ. διδαχ-), μ. διδάξω, πθ. διδαχθήσομαι, μέσ. μ. διδάξομαι, ἀόρ. α' ἐδίδαξα, πθ. ἐδιδάχθην, μέσ. ἐδιδαξάμην, πρκ. δεδίδαχα, πθ. δεδίδαγμαι.

11. ἀποδιδράσκω (δραπετεύω) (θ. δρα-), μ. ἀποδράσομαι, ἀόρ. β' ἀπέδραν, ἀπ. ἀποδρᾶναι, πρκ. ἀποδέδρακα (ἰδ. ἐλλιπῆ).

12. γιγνώσκω (γνωρίζω) (θ. γνω-), μ. γνώσομαι, ἀόρ. β' ἔγνων, πρκ. ἔγνωκα, πθ. μ. γνωσθήσομαι, ἀόρ. πθ. ἐγνώσθην, πρκ. ἔγνωσμαι.

13. τιτρώσκω (πληγώνω) (θ. τρω-), μ. τρώσω, ἀόρ. α' ἔτρωσα, πθ. ἐτρώθην, πρκ. τέτρωμαι.

14. ἱλάσκομαι, (ἐξιλεώνω) (θ. ἱλα-), μ. ἱλάσομαι, ἀόρ. α' ἱλασάμην.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Ἀρετὴ κἂν θάνῃ τις οὐκ ἀπόλλυται. 2) Παντί ἐστιν ἐξευρεῖν, ἐὰν μὴ τὸν πόνον φεύγῃ τις. 3. Οὐδεὶς ἐγήρασεν ἀκρασίᾳ τὸν βίον καταναλώσας. 4) Εἰς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν στρατείαν μύρια τάλαντα ἡ πόλις κατηνάλωσεν. 5) Ἔλεγον ὅτι τεθναίη ὁ ἄρχων αὐτῶν. 6) Μεγάλην τέχνην εἴης ἂν εὑρηκώς. 7) Οὐκ ἔστι βίον εὑρεῖν ἄλυπον οὐδενί. 8) Ὁ χρόνος τὰ μὲν εὕρηκεν ἤδη, τὰ δὲ εὑρήσει. 9) Ἀποθανοῦμαι εἰ μή σε φίλον ποιήσω. 10) Χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοὺς ἐπιλαθοῦ. 11) Εἴθε μεμνῇο ἄνθρωπος ὢν τῆς κοινῆς τύχης. 12) Χρηστὸς πονηροῖς οὐ τιτρώσκεται λόγοις. 13) Τὸ μὲν κάλλος ἢ χρόνος ἀνήλωσεν, ἢ νόσος ἐμάρανεν· ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κτῆσις συγγηράσκει. 14) Ὑπὸ λιμοῦ ἀπέθανεν. 15) Ἀναμνήσω τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους. 16) Ἀλέξανδρος ἐτρώθη τὸν ὦμον. 17) Προγινώσκουσι τὸν χειμῶνα αἱ μέλισσαι. 10) Μάλιστα ἱλασαίμεθα τοὺς θεοὺς ἀρετῇ καὶ δικαιοσύνῃ.

199. ζ') ἐπηυξημένα διὰ **jω** (ιω), προστιθεμένου εἰς ρηματικὰ θέματα λήγοντα εἰς λ, ὅτε γίνονται ρήματα εἰς λλ, ἀλλὰ μόνον ἐν τῷ ἐνεστ. καὶ παρατ. ἔχουσι τὰ λλ.

1. ἀγγέλλω (θ. ἀγγελ-), μέλ. ἀγγελῶ, εῖς, εῖ κλ., ἀόρ. α' ἤγγειλα, πρκ. ἤγγελκα, πθ. ἤγγελμαι, πθ. ἀόρ. ἠγγέλθην.

2. ἀγάλλω (χαίρω), τοῦ ἐνεργ. μόνον ὁ ἐνεστ., τοῦ δὲ μέσου ὁ ἐνεστ. καὶ παρτ. ἀγάλλομαι, ἠγαλλόμην.

3. ἅλλομαι (πηδῶ) (θ. ἁλ-), μέλ. ἁλοῦμαι, ἀόρ. ἡλάμην καὶ συνθ. ἀφηλάμην, ἐξηλάμην, εἰσηλάμην· ἡ εὐκτ. καὶ προστ. τοῦ ἀορ. ἄχρηστος.

4. θάλλω (ἀκμάζω) (θ. θαλ-), πκρ. τέθηλα· οὐ μόνον εὔχρηστα τὰ τεθήλει, τεθηλέναι.

6. βάλλω (θ. βαλ-, βλη-), μέλ. βαλῶ, ἀόρ. β' ἔβαλον, πρκ. βέβληκα, μέσ. βάλλομαι, μέλ. βαλοῦμαι, πθ. βληθήσομαι, ἀόρ. ἐβαλόμην, πρκ. βέβλημαι· παθ. τοῦ βάλλω εἶναι τὸ πίπτω.

5. ἀνατέλλω (θ. ἀνατελ-), ἀόρ. α' ἀνέτειλα.

7. ἐντέλλομαι (διατάσσω) (θ. ἐντελ-, ταλ-), ἀόρ. ἐνετειλάμην, πρκ. ἐντέταλμαι (μὲ παθ. σημασίαν), ἀπαρ. ἐντετάλθαι.

8. στέλλω (θ. στελ-, σταλ-), μέλ. στελῶ, ἀόρ. ἔστειλα, πρκ. ἔσταλκα, μέσ. μέλ. σταλήσομαι, ἀόρ. α' ἐστειλάμην, πρκ. ἔσταλμαι.

9. σφάλλω (θ. σφαλ-), μέλ. σφαλῶ, ἀόρ. ἔσφηλα, πρκ. ἔσφαλκα, μέσ. μέλ. σφαλοῦμαι, ἀόρ. β' πθ. ἐσφάλην, πθ. πρκ. ἔσφαλμαι.

10. τίλλω (μαδῶ) (θ. τιλ-), μέλ. τιλῶ, ἀόρ. ἔτιλα, μέσ. μέλ. τιλοῦμαι, ἀόρ. πθ. ἐτίλθην, πρκ. τέτιλμαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

11. ψάλλω (θ. ψαλ-), μέλ. ψαλῶ, ἀόρ. α' ἔψηλα, ἀπαρ. ψῆλαι, πρκ. ἔψαλκα.

12. σκέλλω (ξηραίνω) (θ. σκελ-), ἀόρ. β' ἔσκλην, παρακ. ἔσκληκα.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐσφάλησαν ἐν τῇ ἐν Λεύκτροις μάχῃ. 2) Ἀνέτελλον ἐκ τῆς γῆς ἄνδρες ἔνοπλοι. 3) Βληθεὶς ἀκοντίῳ τὸ σκέλος. 4) Ἐὰν μὴ φυλάττῃς τὰ μικρά, ἀποβαλεῖς τὰ μείζονα. 5) Οὐ πῦρ ἱματίῳ περιστελοῦμεν. 6) Οἱ ἄγγελοι τὴν νίκην ἤγγειλαν. 7) Ὁ βασιλεὺς στρατιώτας ἔστειλε τοὺς πολεμίους ἀποκτενοῦντας. 8) Ὑμῖν ἔσταλκα καὶ ἔτι σταλῶ δῶρα. 9 Ἡ ψυχὴ ἀπαλλαγεῖσα τοῦ σώματος οὐ διαφθείρεται.

200. η') ἐπηυξημένα διὰ ϳω (ιω), προστιθεμένου εἰς θέματα ἔχοντα χαρακτῆρα ν ἢ ρ, καὶ ἂν μὲν πρὸ αὐτῶν ὑπάρχῃ α, γίνεται αι (αιν-, αιρ-), ἂν ε γίνεται ει- (ειν-, ειρ-), ἂν ῐ καὶ ῠ γίνεται ῑ καὶ ῡ (ῑν-, ῡν, ῡρ-).

1. βαίνω (βαδίζω) (θ. βα-, βη-), μέλ. βήσομαι, ἀόρ. β' ἔβην (§ 182), πρκ. βέβηκα, πθ. ἀόρ. ἐβάθην.

2. κερδαίνω (θ. κερδαν-, κερδη-), μέλ. κερδανῶ, ἀόρ. α' ἐκέρδανα, πρκ. κεκέρδηκα.

3. φαίνω (θ. φαν-, φανα-), μέλ. φανοῦμαι, ἀόρ. α' ἔφηνα, πρκ. πέφαγκα, μέσ. μέλ. φανοῦμαι, ἀόρ. μέσ. ἐφηνάμην, ἀόρ. β' πθ. ἐφάνην καὶ α' ἐφάνθην (=ἀπεδείχθην), πρκ. πέφασμαι.

4. περαίνω (θ. περαν-), μέλ. περανῶ, ἀόρ. α' ἐπέρανα, μέσ. περαίνομαι, μέλ. περανοῦμαι, πθ. ἀόρ. ἐπεράνθην, ἀπαρ. πεπεράσθαι μετ. πεπερασμένος.

5. ραίνω (θ. ραν-), μέλ. ρανῶ, ἀόρ. α' ἔρρανα.

6. θερμαίνω (θ. θερμαν-), μέλ. θερμανῶ, ἀόρ. α' ἐθέρμανα, πρκ. τεθέρμακα.

7. σημαίνω (θ. σημαν-) πρβ. § 165, γ'.

8 χαλεπαίνω (θ. χαλεπαν-), μέλ. χαλεπανῶ, ἀόρ. α' ἐχαλέπηνα.

9. τεκταίνομαι (θ. τεκταν), ἀόρ. α' ἐτεκτηνάμην.

10. αἴρω (σηκώνω) (θ. ἀρ-), μέλ. ἀρῶ, ἀόρ. α' ἦρα (ὑποτ. ἄρω, εὐκτ. ἄραιμι, προστ. ἆρον, ἀπαρ. ἆραι, μετ. ἄρας).

Οὕτω καὶ ἐλεύκανα, ἐκοίλανα, ἐπέπανα, ὤργανα, ἐλίπανα,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐγλύκανα, ἴσχνανα καὶ μέσ. ἠράμην (μετ' αὐξήσεως), πρκ. ἦρκα, μέσ. μ. ἀροῦμαι, ἀόρ. πθ. ἤρθην, πρκ. ἦρμαι.

11. χαίρω (θ. χαρ-, χαρ-η), μ. χαρήσω, ἀόρ. β' ἐχάρην (ὡς ἐνεργ.), πρκ. γέγηθα (κεχάρηκα).

12. τεκμαίρομαι (εἰκάζω, συμπεραίνω), μ. τεκμαροῦμαι, ἀόρ. ἐτεκμηράμην.

13. τείνω (τεντώνω(θ. τεν) πρβ. § 165, 3,3,

14. κτείνω (φονεύω) (θ. κτεν-), μ. κτενῶ, ἀόρ α' ἔκτεινα, πρκ. ἔκτονα (§ 165), τούτου παθητ. τὸ ἀποθνήσκω.

15. κείρω (κουρεύω) (θ. κερ-, καρ-), μ. κερῶ, ἀόρ. α' ἔκειρα, πθ. ἐκάρην, πρκ. κέκαρκα, πθ. κέκαρμαι.

16. φθείρω (θ. φθερ-) πρβ. § 165.

17. πείρω (τρυπῶ πέρα πέρα), ἀόρ. ἔπειρα, πθ. ἀόρ. ἐπάρην, πρκ. πθ. πέπαρμαι.

18. ἐγείρω (θ. ἐγερ-), μ. ἐγερῶ, ἀόρ. α' ἤγειρα, πρκ. β' ἐγρήγορα, ἀόρ. πθ. ἠγέρθην.

10. ἀγείρω (συναθροίζω), (θ. ἀγερ-), μ. ἀγερῶ, μ. ἤγειρα, πρκ. ἀγήγερκα.

20. ἀμύνω (βοηθῶ) (θ. ἀμυν-) πρβ. 165, §.

21. πλύνω (θ. πλυν-), μ. πλυνῶ, ἀόρ. α' ἔπλυνα, πρκ. πέπλυκα.

22. κρίνω (χωρίζω, ἀσφαλίζω) (θ. κριν-), μ. κρινῶ, ἀόρ. α' ἔκρινα, πρκ. κέκρικα, μέτ. μ. κρινοῦμαι, ἀόρ. α' ἐκρινάμην, πρκ. κέκριμαι.

23. κλίνω (γέρνω, λυγίζω), (θ. κλιν-) πρβ. 165.

24. σύρω (τραβῶ) (θ. συρ-), ἀόρ. ἔσυρα, πρκ. σέσυρκα, μέσ. ἀόρ. α' ἐσυράμην, πθ. πρκ. σέσυρμαι.

25. φύρω (ἀνακατώνω ζυμώνω) (θ. φυρ-), πθ. πρκ. πέφυρμαι.

26. ὀδύρομαι (θρηνῶ) (θ. ὀδυρ-), μ. ὀδυροῦμαι, ἀόρ. α' ὠδυράμην.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1) Ὁ νοῦς ὑπ' οἴνου διεφθάρη. 2) Μανείην μᾶλλον ἢ ἡσθείην. 3) Ἤγειρε τὰ τείχη. 4) Ἔσπειρεν Ἰάσων δράκοντος ὀδόντας. 5) Μέλει ἡμῖν ὅποι τὸ μέλλον ἀποβήσεται. 6) Ὁ τῆς σοφίας καρπὸς οὔποτε φθαρήσεται. 7) Ἀδύνατον διαβῆναι τὸν ποταμόν. 8) Οἱ παῖδες χαίρουσι τῷ μέλιτι. 9)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ὁ Σωκράτης οὐ διέφθειρε τοὺς νέους. 10) Θησεὺς ἐκάθηρε τῶν κακούργων τὴν ὁδόν. 11) Αἰνείας ἀράμενος τὸν πατέρα ἔφερε. 12) Εὐφρανεῖ σε πλοῦτος πολλοὺς εὐεργετοῦντα. 13) Οἱ Ἀθηναῖοι τὰς στενωποὺς οἴνῳ ἔρραναν. 14) Τὸ σῶμά σου γῆρας μαραίνει. 15) Πλείους ἀποκτενοῦμεν. 16) Πρὸς ἅπαντας ἀποκρινούμεθα. 17) Ἀμυνοῦμεν τῷ παιδί, ὃς τοῖς ἄλλοις ἤμυνεν. 18) Καλὸν θάνατον τοῖς ἀγαθοῖς ἡ φύσις ἀπένειμεν. 19) Ἀποφήνασθε ὅ,τι ἑκάστῳ δοκεῖ. 20) Τὰ τῶν κήπων ἄνθη μεμάρανται. 21) Τὰ ἀνδράποδα ἐσημήναντο σημάντρῳ. 22) Οἰκτρόν τι πέφηνε θέαμα. 23) Μὴ ἐκ τῶν λόγων τὰ ἔργα κρῖνε, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων τοὺς λόγους. 23) Πάντες συγχαίρουσι φρονίμῳ γέροντι. 25) Πυθαγόρας τὴν ψυχὴν ἀθάνατον ἀπεφήνατο. 56) Ἆρον ἐκ τοῦ ἐμοῦ βάρους, εἰ θέλεις εἶναί με σῶν. 27) Ἐλπίδες ἐγρηγορότων ὄνειρα

202. θ') ἐπηυξημένα διὰ ȷω (ιω), προστιθεμένου εἰς ρημ. θέματα λήγοντα εἰς γ, κ, χ,[1] ὅπερ μετὰ τοῦ ȷ (ι) γίνεται σσ (ττ)· τὰ σσ (ττ) φυλάττονται μόνον ἐν τῷ ἐνεστ. καὶ παρατ., εἰς δὲ τοὺς ἄλλους χρόνους ἀναφαίνεται ὁ ἀρχικὸς χαρακτήρ.

1. πράσσω (θ. πραγ-), μ. πράξω, ἀόρ. α' ἔπραξα, πρκ. πέπραχα καὶ β' πέπρᾶγα, πθ. μ. πραχθήσομαι, ἀόρ. ἐπράχθην, πθ. πρκ. πέπραγμαι. Σημείωσαι διὰ τὸν τόνον τὰ πρᾶττε, πρᾶξον, πρᾶξαι, τὸ πρᾶξαν, πρᾶγμα, πρᾶξις, πρᾶκτορ, ὦ εἰσπρᾶκτορ.

2. αἰνίσσομαι (ὁμιλῶ αἰνιγματωδῶς) (θ. αἰνιγ-), μ. αἰνίξομαι, ἀόρ. α' ἠνιξάμην, πρκ. ᾔνιγμαι.

3. ἀλλάσσω (θ. ἀλλαγ-), μ. ἀλλάξω, ἀόρ. α' ἤλλαξα, πρκ. ἤλλαχα, μέσ. μ. ἀλλάξομαι, ἀόρ. ἠλλαξάμην, πθ. ἠλλάγην, πθ. πρκ. ἤλλαγμαι.

4. τάσσω (θ. ταγ-), μ. τάξω, ἀόρ. α' ἔταξα, πρκ. τέταχα, πθ. μ. ταχθήσομαι, μέσ. ἀόρ. ἐταξάμην, παθ. ἐτάχθην, πθ. πρκ. τέταγμαι.

5. βδελύσσομαι (αἰσθάνομαι ἀηδίαν) (θ. βδελυγ-), μ. βδελύξομαι, πθ. ἀόρ. ἐβδελύχθην, πθ. πρκ. ἐβδέλυγμαι.

6. ἀπομύττομαι (βγάζω τὴν μύξαν μου) (θ. μυκ-), μ. ἀπομύξομαι, ἀπεμέμυκτο ὑπερσ.

---

1) Ἐνταῦθα καὶ τὸ πλάσσω ἐκ θ. πλαθ- καὶ ἄλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

7. φυλάσσω (θ. φυλακ-), μ. φυλάξω, ἀόρ. α' ἐφύλαξα, πρκ. πθ. πεφύλαγμαι.

8. μάσσω (πιάνω, μαλάζω) (θ. μαγ-), μ. μάξω, ἀόρ. α' ἔμαξα πθ. ἀόρ. ἐμάχθην, πθ. πρκ. μέμαγμαι.

9. ἑλίσσω (περιστρέφω), (θ. ἑλικ-), πρτ. εἵλισσον, μ. ἑλίξω, ἀόρ. α' εἵλιξα, πρκ. πθ. εἵλιγμαι.

10. κηρύσσω (θ. κηρυκ-), μ. κηρύξω, ἀόρ. α' ἐκήρυξα, πρκ. κεκήρυχα, πθ. ἀόρ. ἐκηρύχθην, πρκ. κεκήρυγμαι.

11. φρίσσω (ἀνατριχιάζω), (θ. φρικ-), μ. φρίξω, ἀόρ. α' ἔφριξα, πρκ. πέφρικα.

12. ὀρύσσω (σκάπτω), (θ. ὀρυχ-), μ. ὀρύξω, ἀόρ. α' ὤρυξα, πρκ. ὀρώρυχα, πθ. πρκ. ὀρώρυγμαι, πθ. μέλ. ὀρυχθήσομαι, πθ. ἀόρ. ὠρύχθην.

13. πλάσσω (πλάθω, κατασκευάζω τι), (θ. πλαθ-), μ. πλάσω, ἀόρ. α' ἔπλασα, πρκ. πέπλακα, πθ. μέλ. πλασθήσομαι, ἀόρ. ἐπλάσθην, πθ. πρκ. πέπλασμαι.

Σημ. Ἔτι δὲ καὶ τὰ ταράσσω, πτίσσω (ξεφλουδίζω), πτύσσω, διπλώνω), πτήσσω (φοβῶ, δειλιῶ), αἱμάσσω, (ματώνω), πυρέσσω, πλήσσω, (πρβ. § 160 καὶ 204,7), σκαρδαμύττω, φράσσω.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Πρᾶττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα. 2. Καλῶς πεφυλάχασι τὰ προσταχθέντα. 3. Νόει καὶ τότε πρᾶττε. 4. Ὁ κωμάρχης οἶνον ἔρρανεν, ἔνθα ἦν κατορωρυγμένος. 5. Πληγεὶς λίθῳ τὴν κεφαλήν. 6. Ἐκήρυξε τοῖς Ἕλλησι παρεῖναι τὸν βουλόμενον. 7. Πόνου μεταλλαχθέντος, οἱ πόνοι γλυκεῖς. 8. Φυλάττου μὴ τὸ κέρδος τῆς δικαιοσύνης ἀφιστῇ. 9. Οἱ ἱππεῖς ἑκατέρωθεν ἐπὶ τῶν ἄκρων τεταγμένοι ἦσαν. 10. Θησεὺς ἔκοψε νόμισμα, βοῦν ἐγχαράξας. 11. Τοῖς μὲν ἡγεῖσθαι δέδοται, τοῖς δ' ἕπεσθαι τέτακται. 12. Κῦρος ὤρυξε τάφρον ὑπερμεγέθη. 13. Ἐπτυγμένη ἐπιστολὴ σφραγῖδι σφραγίζεται. 14. Ὁ τοῖχος ἅμα τῇ ἡμέρᾳ διωρώρυκτο.

202. Ἐπηυξημένη διὰ τοῦ **j ω** (ιω), προστιθεμένου εἰς τὸ ρημ. θέμα λῆγον εἰς γ, δ, τ, ὅπερ (j) μετὰ τοῦ χαρακτῆρος γίνεται ξ.

1. κράζω (θ. κραγ.), μ. κράξω, ἀόρ. α' ἔκραξα, πρκ. κέκραγα, ἀόρ. β' ἔκραγον.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. σφάζω (θ. σφαγ-), μ. σφάξω, ἀόρ. α΄ ἔσφαξα, πρκ. πθ. ἔσφαγμαι, παθ. μ. β΄ σφαγήσομαι, πθ. ἀόρ. β΄ ἐσφάγην.

3. ὄζω (μυρίζω) (θ. ὀδ.), μ. ὀζήσω, ἀόρ. α΄ ὤζησα. πρκ. ὄδωδα.

4. ἁρπάζω (θ. ἁρπαγ-), μ. ἁρπάσω, ἀόρ. α΄ ἥρπασα, πρκ. ἥρπακα, πθ. πρκ. ἥρπασμαι, πθ. ἀόρ. ἡρπάσθην.

5. σχίζω (θ. σχιδ-), μ. σχίσω.

6. ἀγωνίζομαι (θ. ἀγωνιδ-), μ. ἀγωνιοῦμαι, ἀόρ. ἠγωνισάμην, πθ. ἠγωνίσθην, πρκ. ἠγώνισμαι.

7. ἐθίζω (θ. ἐθιδ-), μ. ἐθιῶ, ἀόρ. α΄ εἴθισα, πρκ. εἴθικα, εἴωθα, καὶ πθ. εἴθισμαι.

8. νίζω (νίπτω) (θ. νιβ-) καὶ νίπτω, μ. νίψω, μέσ. μ. νίψομαι, ἀόρ. ἐνιψάμην, πθ. ἐνίφθην, πρκ. πθ. νένιμμαι.

9. χαρίζομαι (θ. χαριδ-), μ. χαριοῦμαι, ἀόρ. ἐχαρισάμην, πρκ. κεχάρισμαι.

10. κομίζομαι (θ. κομιδ-), μ. κομιοῦμαι, ἀόρ. α΄ ἐκομισάμην, πθ. ἀόρ. ἐκομίσθην, πρκ. κεκόμισμαι.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν 1. Λυκοῦργος τοὺς αὐτοῦ πολίτας εἴθισε κομᾶν. 2. Πάντες οἱ Πέρσαι δῶρα τῷ βασιλεῖ προσκομίζουσιν. 3. Ρωμαίων πολλαὶ γυναῖκες τὰ αὐτὰ ὑποδήματα φορεῖν τοῖς ἀνδράσιν εἰθισμέναι ἦσαν. 4. Χαρίζομαι τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσι. 5. Ἐποριζόμην χρήματα τοῖς στρατιώταις. 6. Χεὶρ χεῖρα νίζει. 7. Ἡρακλῆς τὸ σῶμα τῆς Λερναίας Ὕδρας ἀνασχίσας, τῇ χολῇ τοὺς οἰστοὺς ἔβαψε. 8. Τῶν στρατιωτῶν τις τῶν ξύλων ἔσχιζε. 9. Οἱ Τύριοι σφάξαντες τοὺς αἰχμαλώτους ἔρριψαν εἰς θάλασσαν. 10. Ἕως μὲν οἱ βάρβαροι τὴν ἀγορὰν παρεῖχον, οἱ Ἕλληνες ἐποιοῦντο τὰ ἐπιτήδεια, ἐπεὶ δὲ ἀγορὰν οὐ παρεῖχον, οἱ Ἕλληνες ἥρπαζον καὶ ἐσύλων.

203. Ἐπηυξημένα διὰ **τ**, ὅτε τὸ προηγούμενον χειλόφωνον τρέπεται εἰς π–

1. ἅπτω (πιάνω) (θ. ἁφ-, ἀφ-), μ. ἅψω, ἀόρ. α΄ ἧψα, πθ. πρκ. ἧμμαι, μέσ. μ. ἅψομαι, πθ. ἀφθήσομαι, ἀόρ. πθ. ἥφθην.

2. Τύπτω ἰδ. ἐλλιπῆ § 204,7.

3. βάπτω (θ. βαφ-), μ. βάψω, ἀόρ. α΄ ἔβαψα, μέσ. μ. βάψομαι, πθ. μ. βαφήσομαι, πρκ. βέβαμμαι, ἀόρ. ἐβάφην, καὶ μέσ. ἐβαψάμην.

4. βλάπτω (θ. βλαβ-), μ. βλάψω, ἀόρ. ἔβλαψα, πρκ. βέβλαφα, πθ. βέβλαμμαι, μσ. βλάψομαι, πθ. βλαβήσομαι, ἀόρ. πθ. ἐβλάβην.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

5. θάπτω (θ. ταφ-, θαπτ-), μ. θάψω, ἀόρ. ἔθαψα, πθ. θάπτομαι, πθ. μ. ταφήσομαι, πθ. ἀόρ. ἐτάφην, πρκ. τέθαμμαι.

6. κάμπτω (θ. καμπ-), μ. κάμψω, ἀόρ. α' ἔκαμψα, πθ. μ. καμφθήσομαι, πθ. ἀόρ. ἐκάμφθην, πρ. κέκαμμαι.

7. κόπτω (θ. κοπ-), μ. κόψω, ἀόρ. α' ἔκοψα, πρκ. κέκοφα, μέσ. κόπτομαι, πθ. μ. κοπήσομαι, πθ. ἀόρ. β' ἐκόπην, πθ. πρκ. κέκομμαι.

8. κρύπτω (θ. κρυβ-), μ. κρύψω, ἀόρ. α' ἔκρυψα, πρκ. κέκρυφα, μέσ. κρύπτομαι, μ. κρύψομαι, ἀόρ. ἐκρυψάμην, πθ. ἐκρύφθην καὶ β' ἐκρύβην.

9. κύπτω (θ. κυφ-), μ. κύψω, ἀόρ. ἔκυψα, μ. κύψομαι, πρκ. κέκυφα.

10. ῥίπτω (θ. ῥιφ-), μ. ῥίψω, ἀόρ. ἔρριψα (πρστκ. ῥῖψον), πρκ. ἔρριφα, πθ. ἔρριμμαι.

11. ῥάπτω (φ. ῥαφ-), μ. ῥάψω, ἀόρ. α' ἔρραψα καὶ β' ἔρραφον, παθ. μ. β' ῥαφήσομαι, πθ. πρκ. ἔρραμμαι, πθ. ἀόρ. β' ἐρράφην.

12. σκάπτω (θ. σκαφ-), μ. σκάψω, ἀόρ. α' ἔσκαψα, πθ. α' ἐσκάφθην, πρκ. ἔσκαμμαι.

13. σκώπτω (θ. σκωπ-), μ. σκώψομαι, ἀόρ. α' ἔσκωψα, πθ. πρκ. ἔσκωμμαι, πθ. ἀόρ. ἐσκώφθην.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Οἱ παῖδες λίθους ἐρρίφασιν. 2. Ἀντισθένης αἱρετώτερόν φησιν εἰς κόρακας ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας. 3. Βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς εἰς ὀργὴν πεσών. 4. Ῥώμη ἀμαθὴς πολλάκις ἔτεκε βλάβην. 5. Ὁ ἑαυτὸν αἰσχυνόμενος οὐδαμοῦ κακίᾳ περιπεσεῖται. 6. Σφάξαντες κάπρον ἔβαπτον τὸ ξίφος. 7. Ἕνα τίκτει, ἀλλὰ λέοντα. 8. Τὰ φύλλα πίπτει καὶ μαραίνεται. 9. Αἱ ὄρνιθες κρύπτουσι τὰ τέκνα ὑπὸ τοῖς πτεροῖς. 10. Χιὼν ἐπιπέπτωκε. 11. Κρέων ἐκήρυξε μηδένα θάπτειν τοὺς νεκρούς. 12. Ὁ πέλεκυς ἔκοψε τὰ δένδρα. 13. Οὐδέν ἐστι κεκρυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται. 14. Ὅτε χιὼν ἐπιπίπτει, γῆ φαίνεται λευκή. 15. Δρῦν ἄνεμος ἐκριζώσας ἐν ποταμῷ ἔρριψεν.

Β'. Ῥήματα ἐλλιπῆ.

204. Τὰ ἐλλιπῆ ῥήματα δανείζονται τοὺς ἐλλείποντας χρόνους ἀπὸ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν.

Ἐλλιπῆ ῥήματα εἶναι ταῦτα·

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1. αἱρέω-ῶ (κυριεύω), μ. αἱρήσω, ἀόρ. β' εἷλον (§ 135), πρκ. ᾕρηκα, μέσ. αἱρέομαι-αἱροῦμαι, μ. αἱρήσομαι, ἀόρ. β' εἱλόμην, πρκ. ᾕρημαι· παθ. τοῦ αἱρέω εἶναι τὸ ἁλίσκομαι (§ 197, 4), πθ. μ. αἱρεθήσομαι καὶ ἀόρ. ᾑρέθην καὶ ἑάλων (§ 182) γ'.).

2. Ἔρχομαι, ἀόρ. β' ἦλθον (θ. ἐλυθ-), πρκ. ἐλήλυθα, μέλ. εἶμι (§ 185) καὶ ἥκω.

3. Ἐσθίω (τρώγω), μ. ἔδομαι (ἐκ θ. ἐδ- (ε), ἀόρ. β' ἔφαγον (θ. φαγ-), πρκ. ἐδήδοκα, πθ. ἀόρ. ἠδέσθην, πρκ. ἐδήδεσμαι. Ὁμοίως ἀναπληροῦνται καὶ ὁ ἐνεστ. καταβιβρώσκω.

4. Ἕπομαι (ἀκολουθῶ) (θ. σ(ε) π-, ἑπ-), πρτ. εἱπόμην (§ 135), μ. ἕψομαι, ἀόρ. β' ἑσπόμην. Ὑπ. σπῶμαι (ἐπίσπωμαι), εὐκ. σποίμην, σποῖο (ἐπισποίμην, ἐπίσποιο), προστ. σποῦ (ἐπίσπου), ἀποσπέσθαι (ἐπισπέσθαι), μετ. σπόμενος (ἐπισπόμενος).

5. Ὁράω-ῶ (βλέπω), μ. ὄψομαι, ὄψει, -εται, (θ. ὀπ-), ἀόρ. β' εἶδον (θ. Fιδα, ἰδ-) (§ 136), πρκ. ἑώρακα, πθ. μ. ὀφθήσομαι, παθ. ἀόρ. ὤφθην, πρκ. ὦμμαι, ὦψαι, ὦπται, ἀπαρ. ὦφθαι.

6. Ζάω-ῶ, (θ. ζα-, ζη-), μ. ζήσω, ζήσομαι καὶ βιώσομαι, ἀόρ. β' ἐβίων, πρκ. βεβίωκα· περὶ συναιρ. τοῦ ζάω § 119, παρ.

7. τύπτω (κτυπῶ), μ. παίσω, πατάξω, πλήξω (θ. παι-, παταγ-, πληγ-), ἀόρ. α' ἔπαισα, ἐπάταξα, ἔπληξα, πρκ. πέπληγμαι, πθ. ἀόρ. ἐπλήγην. Οὕτως ἀναπληροῦνται οἱ χρόνοι καὶ ὅταν ὡς ἐνεστ. λαμβάνηται τὸ παίω, πατάσσω, πλήττω.

8. πωλέω-ῶ (ἐκθέτω εἰς πώλησιν), πθ. τούτου πιπράσκομαι, μ. πωλήσω καὶ ἀποδώσομαι, πρκ. πέπρακα, πθ. πέπραμαι (ἀπ. πεπρᾶσθαι), πθ. ἀόρ. ἐπράθην, τετ. μ. πεπράσομαι, παθ. μ. πραθήσομαι, ἀόρ. α' ἐπώλησα καὶ μ. ἀπεδόμην.

Οὕτως ἀναπληροῦνται οἱ χρόνοι καὶ ὅταν ὡς ἐνεστὼς λαμβάνηται τὸ πιπράσκω, οὐχὶ δ' ὅμως καὶ τὸ ἀποδίδομαι, ὁ ἐν τῷ ἐνεστ. δὲν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ πωλῶ.

6. σκέπτομαι (θ. σκεπ-), μ. σκέψομαι, ἀόρ. ἐσκεψάμην, πρκ. ἔσκεμμαι, ὁ ἐνεστ. καὶ παρατ. ἐκ τοῦ σκοπέω-ῶ, καὶ σκοπέομαι-οῦμαι (ἐξετάζω, παρατηρῶ).

10. τρέχω, μ. δραμοῦμαι (θ. δρεμ- δραμ-) ἀόρ. β' ἔδραμον, παρακ. δεδράμηκα καὶ β' δέδρομα. Ὁμοίως ἀναπληροῦνται καὶ ὁ ἐνεστ. θέω=τρέχω, μ. θεύσομαι.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

11. φέρω (σηκώνω) (θ. φερ-), μ. οἴσω (θ. οἰ-), ἀόρ. α' ἤνεγκα καὶ β' ἤνεγκον (θ. ἐνεκ-), παρακ. ἐνήνοχα· μέσ. φέρομαι (σηκώνω τι δι' ἐμαυτόν, ὁρμῶ), μ. οἴσομαι, ἀόρ. ἠνεγκάμην, πρκ. ἐνήνεγμαι· παθ. φέρομαι (σηκώνομαι ὑπὸ ἄλλου, μὲ σηκώνουν), μ. ἐνεχθήσομαι, πθ. ἀόρ. ἠνέχθην.

12. ὠνέομαι-οῦμαι (ἀγοράζω), μ. ὠνήσομαι, ἀόρ. β' ἐπριάμην (§ 172), πρκ. ἐώνημαι.

13. λέγω (θ. λέγ-), μ. λέξω καὶ ἐρῶ, ἐρεῖς, ἐρεῖ κλ. (θ. ἐρ-), ἀόρ. α' ἔλεξα καὶ β' εἶπον (θ. ἐπ-) εἶπες εἴπετε καὶ εἶπας εἴπατε, προστ. εἰπέ, ἀπ. εἰπεῖν, πρκ. εἴρηκα (θ. ρη-), πθ. μ. ῥηθήσομαι, ἀόρ. **ἐρρήθην**, πρκ. εἴρημαι.

Σημ. Ὁμοίως ἀναπληροῦνται καὶ οἱ χρόνοι τοῦ ἐνεστ. φημὶ καὶ ἀγορεύω καὶ τῶν συνθέτων τούτου μετὰ προθέσεων, συναγορεύω κλ. πλὴν τῆς ἀντὶ καὶ ἀμφί.

14. ἀπαγορεύω, μ. ἀπερῶ, ἀόρ. β' ἀπεῖπον, πρκ. ἀπείρηκα (ἰδ. ἀνωτ. 13).

15. εἴωθα (θ. Fεθ- Fηθ-) πρκ., εἰώθειν ὑπερσ.

16 ἔοικα (θ. εἰκ.), πρκ. μετ. ἐοικώς, ἐοικυῖα, ἐοικὸς καὶ εἰκός, ὑπερσ. ἐῴκειν.

17. δέδοικα (θ. δειδ-) πρκ., δείσομαι μέλ., ἔδεισα ἀόρ. (§ 189).

18. οἶδα (θ. Fιδ-, εἰδ.) πρκ., εἴσομαι μέλ., ᾔδειν ὑπερ. (§ 172).

19. εἵμαρται (θ. μειρ-, μαρ-) πρκ., εἵμαρτο ὑπερ., τὸ εἱμαρμένον = ἡ μοῖρα (§ 145).

20. ἐρήσομαι (θ. ἐρη-) μέλ., ἠρόμην ἀόρ. β'.

21. τλήσομαι (θ. τλα-, τλη-) μέλ., ἔτλην ἀόρ. β', τέτληκα παρκ., ὁ ἐνεστ. ἄχρηστος.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν. 1. Ἐὰν τὰ παρεληλυθότα μνημονεύῃς, ἄμεινον περὶ τῶν μελλόντων βουλεύσῃ. 2. Διογένης ἐν ἀγορᾷ ποτε ἔφαγεν.

3. Πένητας μὴ παραδράμῃς ἰδών. 3. Ὀργὴν φίλου πειρῶ φέρειν. 5. Ἔνεγκε λύπην ἐρρωμένως. 6. Εἰ τρισμυρίας ἀλώπεκάς τις συναγάγοι, μίαν φύσιν ἁπάσας ὄψεται καὶ τρόπον ἕνα. 7. Ξέρξης ἔλεγεν· οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἂν ἕλω τε καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας. 8. Ἀπείρηκα φυλακὰς φυλάσσων. 9. Περιμένετε ἔστ' ἂν ἐγὼ ἔλθω 10. Σύλλας εἷλε τὰς Ἀθήνας. 11. Χρὴ ἐμμένειν τοῖς εἰρημένοις.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

12. Αἱροῦνται οἱ λαγῴ ὑπὸ ἀλωπέκων. 13. Τὸ καλὸν δὶς ῥηθὲν οὐ βλάπτει. 14. Οἱ Ταραντῖνοι Ἀρχύταν στρατηγὸν ἑξάκις ἑλέσθαι λέγονται.

15. Χρή σε προσέχειν τὸν νοῦν. 16. Πόσου ἡ οἰκία ἐπράθη. 17. Δέδοικα μή με λάθῃ προσπεσών. 18. Οὐδείς, ὃ νοεῖς, οἶδεν, ὃ δὲ ποιεῖς, βλέπει. 19. Ἀνεῖλεν ὁ θεός, ὅτι Τροία οὐχ ἁλώσοιτο, εἰμὴ οἱ Ἕλληνες τὰ Ἡρακλέους βέλη προσλάβοιεν. 20. Οὗτος σύ, πῶς δεῦρο ἦλθες; 21. Σόλωνος ἦν νόμος· ὁ τὰ πατρῷα κατεδηδοκὼς ἄτιμος ἔστω. 22. Σωκράτης ἔλεγε τοὺς μὲν ἄλλους ἀνθρώπους ζῆν ἵν' ἐσθίοιεν, αὐτὸν δὲ ἐσθίειν, ἵνα ζῴη. 23. Ἔργον τῆς φρονήσεώς ἐστι τὸ συνιδεῖν τοὺς καιρούς. 24. Εἰς τοῦτο ἀναισθησίας ἐλήλυθε. 25. Ῥᾷον νόσον μεθ' ἡσυχίας οἴσεις. 26. Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα. 27. Δεδίασι τὸ κακὸν ὡς εὖ εἰδότες. 28. Δῆμος ἑώρακε πάντα, ὅσα ἔπραττε. 29. Ἃ μὲν εἶδον, ὡς εἶδον ὑμῖν ἀπήγγειλα, ἃ δ' ἤκουσα, ὡς ἤκουσα.

Β'. **Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου.**

205. 1. Προθέσεις·

Αἱ προθέσεις εἶναι 18.

6 μονοσύλλαβοι· ἐν, εἰς (ἐς), ἐκ (ἐξ), σὺν (ξὺν), πρὸς καὶ πρό.

12 δισύλλαβοι· ἀνά, κατά, διά, μετά, παρά, περί, ὑπέρ, ὑπό, ἀμφί, ἐπί, ἀντί, ἀπό.

206. 2. Ἐπιρρήματα.

α'. ποσωτικά· λίαν, ἄγαν, πάνυ, σφόδρα κλ.

β'. χρονικά· σήμερον, αὔριον, χθές, προχθές κλ.

γ' τροπικά· εὖ, καλῶς, ἑλληνιστί, λάξ, πύξ, δάξ, κλ.

δ'. τοπικά· ἄνω, κάτω, ἔσω, ἐγγύς, ἐκεῖ κλ.

Σημ.-Τοπικὰ ἐπιρρήματα εἶναι καὶ τὰ εἰς **θι, οι, ησι** καὶ **ασι** λήγοντα·

Αὐτόθι, Ἰσθμοῖ, οἴκοι. Ἀθήνησι, Πλαταιᾶσι.

καὶ τὰ εἰς **δε, ζε, σε**· αὐτόσε, οἴκαδε, Θήβαζε

καὶ τὰ εἰς **θεν**· οἴκοθεν, οὐρανόθεν, ἐκεῖθεν, ἐντεῦθεν κλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

207. Σύνδεσμοι.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι·

α') συμπλεκτικοί· καί, τέ, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.

β') διαζευκτικοί· ἤ, εἴτε- εἴτε, ἤτοι- ἤ.

γ') ἀντιθετικοί· μέν, δέ, (ἀλλά, ὅμως), καίτοι.

δ') συλλογιστικοί ἄρα, οὖν, τοίνυν κλ.

ε') ὑποθετικοί· εἰ, ἐάν, ἤν, ἄν.

ς') εἰδικοί· ὅτι, ὡς.

ζ') αἰτιολογικοί· ὅτι, διότι, γὰρ κλ.

η') τελικοί· ἵνα, ὡς, ὅπως.

θ') χρονικοί· ὅτε, ὁπότε, ἕως κλ.

208. 4. Ἐπιφωνήματα.

Τὰ ἐπιφωνήματα εἶναι·

α') τὸ κλητικόν· ὦ·

β') θαυμαστικόν· ἆ, βαβαὶ κλ.

γ') σχετλιαστικά· ἰώ, ἰού, φεῦ κλ.

δ') ἐκπληκτικόν· ἆ.

ε') γελαστικά· ἅ, ἅ.

ς') θειαστικά· εὐοῖ, εὐάν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

209. Ἐτυμολογικὸν λέγεται τὸ μέρος τῆς γραμματικῆς, τὸ ὁποῖον διδάσκει περὶ τοῦ ἐτύμου τῶν λέξεων ἤτοι περὶ τοῦ σχηματισμοῦ λέξεων ἐξ ἄλλων. Σχηματίζονται δὲ αἱ νέαι λέξεις διὰ προσθήκης καταλήξεων· αἱ οὕτω σχηματιζόμεναι λέξεις λέγονται παράγωγοι, αἱ δὲ ἀφ' ὧν αὗται γίνονται λέγονται πρωτότυποι.

Πρωτότυποι λέξεις εἶναι αἱ λέγω, τρέφω καὶ πλεῖσται ἄλλαι· παράγωγοι δὲ αἱ λόγος, λέξις κλ., τροφός, τροφή, τροφεύς κλ.

Αἱ λέξεις εἶναι ἢ ἁπλαῖ ἢ σύνθετοι. Αἱ ἁπλαῖ δὲ πάλιν εἶναι ἢ πρωτότυποι ἢ παράγωγοι. Αἱ ἁπλαῖ λέξεις ἑνούμεναι μετ' ἄλλων ἀποτελοῦσι νέας λέξεις, αἵτινες λέγονται σύνθετοι.

210. Τὸ ἐτυμολογικὸν διαιρεῖται εἰς δύο· τὸ μὲν πραγματεύεται περὶ παραγωγῆς, τὸ δὲ περὶ συνθέσεως.

Α'. **Περὶ παραγωγῆς.**

211. Αἱ παράγωγοι λέξεις εἶναι ῥήματα, ὀνόματα (οὐσιαστικά, ἐπίθετα), ἐπιρρήματα.

212. Α'. Ῥήματα παράγονται·

α') ἀπὸ ὀνόματα (οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα), ταῦτα δὲ εἶναι πλεῖστα καὶ λήγουσιν εἰς

-άω· τιμὴ τιμάω, θήρα θηράω, γόος γοάω.

-έω· οἶκος οἰκέω, εὐτυχὴς εὐτυχέω, τέλος τελέω, σώφρων σωφρονέω.

-όω· δίκαιος δικαιόω, χρυσὸς χρυσόω, ζημία ζημιόω.

-ύω· δάκρυ δακρύω, μέθυ μεθύω.

-εύω· παῖς παιδεύω, ἵππος ἱππεύω.

-άζω· δίκη δικάζω, ὄνομα ὀνομάζω, στάσις στασιάζω.

-ίζω· ἔρις ἐρίζω, χάρις χαρίζομαι, τεῖχος τειχίζω, οἶκος οἰκίζω.

-ύνω· ὀξὺς ὀξύνω, αἶσχος αἰσχύνω, κάλλος καλλύνω· εὐθύνω.

-αίνω· μέλας μελαίνω, χαλεπὸς χαλεπαίνω, μωρὸς μωραίνω, σῆμα σημαίνω.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-λλω· ταῦτα γίνονται ἐκ θεμάτων ληγόντων εἰς λ (§199), ἄγγελος ἀγγέλλω.

-σσω· ταῦτα γίνονται ἐκ θεμ. ληγόντων εἰς γ, κ, χ, θ (§ 201), κῆρυξ κηρύσσω, κόρυς κορύσσω, μαλακὸς μαλάσσω.

Σημ. Τὰ εἰς **ίζω** παραγόμενα ἀπὸ κύρια καὶ ἐθνικὰ σημαίνουσι μιμοῦμαι τὰ ἤθη, τὴν γλῶσσαν τινός· ἑλληνίζω, περσίζω, φιλιππίζω κλπ.

β΄. Ἀπὸ ῥήματα, εἶναι δὲ ταῦτα·

1. θαμιστικά· ταῦτα σημαίνουσι πρᾶξιν θαμὰ (συχνὰ) γινομένην· ῥίπτω ῥιπτάζω, στένω στενάζω, ἕρπω ἑρπύζω.

2. ἐναρκτικά· ταῦτα σημαίνουσι τὴν ἀρχὴν καὶ ἐξακολούθησιν πράξεώς τινος, γηράω γηράσκω, ἡβάω ἡβάσκω.

3. ἐφετικά· ταῦτα σημαίνουσιν ἔφεσιν (ἐπιθυμίαν) τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινομένου· γελάω,-άσω γελασείω, πολεμῶ,-ήσω πολεμησείω, στρατηγιάω, θανατάω.

Σημ. Τῶν εἰς άω καὶ ιάω τινὰ σημαίνουσι τὸν ἔχοντα τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινόμενον· ὀφθαλμιάω=ἔχω ὀφθαλμίαν, γειτνιάω=εἶμαι γείτων.

γ΄. Ἀπὸ ἐπιρρήματα καὶ ἐπιφωνήματα· δίχα διχάζω, χωρὶς χωρίζω, ἐλελεῦ ἐλελίζω, γρῦ γρύζω.

213. Β΄. Οὐσιαστικὰ παράγονται·

α΄. ἀπὸ ῥήματα καὶ σημαίνουσι.

1. Τὸ ἐνεργοῦν πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα καὶ λήγουσιν εἰς

-εύς, νέμω νομεύς, τέμνω τομεύς.

-της (θηλ. τις, τρις, τρια), ἐργάτης, θηλ. ἐργάτις, πολίτης, θηλ. πολῖτις, αὐλητής, θηλ. αὐλητρίς, ποιητής, θηλ. ποιήτρια.

-τηρ (θ. τειρα), σωτήρ, θηλ. σώτειρα, κρατήρ.

-τωρ (θηλ. τρια), ἡγήτωρ, ἡγήτρια.

-ος (θηλ. ος), ὁ τροφός, ἡ τροφός.

-ας (θηλ. α), ὁ ταμίας, ἡ ταμία.

-μων (θηλ. μων), ὁ ἡγεμών, ἡ ἡγεμών.

-ων (θηλ. αινα), θεράπων, θεράπαινα.

-τις (θηλ. τις), ὁ μάντις, ἡ μάντις.

2. Τὴν ἀφῃρημένην ἔννοιαν τοῦ ῥήματος καὶ λήγουσιν εἰς

-σια, δοκιμασία, ἐργασία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-εια, βασιλεύω βασιλεία, δουλεύω δουλεία.

-ά, χαίρω χαρά, σπείρω σπορά.

-ή, ρέω ροή, τρέφω τροφή.

-τις, πείθω (πιθ-) πίστις, φημὶ (φα-) φάτις.

-σις, γίγνομαι (γεν-) γένεσις, ποιῶ ποίησις, πράττω πρᾶξις.

-μὸς, ὀδύρομαι ὀδυρμός, σπάω σπασμός.

-λη, ἵστημι (στη-) στήλη, φύω φυλή.

-μή, τίω τιμή, ρώννυμι (ρω-) ρώμη, γράφω (γραφ-) γραμμμή.

-ος, λέγω λόγος, τείνω τόνος.

-τος, ἀρόω ἄροτος, ἀμάω ἄμητος.

3. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πράξεως καὶ λήγουσιν εἰς -μα· ποιέω ποίημα, πράσσω πρᾶγμα.

-ος, γένος, ψεῦδος.

4. Τὸ ὄργανον καὶ λήγουσιν εἰς

-τρον (θρον), ἀρόω ἄροτρον, κλείω κλεῖθρον.

-τηρία, βαίνω, βακτηρία.

-τρα, (θρα), ξύω ξύστρα, βαίνω ἀποβάθρα.

-ανον (ανη), δρέπω δρέπανον, σκάπτω σκαπάνη.

5. Τὸν τόπον καὶ λήγουσιν εἰς

-τήριον δικάζω δικαστήριον, ἐργάζομαι ἐργαστήριον.

-ειον, κείρω κουρεῖον.

β'. Ἀπὸ ἐπιθέτων· ταῦτα δηλοῦσι τὴν ἀφῃρημένην ἰδιότητα τούτων καὶ λήγουσιν εἰς

-ιᾰ (ἐξ ἧς ειᾰ, ο-ιᾰ)· ἀληθὴς ἀλήθεια, εὔνους εὔνοια.

-ιᾱ· σοφὸς σοφία, εὐδαίμων εὐδαιμονία· τὸ τ, ἁπλοῦν ὄν, τρέπεται εἰς σ· ἀθάνατος ἀθανασία, ἀλλὰ ἀναίσχυντος ἀναισχυντία.

-της (ἐξ ἧς ό-της, ύ-της), ἴσος ἰσότης, ταχὺς ταχύτης.

-σύνη (οσύνη, ἐὰν πρὸ τοῦ ο μακρὸν φωνῆεν ἢ δίφθογγος, ωσύνη ἐὰν βραχύ)· δίκαιος δικαιοσύνη, ἅγιος ἁγιωσύνη.

-ος, βαθὺς βάθος, ταχὺς τάχος.

γ'. Ἀπὸ οὐσιαστικά, ταῦτα δὲ εἶναι·

1. Ὑποκοριστικὰ καὶ σημαίνουσι σμίκρυνσιν ἢ ἐλάττωσιν τῆς ἐννοίας τοῦ οὐσιαστικοῦ θωπευτικῶς ἢ σκωπτικῶς καὶ λήγουσιν εἰς

-ίσκος (θηλ. -ίσκη), ἄνθρωπος ἀνθρωπίσκος, παῖς παιδίσκος καὶ παιδίσκη.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

-ις, ίχνη, πόλις πολίχνη, θύρα θυρίς.

-ιον, (ἐξ ἧς αρ-ιον, ιδιον, υδριον, υλλιον)· παῖς παιδίον, παιδάριον· ἰχθὺς (ἰχθυ-ίδιον) ἰχθύδιον, λέξις (λεξε-ίδιον) λεξείδιον, γραῦς (γραΐδιον) γρᾴδιον, βοῦς (βο-ίδιον) βῴδιον, λαγὼς (λαγω-ίδιον) λαγῴδιον, νῆσος νησύδριον.

2. Περιεκτικά, σημαίνοντα τόπον περιέχοντα πολλὰ τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινομένου, καὶ λήγουσιν εἰς ων, δάφνη δαφνών, ἐλαία ἐλαιών· οὕτω ῥοδών, γυναικών, ἱππών.

-ωνία· ῥοδωνία.

3. Μεγεθυντικά, σημαίνοντα μεγέθυνσιν (αὔξησιν) τῆς ἐννοίας τοῦ ὑπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ σημαινομένου, καὶ λήγουσιν εἰς

-ων, κεφαλὴ κέφαλων, γαστὴρ γάστρων.

-ίας, μέτωπον μετωπίας, οἴημα οἰηματίας.

4. Πατρωνυμικὰ σημαίνοντα υἱὸν πατρὸς ἢ μητρὸς (μητρωνυμικὰ) καὶ λήγουσιν εἰς

-δης -άδης, -ιάδης· Κρόνος Κρονίδης, Τελαμωνιάδης, Αἰνειάδης, Πηλείδης.

Σημ. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ τὰ συγγενικά, ἀδελφιδοῦς, ἀδελφιδῆ, ἀνεψιαδοῦς ἀνεψιαδῆ· καὶ τὰ γονεωνυμικά, λεοντιδεύς, λυκιδεύς, ἀετιδεύς.

5. Ἐθνικά, σημαίνοντα τὸν τόπον, ἐξ οὗ κατάγεταί τις, καὶ λήγουσιν εἰς

-ιάτης (θ. ατις)· Σπάρτη Σπαρτιάτης, Σπαρτιᾶτις.

-ευς (θηλ. ις), Μέγαρα Μεγαρεύς Μεγαρίς.

-ιος (θ. ια), Κόρινθος Κορίνθιος, Κορινθία.

-άτης (θ. ᾶτις), Τεγέα Τεγεάτης Τεγεᾶτις.

-ηνὸς (θ. ηνή), Κύζικος Κυζικηνός,-ηνή.

-ανὸς (θ. ανή), Ἀσία Ἀσιανὸς Ἀσιανή.

-ας (θηλ.), Δηλιάς,

6. Τεμενικά, σημαίνοντα τέμενος ἢ ἱερὸν θεοῦ ἢ ἥρωος καὶ λήγουσιν εἰς

-ιον, Θησεὺς Θησε-ῖον, Ἥρα Ἡραῖον, ἥρως ἡρῷον.

214. Γ΄. Ἐπίθετα παράγονται ἀπὸ ῥήματα καὶ οὐσιαστικὰ καὶ ἔχουσι ποικίλας καταλήξεις εἶναι δὲ ταῦτα·

α΄. Ἐπίθετα ἀπὸ οὐσιαστικά· ταῦτα εἶναι

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1. ἐπίθετα κτητικὰ καὶ λήγουσιν εἰς

-ιος, πάτριος, οὐράνιος, ἐνιαύσιος, (τὸ τ ἐτράπη εἰς σ ἐκ τοῦ ἐνιαυτός)· ἐκ τῆς ιος ἔγειναν αἱ ειος, οιος, αιος, τέλος (θ. τελεσ) τέλειος, αἰδὼς (θ. αἰδο-) αἰδοῖος, δίκη δίκαιος.

-εῖος, οἰκεῖος, ἀνδρεῖος

-αιος, σκότος σκοταῖος.

-ικὸς καὶ ιακός, φυσικός, πολιτικός, Κορινθιακός.

2. Μετουσιαστικὰ καὶ λήγουσιν εἰς

-εος, χρύσεος, ἀργύρεος, σιδήρεος.

-ινος, ξύλινος, ἀνθρώπινος.

3. Πλησμονῆς σημαντικὰ καὶ λήγουσιν εἰς

-εις, αἱματόεις, ἀνεμόεις, χαρίεις.

-ώδης (ὅ ἐκ τοῦ ο-ειδής, εἶδος)· θηριώδης, ἰχθυώδης, πετρώδης.

β΄. Ἐπίθετα ρηματικά· ταῦτα δηλοῦσιν ἢ ἐνέργειαν ἢ πάθος ἢ κλίσιν εἴς τι καὶ λήγουσιν εἰς

-ος, δηλοῦσιν ἐνέργειαν καὶ ἐν συνθέσει· (λείπω) λοιπός, λογογράφος.

-νός, δηλοῦσιν ἐνέργειαν ἢ πάθος (δείδω) δεινός, στεγανός, τερπνός.

-λός (ἐξ ἧς ελος, αλος, αλεος), σημαίνουσι τὸν ἔχοντα τὴν κλίσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινομένου ἢ πλησμονήν, δειλὸς (δείδω), εἴκελος (εἴκω), ρωμαλέος (ρήγνυμι, πρκ. ἔρρωγα)· οὕτω καὶ ἐξ οὐσιαστ. θαρσαλέος (θάρσος).

-ης, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σύνθετα· ψευδής, εὐγενής, ἀληθὴς (λανθάνω, θ. ληθ-).

-μος, ιμος, θερμός, μάχιμος, ὠφέλιμος· εἰς- ιμος καὶ ἐξ ὀνομάτων, νόμιμος.

-σιμος, ἐκ ρηματικῶν εἰς σις· βάσιμος, ἐργάσιμος, χρήσιμος.

-μων, μνήμων, γ. μνήμονος, ἐπιλήσμων, τλήμων.

-τός, σημαίνει τὸν δυνάμενον ἢ ἄξιον νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινόμενον· ποιητός, βατός, γραπτός, ρητός.

-τέος, σημαίνει τὸν ὀφείλοντα νὰ πάθῃ τὸ ὑπὸ τοῦ θέματος σημαινόμενον· ποιητέος, ρητέος, λεκτέος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

213. Δ'. Ἐπιρρήματα παράγονται ἐξ οὐσιαστικῶν, ἐπιθέτων καὶ ῥημάτων.

α'. Τροπικὰ εἰς ως, καλῶς, εὐγενῶς κλ.

2. εἰς ι (τί,) εί, δόν, δην, ίνδην, ινδα· ἀμισθί, ἀμαχητί, ἑλληνιστί, νεωστί, νηποινεί, ἀγεληδόν, σωρηδόν, βάδην, κρύβδην καὶ κρύβδα, ἀριστίνδην, ὀστρακίνδα, πλέγδην.

3. εἰς ξ· ἀναμίξ, ἐναλλάξ, λάξ, πύξ, δάξ· οὕτω καὶ ὀδάξ.

β'. Τοπικὰ θι, οι, ησιν, ᾶσιν, θεν, δε, ζε, σε· αὐτόθι, οἴκοι, Ἀθήνησιν, οἴκοθεν, Ἀθήναζε, αὐτόσε.

γ'. Ποσωτικά, ἐξ ἀριθμητικῶν· ἅπαξ, δίς, τρίς, τετράκις κλ., κατ' ἀναλογίαν τὰ πολλάκις, συχνάκις, τοσάκις κλ.

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.

214. Ἔκ τινος θέματος παράγεται λέξις τις, ἐξ αὐτῆς δὲ ἄλλη καὶ οὕτως ἐκ τοῦ θέματος γίνονται πολλαὶ λέξεις. Αἱ οὕτω δὲ παραγόμεναι λέξεις εἶναι τῆς αὐτῆς οἰκογενείας καὶ λέγονται ὁμόγονοι· π. χ. ἐκ τοῦ θ. γραφ- τοῦ γράφω γίνονται,

γράφ-ω	γραμ-μὴ (ἐκ τοῦ γραφ-μὴ)
γραφ-εὺς	γράμ-μα
γραφ-ὴ	γραμματ εὺς
γραφ-ὶς	γραμματ-εύω
γραφ-εῖον	γραμματ-ικὸς
γραφ ικὸς	γραμματ-εῖον.

215. Παράγωγα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας,

α'. βαίνω (θ. βα βη) (βή-σομαι, βέβημαι, βὰς)

βαίνω	βη λὸς
βά-σις	βῆ-μα
βάσ-ιμος	βέβη-λος
βα-θμὸς	βω-μός.
βά-θρον	

2. τίθημι (θ. θε-, θη-) (θήσω, ἔθην, ἔθεσαν)

θέσις	θή-κη
θεσ-μὸς	θη-σαυρὸς
θέ-μα	θέ-μις

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θεμέλιος, πληθ. -ιοι θέμι-στος
τὰ θέμε-θλα θεμιστ-οσύνη
νομο-θέτης θεμιστ-εύω.

3. λύω (θ. λῠ-, λῡ-)
λύ-σις λυ-τὴρ λῦ-μα
λύσ-ιμος λυτή-ριος λυμα-ίνω
λύτ-ρον λυμαν-τὴρ
λυμαντήρ-ιος

4. ἔχω (θ. σεχ-, ὀχ-, ἐχ-, σχε-, σχη-) (ἕξω, σχήσω, ἔσχον),
σχέ-σις ἐχ-υρὸς ἴσχω (σι-σέχω)
ἕξις (σέχ-σις) ὀχ-υρὸς ἰσχ-άνω
σχῆ-μα ὀχ-εὺς (ἰσχ-ανάω)
σχηματ-ίζω σχέτ-λιος ἰσχ-ὺς
σχηματ-ισμὸς σχετ-λιάζω ἰσχυ-ρός.

5. ῥέζω (ἔρδω) (θ. Fεργ-, Fοργ) (ῥέξω, ἔρξω, ἔοργα).
ἔργον ἐργά-ζομαι ὄργ-ανον
ἐργ-άτης ἐργα-σία τὰ ὄργια
ἐργ-άτις ἐργάσ-ιμος ὀργι-άζω
ἐργατ-ικὸς ἐργασ-τικὸς ὀργια-σμὸς
ἐργα-λεῖον ἐργασ-τὴρ ὀργιαστής.
ἐργ-ώδης ἐργαστ-ήριον.

6. ῥέω (θ. ῥυ-, ῥεF-, ῥευ-), ῥοF- (ῥου-).
ῥύ-σις ῥεῦ μα ῥόος (ῥοFος)
ῥυ-τὸς ῥεῖ-θρον (ῥεF-εθρον) ῥοῦ-ς
εὐ-ρεὴς (εὐ-ρεF-ης) ῥο-ὴ (ῥοFὴ)

7. ῥήγνυμι (θ. Fρα-, Fρη-, Fρωγ-)
ῥαγ-δαῖος ῥῆξις (ῥηγ-σις) ῥώξ, ῥωγή, ῥωχ-μὸς
ῥῆγμα ῥωγάς, ῥωγαλέος
ῥηγ-μὶν ἀπορρώξ.

β΄. Ὀνόματα μετὰ τῶν ὁμογενῶν.

1. δίκη δικάζω
δίκα-ιος δικασ-τής

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δικαι-οσύνη		δικαστ-ικὸς
δικαι-όω		δικαστήριον
δικαίωσις		

2. δοῦλος, δούλη.

δουλ-ικὸς	δουλ-όω	δουλεύω
δούλ-ιος	δούλω-σις	δουλεία
δούλ-ειος		δούλευ-μα
δουλ-οσύνη		

3. οἶκος, οἰκία

οἰκίον	οἰκέ-ω	οἰκ-ίζω
οἰκ-ίδιον	οἴκη-σις	οἰκιστὴς
οἰκ-ίσκος	οἴκη-μα	οἰκιστὴρ
οἰκ-εὺς	οἰκη-τὴρ	
οἰκ-έτης	οἰκή-τωρ	
οἰκ-έτις		
οἰκε-τικὸς		
οἰκε-ῖος		
οἰκει-ότης		
οἰκει-όω		

γ'. Ἐπίθετα μετὰ τῶν ὁμογόνων.

1. ἄξιος, -ία, ον

ἀξία	ἀξιόω
	ἀξί-ωσις
	ἀξίω-μα
	ἀξιωματ-ικός.

2. ἴδιος, -ία -ιον

ἰδιό-της (ἡ)	ἰδιώτης (ὁ)
ἰδιό-ομαι	ἰδιῶτις, θ. τοῦ ἰδιώτης
ἰδίω-μα	ἰδιωτ-ικὸς
	ἰδιωτ-εύω
	ἰδιωτ-εία.

3. ἱερός, -ά, -όν.

ἱερε-ὺς	ἱερόω
ἱέρε-ια	ἱερ-ωσύνη
ἱερε-ῖον	ἱεράομαι
ἱερεύ-ω	(ἱερά-της)
	ἱερατ-ικὸς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. **Περὶ συνθέσεως.**

216. Ἐκ τῆς ἑνώσεως ἁπλῶν λέξεων σχηματίζονται νέαι λέξεις, σύνθετοι λεγόμεναι.

Εἰς πᾶσαν σύνθετον λέξιν διακρίνομεν δύο μέρη· πρῶτον συνθετικὸν καὶ δεύτερον συνθετικόν.

217. Τὸ πρῶτον συνθετικὸν μέρος εἶναι α΄) ἄκλιτον (δηλ. πρόθεσις, ἀχώριστον μόριον), οἷον

Πρόθεσις· ἐκ-βάλλω, ἀμφι-θέατρον, πρό-δομος, ἔμ-ψυχος, παρά-δοξος κλ.

Ἀχώριστον μόριον· ἀ-δύνατος, ἀν-ήλιος, ἀν-ελεύθερος, ἄ-εργος, ἀργός, νη-πενθής, νωδός, ἀρί-δηλος, ἐρι-βῶλαξ, ἡμι-τελὴς κλ.

εὐ-τυχὴς, δυσ-τυχὴς κλ

β΄) κλιτὸν (ὄνομα, ρῆμα).

ὄνομα· γεωμέτρης, φρεάντλης, φυσιολόγος, θαλαμηπόλος κλ.

ρῆμα· λυσιτελής, ρίψασπις, ἐχέγγυος, φερέοικος, λιποτάκτης.

218. Τὸ δεύτερον συνθετικὸν εἶναι·

1. ἐπίρρημα· ἔκπαλαι, σύναμα.
2. ὄνομα· εἰρηνοδίκης, ὀλυμπιονίκης.
3. ρῆμα· βιβλιοπώλης, ὀρνιθοθήρας.

219. **Παραδείγματα συνθέτων ὀνομάτων.**

α΄) οὐσταστικά·

ἀκρόπολις (ἄκρα πόλις)
νεοπολίτης (νέος πολίτης)
λοχαγὸς (λόχου ἀγὸς)
νομοφύλαξ (νόμου φύλαξ)
μητρόπολις (μήτηρ, πόλις)

β΄) ἐπίθετα·

1. Ἐξ ὀνομάτων·
μακρόχειρ (μακρὸς + χεὶρ)
μεγάθυμος (μέγας + θυμὸς)
σώφρων (σῶς + φρὴν)
δεκαετὴς (δέκα + ἔτος)

2. Ἐκ θεμάτων ρημάτων·
δεισιδαίμων (δείδω + δαίμων)
ἡνίοχος (ἡνία + ἔχω)
λογοποιὸς (λόγος + ποιέω)
οἰκογενὴς (οἶκος + γίγνομαι)
φερέπονος (φέρω + πόνος)

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθὼς ἐκ τῶν γραμμάτων γίνονται αἱ συλλαβαὶ καὶ ἀπὸ τῶν συλλαβῶν αἱ λέξεις, οὕτω καὶ ἐκ τῶν λέξεων γίνονται αἱ προτάσεις. Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν προτάσεων συνδεομένων ἀναμεταξύ των γίνεται ὁ λόγος.

2. Τὰς ἐννοίας ἡμῶν ἐκφράζομεν διὰ λέξεων.

3. Δύο ἔννοιαι καὶ ἑπομένως δύο λέξεις, συνδεόμεναι διά τινος χρόνου τοῦ ῥήματος εἶναι, ἀποτελοῦσι κρίσιν τοῦ νοῦ. Ἡ κρίσις δ' αὕτη τοῦ νοῦ, ὅταν ἐκφέρηται διὰ λέξεων (ἐγγράφως ἢ προφορικῶς), λέγεται πρότασις. Ὁ ἄνθρωπός ἐστι καλός. Εἶναι δὲ ἡ πρότασις ἁπλῆ καὶ πολλαπλῆ ἢ σύνθετος.

4. Ἡ πρότασις σύγκειται ἀπὸ τρεῖς ὅρους·

α') ὑποκείμενον, τὸ ὁποῖον παριστᾷ τὸ πρόσωπον, τὸ ζῷον ἢ τὸ πρᾶγμα, περὶ τοῦ ὁποίου ἡ κρίσις· ἄνθρωπος.

β') κατηγορούμενον, τὸ ὁποῖον κατηγορεῖ ἤτοι λέγει τι κατὰ τοῦ ὑποκειμένου· καλός.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

γ΄) συνδετικόν, τὸ ὁποῖον συνδέει τὸ ὑποκείμενον καὶ κατηγορούμενον· ἐστί.

Σημ. Δύναται τὸ συνδετικὸν εἶναι νὰ ἑνωθῇ μετὰ τοῦ κατηγορουμένου εἰς ἕν· τοῦτο τότε λέγεται κατηγόρημα, ἢ ἁπλῶς ῥῆμα· ὁ Πλάτων ἐστὶν ἐπιμελής=ὁ Πλάτων ἐπιμελεῖται.

1. ΠΡΟΤΑΣΙΣ

Α΄. Ἁπλῆ πρότασις.

5. Α΄. Τὸ ὑποκείμενον ἰδίᾳ μὲν εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν, ἀλλὰ καὶ ἀντωνυμία, ἐπίθετον, ἀπαρέμφατον, μετοχὴ καὶ πᾶν μέρος τοῦ λόγου.

Τὸ ὑποκείμενον τίθεται κατ᾽ ὀνομαστικὴν πτῶσιν εἰς ἀπαρεμφατικὴν ἔγκλισιν καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐρώτημα τίς, τί, τίνες, τίνα;

Τὸ ῥόδον θάλλει—τὸ ἁμαρτάνειν κακὸν (ἐστι)—ἐγὼ διδάσκω—οἱ ἐπιμελούμενοι προκόπτουσιν—τέρας ἐστίν, ὅστις εὐτύχηκε διὰ βίου—ἡ περὶ πρόθεσίς ἐστι.

6. Τὸ ὑποκείμενον, ὅταν εἶνε 1 ἢ 2 πρόσ. (δηλ. τὸ ἐγώ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς), παραλείπεται, διότι ἀρκεῖ ἡ κατάληξις πρὸς δήλωσιν τούτου, τίθεται δέ, ὅταν εἶναι ἀνάγκη ἐμφάσεως καὶ ἀντιδιαστολῆς· γράφω, γράφεις, γράφομεν, γράφετε· σὺ εἶπας· ἐγὼ καὶ σὺ λέγομεν· ἐγὼ μὲν διδάσκω, σὺ δὲ μανθάνεις.

7. Τὸ ὑποκείμενον ἐπὶ 3ου προσ. ἀνάγκη νὰ τίθηται, διότι ταῦτα εἶναι ἄπειρα· ὁ Σωκράτης διδάσκει· παραλείπεται δέ, ἂν τοῦτο ἄλλως εἶναι γνωστὸν καὶ ὡρισμένον πρόσωπον· π. χ. 1) εἰς τὸ βρέχει, ὕει, χιονίζει (ὁ θεός)· 2) εἰς τὸ ἐσάλπιγξεν (ὁ σαλπιγκτής), 3) εἰς τὸ ἐκήρυξεν (ὁ κῆρυξ), 4) εἰς τὸ λέγουσιν (οἱ ἄνθρωποι, ἤ τινές).

8. Β΄. Τὸ κατηγορούμενον, ἰδίᾳ μὲν εἶναι ἐπίθετον, ἀλλὰ καὶ οὐσιαστικόν, ἀντωνυμία, ἀπαρέμφατον· τὸ ῥόδον ἐστὶ καλόν—Κῦρος ἦν βασιλεὺς—τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν—ἅλις ἐστὶ ταῦτα.

9. Κατηγορούμενον δέχονται πλὴν τοῦ εἶναι καὶ τὰ συγγενῆ τούτου (τὰ ὑπάρχει, γίγνεται, μένει) καὶ τὰ φαίνεται, χειροτονεῖται, ᾄδεται, λέγεται, ὀνομάζεται κλ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Κῦρος ἐφάνη μέγας— λέγομαι ἐπιμελὴς— βουλευτὴς ἔλαχον— Θησεὺς ἀπεδείχθη διάδοχος.

10. Τὸ κατηγορούμενον παραλείπεται μόνον ἐν συνεχείᾳ λόγου· ὁ μὲν πατὴρ ἦν χρηστός, σὺ δ' οὐκ εἶ (χρηστός).

11. Τὸ συνδετικὸν εἶναι εὐκόλως παραλείπεται, 1) μάλιστα ἐπὶ γνωμικῶν καὶ παροιμιῶν· ἄδηλον τὸ μέλλον— ἄλλος βίος, ἄλλη δίαιτα· 2) ἐπὶ τοῦ ὥρα, καιρός, εὔκολον, ἀμήχανον κλ., εὔκολον εἰπεῖν—ὥρα λέγειν.

Σημ. Τὸ εἶναι ἐν συνεχείᾳ λόγου παραλειπόμενον παραλαμβάνεται ἀπὸ κοινοῦ· ἐκεῖνος μὲν φίλος ἐστί, σὺ δὲ ἐχθρὸς (εἶ).

Συμφωνία τῶν ὅρων τῆς προτάσεως.

12. Α΄. Τὸ ῥῆμα, ὡς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς γλώσσῃ, συμφωνεῖ κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν πρὸς τὸ ὑποκείμενον· ἐγὼ λέγω, σὺ ἀκούεις —Σωκράτης διδάσκει—βάτραχοι ἐν λίμνῃ ἐνέμοντο.

Ἐξαίρεσις. 1) Οὐδέτερον πληθ. ὑποκείμενον, συνήθως ἄψυχον, ἔχει τὸ ῥῆμα εἰς ἑνικὸν (ἀττικὴ σύνταξις)· τὰ παιδία παίζει—τὰ ζῷα τρέχει—τὰ ἱερὰ ἐγίγνετο αὐτοῖς αἴσια.

2) Περιληπτικὸν ὄνομα, ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, ἔχει τὸ ῥῆμα εἰς πληθυντικόν· τὸ στρατόπεδον (=οἱ στρατιῶται) ἀνεχώρουν—τὸ πλῆθος οἴονται.

13. Β΄. Τὸ κατηγορούμενον, ἐπίθετον ὄν, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν· ὁ ἄνθρωπος (ἐστὶ) θνητὸς—τὸ ῥόδον καλὸν—οἱ στρατιῶται ἀνδρεῖοι.

Σημ. Τὸ κατηγορούμενον τίθεται καὶ κατ' οὐδέτερον γένος· ἡ ἐπιμέλεια καλόν.

14. Τὸ ὀνοματικὸν κατηγορούμενον τίθεται ἄνευ ἄρθρου πρὸ ἢ μετὰ τὸ οὐσιαστικόν· Οἰδίπους εἶπε τὸ αἴνιγμα, ἄνθρωπον εἶναι— ἦν εὐσεβέστατος ἁπάντων Αἰακός.

Οὕτω τίθενται καὶ αἱ ἀντωνυμίαι· ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος· ὅδε ὁ ἀνὴρ—τοῦτον τὸν τρόπον—οὗτος ὁ ἀνὴρ—ὁ ἀνὴρ οὗτος.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Β΄. Πολλαπλῆ πρότασις.

15. Πολλαπλῆ ἢ σύνθετος πρότασις λέγεται ἡ συγκειμένη ἀπὸ πλείονα τοῦ ἑνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα ἢ ῥήματα.

16. Α΄. Ῥῆμα. 1. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πολλὰ καὶ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς ἑνικὸν ἢ πληθυντ. ἀριθμόν· ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ φιλεῖ σὲ (φιλοῦσι).

2. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πολλὰ καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ πρόσωπον τῶν ὑποκειμένων· ὗς καὶ κύων περὶ εὐτοκίας ἤριζον.

3. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πολλὰ καὶ διαφόρου προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον, ἐπικρατέστερον δὲ εἶναι τὸ 1 πρόσ. τοῦ 2 καὶ 3, καὶ τὸ 2 τοῦ 3· ἐγὼ καὶ σὺ γράφομεν—σὺ καὶ ἐκεῖνος γράφετε—ὑμεῖς καὶ ὁ Πλάτων διαλέγεσθε.

17. Β΄. Κατηγορούμενον. 1. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πλείονα τοῦ ἑνός, ἔμψυχα καὶ τοῦ αὐτοῦ γένους, τὸ κατηγορούμενον τίθεται κατὰ τὸ γένος τῶν ὑποκειμένων καὶ εἰς πληθ. ἀριθμόν. Ὁ δεσπότης καὶ ὁ δοῦλος φίλοι ἦσαν.

2. Ὅταν δὲ διαφόρου γένους, τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον (ἐπικρατέστερον δὲ εἶναι τὸ ἀρσ. τοῦ θηλυκοῦ καὶ οὐδετέρου, καὶ τὸ θηλ. τοῦ οὐδετ.) καὶ εἰς πληθ. ἀριθμόν· ἡ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα ἀγαθοί εἰσιν—ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἀγαθοί εἰσιν.

3. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πλείονα τοῦ ἑνὸς ἄψυχα καὶ τοῦ αὐτοῦ γένους, τὸ κατηγορούμενον τίθεται ἢ πληθ. κατὰ τὸ γένος τῶν ὑποκειμένων ἢ κατ' οὐδέτερον γένος ἑνικοῦ καὶ εἰς πληθ. ἀριθμόν· τῶν δυνατῶν οἱ φθόνοι καὶ οἱ ἔρωτες δεινοί· καὶ νόμος καὶ φόβος ἱκανὸς ἔρωτα κωλύειν· μέθη φύλαξιν ἀπρεπέστατον καὶ μαλακία καὶ ἀργία.

4. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα εἶναι πλείονα τοῦ ἑνὸς ἄψυχα καὶ διαφόρου γένους, τὸ κατηγορούμενον τίθεται εἰς οὐδέτερον γένος καὶ πληθυντ. ἀριθμόν· πόλεμος καὶ στάσις ὀλέθρια ταῖς πόλεσιν (ἐστιν).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γ΄. Διορισμοί.

18. Ἡ ἁπλῆ, ὡς καὶ ἡ πολλαπλῆ (σύνθετος), πρότασις δὲν ἐξαρκεῖ πολλάκις νὰ παραστήσῃ τὰ διανοήματα ἡμῶν· διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν εἰς αὐτὴν καὶ ἄλλας λέξεις, διὰ τῶν ὁποίων γίνεται σαφεστέρα καὶ πλατυτέρα ἡ πρότασις. Αἱ λέξεις αὗται λέγονται διορισμοί. Οἱ διορισμοὶ τίθενται εἰς τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον (ὀνοματικοὶ διορισμοὶ) καὶ τὸ συνδετικὸν ἢ τὸ ῥῆμα (ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί).

19. Διὰ τῶν διορισμῶν ὁρίζονται ἀκριβέστερον τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα καὶ διακρίνονται παντὸς ἄλλου· οὕτως εἰς τό· Ἀλέξανδρος, ὁ Μακεδών, ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου ἦν βασιλεύς, τὸ Μακεδὼν προσετέθη ἵνα διακρίνῃ τοῦτον ἀπὸ ἄλλον τοιοῦτον μὴ Μακεδόνα, τὸ υἱὸς τοῦ Φιλίππου προσετέθη ἵνα διακρίνῃ τοῦτον παντὸς ἄλλου μὴ υἱοῦ τοῦ Φιλίππου.

α΄. Ὀνοματικοὶ διορισμοί.

20. 1. Οἱ ὀνοματικοὶ διορισμοί, ἐὰν εἶναι ἐπίθετα, συμφωνοῦσι πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτῶσιν· 2) ἐὰν εἶναι οὐσιαστικὰ καὶ διορίζωσιν οὐσιαστικά, τίθενται κατὰ γενικὴν (γενικὴ κτητική)· Ἀρχὴ σοφίας φόβος Κυρίου.—Κίμων ἦν υἱὸς Μιλτιάδου.— 3) ἐὰν δὲ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ εἶναι ὀνοματικὸν ἀπαρέμφατον, τότε τοῦτο λαμβάνει τὸ οὐδέτερον ἄρθρον (τοῦ, τῷ, τό)· τὸν τοῦ λέγειν οἶδα καιρόν.

Σημ. α΄. Οὐσιαστικὸν τιθέμενον εἰς διορισμὸν ἐπιθέτου, τίθεται διὰ πλαγίας πτώσεως· ἡ πόλις ἦν θορύβου μεστὴ—ὅμοιος ὁμοίῳ φίλος—Ἀχιλλεὺς ξανθὸς ἦν τὴν κόμην (πρβ. πτώσεις).

Σημ. β΄. Ὁ διορισμός, ἐὰν εἶναι ἐπίθετον ἢ γενικὴ οὐσιαστικοῦ (γενικὴ διοριστική), τίθεται κανονικῶς μεταξὺ τοῦ ἄρθρου καὶ τοῦ οὐσιαστικοῦ ἢ μετὰ τὸ οὐσιαστικὸν μετ' ἐπαναλήψεως τοῦ ἄρθρου· ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ—ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαθός—ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος—ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων—Πύρρος ὁ Ἠπείρου βασιλεὺς ἐν Ἄργει ἀπέθανεν.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. γ'. Ἀντὶ ἐπιθέτου ἢ μετοχῆς δύναται νὰ τεθῇ καὶ πρότασις διὰ τοῦ ὅς, ἥ, ὅ (§ 71 ζ'). Εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. —Πλάτων ὅς ἐπιμελεῖται (=ὁ ἐπιμελούμενος, ὁ ἐπιμελής).

β'. Ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί.

21. Οἱ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοὶ εἶναι ἐπίρρημα καὶ διορίζουσι τὰ ῥήματα καὶ ἐπίθετα ἢ ἄλλα ἐπιρρήματα.

Εἰς τοὺς ἐπιρρηματικοὺς διορισμοὺς ἀνήκουσι καὶ οἱ ἐκφερόμενοι διὰ πλαγίας πτώσεως μετὰ ἢ ἄνευ προθέσεως (ὡς ἐπιρρηματικοὶ διορισμοί).

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ διορισμοὶ ἀνήκοντες εἰς πᾶσαν τάξιν ῥημάτων λέγονται κοινοὶ διορισμοί. Εἶναι δὲ οἱ ἑξῆς· ὁ τόπος, ὁ τρόπος, ὁ χρόνος, ὁ σκοπὸς καὶ τὸ αἴτιον.

α'. Ὁ τόπος, εἰς τὸν ὁποῖον μένομεν, ἢ ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἀναχωροῦμεν, ἢ εἰς τὸν ὁποῖον πηγαίνομεν, ἢ διὰ τοῦ ὁποίου διερχόμεθα, ἐκφέρεται δι' ἐπιρρήματος τοπικοῦ (§ 206, δ'), διὰ πλαγίας πτώσεως, δι' οὐσιαστικοῦ μετὰ προθέσεως (ἐν, ἀπό, ἐκ, ἀνά, εἰς, πρός, ἐπί, διά)· Ἀλέξανδρος ἐν Πέλλῃ ἐτράφη — εἰς Ἰταλίαν Αἰνείας ἧκεν — Ἀλκιβιάδης ἐπὶ (πρὸς) τὸν Πειραιᾶ ἔπλευσεν—ἐξήλασε διὰ Συρίας—οἰκοῦσιν ἀνὰ τὰ ὄρη.

β'. Ὁ τρόπος, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεταί τι, ἐκφέρεται 1) δι' ἐπιρρήματος τροπικοῦ (§ 206, β' καὶ 213, α')· 2) διὰ πλαγίας πτώσεως οὐσιαστικοῦ μετὰ ἢ ἄνευ προθέσεως· καλῶς ἐμελέτησε—κραυγῇ πολλῇ ἦλθον—οὕτω σὺν γέλωτι, μετὰ δόξης(=ἐνδόξως).

γ'. Ὁ χρόνος, ἤτοι τὸ πότε γίνεται ἢ θὰ γείνῃ ἢ ἔγεινέ τι, ἐκφέρεται 1) δι' ἐπιρρήματος χρονικοῦ (§ 206, α'), 2) διὰ πλαγίας πτώσεως οὐσιαστικοῦ, διὰ γενικῆς (§ 42), διὰ δοτικῆς (§ 35), δι' αἰτιατικῆς (§ 28).

δ'. Ὁ σκοπός, ἕνεκα τοῦ ὁποίου γίνεταί τι, ἐκφέρεται διὰ πλαγίας πτώσεως ἁπλῆς ἢ μετὰ προθέσεως (ἐπὶ μετὰ δοτ., ἕνεκα, χάριν μετὰ γενικῆς, κατὰ μετ' αἰτιατικῆς)· ἐπὶ κακῷ ταῦτα ἔπραξεν—ἀπεδήμει κατ' ἐμπορίαν.

ε'. Τὸ αἴτιον· εἶναι δὲ τοῦτο 1) ἀναγκαστικὸν καὶ ἐκφέρεται διὰ πλαγίας πτώσεως μετὰ ἢ ἄνευ προθέσεως καὶ τίθεται εἰς τὰ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἐνεργητικὰ ῥήματα· ὑπὸ λύπης ὑβρίζει—πολλοὶ ἐν ἀγνοίᾳ ἁμαρτάνουσιν.—2) Ποιητικὸν αἴτιον, πρβ. § 23.

Δ΄. Διαθέσεις τῶν ῥημάτων.

22. Ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως εἶναι ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, ἀπαιτεῖ συμπλήρωμα τῆς ἀτελοῦς του ἐννοίας ἤτοι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δέχεται τὴν ἐνέργειαν (ἀντικείμενον).

Τὸ ἀντικείμενον ἐπὶ τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων τίθεται ἰδίᾳ κατ' αἰτιατικὴν (§ 26)· Εὐδαμίδας ἔγραψε διαθήκην.

Σημ. Ἀντὶ ἀντικειμένου κατ' αἰτιατικὴν τίθεται καὶ ὁλόκληρος πρότασις (§ 70)· λέγει τὸν θάνατον τοῦ Κύρου=λέγει ὅτι τέθνηκε Κῦρος.

23. Ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως εἶναι παθητικόν, ἀπαιτεῖ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον προξενεῖ εἰς τὸ ὑποκείμενον τὸ πάθος (ποιητικὸν αἴτιον).

Τὸ ποιητικὸν αἴτιον ἐκφέρεται 1) κατὰ γενικὴν οὐσιαστικοῦ μετὰ τῆς προθέσεως ὑπό, παρά, πρός, ἐκ· 2) κατὰ δοτικὴν ἁπλῆν· Δαρεῖος ἐνικήθη ὑπὸ Ἀλεξάνδρου — μύρμηξ παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ ῥεύματος—εἴρηταί μοι—λιμῷ ἀπέθανεν.

24. Ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι οὐδέτερον, δέχεται μόνον ἐπιρρηματικοὺς διορισμοὺς (§ 21)· εὖ πρᾶττε, ἑταῖρε—ἔζη καλῶς.

24. α΄. Ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι μέσον, ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀντικείμενον· ἀναλύονται δὲ ταῦτα εἰς τὸν ἐνεργ. τύπον καὶ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· λούομαι=λούω ἐμαυτόν, ἀμύνομαι=ἀμύνω ἐμαυτῷ.

Ἀνάλυσις προτάσεως.

Θέλοντες ν' ἀναλύσωμεν πρότασιν, εὑρίσκομεν α΄) τὸ ῥῆμα, διότι τοῦτο εἶναι ἡ βάσις τῆς προτάσεως· β΄) τὸ ὑποκείμενον αὐτοῦ, ζητοῦντες τοῦτο διὰ τῆς ἐρωτήσεως· τίς, τί, τίνες, τίνα; γ΄) τὸ κατηγορούμενον, ἐὰν τὸ ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν δεχομένων τοιοῦτον (§ 9) ζητοῦντες τοῦτο διὰ τῆς ἐρωτήσεως ποῖος; δ΄) ἐξετάζομεν τὴν διάθεσιν τοῦ ῥήματος (§ 22) καὶ ζητοῦμεν τὰ κατὰ τὴν διάθεσιν αὐτοῦ συμπληρώματα (§ 22 κέξ).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Οὕτως εἰς τὴν πρότασιν, ἐκ Σκύρου Κίμων τὰ Θησέως ὀστᾶ εἰς Ἀθήνας κομίσαι ἐλέγετο.

1. Τὸ ῥῆμα εἶναι ἐλέγετο.
2. Τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὁ Κίμων.
3. Ἀντικείμενον εἰς τὸ ἐλέγετο εἶνε τὸ κομίσαι.
4. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ κομίσαι εἶναι τὰ ὀστᾶ.
5. Τοῦ Θησέως διορισμὸς (§ 20) εἰς τὰ ὀστᾶ.
6. Ἐκ Σκύρου—εἰς Ἀθήνας εἶναι διορισμὸς τοῦ κομίσαι καὶ σημαίνει τὸν τόπον.

Παραδείγματα πρὸς ἀνάλυσιν.

1. Κίμων τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀγορὰν πλατάνοις κατεφύτευσε. 2. Ἱέρων ὁ Συρακούσιος τύραννος, δύο καὶ ἐνενήκοντα ἐτῶν γενόμενος ἐτελεύτα νοσῶν, βασιλεύσας ἑβδομήκοντα ἔτη. 3. Ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 4. Βλάπτεται πολλάκις ὑπὸ τῶν φαντασιῶν ἡ ψυχή. 5. Σύσσωμος ἡ πόλις ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῶν ὑποσκαπτόντων τὰς ἐλευθερίας αὐτῆς. 6. Ὁ βασιλεὺς Εὐβοέων ἐπολέμησε Βοιωτοῖς. 7. Εἴασαν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν πόλιν μετὰ τὰ Μηδικὰ κρατῦναι. 8. Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο, πρεσβύτερος μὲν Ἀρταξέρξης νεώτερος δὲ Κῦρος. 9. Ἴσθι ἀφωνότερος ἰχθύος ἢ κορώνης λαλίστερος. 10. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀπεσταλμένους πρέσβεις εἰς τὸ βάραθρον κατέρριψαν. 11. Χαλεπόν ἐστι μακρὰν συνήθειαν ἐν βραχεῖ καταθέσθαι. 12. Μαρδόνιος ὁ τῶν Περσῶν στρατηγός, διὰ χειμῶνος ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διατρίβων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων τινας ἐπειρᾶτο ἀφιστάναι τῆς τῶν Ἑλλήνων συμμαχίας.

Ε΄. Χρῆσις τῶν πτώσεων.

25. Αἱ πλάγιαι πτώσεις τῶν οὐσιαστικῶν δύνανται νὰ προσαρτῶνται πρὸς οὐσιαστικά, ἐπίθετα καὶ ῥήματα, ὅτε καὶ λέγονται συντακτικαὶ πτώσεις τούτων.

α΄. Αἰτιατική.

26. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται ἀντικείμενον εἰς τὰ μεταβατικὰ ῥήματα

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(§ 22)· ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐρώτημα τί; ἢ τίνα; Θησεὺς ἀποκτείνει τὸν Πιτυοκάμπτην.—Γυνή τις χήρα ὄρνιν εἶχε.—Λύκος ἀρνίον ἐδίωκε.

Σημ. Ἡ αἰτιατικὴ τίθεται εἰς τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον· πολεμῶ πόλεμον—φυλάττω φυλακὰς—ἐπινίκιον ᾄδει.

27. Δύο αἰτιατικὰς ἀπαιτοῦσι τὰ αἰτητικά, στερητικά, παιδευτικά, τὰ ἐνδύσεως καὶ ἐκδύσεως, τὰ κλητικὰ καὶ τὰ μεταβολὴν καταστάσεως σημαίνοντα ῥήματα· Αἰτῶ τοὺς Ἕλληνας πλοῖα.—Ἡρακλῆς ᾔτησε Πλούτωνα τὸν Κέρβερον.—Κῦρον σατράπην ἐποίησεν.—Ἐδίδαξε τὸν παῖδα τὴν μουσικήν.—Ἠμφίεσε τὸν παῖδα μικρὸν χιτῶνα.

28. Αἰτιατικὴ τῆς ἐκτάσεως· εἶναι δὲ αὕτη 1) χρονικὴ καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐρώτημα πόσον χρόνον·—2) τοπικὴ καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐρώτημα πόσον μακράν; Ἡρακλῆς τὴν ἔλαφον ἐδίωξεν ὅλον ἐνιαυτὸν—ἔμεινεν ἡμέρας τρεῖς—ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα.

Σημ. Ἡ αἰτιατικὴ τοῦ χρόνου λαμβάνει καὶ τὴν περὶ εἰς δήλωσιν τοῦ περίπου· περὶ δείλην—περὶ μέσας νύκτας.

29. Αἰτιατικὴ τοῦ κατά τι τίθεται εἰς ἐπίθετα καὶ ῥήματα· ὑγιὴς (ὑγιαίνει) τὸν νοῦν—δεινὸς τὴν τέχνην—τοιοῦτος τὸ χρῶμά ἐστιν—ἀνὴρ τὰ πολεμικὰ ἐπιφανὴς—χωλὸς τὸν πόδα—ξανθὸς τὴν κόμην—κάμνει τοὺς ὀφθαλμούς.

Σημ. Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ αἱ αἰτ. εὖρος, ὕψος, πάχος μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ τό.

β΄. Δοτική.

30. Δοτικὴ τίθεται α΄) ἔμμεσον ἀντικείμενον, δηλοῦσα πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς ὃ μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια· β΄) διορισμὸς εἰς διαφόρους σχέσεις.

31. α΄) Ὡς ἔμμεσον ἀντικείμενον τίθεται·

1. εἰς μεταβατικὰ ῥήματα, ὁποῖα τὰ δίδωμι, λέγω, πέμπω, προστάσσω, συμβουλεύω, παραγγέλλω καὶ τὰ ὅμοια· ἡ μωρία δίδωσιν ἀνθρώποις κακά·

2. εἰς ἀμετάβατα, ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ βοηθῶ, ἀμύνω, πείθο-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαι, ἀπειθῶ, πιστεύω, ἀπιστῶ· πείθου τοῖς νόμοις—νόμοις ἕπεσθαι τοῖς ἐπιχωρίοις καλὸν—μὴ πάντα πειρῶ πᾶσι πιστεύειν ἀεί·

3. εἰς ῥήματα, ἐπίθετα, ἐπιρρήματα σημαίνοντα ὠφέλειαν, φιλίαν ἢ ἔχθραν, εὐαρέστησιν ἢ δυσαρέστησιν, ὁμοιότητα καὶ ἰσότητα. Οὐκ ἔστιν οὐδείς, ὅστις οὐχ αὐτῷ φίλος—φιλοσόφῳ ἔοικας, ὦ νεανίσκε—ἡ δέσποινα ὁμοίαν ταῖς θεραπαίναις εἶχε τὴν ἐσθῆτα.

Σημ. α'. Ἀντὶ δοτικῆς τίθεται αἰτιατικὴ μετὰ τῆς εἰς, πρός, ἐπί· Φρόνιμος εἰς τὰ τῆς πόλεως—πρὸς τὴν δύναμιν τὴν αὐτοῦ ποιοῦσι ταῦτα—ἐφ' ὕδωρ ἴτω.

Σημ. β'. Χρῆσθαι φωναῖς, περίφρασις=φωνάζειν.

32. Δοτικὴ τίθεται ἔτι εἰς τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα καὶ μετὰ τῆς ἐπὶ πολλάκις· ἐπὶ πολυτεκνίᾳ ἐφρυάττετο.

33. Δοτικὴ τίθεται καὶ εἰς τὰ σύνθετα ῥήματα μετὰ τῆς σὺν καὶ ἐν. Αἱ γυναῖκες προὐτίμων συναπολέσθαι τῇ πατρίδι ἢ ἀχθῆναι δούλας—νόσος ἐνέπεσεν αὐτοῖς—ἀράχνης δεσμῷ ἐμπλακείς.

34. β') Ἡ δοτικὴ τίθεται εἰς διαφόρους σχέσεις· ἤτοι εἶναι·

1. Δοτικὴ τῆς ἀναφορᾶς· Κλέαρχος ὁρᾶν στυγνὸς ἦν καὶ τῇ φωνῇ τραχύς.

35. 2. Δοτικὴ χρονικὴ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ ἐρώτημα πότε; τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ—καὶ μετὰ τῆς ἐν· ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐξενεγκεῖν τὴν κόπρον ἐπέταξεν (§ 42).

36. 3. Δοτικὴ ὀργανικὴ σημαίνει τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ἢ ἔγινέ τι, τοῖς ὀφθαλμοῖς μὲν ὁρῶμεν, ὠσὶ δὲ ἀκούομεν.

Σημ. Ἀντὶ δοτ. τίθεται καὶ γεν. μετὰ τῆς διά· διὰ τοῦ δούλου ἐπράχθη.

37. 4. Δοτικὴ τοῦ ποσοῦ τίθεται εἰς τὰ συγκριτικά· ὀλίγῳ ὕστερον—ἡμέραις οὐ πολλαῖς ὕστερον—ἐνιαυτῷ ὕστερον.

38. 5. Δοτικὴ τελική· ἧλοι ταῖς θύραις (=διὰ τὰς θύρας).

γ'. **Γενική.**

Ἡ γενικὴ ἢ διορίζει οὐσιαστικὸν (§ 20, 2) ἢ διορίζει ῥήματα καὶ ἐπίθετα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ῥήματα καὶ ἐπίθετα ἀπαιτοῦντα γενικὴν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἀτελοῦς ἐννοίας των εἶναι·

39. α'. Τὰ μνήμης καὶ λήθης σημαντικά· μέμνησο ἀγαθῶν πράξεων—Οἰνεὺς θεοῖς πᾶσι θύων μόνης τῆς Ἀρτέμιδος ἐξελάθετο—μνήμων τῶν ἀγαθῶν ἦν.

40. β'. Τὰ αἰσθητικὰ (πλὴν τοῦ ὁρῶ), ἐφετικὰ καὶ τὰ ἐπιτυχίας, μετοχῆς, πληρώσεως, ἐμπειρίας καὶ τὰ ἐναντία τούτων, ἀποτυχίας καὶ ἐλλείψεως κτλ. σημαντικὰ καὶ τὰ εἰς -ικὸς ἐπίθετα· Ἀνταῖος ψαύων γῆς ταχύτερος ἐγίγνετο—οἱ Ἀθηναῖοι Δημοσθένους ἡδέως ἤκουον—ὁ θύων οὐκ ἠθέλησεν ἅπτεσθαι τοῦ ἱερείου—Ἡρακλῆς Θησέα λαβόμενος τῆς χειρὸς ἀνέστησεν—ἡ πόλις γέμει κακῶν—μέτοχος ἀρετῆς—τῶν ἐπιτηδείων σπανιεῖ—κόραξ τροφῆς ἀπορῶν—χελώνη ἐδεῖτο ἀετοῦ—ἄγευστος ἐλευθερίας—ὁ γραμμάτων ἄπειρος οὐ βλέπει βλέπων—ποριστικὸς τῶν ἐπιτηδείων.

41. γ'. Τὰ χωρισμοῦ, διαιρέσεως, ἀπομακρύνσεως, ἀπαλλαγῆς σημαντικὰ ῥήματα· Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται—ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα.

42. δ'. Τὰ ἀρχικὰ καὶ ὑπεροχῆς σημαντικά· Ἡρακλῆς μετ' Ἰολάου τῆς Ὕδρας περιεγένετο—Κέκροψ τῆς Ἀττικῆς ἐβασίλευσε πρῶτος—πρῶτος ἕκαστος ἔσπευδεν ἄρξαι μάχης.

43. Γενικὴ τοῦ χρόνου (ἢ χρονικὴ) (πρβ. § 21, γ')· νυκτός, θέρους, χειμῶνος· καὶ μετ' ἄρθρου=καθ' ἕκαστον· ὑπισχνεῖται τρία ἡμιδαρεικὰ τοῦ μηνὸς=καθ' ἕκαστον μῆνα.

44. Γενικὴ τῆς αἰτίας (§ 21, δ'), τίθεται δὲ αὕτη εἰς τὰ ψυχικοῦ παθήματος σημαντικά· θαυμάζω τινὰ τῆς ἀρετῆς—ζηλῶ σε τοῦ νοῦ, τῆς δὲ δειλίας στυγῶ.

45. Γενικὴ τῆς καταγωγῆς. Γίγνονται Ἀθάμαντος καὶ Νεφέλης παῖς μὲν Φρῖξος, θυγάτηρ δὲ Ἕλλη.

46. Γενικὴ διαιρετικὴ ἢ μεριστικὴ τίθεται εἰς ἐπίθετα ποσότητος, εἰς τὰ ἀριθμητικὰ καὶ εἰς τὰς ἀορίστους ἀντωνυμίας· Τίς ὑμῶν τολμᾷ ἐμοὶ ἀντιλέγειν—δύο τῶν μαθητῶν—πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλοντο ὑπὸ λιμοῦ—εἰς τοῦτ' ἀνοίας ἐλήλυθε.

47. Γενικὴ συγκριτικὴ τίθεται εἰς τὰ συγκριτικὰ (β' ὅρος τῆς συγκρίσεως) καὶ τὰ συγκριτικὴν ἔννοιαν ἔχοντα ἐπίθετα καὶ ῥήματα· Σοφία χρυσίου κτῆμα τιμιώτερον — νόσων χαλεπώτατος — φθόνος

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προσήκει μοι μᾶλλον ἑτέρων ἄρχειν—ἄνθρωπος συνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων.

Σημ. Ἀντὶ γενικῆς τίθεται ὁ συγκριτικὸς ἢ μετὰ ὁμοίας πτώσεως· Γνώμη κρείσσων ἐστὶν ἢ ῥώμη.

48. Γενικὴ τῆς τιμῆς ἢ τοῦ τιμήματος τίθεται εἰς τὰ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως σημαντικὰ ῥήματα καὶ ἐπίθετα· Πόσον τιμᾶς; δραχμῆς. Δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητὴ—τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τἀγαθὰ οἱ θεοί.

49. Γενικὴ τῆς ὕλης· παράδεισος ἡμέρων δένδρων—στέφανοι ἴων καὶ ῥόδων—τράπεζα ξύλου.

ϛ'. Χρῆσις μετοχῆς.

Ἡ μετοχὴ εἶνε κατηγορηματική, ἐπιθετικὴ καὶ διοριστική·

50. Α'. Ἡ κατηγορηματικὴ μετοχὴ τίθεται εἰς τὰ ῥήματα·

α'. Τῆς ὁράσεως καὶ ἀκοῆς καὶ τὰ δείξεως καὶ δηλώσεως σημαντικά·—Πηλεὺς ἀσπαίροντα τὸν παῖδα εἶδεν—Ἶλος τὸ Παλλάδιον πρὸ τῆς σκηνῆς κείμενον ἐθεάσατο—ἔμαθον ἄτρωτον ὄντα τὸν λέοντα—Ἀριστόδημος τῇ πατρίδι οὐχ ὁρῶν ἔτι παροῦσαν σωτηρίας ἐλπίδα ἐπέσφαξεν ἑαυτὸν τῷ τῆς παιδὸς τάφῳ.

β'. Εἰς τὰ φθάνω, διατελῶ, τυγχάνω, λανθάνω καὶ ἄλλα, καὶ ἐξηγεῖται δι' ἐπιρρήματος. Δέκα ἔτη διετέλουν εὐτυχοῦντες (διαρκῶς εὐτύχουν) — ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες=τυχαίως ἐπεριπατοῦμεν. —Ἀταλάντη διετέλει θηρεύουσα — οἱ φιλοὶ ἔφθανον διαφεύγοντες.

52. Β'. Διοριστικὴ μετοχὴ τίθεται ἄνευ ἄρθρου καὶ διορίζει λέξιν τινὰ τῆς κυρίας προτάσεως, καὶ δύναται νἀναπτυχθῇ εἰς πρότασιν, ἐκ τούτου δὲ λέγεται χρονική, τροπική, αἰτιολογική, τελικὴ καὶ ἀναφορική.

Ἡρακλῆς τὴν ἔλαφον τοξεύσας συνέλαβε—τὴν Ἱππολύτην ἀποκτείνας τὸν ζωστῆρα ἀφαιρεῖται—τοὺς δεσμοὺς ῥήξας τὸν Βούσιριν ἀπέκτεινεν—Ἡρακλῆς ἐπὶ Ἴλιον ἔπλει... ἀθροίσας στρατὸν ἀνδρῶν ἀρίστων ἦγε—ὅπλα ἁρπάζοντες ἤμυναν τῇ πατρίδι—Ζεὺς ἔφη τὸν ἀπὸ Περσέως γεννηθησόμενον βασιλεύειν—ὅπλα ἔχοντες οἰόμεθα ἂν καὶ τῇ ἀρετῇ χρῆσθαι (=εἰ ὅπλα ἔχοντες)—γυνὴ χήρα ὄρνιν εἶχε τίκτουσαν (=ἣ ἔτικτε).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

53. Ἡ διοριστικὴ μετοχή, ἐὰν δὲν ἀναφέρηται εἰς λέξιν τινὰ τῆς κυρίας προτάσεως, τίθεται κατὰ γενικήν, ἔχουσα καὶ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γενικὴν καὶ λέγεται γενικὴ ἀπόλυτος· Ἐλθόντος τοῦ Ἀλκιβιάδου, εἶπε Σωκράτης—Ἡρακλέους παιδὸς ὄντος, δράκοντες προσεῖρπον—ταῦτα ἐγένετο, Κύρου βασιλεύοντος.

53. Γ'. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ εἶνε ἡ διορίζουσα οὐσιαστικὸν καὶ τίθεται ἐνάρθρως, ἰσοδυναμεῖ δὲ πρὸς ἐπίθετον· οἱ παρόντες ἡγεμόνες—οἱ ἐπιμελούμενοι μαθηταί.

Ἡ μετοχὴ ἐνάρθρως τιθεμένη ἄνευ οὐσιαστικοῦ εἶναι ἀντὶ οὐσιαστικοῦ· ὁ λέγων=ὁ ῥήτωρ, ὁ διδάσκων=ὁ διδάσκαλος, οὕτω καὶ τὸ οὐδέτερον· τὸ βουλόμενον=ἡ βούλησις, τὸ δεδιός=τὸ δέος, τὸ ποθοῦν=ὁ πόθος.

Ζ'. Χρῆσις ἀπαρεμφάτου.

54. Ἡ ἀπαρέμφατος μετὰ τοῦ οὐδετέρου ἄρθρου ἰσοδυναμεῖ πρὸς οὐσιαστικὸν καὶ μένει ἄκλιτος.

Τὸ γράφειν=ἡ γραφή, τοῦ γράφειν = τῆς γραφῆς, τῷ γράφειν = τῇ γραφῇ.— Τὸ ψεύδεσθαι αἰσχρόν ἐστι—τοῦ ἀδικεῖν ἄρξεται—τοῦ ψεύδεσθαι οἱ χρηστοὶ ἀπέχονται—νοσεῖν τῷ πονεῖν παρεσκεύασεν—ὀνειδιζομένη ἐπὶ τῷ ἕνα τίκτειν—μετὰ τὸ αἱρεθῆναι τὸ Ἴλιον ἐβασίλευσε Πρίαμος.

Σημ. Τὸ ἐμπρόθετον ἀπαρέμφατον τίθεται ἐνάρθρως μάλιστα. πρὸς τὸ ψεύδεσθαι εἶναι τὸ ῥαθυμεῖν.

55. Ἡ ἀπαρέμφατος ἔχει ὑποκείμενον· α') τὸ αὐτὸ τὸ τοῦ ῥήματος ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται (ταυτοπροσωπία)· θέλω λέγειν τἀληθῆ (=νὰ λέγω).—Κροῖσος ἐνόμιζεν εἶναι πάντων ὀλβιώτατος· β') διάφορον τοῦ ὑποκειμένου τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ ἐξαρτᾶται (ἑτεροπροσωπία), ὅτε δέχεται τοῦτο κατ' αἰτιατικήν· Σωκράτης ἡγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι.

Σημ. Δύναται ὑποκείμενον εἰς τὸ ἀπαρέμφατον νὰ εἶνε τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐξ οὗ τοῦτο ἐξαρτᾶται· Οἱ Ἕλληνες ἐδέοντο Κύρου ὡς προθυμοτάτου γενέσθαι— ἔξεστιν ὑμῖν εὐδαίμοσι γενέσθαι.

56. Τὸ ἀπαρέμφατον τὸ ἐξηγούμενον διὰ τοῦ ὅτι καὶ ὁριστικῆς

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

...ώς λέγεται είδικόν· ὁ θεὸς ἀντεῖπε τῶν ἀτυχημάτων αὐτου, ...ους εἶναι.

Δέχονται δὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τὰ λεκτικά, γνωστικὰ καὶ δοξαστικά· Δηϊάνειρα νομίσασα φίλτρον εἶναι τὸ Νέσσου αἷμα τούτῳ τὸν χιτῶνα ἔχρισεν.—Ἡ Πυθία ἔφη τῶν ἄθλων συντελεσθέντων ἀθάνατον αὐτὸν ἔσεσθαι.—Ὁ μῦθος δηλοῖ τὸν κάματον θησαυρὸν εἶναι.

57. Τὸ ἀπαρέμφατον ἐξηγούμενον διὰ τοῦ νὰ λέγεται τελικόν

Δέχονται δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον τὰ ῥήματα τὰ ἔχοντα τὴν ἔννοιαν τοῦ διδόναι, δύνασθαι, βούλεσθαι καὶ τὰ ἐφετικά· Λάϊος τὸ βρέφος ἐκθεῖναι δίδωσι νομεῖ—Ἀριστόδημος τὴν θυγατέρα ἐδίδου θῦσαι—καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε—δίκαιος ἀδικεῖν οὐκ ἐπίσταται τρόπος.

58. Τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα· δεῖ, χρή, προσήκει, δοκεῖ μοι κλ. δέχονται ὑποκείμενον ἀπαρέμφατον· Δεῖ λέγειν—Θέτις προεῖπεν ὅτι δεῖ αὐτὸν στρατευόμενον αὐτὸν ἀπολέσθαι.

ΙΙ ΤΕΛΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

59. Πολλάκις μία πρότασις καὶ μετὰ τῶν διορισμῶν της δὲν ἐξαρκεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὰ διανοήματα ἡμῶν, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ συνδεθῶσι δύο ἢ πλείονες προτάσεις· οὕτω δὲ καταρτίζεται περίοδος λόγου ἢ τέλειος λόγος. Αἱ προτάσεις αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν τέλειον λόγον συνδέονται κατὰ δύο τρόπους, ἢ κατὰ παράταξιν ἢ καθ' ὑπόταξιν.

Α.' Κατὰ παράταξιν.

60. Κατὰ παράταξιν συνδέονται αἱ προτάσεις, ὅταν ἡ μία τίθεται πλησίον τῆς ἄλλης καὶ συνδέωνται ἁπλῶς διά τινος συνδέσμου (συμπλεκτικοῦ, ἀντιθετικοῦ, διαζευκτικοῦ, συλλογιστικοῦ), ἐξ οὗ καὶ ὀνομάζονται·

1. Συμπλεκτικαί, ἐὰν συνδέωνται διὰ τοῦ καί, διὰ τοῦ οὔτε-οὔτε, οὔτε-οὐδέ, μήτε-μήτε, μήτε-μηδέ· Καὶ αὐτοὶ ἐμάχοντο καὶ τοῖς ἄλλοις περιεπλέκοντο—οὔτε φοβοῦμαί σε, οὔτε δυνατώτερος ἐμοῦ εἶ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Διαζευκτικαί, ἐὰν συνδέωνται διὰ τοῦ ἢ καὶ ἢ-ἤ, εἴτε-εἴτε· Ζῇ ἢ τέθνηκεν—εἴτε λέγει τις εἴτε μὴ (λέγει).

3. Ἐναντιωματικαί, ἐὰν συνδέωνται διὰ τοῦ μὲν-δέ, μὲν-ἀλλά· ὁ μὲν βίος βραχύς, ἡ δὲ δὲ τέχνη μακρά.

4. Συλλογιστικαί, ἐὰν συνδέωνται διὰ τῶν οὖν, ἄρα τοίνυν.

Β΄. Καθ' ὑπόταξιν.

61. Καθ' ὑπόταξιν συνδέονται αἱ προτάσεις, ὅταν ἡ μία ὑποτάσσηται εἰς τὴν ἄλλην ἤτοι ἡ μία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἄλλην· ἡ μία λέγεται κυρία πρότασις, ἡ δὲ ἑτέρα ἐξηρτημένη, χρησιμεύουσα εἰς συμπλήρωσιν ἢ διορισμὸν τῆς κυρίας.

62. Ἡ ἐξηρτημένη πρότασις, ὡς ἐκ τοῦ μορίου (ὑποθετικοῦ, χρονικοῦ, τελικοῦ, εἰδικοῦ, συμπερασματικοῦ) ἢ τῆς ἀναφορικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας, διὰ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται, ὀνομάζεται·

α΄. Ὑποθετικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται διὰ τοῦ εἰ, ἂν (ἐάν), ἣν μετὰ ὁριστικῆς, ὑποτακτικῆς ἢ εὐκτικῆς. Ἐκ τῶν δύο δὲ προτάσεων ἡ μὲν λέγεται ὑπόθεσις (ἡ διὰ τοῦ εἰ, ἐὰν κλ. ἐκφερομένη), ἡ δὲ λέγεται ἀπόδοσις (κυρία πρότασις)· Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. —Εἰ τοῦτο λέγοις, ἁμαρτάνοις ἄν.—Ἐὰν ἀληθεύσῃς, ὑπισχνοῦμαί σοι δέκα τάλαντα.—Αἰσχυνθείην ἄν, εἰ ταῦτα λέξαιμι.—Εἰ ἐπιλάθου τι εἰπεῖν πρότερον, νῦν λέγε.—Εἰ φοβησόμεθα τοὺς κινδύνους, ἀπολούμεθα.

β΄. Χρονικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται διὰ τοῦ ὅτε, ὁπότε, ἡνίκα καὶ ὁριστικῆς ἢ εὐκτικῆς, ἢ διὰ τοῦ ὅταν, ἐπάν, ἐπειδὰν καὶ ὑποτακτικῆς· ὅτε εὐτυχεῖς, μὴ μέγα φρόνει.—Ἀπῆν, ὅτε ἦλθες. —Τὸν φίλον ἐξένιζον, ὁπότε εἰς πόλιν ἥκοι.—Μαινόμεθα πάντες, ὅταν ὀργιζώμεθα.—Ἐπειδὰν ἀκούσητε, κρίνατε.

γ΄. Τελικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται καταφατικῶς διὰ τοῦ ἵνα, ὡς, ὅπως, ἀποφατικῶς δὲ διὰ τοῦ μή, ἵνα μή, ὅπως μή. Ἔγκλισις τίθεται ὑποτακτική, ἐὰν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει εἶναι χρόνος ἐνεστώς, μέλλων, παρακείμενος, εὐκτικὴ δέ, ἐὰν ἀόριστος, ὑπερσυντέλικος· Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῇς εἶναι ἱκανός.—Ἀμαζόνες τοὺς δεξιοὺς μαστοὺς ἐξέθλιβον, ἵνα μὴ κωλύοιντο ἀκοντίζειν.—Ἐπεμελήθην, ὅπως τοῦτο γένοιτο.—Δίκαιος ἴσθι, ἵνα καὶ δικαίων τύχῃς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σημ. α'. Τίθεται ἔτι καὶ μέλλων μετοχῆς μετὰ ἢ ἄνευ τοῦ ὡς εἰς δήλωσιν τέλους (τελικὴ μετοχή)· Ἥρα δύο δράκοντας ἔπεμψεν ὡς διαφθεροῦντας τὸ βρέφος.—Ἦλθον οἱ Κορίνθιοι ὡς συμμαχήσοντες. —Ἔπεμψαν κήρυκα προαιροῦντα πόλεμον.

Σημ. β'. Τὸ ὅπως μετὰ μέλλοντος ὁριστικῆς εἶναι τροπικὸν= πῶς· ὁρᾶτε, ὅπως ἡ πόλις σωθήσεται.

Σημ. γ'. Τὰ σπουδῆς καὶ ἐφέσεως σημαντικὰ ῥήματα ἀντὶ ἐξηρτημένης προτάσεως ἀπαιτοῦσιν ἀπαρέμφατον ἢ αἰτιατικὴν μετ' ἀπαρεμφάτου, ὃ ἐξηγεῖται διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς· Ἰνὼ ἔπεισε τὸν Ἀθάμαντα σφάττειν Διὶ τὸν Φρίξον.—Ἰάσων ἧκε πρὸς Αἰήτην καὶ παρεκάλει δοῦναι τὸ δέρμα αὐτῷ.—Πρῶτον ἐπέταξεν αὐτῷ τοῦ Νεμέου λέοντος τὸ δέρμα κομίζειν.—Ἐπειρῶντο ἄνδρες ἀγαθοὶ γενέσθαι.

Σημ. δ'. Τὰ φόβου σημαντικὰ ῥήματα ἀκολουθοῦσι τὴν σύνταξιν τῶν τελικῶν προτάσεων καὶ μόριον δέχονται τὸ μή, μὴ οὐκ· Δέδια μὴ πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν—Δηϊάνειρα ἔδεισε, μὴ ἐκείνην ἀγαπήσῃ.

δ'. Αἰτιολογικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται διὰ τοῦ ὅτι, διότι, ἐπεί, ἐπειδή, ὡς, ὅτε μετὰ ὁριστικῆς ἢ εὐκτικῆς ἄνευ τοῦ ἄν· Κρύπτε μηδέν, ἐπεὶ ὁ χρόνος πάντα ἀναπτύσσει.—Οἱ στρατιῶται Ξενοφῶντι ἐνεκάλουν ὅτι οὐκ εἶχον τὸν μισθόν.—Οἱ Ἀθηναῖοι ἐκάκιζον Περικλέα, ὅτι στρατηγὸς ὢν οὐκ ἐπεξάγοι.

ε'. Συμπερασματικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται διὰ τοῦ ὥστε, καὶ ἀποφατικῶς διὰ τοῦ ὥστε μή, μετ' ἐγκλίσεως· 1) ὁριστικῆς ἄνευ τοῦ ἄν· ἦν χιὼν πολλὴ καὶ ψῦχος, ὥστε τὸ ὕδωρ ἐπήγνυτο· 2) εὐκτικῆς μετὰ τοῦ ἄν· πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε, ὅπῃ ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε· 3) ἀπαρεμφάτου· Ζεὺς τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Ἑλλάδος κατέκλυσεν, ὥστε διαφθαρῆναι πάντας ἀνθρώπους.—Τὸ τῆς Ἀμαλθείας κέρας δύναμιν εἶχε τοιαύτην, ὥστε σῖτον παρέχειν ἄφθονον.—Πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν.

ϛ'. Εἰδικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται διὰ τοῦ ὅτι, ὡς ἔγκλισις τίθεται ὁριστική, ἐὰν ἐν τῇ κυρίᾳ προτάσει εἶναι ἀρκτικὸς χρόνος, εὐκτικὴ δέ, ἐὰν ἱστορικὸς χρόνος.

Εἰδικὴν πρότασιν δέχονται τὰ λεκτικὰ καὶ γνωστικὰ ῥήματα· λέγω, οἶδα, γιγνώσκω· Φασὶν ὅτι πίθον Εὐρυσθεὺς ἑαυτῷ κατεσκεύασεν—

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἀγγέλλεται ὅτι μάχης δεῖ πρῶτον—εὖ ἴσθι ὅτι τυφλοὺς τοὺς σ[illegible] σκύλακας τίκτεις—ἧκον λέγοντες ὅτι οὐχ ἱππεῖς εἶεν, ἀλλ' ὑποζ[illegible] νέμοιτο ἔλεγον—ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκεν, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς [illegible]

ζ'. Ἀναφορικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται δι' ἀναφορικῆς ἀντω[illegible]νυμίας καὶ ἐγκλίσεως ὁριστικῆς, ὑποτακτικῆς ἢ εὐκτικῆς· Ἃ πεφύτευκας, ταῦτα θερίσεις—ὧν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις (§ 20, σημ. γ'.)

Ἡ ἀναφορικὴ πρότασις δύναται νὰ συμπτυχθῇ πολλάκις εἰς μετοχὴν ἢ ἐπίθετον· εὗρον τὴν δραχμήν, ἣν ἀπώλεσα (=τὴν ἀπολεσθεῖσαν)—Πλάτων, ὃς ἐπιμελεῖται (=ὁ ἐπιμελούμενος, ὁ ἐπιμελής).

η'. Ἐρωτηματικὴ πρότασις, ἐὰν ἐκφέρηται δι' ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ μορίου.

Εἶναι δὲ ἡ ἐρώτησις 1. εὐθεῖα· τί λέγεις ;—τί τις ἂν εἴποι ;

2. πλαγία, ἐὰν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐρωτήσεως σημαντικοῦ ῥήματος· ἤρετο, ὅ,τι εἴη τὸ σύνθημα—ἐρωτῶ τί ταῦτα λέγει—οὐκ ἔχω ἔγωγε, πῶς εἴπω.

Εἶναι δ' ἔτι ἡ ἐρώτησις·

ἁπλῆ· τίς κόπτει τὴν θύραν ;

σύνθετος· πότερον ζῇ ἢ τέθνηκεν ;

Ἀνάλυσις περιόδου.

Πρὸς ἀνάλυσιν περιόδου εὑρίσκομεν α') μὲν τὴν κυρίαν πρότασιν, ἥτις πρέπει νὰ εἶναι ἀπηλλαγμένη τῶν μορίων τῆς ἐξαρτήσεως·

β') τὰς ὑποτελεῖς (§ 61 καὶ 62)·

γ') ἀναλύομεν τὰς προτάσεις, κατὰ τὰ προειρημένα (§ 24 σημ.)

Ἀνάλυσις τῆς ἑξῆς περιόδου.

Πυθαγόρας πρῶτος τῶν Ἑλλήνων ἀπεφήνατο, ὡς τὸ μὲν τοῦ ἀνθρώπου σῶμα τελευτήσει, ἡ δὲ ψυχὴ οἰχήσεται ἀθάνατος.

Ἡ περίοδος αὐτη σύγκειται ἐκ δύο προτάσεων·

1. Κυρία πρότασις εἶναι «Πυθαγόρας . . . ἀπεφήνατο».

2. Τὸ «Ὡς τὸ μέν . . . τελευτήσει, τὸ δέ . . . οἰχήσεται ἀθάνατος» εἶναι εἰδικὴ πρότασις, ἐξηρτημένη ἐκ τοῦ ἀπεφήνατο.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ἡ εἰδικὴ αὕτη πρότασις εἶναι διμερής· τὸ μὲν «τελευτήσει» τὸ ἕν, «τὸ δὲ οἰχήσεται» εἶναι τὸ δεύτερον μέρος, συνδέονται ...ῦτα διὰ τοῦ «μὲν . . . δέ». Μετὰ τὴν ἀνάλυσιν ταύτην ἐξε-...νται τὰ καθ' ἕκαστα τῶν προτάσεων.

Σπ... εἰς δή... ὡς δι...

Παραδείγματα πρὸς ἄσκησιν.

1. Οὔτε ὕδωρ θολερόν, οὔτε ἀπαίδευτον ψυχὴν ταράσσειν δεῖ.
2. Οὐ μόνον τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ τῆς ψυχῆς δεῖ ἐπιμεληθῆναι.
3. Οὐκ ἔστι πλούσιος ὁ πολλὰ κεκτημένος, ἀλλ' ὁ μηδενὸς δεόμενος.
4. Ἢ λέγε τῆς σιγῆς κρεῖσσον ἢ σιγὴν ἔχε.
5. Στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζήτει δὲ τὰ βελτίω.
6. Πολλοὶ καὶ ἀγαθοὶ ἄνδρες ἀπέθανον.
7. Τὸ μὲν ὠφέλιμον καλόν, τὸ δὲ βλαβερὸν αἰσχρόν.
8. Ὁ μὲν πλοῦτος θνητός, ἡ δὲ δόξα ἀθάνατος.
9. Εἰ βούλει ἀγαθὸς εἶναι, πρῶτον πίστευσον, ὅτι κακὸς εἶ.
10. Οἶδα ὅτι πάντες εἰώθασι πλείω χάριν ἔχειν ταῖς ἐπαινοῦσιν ἢ τοῖς συμβουλεύουσιν.
11. Κῦρος μεταπεμψάμενος τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν.
12. Δημοσθένης εἶπεν, ὅτι δι' αἵματος, οὐ διὰ μέλανος τοὺς νόμους ὁ Δράκων ἔγραψεν.
13. Κῦρος ἐκέλευσε τὸν Φεραύλαν ἐπιμεληθῆναι, ὅπως ἂν γένηται κύριον ἡ ἐξέλασις.
14. Μέμνησο τῆς βασιλείας καὶ φρόντιζε, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης ποιήσεις.
15. Πηλεὺς παρέδωκεν Ἀχιλλέα Χείρωνι, ἵνα τρέφοι αὐτόν.
16. Τάνταλος ἐν Ἅδου λέγεται τὸν χρόνον διατρίβειν φοβούμενος μὴ δὶς ἀποθάνῃ.
17. Τοῦτο εὖ οἶδα, ὅτι ἀθάνατός ἐστιν ἡ ψυχή.
18. Οἱ Ἕλληνες ἐνετύγχανον τάφρους πλήρεσιν ὕδατος, ὥστε μὴ δύνασθε διαβαίνειν.
19. Εἰ πάντες ἄνθρωποι θνητοί εἰσι, καὶ σὺ ἀποθανεῖ.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής